BIBLIOTHECA REGIA HOLMIENSIS
KUNGL.
BIBLIOTEKET
STOCKHOLM

Abra
Bokb. AB
1965

TIDSKRIFTEN FRAMÅT
N:o 1-31 1905.

Bygd och Brott

ORIGINALNOVELL

af

LEONARD STRÖMBERG.

A. P. SKOGS FÖRLAG
ÖSTERSUND.

Pris 3 kr.

Dygd och Brott

Novell

af

Leonard Strömberg

A. P. Skogs Förlag
ÖSTERSUND

Tryckt i
A. P. SKOGS BOKTRYCKERI
Östersund 1904.

Utdast 1a arbete R. 1904

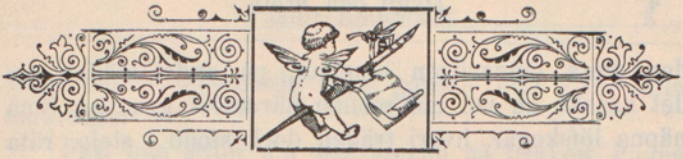

FÖRSTA KAPITLET.

Pastor Reinhardt.

Öfver de ändlösa prärierna sänkte sig aftonens frid så sakta och tyst, som skulle den hafva för afsikt att vagga allt i naturen till ljuflig ro. På samma gång som solen dalade bakom de låga kullarne i fjärran vester, blef också vinden allt mattare, liksom trött af att jäkta fram öfver dessa enformiga och ändå så vackra nejder. De väldiga hvete- och majsfälten hade hela dagen vaggats så mildt, liksom ett haf, hvars yta krusas af en sakta bris, Nu lågo fälten stilla, blott ett och annat ax gungade ännu af och an. Hettan hade under dagen varit stark, men nu blef det mera svalt, trots stillheten, och när den sista, blekt guldskimrande strimman i vester också bjöd farväl och försvann, då tycktes ängar och åkrar liksom draga en suck af lättnad, ty det blef natt, stilla kylig natt.

Ute på dessa vida, nu välodlade prärier, lågo gårdarna spridda i behaglig oordning. På ett ställe lågo ett par gårdar tätt intill hvarandra med endast

den stora landsvägen emellan, på andra ställen var det kanske en hel mil mellan närmaste grannar. Små näpna löfskogar, hvari träden dock stodo i stela, räta rader, vittnande om att det behöfts mänsklig hjälp för att få skog där ute, funnos vid nästan hvarje gård; och af dessa skogars storlek kunde man nästan bedöma, huru många år gården egt bestånd; ty det är så vanligt, när nybyggare komma ditut, att de icke blott bryta upp jorden för att så och skörda, men de plantera också sin skog, både för trefnadens och nyttans skull.

Högt uppe på en af de största kullarna låg den vackra kyrkan och tätt intill denna prestgården. Kyrkans torn stack högt upp i luften, djärft aftecknade sig mot de allt mörkare molnen, och den höga skogen på backsluttningen gaf åt templet ett mera vördnadsbjudande utseende i kvällen. Herdetjället var icke så stort, men det var väl vårdadt och vackert, och alla de väna blomsterrabatter, som med utsökt ordning voro anlagda däromkring, vittnade alltför väl om, att i detta tjäll bodde en, som älskade naturens fägring.

Så var också förhållandet. Pastor Reinhardt älskade Guds sköna natur och trifdes så väl bland sina blommor och i skogen. Intet ljus lyste från prestgården, och det behöfdes ej heller, ty den ensamme pastorn hade slagit sig ned på en liten bänk utanför väggen, och där satt han nu drömmande och tankfull. Vi kunna mycket väl, utan att störa honom, smyga oss till hans sida i kvällens tystnad och betrakta honom närmare samt göra oss underrättade om, hvad slags man han är. Detta är också af nöden, ty vi

möta pastor Reinhardt igen ganska ofta i vår lilla berättelse.

Fast han sitter där nedsjunken på bänken, kunna vi mycket väl se, att han är en högväxt man. Han är mager, men trots detta äro skuldrorna breda, och lemmarna skvallra om styrka. På den något långa halsen sitter ett hufvud, som, om det också ej kan kallas vackert, likväl är karaktäristiskt nog för att man skall komma ihåg det. Icke alltid är det den formfulländade skönheten, som gör det största intrycket på en och mest fäster sig i ens minne; det är hellre det utseende, som har något eget i sig, något från det vanliga och alldagliga afvikande, och just ett sådant utseende har pastor Reinhardt. Håret är nästan svart och något tunt öfver hjässan, och ansiktet är blekt, men likväl icke sjukligt. Den höga, nästan fyrkantiga pannan tyckes vara afdelad i två afdelningar, ty det öfre partiet skjuter ganska långt öfver det lägre, hvilket bäst märkes, då man ser honom från sidan. Ett par små veck ligga som smala trådar öfver denna panna, talande om, att tiden redan skridit ett stycke hän för den gode pastorn. De kraftfulla, tjocka och svarta ögonbrynen bryta skarpt af mot pannans blekhet och sätter en strängare prägel på anletsdragen. Ögonen äro blå, icke så särdeles mörka men genomträngande skarpa. Dock kunna dessa ögon se så mildt, så kärleksfullt varmt på de omgifvande tingen och människorna, att en blick från dem skulle tyckas vara nog att besegra mycket ondt och vinna sympati från alla. Näsan är ganska stor, något böjd, dock icke så särdeles mycket, och de tunna näsvingarna synas ganska lättrörliga. Han rör dem också, då han tänker djupt eller då hans

sinne är oroligt öfver något. Munnen är ordinärt stor, läpparna fylliga, dock icke tjocka, och när han ler, framlysa ett par rader kraftiga, väl vårdade tänder. Hakan är något lång, ett litet grand framskjutande och något kantig. Själfva ansiktet är för långt för att kallas skönt, och kinderna äro för magra. De framstående kindkotorna och pannans bredhet vid tinningarne tyda på en stark karaktär, men tala också om, att i denna persons inre värld kunna starka och mäktiga stormar rasa.

Huru gammal kan han då vara denne ensamme prestman? Om man vid första ögonblicket skulle bedöma, så gissade man säkert på fyrtiofem år, ty så ser han ut, men han har dock ännu icke hunnit längre än till sitt trettiofemte. Det är lätt att se, att han säkert utkämpat mången strid i sitt inre, men äfven att han vunnit segrar i dem, ty eljes skulle icke detta högtidliga lugn hvila på hans panna. Nog har han lidit, eljes skulle icke, såsom nu är förhållandet, ett så djupt vemod kunna läsas i hvarje drag, och icke heller skulle han hafva åldrats så. Dock bär han allt med manligt lugn, och ingen har haft orsak att beklaga sig öfver honom. Ej heller har någon med sitt medlidande kunnat förmå bringa fram en rörelse af vaknande minnen hos honom. Han förstår, då det gäller honom själf, att bepansra sig inom en mur af idel lugn och sans.

Pastor Arnold Reinhardt hade kommit till den lilla landtförsamlingen på prärierna för hela tio år sedan, och det just efter det han afslagit kallelsen till en stor vinstgifvande församling i en stad. Hvad som föranledt honom att handla så, kände ingen till,

åtminstone ej af dem, som nu lefde rundt omkring honom, men att det förefanns någon särskild orsak, det anade de. Han hade just aflagt sin examen, blifvit prestvigd och tjenstgjort såsom vikarie ett år i en stor församling, där folket med undran hörde hans vältaliga, varmhjärtade och inspirerande predikningar samt beundrade honom för hans friska lifliga och dock så allvarliga uppträdande. Från eu annan församling i samma stad hade kallelse kommit, och till en börian tycktes Reinhardt icke hafva något emot att antaga den, men så på en gång sade han nej, antog i stället kallelsen från den lilla tysta landtplatsen där ute och reste dit, innan folket ännu hunnit ifrån sin förundran, och utan att någon rätt förstod hans mening, Men landtborna till hvilka han kom, voro så hjärtans glada öfver, att de lyckats få honom, ty om någon skulle vara i stånd att framgångsfullt arbeta ibland dem, så var det han. Dock fingo äfven de se, att de till en del missräknadt sig på honom, ty de hade hört honom beskrifvas som en mycket gladlynt man, och nu funno de honom lugn, sansad, ibland nästan dyster; men detta gjorde honom icke sämre. När han kom in i templet, och när han steg upp i sin predikstol, då var han i alla fall samma Reinhardt som förr. Då blixtrade de skarpa ögonen, då kom lifligheten tillbaka, då logo läpparna, och orden strömmade kraftfulla, inspirerande och tankedjupa fram öfver hans läppar. Han lefde in i sitt ämne, han glömde allt annat och särskildt när han började tala om, huru tidens och lifvets stora, tunga strid en gång skulle bytas i en evig fridshvila; och om saligheten att få försjunka i denna ro, då blef han sublim, och

man kunde se på honom, att hela hans varelse längtade dit. På det området lockade han tårar ur de gamles ögon och stämde de unga för allvarlig eftertanke. Talade han däremot om lifvets kraf, om plikter, som måste fyllas, om strid att kämpa för det goda och ädla då kunde han hos alla väcka en ny lust att deltaga, kunde bringa sina åhörare att tyst fatta nya beslut om att bättre söka göra hvad de förmådde för det ädlas segrar.

Hans umgängessätt var lugnt och behagligt. Städse hade han tröstens ord för de bedröfvade, en uppmuntran för dem, som sökte kämpa bättre, ett vänligt förmaningsord för de mera liknöjda och slappa, och alla funno honom i allt såsom en god broder, den där är redo att göra allt för de sina.

I sin lilla prestgård lefde han ensam, endast den gamla som, fått sig anförtrodt att sköta hans lilla hushåll, fanns där också, och hon gjorde icka mycket väsen af sig. Mer än en gång hade de djärfvaste af församlingsborna kastat fram en liten påstötning om, att pastorn borde gifta sig, ty icke blott det, att han därigenom finge det trefligare själf, utan det blefve äfven roligare för folket att hälsa på i prestgården; men hvarje gång lägrade sig ett litet moln på Reinhardts panna, och han gaf intet svar utan började vanligtvis fråga efter någonting annat som mera angick dem än honom. Inte tyckte de så särdeles mycket om detta, men de nöjde sig i alla fall. Hvad skulle de göra, när han själf icke tycktes vilja tala det allra minsta om sina angelägenheter.

Församlingen var icke så stor, men det kunde icke heller någon begära så där ute på prärierna; och

de som voro med lefde så spridda, att de ofta hade svårt att komma till gudstjensterna. När vinterstormarna foro isande kalla öfver de vida fälten och snön yrde upp i drifvor, då var det icke så godt att taga sig fram flera mil till kyrkan, och då stannade folket hellre hemma. Och lika svårt var det om sommaren när starka rägn blötte upp vägarna, så att hjulen sjönko ner i gyttjan ända till axeln. Pastor Reinhardt var dock lugn och nöjd ty han visste, att så snart det åter blef lämpligt väder, skulle hans folk med glädje komma.

Den lilla kyrkan var skuldfri, likaså prestgården, det hade man sörjt för redan från början, och det var endast pastorns lön, som skulle samlas för året. Han hade icke så mycket för sitt arbete, men ändock nog för att reda sig, och han var icke så särdeles pretentiös. Han visste, att hvar och en gjorde sitt bästa, och mera begärde han icke.

Vi hafva redan lärt känna, mannen där borta vid prestgården, och vi se, att han är ingen dålig man. Medan vi betraktadt honom och taladt om honom, har mörkret helt och hållet tagit öfverhanden. Stjärnorna trädde fram så stilla och klara på den höga, klarblå himmelen, och Reinhardt lyfte sina ögon till dem, liksom ville han med sin blick söka tränga igenom förlåten och se ännu längre bort än till den matta Vintergatan. Han var så ensam nu. Den gamla gumman hade gått och hälsat på hos närmaste granne och pastorn lät henne gärna gå, hon behöfde nog litet omväxling.

Plötsligt afbröts kvällens allvarliga stillhet af ett starkt buller. Pastor Reinhardt ryckte till och såg

bortåt vägen. Han kunde urskilja ett åkdon uppe på den steniga backen, och detta åkdon närmade sig raskt. Det stannade utanför prestgården några minuter senare, och en ängslig röst hördes ropa:

— Pastor Reinhardt, är ni hemma?

— Ja, jag är här, svarade pastorn och gick genast ut till den åkande.

Det var en ung bonddräng, och hans åkdon var en stor, grof arbetsvagn, förspänd med ett par kraftiga hästar.

— Vill ni vara snäll och följa med? Han håller allt på att dö, så myckat vi kunna se.

— Hvem håller på ett dö?

— Husbonden förstås, Joe Harder. Han slog sig ju i går, då han ramlade ner från vinden, och klen var han allt förut. Frun och barnen äro alldeles ifrån sig af förskräckelse. Kan ni komma med?

— Vänta ett ögonblick, så skall jag vara i ordning.

Han sprang in och tände ett ljus. Nu var hans ansikte mera blekt än vanligt, och när han sträckte ut handen efter sin hatt, darrade denna hand, så att han hade svårt att taga hvad han skulle ha. En minut måste han stanna, lägga handen på det oroligt klappande hjärtat, liksom för att därmed i någon mån söka dämpa dess vilda slag, och så var han redo. När han kom ut till vägen igen och hoppade upp i den höga, tunga vagnen var han lika lugn som någonsin, åtminstone till det yttre.

— Nu kan ni köra, sade han vänligt, och vagnen sattes i rörelse, åkande fram på den något steniga vägen.

— Det är allt illa med honom, ty han hostar blod, sade drängen, då de åkt ett stycke.

— Har han gjort det länge?

— Nej, bara nu i kväll. Sam for till staden efter doktorn, men frun ansåg det bäst att också kalla er, ifall husbonden icke skulle lefva, tills de hinna hem från staden. Det går inte så fort att köra tjugufyra mil. och så är det ju inte så alldeles säkert, att doktorn träffas hemma.

— Önskade Harder själf, att jag skull komma?

Jag tror det, ty då frun frågade honom, nickade han litet, ty se tala, det kan han inte.

Pastor Reinhardt frågade intet mera, han föll i tankar medan drängen ibland manade på hästarne, för att de skulle skynda så fort som möjligt.

— Pastorn får lof ursäkta oss, att vi togo den här vagnen, men se den fina har Sam till staden, och då fanns det ingen annan råd.

— Det är bra, det är bra, svarade Reinhardt, men tonen förrådde att hans tankar alls icke sysselsatte sig med åkdonet.

Så gick det då framåt i den sköna sommarkvällen, framåt till en döende. En nattfågel blef skrämd och flög öfver vägen, hvisslande några skarpa toner. Reinhardt lade icke märke därtill, men ynglingen vid hans sida ryste, ty sådan fåglalåt skall icke hafva god betydelse.

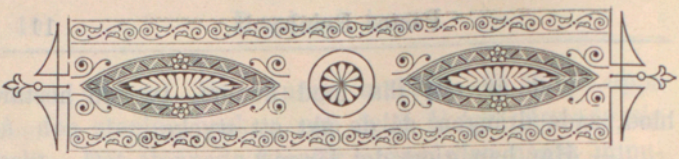

ANDRA KAPITLET

Familjen Harder.

Joe Harders gård var stor och välbyggd. Huset var två våningar högt, med många rum, och allting, så ute som inne, vittnade tydligt om, att egaren var förmögen. Ladugården och stallet voro äfvenledes stora, och boskap af alla slag fanns det i mängd. De bördiga åkrarna gungade en mognande, yppig skörd, och välstånd lyste fram i allt.

Inne i huset var allting fint och trefligt, om också något stelt. Trots fru Harders trägna försök att få det ordnadt med smak så att hemmet blefve inbjudande och fullt af trefnad var det henne dock omöjligt att få bort intrycket af kyla och stelhet. Det var icke möblernas fel, ty dessa voro fina, ovanligt fina för en bondgård, och icke heller var det den ordnande handens fel. Men själfva känslan, andan i det hela, kom en att längta bort från det fina hemmet. Instinkmessigt kände man, att här saknades något, vi kunna nästan säga det hufvudsakligaste för att man skulle trifvas, och sannt är, att det fanns brist där också, och denna brist var stor.

Det var icke kärleken, som byggt Joe Harders hem, det var afund, hämndgirighet och vinningslystnad, dessa tre dystra makter gemensamt, som där speladt hufvudrollen. Att bygga ett hem med sådana makter som driffjäder, det är icke att skapa lycka, gjorde man också allt för att få det godt och bra sedan; det stannar för alltid kvar något af det, som från början var med, och det kommer att råda en dyster stämning öfver hela lifvet. Detta hade man också fått erfara i Joe Harders hem, och det fanns ingen möjlighet att få bort hvarken dysterheten eller beklämningen.

Joe Harder var son till en förmögen landtbrukare, som åt sin son lemnadt ett ganska stort arf. Med detta arf flyttade sonen in till staden för att där egna sig åt något annat än landtbruket. Hans fader hade varit girig och sonen blef det i ännu högre grad. Att samla pänningar var hans största nöje, och icke alltid frågade han efter, huruvida de medel han använde därför voro alldeles ärliga eller ej. Men rikare blef han efter hand, och hans hjärta törstade efter ännu mer. Han hade icke så många vänner, ty med sitt försiktiga, misstänksamma och illsluga sätt gjorde han sig föga omtyckt. Dock fanns det ju kretsar, där han mottogs, och i somliga af dessa var han till och med ganska gärna sedd.

Särskildt hade han kommit in och blifvit mycket bekant i Otto Braddons familj, ty med Braddon hade han vissa affärsförbindelser, och de båda männen kommo mycket väl öfverens. Braddon var boskapshandlare, och äfven Harder hade på senare tiden egnat sig åt den affären. Båda hade de kapital att röra

sig med. Och så hände det, att de spekulerade gemensamt.

I Braddons hem funnos tvenne barn, en gosse och en flicka. De voro båda yngre än Harder, gossen fem och flickan tio år. De kunde aldrig fördraga faderns vän, de afskydde honom snarare, ty han var icke snäll. De hörde honom mer än en gång använda mycket råa uttryck, och hans domar öfver andra människor voro hårda och orättvisa. Särskildt afskräckande föreföll han den unga Delia, hvilken rent af fruktade honom.

Hon var en älsklig, gudfruktig flicka, hos hvilken den gode modern inplanterat allt godt och hon höll det som sin största glädje att följa de moderliga råden och sträfva på de ädlas väg. Fru Braddon och de både barnen voro medlemmar af den kyrka, där pastor Reinhardt hade sitt första verksamhetsfält. Detta var några år senare än Joe Harder blifvit en vän i familjen. Delia fann snart ut, att hon vunnit den unge prestmannens hjärta. Detta gladde henne outsägligt, ty hon både älskade och vördade honom. Snart var allt klart mellan dem, de hade gifvit hvarandre sina löften, och äfven Delias föräldrar voro med om deras förening, ehuru fadern ej det allra ringaste brydde sig om hvarken gudsfruktan, kyrka eller prester. Han lefde för sina pänningar, hade sin glädje i dem och kände sig tillfredsställd. I sitt hem var han lika gnidig som i sina affärer utom detsamma, knotade alltid för, att det gick åt för mycket och grälade öfver de sinas slöseri. Det kunde också hända, att han bröt ut i den största vrede mot både hustru och barn, om icke allt gick som han ville. Därför var

det också trefligast för familjen, då han icke var hemma.

Hände så en gång, att han började gräla på sin hustru, då Arnold Reinhardt var där, och denne kunde icke underlåta att säga honom ett varningens ord. Braddon ställde sig bredbent midt framför den oförskräckte prestmannen, satte händerna i sidorna och betraktade honom med en genomträngande blick. Utan att gifva ett ord till svar gick han sedan ut. Både Reinhardt och Braddons familj anade, att denna händelse skulle komma att få några obehagliga följder, men de anade dock icke hvilka.

För en kort tid tycktes Braddon hafva glömt hela händelsen, men så en dag kom han hem till de sina i Harders sällskap. Äfven nu var Reinhardt där. Harder brydde sig knapt om att hälsa på denne, men han var så mycket artigare mot Delia. Länge hade han i sitt hjärta hyst en önskan att få på något närmare sätt knyta förbindelse med Braddon, och då han äfven fann stort behag i dennes dotter, mognade snart hos honom den tanken, att det bästa sättet vore att gifta sig med den unga flickan. Mer än väl kände han till, att hon redan var bortlofvad, men detta utgjorde intet hinder för hans planer. Hans pänningar skulle göra större intryck på Braddon än alla Reinhardts utmärkta egenskaper och präktiga karaktär. Till den ändan framkastade han då och då ett ord om, hur barnsligt det var att gifva sin dotter till en fattig prest, och Braddon hörde tankfull på. Dock kunde han icke så genast besluta sig för att ändra något af det redan beslutna. Den dag, då han nu hade Harder med sig hem, hade de taladt om den där saken igen, och den senare hade skämtat öfver,

huru Braddon väl snart blefve en flitig och dum kyrkobesökare, när dottern väl vore prestfru.

— Nej du, svarade den förbittrade mannen, så länge den där herrn är kvar, bryr jag mig icke om kyrkan det allra ringaste. Han borde lära sig, att det är från predikstolen han skall predika och så lemna en i fred, då man är hemma; men han har förolämpat mig i mitt eget hem, och det förlåter jag aldrig.

— Hvarför kör ni inte bort honom då? Ni har ju alla utsikter att få er dotter väl bortgift i alla fall. Att gifva både sitt barn och sina pänningar åt en tiggare, det anser jag vara litet fånigt. Hur mycket bättre vore det icke då, att vi gjorde upp den här saken mellan oss. Jag är just inte så barfota, och med våra förenade kapital skulle vi kunna göra långt bättre än nu. Och därtill finge ni ett utmärkt tillfälle att hämnas på den usle presten.

Detta tal felade icke att göra intryck på Braddon, och snart voro de öfverens. Det skulle ändras om med den där saken, och det frågades alls icke efter, hvad den stackars Delia skulle säga därom. Inte behöfde man väl taga hänsyn till en barnslig flickas tankar och, menade de båda herrarne, för Braddon voro pänningar och hämnd mera värde än hans barns lycka.

— Du skall få henne, sade han, och ett onskefullt leende lekte på hans läppar, och jag skall visa presten, att man icke låter leka med sig, då man är så gammal som jag. Du skall få henne.

Då de sedan hemkommo till Braddons hus, visade de båda två ganska tydligt, att de alls icke ville

egna Reinhardt någon uppmärksamhet. Men Harder nöjde sig dock icke i längden med att blott söka visa honom tystnadens förakt; han önskade äfven såra honom, ty han visste, att Delias hjärta var fäst vid denne prest, och Harder afundades honom denna lycka.

— Ni har väl all möda att fördrifva er tid, så att den icke går alltför långsamt, herr pastor, sade han med ett skelande ögonkast.

— Det har alls ingen fara, svarade Reinhardt kort men icke ovänligt.

— Men i längden blir det väl icke så roligt att bara springa i husen och hälsa på dag efter dag.

— Då jag har tid att gå ut till mina vänner finner jag städse trefnad och behag däri.

— Har tid? Den som inte har mera att göra för veckan än predika ett par gånger om söndagen, han måtte väl icke kunna klaga öfver för litet tid. Att vara prest är då det största latmansgöra som någon kan välja.

Rodnaden steg på Reinhardts kinder och panna, men han hade kraft nog att behärska sig vid denna svåra förolämpning. Med största lugn svarade han:

— För den, som icke känner till en prestmans plikter och arbete, kan det nog synes vara lätt nog; men man kommer till en annan öfvertygelse, sedan man pröfvat på hvad det är.

— Det där är bara prat. Jag har sett mer än en prest i mina dagar, och alla ha de varit lata och älskat att må väl utan möda. Sannoligt fins det inga undantag bland dem. Det är då visst och sannt, att de pänningar, som folket lägger ut för kyrkor och prester, det är syndapängar.

Braddon skrattade, han kunde icke låta bli det, ty nu ansåg han att Reinhardt fick hvad han behöfde. Den förolämpade prestmannen förlorade dock icke fattningen utan gaf ett värdigt svar.

— Ja, sade han, det är syndapänningar, ty för hvad de i detta fall gifva ut, få de höra frälsningens budskap förkunnas, blifva varnade för syndens förfärliga följder och få förmaningar att lefva ett rent och ädelt lif. De kunna ju med allt sitt guld icke igenlösa sin själ, och de behöfva nog någon, som vågar visa dem vägen till Gud och hans nåd och undervisa dem om, huru de kunna vinna frid. Efter allt att döma, så har ni ännu ej lagt ut så synnerligen mycket dylika syndapänningar.

— Har jag inte? Nej, kanhända; men det behöfs icke heller. Det är mycket stor dumhet att bry sig om kyrka och prester.

— Men det är ingen dumhet att söka bli god. Dock, vare det nog talat i detta ämne. Jag kan icke finna någon giltig orsak, hvarför ni skall förolämpa mig.

— Åh, för all del, det var väl ingen förolämpning. Säger ni inte själf, att man bör hålla sig till sanningen, och ni kan väl icke påstå annat än att jag talat sanning nu.

— Bry dig inte om att svara honom, Arnold, bad Delia hviskande och fattade sin väns hand. Han har något ondt i sikte. Låt honom vara.

— Nej, min kära Delia, jag skall icke säga något mera. Jag skall i stället bjuda farväl, ty det är bäst jag går, då dylika tanklösa män äro med.

— Kanske är det bäst. Kom dock snart igen.

— Så snart tid gifves kommar jag.

Reinhardt steg upp för att gå. Harder vände sig då åter till honom och sade med det grufligaste hån:

— Ni har sannolikt brådt, ty det är väl icke bara hit ni går för att sitta och prata om allt möjligt skräp med fruntimmerna. Ni tål ej vid att stanna, då ni från en mans mun råkar få höra en smula sanning.

Då brann det till i prestens blick, och hans läppar darrade.

— Min herre, sade han, då en man kommer och säger mig sanningen, har jag alltid en stund ledig för att höra därpå, men då de, som tro sig vara män och dock icke äro annat än tanklösa och oförskämda pojkar, komma och uppbjuda all sin förmåga för att i sin inskränkthet förnärma mig, då aflägsnar jag mig ty dåligt umgänge fördärfvar goda seder. Må Gud komma er att tänka bättre om edra medmänniskor än ni nu gör.

Han bjöd farväl till familjen, bugade sig afmätt för Harder och gick. Så snart han var utom dörren, utbrast Braddon högljudt skrattande:

— Nu gaf du honom allt några hårda nötter att knäcka. Ja, det skadar då alldeles inte, ty högfärdiga prester ha vi haft nog af.

— Men pappa då, hvarför skall ni säga så illa om Arnold? inföll Delia gråtfärdig.

— Därför att vi inte längre bry oss om honom, min flicka. Jag skall underrätta honom om, att det inte längre är lönt för honom att besöka vårt hus, och du får inte mera göra honom sällskap.

— Hvad är din mening med allt detta, Otto? frågade hans hustru med både häpnad och fruktan.

— Alldeles hvad jag säger. Min värderade vän Joe Harder, hvilken är en man af värde, har begärt Delia till hustru, och jag anser det vara bättre för både henne och oss, att hon antager hans hedrande anbud. Nu vet du hvad jag menar.

— Aldrig! utropade Delia bleknande, men fadern log igen.

"Haf då förbarmande med mig!"

— Du lyder mig; och det är icke värdt, att du mera tänker på Reinhardt, ty du blir aldrig hans.

— Haf då förbarmande med mig! O, min far, ni kan icke vara så hård mot mig!

— Du vet min vilja. Presten har inte burit sig så åt, att vi böra ha med honom att göra.

— Ditt hjärta är hårdt som sten, inföll nu fru Braddon, men en dag skall det nog vekna. För guld

vill du sälja ditt barn och hela dess lycka. Akta dig Otto, att icke Gud straffar dig hårdare än du tror nu.

— Tyst! Sådana där predikningar har jag hört nog af. Nu blir Delia herr Harders fästmö, och när det blir tid gifta de sig.

— Jag hoppas det inte dröjer så länge innan skön Delia är min, sökte Harder läspa med ett leende som skulle föreställa vackert.

— Gud bevare mig ifrån att någonsin behöfva tillhöra Er! ropade Delia.

— Gör du din våning i ordning, sade Braddon, ty vi behöfva icke dröja så länge med bröllopet. Flickan rättar sig efter min vilja.

Böner och tårar voro förgäfves, och lika litet hjälpte det, att Delia på allt sätt visade Harder sin afsky; fadern stod dock fast vid sitt beslut. Han skref ett kort bref till Reinhardt, hvari han förbjöd honom att komma till dem något mera. Likaledes nekade han sin dotter att besöka den kyrka, hvarest Reinhardt predikade. Deu unge prestmannen anade förhållandet, och Delia skref till honom om allt och besvor honom att bringa räddning. Men det var omöjligt, han kunde intet göra, trots det han hade tusende planer i sitt sinne.

Då beslöt den arma flickan att i tysthet lemna sin faders hus, och hon hade allting klart för sin flykt, då fadern, som spionerade på henne, fick reda på saken. Hou bevakades till följande dag, då Braddon och Harder följdes åt och skaffade ett äktenskapskontrakt, och på kvällen egde vigseln rum. Den prest, som förrättade denna vigsel, kunde väl icke på sitt samvete intyga, att den nästan medvetslösa

bruden gaf ett jakande svar, ty ingen kunde fatta de ord hon mumlade; men han förklarade dem för äkta makar, och det var för sent för Delia att få det ändradt. Fadern hade segrat.

För Reinhardt kom detta slag förfärande tungt. Han hade dock hoppats på räddning, men nu var allt förloradt. Redan då var han erbjuden en stor församling, men han ville icke mera lefva i staden, där han ju ibland skulle nödgas se sin älskade, och det skulle blott komma hjärtats sår att blöda bittrare. Därför antog han kallelsen till den lilla landtplatsen långt borta; och från den tiden var ej hans lif sådant som förr.

Han hade trott, att han skulle få lefva ostörd ute på prärien, och att i yttre afseende ingenting skulle oroa honom och väcka de minnen han sökte söfva, men han bedrog sig. Ett år hade knappt förgått, då Harder fann för godt att öfvergifva stadslifvet och draga sig undan till sin egendom ute på landet, och det råkade vara så, att denna egendom låg i närheten där Reinhardt bodde. Harders hälsa kräfde, att han lämnade staden, hade läkaren sagt, och den rike mannen var mycket rädd om sin hälsa. Därtill tyckte han sig vilja komma ut på landet, där han ansåg sig få bättre tillfälle att lära sin hustru blifva snäll. Visserligen hade han vid denna flyttning ingen aning om, att Reinhardt bodde i den trakten, ty i så fall hade han nog icke rest dit; men när han sedan fick veta det, skrattade han styggt och bittert och menade, att det skulle bli roligt se, huru den usle presten skulle tycka om sina nya grannar.

Det var åtta mil mellan Harders hem och prest-

gården. Reinhardt måste någon gång då och då fara förbi den rike bondens gård, men han vågade sig aldrig dit in. Harder passade till och med på honom en gång och bad honom med tillgjord artighet att komma in men Reinhardt vågade det icke, ty han förlitade ej på sin styrka så mycket. Han hade ett par gånger sett Delia på afstånd och en gång hälsat på henne i den lilla grannstaden, men det var allt. Aldrig kunde han glömma, hvilken smärta det låg i hennes blick, då hon vid det tillfället såg på honom; och om han vågat, skulle han nog försökt få tala med henne, men nu kände han Harder för väl och fruktade, att denne skulle säga någonting obehagligt, om han komme dit. Därför betvingade han sin önskan och satt ensam i sin lilla gård, drömmande om flydda dagars lycka och rufvade öfver alla krossade förhoppningar.

Så hade nära tio år förgått, sedan han kom ut till landet, och under dessa år hade han tillkämpat sig lugn i sitt hjärta. Visserligen fanns det ännu mycket kvar af smärtan, men han förmådde dölja den väl inom sig själf.

Om Delias föräldrar och broder hade han icke hört något. Den gamle Braddon hade af Harder blifvit skamligt bedragen på stora summor, och nu egde han icke så mycket kvar af sin förut ganska stora förmögenhet. Med sin hustru lefde han mera tillbakadraget, lika sniken och elak som förr och utan någon glädje. Sonen hade sagt föräldrahemmet farväl och begifvit sig ut på långa sjöresor, ty han fann ej något nöje i att vara hemma. Harder lät bygga sig ett fint hus på landet, köpte präktiga möbler och hade

allt ovanligt storartadt, men det bringade ändå ej lyckan till hans hem. Delia kunde hvarken älska eller värdera honom; hon fyllde sin plikt, det var allt, men ack, tungt var det henne ändå, och hundratals gånger hade hon bittert gråtit öfver sin tunga lott. Hon fick nog af lifvet, men af glädjen fick hon föga. Icke kunde det fina hemmet tillfredsställa henne, det var omöjligt. Mer än en gång hade hon fått höra sårande ord från sin make för sitt forna förhållande till Reinhardt, och hon led ofantligt däraf. Det fordrades mycken bön till Gud, för att hon ej skulle börja hata denne make, som dock var en tyrann för henne.

De senare åren började Harders hälsa verkligen att vackla, och när han föll ned från en vind i uthusen, måste han intaga sängen och bida döden. Då var det, som Delia fick mod nog att fråga om de skulle kalla pastor Reinhardt, och äfven om Harders svar blifvit nekande, hade hon nu sändt bud efter sin ungdomsvän.

Sådant hade lifvet varit för Joe Harder och hans stackars hustru, och det var därför ej underligt att Reinhardt bleknade och tvekade litet, när budet anlände från Delia. Dock segrade han öfver sig själf och gick, ty han föreställde sig, huru ängslig hon skulle vara; och kanske var det honom möjligt att på något sätt trösta och gifva bistånd

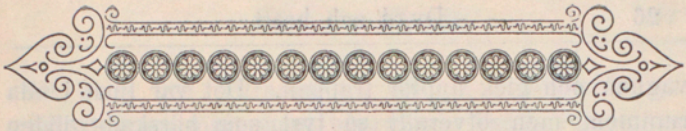

TREDJE KAPITLET.

Hos den döende.

Se så där ja, nu äro vi då ändtligen framme, sade drängen, då han höll in de båda svettiga hästarne framför Joe Harders fina hus. Nu är det bäst att pastorn genast går in till honom. Det behöfs allt väl, att han får höra ett Guds ord, innan han dör, ty en stor syndare är han. Doktorn är inte här än.

De sista meningarne hviskade drängen fram halfhögt, liksom rädd för att någon skulle höra honom. Pastor Reinhardt hade ryckt till vid ynglingens ord, ty förut hade han suttit så försjunken i tankar, att han ej lagt märke till, huru långt de voro komna på vägen. Just nu, när han stod vid målet för sin färd, slog honom tanken, hur svårt det skulle bli honom att här kunna säga ett tröstens ord, och han kände en förfärande bäfvan för att träda öfver tröskeln till det hus, där Joe Harder och Delia bodde. Men det var för sent att ångra, för sent att vända om. Nu var tärningen kastad, och verket måste fullbordas,

Med ett raskt hopp var han nere ur den höga

vagnen och gick uppför trappan. Det var ljust i alla rummen, men öfverallt så tyst, som härskade döden redan där inne. Reinhardt knackade på dörren, och smygande, nästan rädda steg hördes närma sig. Ett mildt ljus strömmade ut emot honom, då dörren uppläts, och i samma ögonblick stod han ansikte mot ansikte med Delia. Det var nära, att han tagit några steg tillbaka, så öfverväldigades han nu af sina tankar och känslor. Nog hade han sett henne på afstånd ett par gånger förut, men då hade det varit honom omöjligt att få en korrekt föreställning om hennes utseende, detta kanske mest beroende på, att han ej velat se så mycket på henne. Nu måste han dock se. Var detta då verkligen den samma Delia hvilken han för några år sedan drömt sig såsom sin maka? Var detta den ljufva, härliga kvinna, som han offrat hela sitt lifs varma, heliga kärlek? Ja, det var hon, ehuru åldrad. När en människa nödgas begrafva djupt i sitt bröst allt det varmaste och ädlaste hon kännt; när hennes heligaste känslor förhånats och fördömts, och hon tvingats in i lifsförhållanden, dem hon afskyr, men dem hon dock icke eger makt att frigöra sig ifrån, nog måste väl då det själslidande som ovilkorligen alstras af sådant, äfven sätta sin prägel på det yttre. Så hade också Delia förändrats häpnadsväckande. Blek som döden stod hon framför sin forne älskling. Ingen enda liten rodnad skvallrade om, att minnena från det gångna på något sätt oroade, henne nu; men ack, de djupt liggande ögonen glödde dock af en eld, den blott Arnold Reinhardt var mäktig förklara, och den magra, af arbete sträfva hand, som hon räckte honom, var kall som is. Icke

ett enda ord yttrades på ett par minuter, de stodo där stumma midt emot hvarandra, liksom försjunkna i hvarandras beskådande. Men Reinardt måste vara stark, hur mycket han än led af att se Delia sådan. Han släppte hennes hand och sade ett sakta:

— God morgon fru Harder.

Dessa ord väckte också Delia till full besinning, och hon svarade lika sakta;

— Kom in herr pastor. Ni får ursäkta, att jag lät kalla Er så sent på kvällen.

— Behöfs ingen ursäkt, snälla vän. Jag är redo att hvilken tid som helst på dygnet gå till de lidande. Hur är det med den sjuke?

— Jag kan knappt säga det, ty jag förstår det icke riktigt. Han föll ner i går, och nu har han haft blodstörtning. Om jag trott, att fallet skulle hafva medfört något sådant, så hade jag nog redan i går sändt efter läkaren, men Harder såg kry ut hela aftonen, och det var först nu i eftermiddag, som blodstörtningen kom.

— Kände han då icke själf att något var i olag?

— Det är nog möjligt, men han har intet förtroende för läkare och sänder högst ogärna efter någon.

Reinhardt förstod nog, att detta endast var ett svepskäl. Harder var för snål för att vilja ha något med läkare att göra, och därför teg han äfven med sina egna smärtor,

— Önskade han, att jag skulle komma hit?

— Jag tror det. Då jag frågade honom, om jag skulle låta hemta en prest, rörde han på hufvudet liksom till bifall, och Ni bor oss närmast.

— Ja, jag vet. Kan jag gå in till honom genast?

— Det är nog bäst. Han tyckes ej hafva sin fulla sans och kan icke tala, men riktigt medvetslös är han icke heller. Jag hoppas, att doktorn också snart kommer.

— Han har lång väg att åka, men sannolikt gör han sig all möjlig möda för att komma snart. Ni ser blek och klen ut min fru. Sök att vara lugn trots pröfningen. Gud skall styra allt till det bästa.

Där kom ett leende på Delias läppar, ett sorgfullt och bittert leende på samma gång. Nog hade hon hoppats på Gud och trott honom om godt, men numera började hon nästan tvifla på att han skulle styra något till det bästa. Icke sörjde hon så mycket för Harders sjukdom, det kunde hon inte, ty i hennes själ hade aldrig funnits en gnista af kärlek till honom nej, hon hade fått uppbjuda hela sin andes kraft för att kunna stå ut med att fylla sina plikter gent emot honom, ty hon afskydde honom dock. Det hade hon gjort redan från början, och inte blef det just bättre under årens lopp, ty han behandlade henne ofta mycket illa. Hennes största pröfning var därför ej, att han nu låg sjuk, utan att hon måste lefva tillsammans med honom. Dock vågade hon ingenting säga om allt detta till Reinhardt. Men det var honom ganska lätt att förstå det ändå, när hon svarade:

— Jag är alldeles lugn och villig att finna mig i allt, såsom Herren styr det.

— Väl är, att Ni ej glömt att förtrösta på vår Gud. Han kan gifva oss kraft till allt här i lifvet.

— Det synes mig så. Vill Ni nu gå med in till Harder?

— Jag är redo.

Med tysta steg begåfvo de sig in i rummet, där den sjuke låg. Reinhardt hade väntat finna honom likblek, afmagrad och på allt sätt liknande en, på hvars hjärtedörr döden redan klappat; men nu låg Harder där röd och fet och såg alls icke sjuk ut. Hade Reinhardt icke vetat af hvad som händt, skulle han hafva trott sig stå framför en sofvande, som kanske hade en smula feber, men intet mer. Detta utseende kom till stor del an på den myckna alkohol, som Harder förtärt under sin hälsas dagar. Han hade alltid unnat sig själf allt nöje, och då han skulle tillfredställa sina egna lustar, frågade han icke så mycket efter om det kostade pänningar. Eljes var han på alla sätt gnidig; det enda han kostade på var hemmet, som han af vissa beräkningar och äfven af högmod ville hafva fint. Hustrun, barnen och tjenarne fingo dock veta om hvad det ville säga att hafva honom till husbonde och han lät dem dagligen förstå, hvad han fordrade af dem.

Reinhardt betraktade tigande denne man, som en gång för så länge sedan dödligt förolämpat honom och sedan beröfvat honom den vän, hvars egande blifva hela hans jordiska lycka.

Harders anletsdrag gåfvo ganska väl tillkänna, hvad slags karaktär han var. Nu kunde ju ingen se hans ögon, då de voro slutna, men Reinhardt visste ändå, att de voro små, bruna och med en obehaglig glöd. Det mörkblonda håret var litet krusigt vid öronen men låg slätt öfver hjässan. Näsan, platt och kort, satt inklämd mellan de feta, pussiga kinderna, hvilka sågo skrofulösa och sårigа ut. Läpparna voro tjocka, blodfulla och otrefliga, och äfven nu, när han

låg där så maktlös, tycktes ett sinligt leende hvila på dem. Hakan var kort, pannan låg och afsmalnande från tinningarne. Se där utseendet af denne rike, egensinnige och själfkära man.

— Har han icke haft sin sans på hela aftonen? frågade Reinhardt sakta.

— Jo, en liten stund har han haft det, men blott litet. Mest har han legat så där.

— Var blodstörtningen häftig?

— Ganska svår. Han klagade litet förut öfver, att han inte kände sig frisk, och det var rätt mycket blod som kom.

— Kan ni försöka få honom vaken.

— Jag skall tala till honom. Det kan väl icke skada honom att bli väckt?

— Det tror jag inte. Ni behöfver säkerligen icke ha så stora farhågor. Jag tror ej det är så farlig med honom.

Delia gick fram till sängen, böjde sig öfver sin man och frågade:

— Är du vaken, Harder?

— Ja, svarade han kort och rörde något litet på ögonlocken.

— Se upp då. Jag har låtit kalla hit pastor Reinhardt, såsom du önskade.

På en gång öppnades de små stickande ögonen, och sjuklingen vände sig litet åt sidan, låtande sin hånande och hatfulla blick stanna ömsom vid Reinhardt, ömsom vid Delia. Under det ett cyniskt, elakt leende drog öfver de tjocka läpparne, sade han med en så stark röst, att man minst af allt kunde vänta det af honom:

— Jaså, du har låtit kalla hit den där. Det är väl något tidigt, ty ännu är jag ej död.

— Men du önskade det ju.

— Gjorde jag? Det är då den största lögn du kan komma med. Nej du, försök inte att slingra fram med dylika galenskaper. Du tyckte förstås, att det var på tiden att få hit din gamle älskare, när du trodde jag redan var mer än halfdöd. Skada för dig det där. Men du skall få igen det.

— Herr Harder, sade Reinhardt med fullkomligt lugn röst, jag tror ej det är nyttigt för Er att tala så mycket, det kan skada Er, då Ni är klen. Er hustru har menat väl, då hon låtit tillkalla mig. ty sannolikt ansåg hon, att Ni behöfde ett tröstens ord af en Guds tjänare, då Ni är så sjuk.

— Och det skulle Ni komma med? Åhnej, det får nog bli någon annan, om det skall verka till någon nytta. Ni är en usling nu, som Ni alltid varit, och jag förstår nog ändamålet med Ert besök. Men passa på, så att Ni icke råkar illa ut; ty så länge jag är i lifvet bör Ni låta bli att hälsa på hos Er gamla flamma. Nu har Ni hört det.

På Delias kinder växlade nu rodnad och blekhet i hastig skiftning. O, så hon blygdes inför Reinhardt. Något sådant hade hon då aldrig kunnat ana, ty i så fall hade hon hellre dött än sändt bud till honom. Men den allvarlige prestmannen syntes fullkomligt oberörd af den förhärdade mannens ord.

— Han har feber och yrar visst litet, sade han till Delia, och jag tror vi göra bäst i att lemna honom i ro tills doktorn kommer.

— Yrar jag? Nej Ni, ännu har jag allt sans.

Packa Er genast af härifrån och kom inte hit mer; ty får jag se er i de här trakterna, så skall jag nog gifva er, hvad ni behöfver.

— Kom Arnold, det är bäst du går, sade Delia, glömmande allt annat och tänkande blott på den skymf, som hennes forne vän led. Det var många år sedan hon sist tilltalade honom så där förtroligt, och hon insåg genast, att hon i sin ifver glömt sig.

— Hvad är det du säger, usla kvinna! skrek Harder. Du borde väl ha någon smula blygsel kvar ändå, och inte gifva dig till att inför mina ögon kalla den där uslingen vid ömma smeknamn. Det där skall stå dig dyrt.

— Lugna er, min herre, sade Reinhardt med värdighet. Er hustru har icke gjort något, för hvilket hon behöfver blygas, ty hon må väl ha rättighet att kalla en gammal vän vid namn.

— Usle prest, gå din väg! Ack, att jag inte har min revolver här. Hade jag det, så skulle du hastigt nog få respass. Jag kan för resten gå efter den. Spring, din usling, spring; ty kommer jag upp ett ögonblick, så kostar det här dig lifvet.

Utan ett ord till svar aflägsnade sig Reinhardt, och Delia vände sig om för att följa honom. Hon ville åtminstone bedja honom ursäkta, hvad som nu blifvit sagt, om han kunde ursäkta det. Dock fick hon icke ens tillfälle till detta, ty Harders röst höll henne tillbaka.

— Du stannar här. Presten hittar nog ut ändå. Hvem vet, hvad I kunnen taga eder till, då jag inte ser det. Jag tänker inte låta eder lefva hur som helst i mitt eget hus.

Delia sjönk tillintetgjord ned på en stol. Reinhardts och hennes blickar möttes helt hastigt, då han vände sig om i dörren. I hans blick lästes den djupaste sorg, och denna sorg var för hennes skull, ty han förstod nu, huru hon måste lida af att vara fängslad vid en sådan man. Hennes blick uttalade en förtviflans bön om förlåtelse för hvad som förevarit och hon förstod också, att denna förlåtelse gafs.

Gud hålle sin skyddande hand öfver Er och hela edert hus, yttrande han deltagande, och så aflägsnade han sig hastigt, hvarför han ej heller hörde Harders ord:

— Är du icke borta än, du usle prest; du skrymtare, som hyser onda tankar både dag och natt! Vedergällningen skall nog komma.

Men Reinhardt gick lugn igenom de båda stora rummen och ut på gården, och först där tyckte han sig kunna andas igen. Drängen, som hemtat honom, kom från stallet, där han just fått in de varma hästarne, och han stannade förvånad framför den utträdande pastorn.

— Skall Ni redan bort igen? Han är väl icke död?

— Nej, han lefver allt, och jag tror icke det är så farligt med honom. Jag kan dock intet uträtta nu och det blir bäst att med lugn vänta, tills läkaren kommer.

— Vi trodde, att Ni skulle stanna här tills i morgon. Det blir värre att kunna skjutsa Er hem nu midt i natten.

— Bry Er inte om det, min vän, jag kan nog taga mig hem utan skjuts. Det är inte så förfärligt långt till prestgården.

— Det är hela åtta mil, och det blefve Er för drygt att gå i natt.

— Inte alls. Gå Ni till hvila, ty det behöfver Ni säkert. Jag skall taga vara på mig själf. Godnatt.

Och innan drängen hunnit gifva svar, var han redan iväg. Med raska steg aflägsnade han sig i den klara, stjärnljusa natten. Visst var vägen lång, men därpå tänkte Reinhardt ej det allra minsta nu. Helt andra tankar fylde hans hjärna, och känslorna stormade med förfärande makt genom hans hjärta. Hvilket förskräckligt lif det ändock måtte vara för den arma Delia att lefva tillsammans med en sådan man som Harder. Förr hade hon varit blomstrande skön, nu var hon lik en vålnad, tillhörande det längesedan flydda. Förr älskade hon Gud och lefde som en hängifven kristen. Om hon nu glömt detta och blifvit tviflande, bitter och hopplös, så undrade Reinhardt visst icke mycket därpå, ty icke alla skulle hafva mod att kämpa sig igenom lifvet såsom hon. Visserligen hade han själf lidit och det outsägligt bittert ändå, men han var dock ensam och kunde i ensamheten kämpa sig till lugn och ro genom bönen. Hon däremot var fastlänkad vid en rå, själfvisk och hjärtlös man, som, om han älskade, gjorde det blott för sin egen skull och för sin egen lycka. Ett sådant lif kunde väl med skäl kallas hardt när en förbannelse.

Den första strimman af en ny dag bröt redan fram i öster, då Reinhardt nådde sitt hem. Han kände sig alls icke trött, var icke det minsta sömnig, och därför gick han ej heller in för att sofva utan satte sig under ett af de skuggrika träden ett stycke från huset. Där dröjde han tyst och dyster, medan solen

gick upp och steg ganska högt på himmelen. Ofta rörde sig hans läppar i stilla bön, och han erfor ett förunderligt lugn, när han så kunde lägga både sina egna och andras bördor i den himmelske fadrens hand.

Ändtligen vaknade den gamla hushållerskan där inne, och genast hon öppnade dörren, såg hon Reinhardt, där han satt.

— Hvad i hela. världen kommer det åt pastorn nu igen, efter han sätter sig där ute en hel natt? Har det börjat på igen nu, det där onda? Vet han inte, att det är farligt att sitta så där och grubbla?

— Min kära Kate, jag har inte suttit här mer än en liten stund. Jag har varit borta hos en sjuk och kom just hem när det började dagas.

Det är väl nog ändå, tycker jag. Klockan är strax åtta, och det blir ljust före fyra nu. Hvarför går inte pastorn och lägger sig, när han kommer hem så där?

— Jag var alls icke sömnig. Nu skall Ni icke gräla på mig för det, ty Ni vet ju ändå, att det inte hjälper. I det fallet påstår Ni ju själf, att jag är alldeles ohjälplig. Var nu snäll och laga frukost i stället, ty jag är ganska hungrig.

— Undra på det; Ni åt ju alls ingenting i går kväll, fast Ni sade Er skola göra det.

— De kommo och hemtade mig, så att jag fick ingen tid.

— Kunde de inte bjuda Er på något borta då?

— Nej, det tänkte ingen på.

— Hvem är sjuk?

— Joe Harder.

— Är det möjligt det! Han kunde väl tåla vid ett godt ord af Er, den fördärfvade själen. Det hvi-

lar allt mycken synd på hans samvete. Ni lät honom väl höra sanningen riktigt nu?

— Han var alltför oredig för att kunna lyssna till något vidare talande.

— Det vore då en riktig välsignelse för den stackars frun, om han doge. Hon har lidit mer än Ni kanske tror. Jag har hört mycket om dem jag, skall jag tala om.

— Så där får Ni inte tala, Kate. Kom ihåg att Gud fordrar af oss skonsamhet mot våra medmänniskor.

Kate drog sig tyst tillbaka. Hon kände sin husbonde så väl, att hon förstod hans önskan nu; han ville ej höra mera prat. Hon var en snäll gammal gumma och pratade icke mycket med andra, men mot pastorn kunde hon väl vara öppenhjärtlig, tyckte hon.

Snart hade hon frukosten färdig, och Reinhardt försökte äta, men det gick alls icke bra den dagen.

— Har pastorn hört, att en främmande herre köpt den där kolminan de funno på prärien österut? frågade Kate, medan Reinhardt åt.

— Nej, det har jag icke hört något om.

— Så är det dock.

— När skedde det?

— I går tror jag. De talade om det borta i går kväll. Och nu skall det bli grufva af, och en hel mängd arbetare skola komma dit.

— Må det bli en lönande sysselsättning både för dem och för grufegaren.

Han reste sig från bordet och gick till sitt arbetsrum, där han snart satt lutad öfver böckerna, ifrigt studerande. Men nattens händelser kunde icke försvinna ur hans tankar.

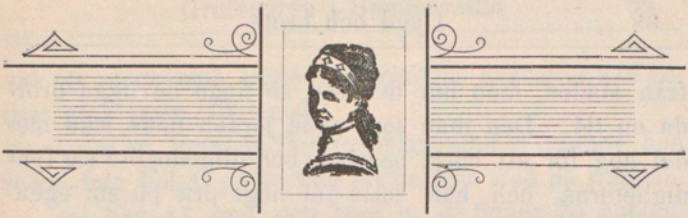

FJÄRDE KAPITLET.

Grufegaren i Summerville.

Redan ett par år förut hade järnvägen dragits fram genom den lilla staden Summerville, hvilken stad var den närmaste, till hvilken pastor Reinhardt kunde komma från sitt hörn ute på landet. Egentligen borde den icke hafva kallats stad, ty den bestod af ett fyratiotal hus, spridda öfver en långsträckt kulle, och invånareantalet öfversteg icke etthundrafemtio. Den lilla byn kallades stad i alla fall. Där funnos ett par handelsbodar, en liten bank, postkontor och en krog, och nu hade man äfven fått järnväg, hvilket gjorde samhället litet mera betydelsefullt. En läkare hade försökt sin lycka i Summerville men nödgats draga sin färde ganska snart igen, ty praktiken blef alltför liten för att man skulle kunna reda sig på inkomsten däraf. Ett hotell hade staden också hvilket icke får glömmas, och hur bristfälligt detta hotell än var, fyllde det dock sin plats och sitt ändamål.

Icke långt efter det järnvägen blifvit fullbordad, upptäcktes ganska vida stenkolslager omkring tre mil

från staden, men hur det var, så fingo de ligga orörda en tid. Den man som egde jorden hade icke medel nog för att börja bearbeta och tillgodogöra sig fyndigheterna, och han satte för högt pris på sin egendom, för att någon skulle hafva lust att köpa den.

Men ett par dagar före vårt sammanträffande med pastor Reinhardt kom en främling till Summerville och tog in i hotellets finaste rum. Denne främling är värd att taga i betraktande. Hög och mörk, med en blick, nästan lika skarp som pastor Reinhardts och med lika varm glöd som dennes. Han var ganska mager, men såg dock ståtlig ut, man behöfde ej alls tveka att kalla honom vacker. Hyn var brynt af solens glöd, och de mörkbruna mustacherna kom honom att se ännu mörkare ut. Hans dräkt, hans sätt, hans uttryckssätt, allt förrådde, att han kom fjärran ifrån. Så var också förhållandet. Han hade under flera år vistats i Australien och först för några veckor sedan återkommit till Amerika.

Första dagen denne främling var i Summerville satt han länge inne och skref, men när det började lida mot aftonen begärde han att få en häst ty han skulle rida bort. Den bästa häst som fanns där ställdes till hans förfogande, och när han redan var i sadeln frågade han efter, hvar mannen som egde stenkolsfynden, bodde. Det var icke svårt att visa honom vägen dit, ty långt bort öfver kullarna kunde man skymta hjulet af den höga väderkvarn, som användes för vattenpumpning vid den efterfrågades gård. Främlingen förde stillatigande handen till sin hatt och red bort i kort galopp. Det dröjde icke länge förrän han var framme vid det anvisade stället och band sin häst

vid ett af de små träden på gården, hvarefter han genast gick fram till huset.

— Kan man få träffa herrn själf? frågade han sedan han hälsat på en ung flicka, som stod på trappan.

— Var så god och kom in så finner Ni honom.

Vid inträdet i huset mottogs den främmande af en äldre man, som artigt reste sig.

— Mitt namn är Horace Braddon, presenterade sig främlingen, och jag har kommit hit i anledning af att Ni skulle hafva några nyupptäckta kollager, som Ni önskar sälja.

— Nog har jag land som innehåller kol, men jag vet just inte, om jag vill sälja det.

— I så fall är mitt ärende snart uträttat, och jag kan genast bjuda farväl. Jag hade hört sägas att Ni önskade sälja.

— Jag tänkte nog på det, men jag kan gärna behålla landet så länge. Efter en nyligen företagen noggrannare undersökning har jag funnit, att kollagren sträcka sig mycket längre än vi först trodde.

— Då gratulerar jag Er. Men jag skall icke upptaga Er tid utan aflägsna mig genast.

— För all del, jag är alldeles ledig. Var så god och sitt litet ännu. Kanske kunde jag sälja om vi komma öfverens om priset.

— Ja, i annat fall säljer Ni väl icke.

— Naturligtvis inte.

— Hur mycket begär ni nu för det kolhaltiga landet, ifall Ni skulle tänka på att sälja?

Den gamle mannen nämnde en mycket högt tilltagen summa, och herr Braddon log, då han hörde det.

— Känner Ni något till hur djupt lagret är, och om det möjligen är mer än ett.

— Ja, det är tre lager och de äro ganska djupa alla tre.

— Hur stor är landsträckan i omkrets?

— Den är en mil lång och en half mil bred.

Braddon tog upp en annotationsbok ur fickan och gjorde hastigt några anteckningar. Under det han sedan långsamt lade igen boken sade han:

— Det pris Ni satt på landet är så högt, att köparen med säkerhet skulle förlora mycket, om han vågade försöket, hvarför jag ej kan tänka vidare på saken utan måste lämna den.

— Andra hafva sagt mig att priset är ganska resonabelt.

— Då förstå de sig icke på att beräkna värdet af Ert land. Jag har under många år sysselsatt mig med grufarbete, och jag känner till saken. Om Ni slår af en fjärdedel af den begärda summan, så blir det mänskligt, men nu går det inte,

— Hur tycker Ni det vore möjligt att slå af så mycket. Det vore ju det samma som att skänka bort hela landsstycket. Nej, det pris jag sagt måste jag ha, eller också behåller jag landet.

— Som Ni vill, min herre. Eljes tror jag ni gjorde klokare i att sälja, ty skall landet ligga såsom nu och kolen ej tillvaratagas, så förlorar Ni på det.

— Om det blir mig möjligt skall jag själf taga upp arbetet med grufdriften.

— Ni borde försöka det, ty att låta det ligga så där är bestämt orätt.

Braddon steg nu åter upp för att gå. Han såg

alls icke ut att vara så angelägen om att köpa, som den gamle mannen till en början trott.

— Om Ni har tänkt på att köpa, så vill jag göra hvad jag kan, fortfor han därföre att tala, och jag kan måhända sätta ner priset något. Man bör ju tänka på att vara till någon nytta för andra också.

— Däri har Ni alldeles rätt. Har man ej gjort något för att glädja andra, så har man nog delvis förfelat sitt lif. Dock behöfver Ni icke tänka på att visa mig någon barmhärtighet. Vill Ni taga hvad jag bjöd Er för landet?

— Så mycket kan jag icke pruta at, men litet skall jag försöka. Vi få gå hvarandra till mötes.

— Jag har bjudit Er, hvad jag anser landet vara värdt, och jag betalar ej mera än det. Ni kan ju söka andra spekulanter, men jag fruktar att Ni får söka länge, innan Ni finner någon, som bjuder Er så mycket som jag gjort. Det är icke för vinstens skull som jag spekulerar på grufvor, utan jag vill bara ha något att roa mig med, och dock måste jag se till, att jag icke förlorar därpå. När jag hörde talas om Er grufva, tyckte jag den skulle passa bra för mig. Inte för att jag behöfver börja på med arbetet igen, men ändå så.

Han nickade, liksom i tankar, och bidade svar. Visserligen gjorde den gamle herrn några svaga försök att få honom medgörligare, men då det icke på något sätt lyckades, sade han till slut:

— Nåväl, Ni skall få grufvan för det belopp Ni nämnde, men då begär jag också betalningen kontant.

— Jag är redo att betala kontant, och om Ni har lust att sälja, så skall jag i morgon komma hit och gifva bestämt svar, och då får Ni också tid att tänka öfver saken närmare. Passar det för Er?

— Ja, det har jag ingenting emot. Vid hvilken tid får jag vänta Er då?

— Strax efter middagen. Jag ämnar nämligen i morgon bittida göra ett besök vid grufvan. Kan jag hitta dit själf?

Det är lätt. Den ligger en mil rakt öster härifrån.

— Alltså träffas vi i morgon. Farväl.

— Godnatt, min herre. Hvar bor Ni under Er vistelse här?

— På hotellet i Summerville.

— Åh, då har Ni ej långt hit.

— Lagom promenadväg. Godnatt.

Han bugade sig med elegant ledighet och gick. Under vägen ner till byn tänkte han vidare öfver den tillämnade affären och kom till den slutsatsen, att han ändå kunde vinna ganska betydligt, om kollagren voro så vidsträckta och djupa, som det blifvit honom sagt.

Denna Horace Braddon var den olyckliga Delia Harders bror. Ungefär vid den tid, då hon tvingades att ingå äktenskap med sin afskydde man, reste han från hemmet ut på sjön och seglade ett år, hvarefter han stannade i Australien, där han förde ett ganska äfventyrligt lif. Men under sin vistelse där förvärfvade han sig en ganska ansenlig förmögenhet, och det rätt hastigt ändå, ehuru det där icke var sällsynt alls, att en man som kom till guldfälten, kunde resa därifrån igen om något år, och taga med sig så mycket guld att det räckte för hela lifvet. Så fort hade det icke gått för Braddon, men han var ändock mycket belåten öfver sin framgång. Vid återkomsten till Amerika fann han, att modern var död sedan ett år tillbaka och fadern hade

begifvit sig ut på resor, ingen visste hvart, och systern och svågern frågade han icke efter, ty äfven om han hyste det djupaste medlidande för Delia, så afskydde han Harder till den grad att han icke ville fråga efter honom. Han tyckte att det blef alldeles för långsamt att gå helt och hållet sysslolös, och han ville ha något att göra, som kunde intressera honom. Då kom han på den idéen att köpa sig någon liten grufva, och när han hörde talas om de nyfunna kolfälten, beslöt han genast att resa dit och se hvad som kunde göras. Då hade han ingen aning om att hans syster och svåger bodde så nära, och att äfven hans gamla broderliga vän Reinhardt fanns där.

Horace Braddon red sakta öfver fälten mot den lilla staden, och det var redan mörkt, då han stannade framför hotellet. Han gick upp till sitt rum, gjorde toalett och gick ner i matsalen där ingen enda gäst fanns utom han själf.

Vill Ni laga till så att jag blir väckt klockan sex i morgon bittida? frågade han uppasserskan, då han var färdig med sin måltid.

— Ni skall bli väckt på slaget sex, herre.

— Tack, det var bra. Kan jag få frukost genast då och sedan en god ridhäst för några timmar?

— Just såsom Ni önskar. Är det något annat.

— Ja, jag behöfver ett par arbetskarlar för halfva dagen. Finns det att få i staden?

Det går an att skaffa redan i kväll.

— Gör det då och säg dem, att de böra vara här klockan sex.

— Men Ni skulle ju bort?

— De få följa med. Jag behöfver också en häst

och en arbetsvagn, ty en af mina koffortar skall också med oss ut och den är tung.

Flickan lofvade att bestyra om allt detta, och sedan gick Braddon upp till sitt rum. Att vara inne blef dock icke trefligt i längden och sedan han suttit och läst en stund, tog han sin hatt och gick ut. Inte var staden hvarken stor, ljus eller vacker, men Braddon tyckte sig ändock kunna gå omkring ett slag. Det var mörkt öfverallt utom på krogen, och därifrån hördes sorlet af orediga röster. En känsla af vämjelse fick makt med den unge mannen, och han utsträckte sin promenad ett godt stycke utåt vägen för att bli lugn och tillfredställd igen. När han återvände och åter gick förbi krogen, snafvade han i mörkret mot en mjuk kropp, som låg midt på gatan. Han böjde sig ned för att se, hvad det var. Föremålet var en människa, en redlöst öfverlastad man, som nyss blifvit utkastad från krogen.

— Hvem är Ni, som trampar på mig? Har Ni inte bättre förstånd? Var Ni på Er vakt och bär Er inte illa åt mot smeden i Summerville, ty det kunde komma hårdt efter, pladdrade mannen sömnigt och oredigt.

— Min vän, Ni ligger ju midt på gatan, och någon kunde åka öfver Er. Försök nu resa Er och gå hem.

— Angår det Er, hvar jag ligger? I Summerville har jag rättighet att ligga, just var jag önskar, och Ni kan gärna försöka sköta Er själf och låta mig vara i fred.

— Finner Ni Er väl där Ni ligger, så ligg där gärna för mig.

— Braddon gick sin väg, och den druckne somnade. Det var långt lidet efter midnatt, när de sista gästerna lämnade krogen, och då funno de honom ännu sofvande ute på gatan. Han blef väckt genom ett par vänliga sparkar och följde med hem.

Nästa dag var Braddon ute tidigt. De båda arbetarne man anskaffat för hans räkning voro komna, och sedan de placerat en af hans tunga koffortar på vagnen, körde de ut till gruflandet. Där företog han i all hast vissa undersökningar, lät arbetarne borra ner i jorden meddels en mycket sinnrik maskin, och när de kommit så djupt, att de nått kolen, tog han af de smulor, som drogos upp med borren, och granskade dem noga. Så var han i verksamhet till dess klockan var nära elfva, hvarefter han lät arbetarne packa ner sakerna igen, och de begåfvo sig hem.

På aftonen köpte han landet. Den gamle egaren följde med till Summerville, där han på banken fick en del af sina pänningar, och inom några dagar skulle han få resten, ty det fanns ej så mycket pänningar i Summervilles bank just då. Det dröjde icke så särdeles lång stund, innan hela byn visste om det afslutade köpet, och hos många väckte det förhoppningar om, att detta köp skulle bringa något godt till dem alla. Om grufvan började bearbetas, så komme många nya arbetare dit, och dessa komme på sitt sätt att bidraga till det allmänna bästa. Men den som hoppades mest var krögaren.

Braddon stannade i Summerville just så pass länge, att alla angelägenheter hunno ordnas mellan honom och den gamle grufegaren, hvarefter han reste sin väg igen för att vidtaga förberedelser för arbetets

början. Hade han då vetat, hur mycket som väntade honom där ute på prärien, hade han anat de bekymmer, all smärta och alla strider, som han där skulle möta, så hade han kanske dragit bort för att aldrig mera återkomma. Nu anade han dock intet utan gick sitt öde till mötes med lugn.

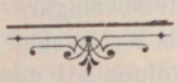

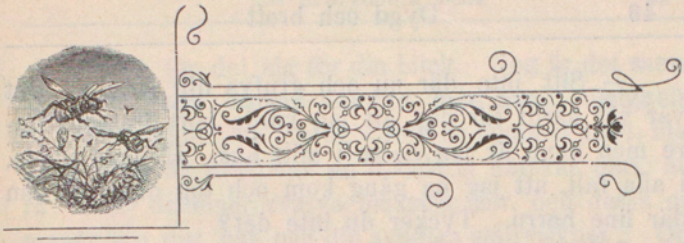

FEMTE KAPITLET.

En pröfvosam natt.

När Joe Harder och hans hustru åter blifvit allena sedan Reinhardt aflägsnadt sig, låg den sjuke tyst några minuter, liksom vore han utmattad efter det häftiga talandet; men egentligen var det blott för att tänka ut, hvilka ord som mest kunde såra och smärta den arma hustrun, ty någonting elakt och bittert ville han säga till henne. Delia satt tyst och dödsblek på den stol, där hon sjunkit ner. O, hur hon blygdes för denne mans skull. Hon visste ju långt förut, att han fann ett nöje i att plåga henne, men att han skulle vara så grym, att han ville rent ut skymfa både henne och Reinhardt, det hade hon ej velat tro. Så grym var han dock, och hon skulle få erfara ännu mera af hans hjärtas hårdhet och bitterhet den dagen.

När Harder legat tyst en liten stund, slog han åter upp ögonen, det ondskefulla och sårande leendet återkom på hans läppar, och han sade med en mer än vanligt hånfull röst:

— Sitt inte där nu och grufva dig längre. Det var väl hårdt för dig, att jag körde bort din beundrare men ännu är jag herre i mitt hus. Hvilken skada, i alla fall, att jag en gång kom och tog dig ifrån den där fine herrn. Tycker du inte det?

Delia hade farit upp ur sina grubblerier.

— Jo, hvilken skada, svarade hon djärft, ty nu var hennes själ förtviflad.

Harders ögon tycktes spruta eld.

— Ha, du tycker det! Då har du också haft något med honom att göra äfven under de senare åren, fast du lyckats bedraga mig. Men vänta du, det skall falla tillbaka på eder båda. Jaså, det var skada. O, hvad jag var dum, som icke genast gaf den eländige prästen en kula! Han skall få den, så snart jag möter honom igen. Nu sitter du kvar här inne, ty han stannade kanske kvar i de andra rummen och väntar på dig. Åh, så jag hatar eder båda två!

-- Det behöfver du ej tala om, det har du visat länge nog förut. Hata hur mycket du vill, nu gör det mig ingenting mera. Gud skall en gång fordra räkenskap af dig också, och ve dig då, Joe Harder!

— Tig då, kvinna! Har du förlorat förståndet, som talar till mig på det sättet? Skall Gud fordra räkenskap? Ha, hvad du är enfaldig! Nej du, om det finns någon Gud. så skall han välsigna mig, för att jag gjort mitt bästa att styra det jag fått i mina händer. Ser du inte, att han redan gör det? Hvar finner du frodigare åkrar än mina? Hvem har större och bättre hjordar än jag? Hvar har du sett en finare gård här ute, och hvar finner du en fullare kassakista? Finns det någon Gud, så är han på min sida.

— Så ter det sig för din blick. Nog är det sannt, att åkrar och boskap äro bra, men hvad välsignelse vi hafva däraf, vet jag ej. Nog är hemmet stort, men känner du då inte, hur en dödskyla härskar däri, huru onda demoner sväfva omkring här, och dessa demoner äro ditt hat och din syndiga själfviskhet? Och din fyllda kassakista; ja, den kan nog vara bra, men öfver ditt guld tynger förbannelsen. Du kunde allt

"Ve, ve öfver dig!"

själf berätta om, att det icke var rättfärdigt fånget, allt som du eger. Och dig skulle Guds välsignelse följa, du syndens usle slaf? Sanna mina ord, Joe Harder! här reste hon sig, de bleka kinderna skiftade i askgrått, den utsträckta magra handen darrade och hennes allvarliga, tunna röst ljöd förfärande profetisk och sann; sanna mina ord! Öfver ditt guld och di-

na andra egendomar skall Guds förbannelse drabba; för dina hjärtlösa handlingar skall Gud hemsöka dig; för att du sköflade mitt lif på lycka och bringade mig att tvifla på Gud, skall den himmelske härskaren evigt fördöma dig, och du skall slitas i nöd och plågor för dina missgärningars skull. Ve, ve öfver dig! Jag ser redan domen nalkas! Sköflas skall allt, som du fröjdar dig öfver, och på dig och din själ skall läggas plågan af evig förbannelse. Redan här skall du känna tyngden däraf. Ve mig, som nödgades följa dig på din väg, ty mitt lif är härgadt. Herre min Gud, endast din vrede hvilar öfver oss! Hvi lät du eländet så bli vår del?

Hon tystnade och störtade sanslös till golfvet. Joe Harder såg på henne med den största förfäran målad i hvarje anletsdrag, men efter hand försvann detta uttryck, och det kom i stället ett af trotsande självtillit och belåtenhet.

— Hvarför oroar jag mig, mumlade han. Hon håller på att bli tokig, och det kan hon gärna bli. Det där var ju bara nonsens, som en upprörd fantasi förestafvade henne. Joe Harder är icke rädd, och all den där domen och förbannelsen bryr han sig icke om.

Självbelåten vände han sig åt den andra sidan och försökte somna utan att det ringaste bry sig om den medvetslösa Delia. Hon återvaknade till sans om en stund och kröp tyst ut ur rummet. Väl utkommen i det andra rummet steg hon upp och gick ut. På det mjuka gräset i trädgården kastade hon sig ned, och nu fick hennes förtviflade smärta bryta ut i en flod af tårar.

— Herre Gud, utbrast hon, vridande sina händer,

hvarför har du låtit din vrede komma öfver mig? Jag vill ju så gärna lefva för dig och tjäna dig. Skall du då helt och för evigt förskjuta mig?

Hvar skulle hon finna tröst, hur skulle hon kunna härda ut? Själf visste hon det icke men så mycket fattade hon dock i sin nöd, att Gud måtte hafva någon mening med hvad han lät henne lida.

Det var så svalt och godt i den klara natten, och Delia önskade alls icke återvända in mera. Svårt och tungt hade det varit under de gångna åren, men om Harder nu tillfrisknade, så komme framtiden för henne att blifva tiofaldt värre, därom var intet tvifvel. Utmattad till både kropp och själ försjönk den stackars kvinnan till slut i en lätt dvala, hvarur hon först vaknade upp, då läkaren anlände en god stund efter midnatt. Då spratt hon upp och hastade in. Läkaren hade hunnit några steg före henne, och när hon trädde in genom dörren, och det rätt starka skenet från lampan föll på hennes ansikte, flög ett uttryck af förvåning öfver hans drag. Han hade kännt Delia sedan den första tiden de bott i dessa trakter, och nu måste han häpna öfver den stora förändring hon under dessa år undergått till sitt yttre. Om någon såg ut att behöfva en läkares hjälp och råd, så var det hon.

— Hur är det med Er man? frågade han sedan han deltagande tryckt hennes hand.

— Jag kan icke riktigt säga, men jag tror han är något bättre.

— Är han fortfarande medvetslös?

— Nej, då jag nyss var inne, talade han.

Hon hade ingen aning om, att hon legat två hela timmar där ute i gräset.

— Då kommer han sig nog. Det är bäst vi går in till honom.

Hon följde honom. Åter måste hon gå in i sjukrummet, kanske för att ånyo få höra några grofva förolämpningar. Harder var vaken och såg förvånad på läkaren. Delia hade ej fått tillfälle säga honom, att hon sändt efter denne.

— Är Ni ända ute i dessa trakter, doktor, och det midt i natten?

— Ja, Ni behöfver säkerligen en läkares bistånd, efter allt jag förstår. Hur känner Ni Er nu, herr Harder?

Den sjuke kastade en förbittrad blick på sin hustru, men han hade så pass besinning nu att han icke i läkarens närvaro började gräla. Denne såg dock blicken, och såsom en god människokännare förstod han genast det hela.

— Er hustru gjorde mycket klokt i att eftersända mig, ty Ni är ganska illa däran.

— Åh, det är således för min skull Ni kommit. Jag är inte så klen, och jag tror inte att jag tarfvar någon vidare behandling. Om Ni hade några styrkande droppar med Er, så vore detta det enda jag ville bedja Er om.

— Har man haft blodstörtning så kräfver det nog mer än några droppar. Låt mig att börja med känna på Er puls. Åhjo ganska bra. Någon feber och oro. Nu blotta vi bröstet för en liten undersökning. Så där ja. Har Ni haft svåra smärtor?

— Nej det vill jag inte klaga öfver. Det har nog gjort litet ondt, men bröstet är bäst. När jag

föll ner i går så stötte jag veka lifvet, och det är där som jag känner det svårast.

— Är det på det viset. Då fortsätta vi undersökningen. Har Ni förut haft några smärtor i veka lifvet? Eller är det först nu Ni kännt af dem.

— Det har allt varit litet ömt äfven förut, och jag tål icke alltid maten.

— Jag tänkte nästan det. Ni får hålla Er stilla i bädden en tid, och när Ni sedan kommer upp blir det att vara försiktig både med arbete och annat.

— Men det där kan väl inte vara något farligt?

— Det är farligt nog. Det där fallet i går kunde ha blifvit Er död. Ni är klenare än Ni tror och jag förmodar att Ni vill icke dö ännu.

— Nej, nej jag måste lefva. Inte är jag väl så rädd för döden, men jag har allt ett och annat att uträtta ännu. Därför är det nödvändigt, att jag kommer upp igen.

— Gör då såsom jag säger. Håll Er stilla ett par veckor nu, så få vi sedan se, hvad som behöfver göras. Jag skall gifva Er litet medicin nu och sedan kommer jag hit om ett par dagar igen.

— Det tror jag inte Ni behöfver. Jag skall efterkomma Edra befallningar, och jag vill icke begära att Ni skall resa så lång väg igen.

— Alldeles som Ni önskar herr Harder, men då tager jag ej Ert lif på mitt ansvar, så mycket kan jag redan nu säga.

— Men om jag tar medicin och sedan ligger stilla.

— Så behöfver ändå en läkare se till, hvad Ni

behöfver och om jag ej ser Er, så kan jag ej veta det. Er sjukdom är ej att leka med.

— Så må Ni komma då. Jag måste väl underkasta mig.

— Rätt så. Tag nu en tesked af denna medicin och sof sedan. Jag skall säga Er hustru hvad slags mat hon bör gifva Er.

— Han vände sig strax därefter till Delia och frågade:

— Finns det att få ett par andra hästar, så att jag genast kan återvända till staden?

— Ja, hästar finns det tillräckligt. Jag skall tillsäga en af drängarna om det, och Ni kan få resa om en liten stund. Önskar Ni icke något att äta?

— Tack, om Ni kunde se till, att jag finge en kopp starkt kaffe, ty jag får ej sofva något i natt. Så snart jag kommer hem, måste jag resa bort till en annan patient, som bor några mil från staden.

— Det skall bli färdigt om en liten stund, om Ni vill hafva tålamod.

Hon skyndade genast att väcka en af drängarna och sedan ut i köket, där hon tände upp eld i spiseln.

En half timme senare åkte doktorn sin väg igen, sedan han tillsagt fru Harder att vaka öfver att hans föreskrifter för den sjuke blefvo efterföljda i allt. Hon lofvade detta, och gick sedan in för att se om mannen sof. Men han var vaken.

— Du smög dig ut härifrån ändå, fast jag sade dig, att du icke skulle få det, sade han. Väntade presten på dig där ute?

Hon fann det icke nödvändigt att svara på hans förnärmande ord, och han fortfor:

— Hvarför skulle du göra dig till och sända efter doktorn? Alldeles som om du skulle bry dig om det allra minsta, antingen jag lefver eller dör. Kanske trodde du att han skulle gifva mig något rackartyg som dödade mig med ens. Du får nu skaffa pängar hvar du vill att betala honom med, ty jag gör det inte. Draga onödiga utgifter på oss, det kan du, men det är också allt. Gå din väg och lämna mig i ro. Nej, du bör sitta här och vaka, det är väl en kärleksfull kvinnas plikt då hennes make är sjuk.

— Om icke den kärleksfulla kvinnans så dock den plikttrogna hustruns, och jag är redo att vaka.

Äfven om hon velat, så hade hon dock icke kunnat sofva den natten, ty hennes känslor voro alltför upprörda. Hon satte sig så, att hon ej behöfde se Harder, ty nu plågade hans åsyn henne. Intet ord yttrades mera, och Delia försjönk åter i djupa tankar. Denna natt genomlefde hon åter i minnet hela sitt lif, sedan den tid, då hon glad och lycklig gick till templet för att höra Arnold Reinhardt predika, och då hon drömde sig såsom hans maka, och till den stund, då hon nu åter fått se honom på nära håll och hört några ord från hans läppar. Om hon själf hade förändrats under årens lopp, så hade äfven han gjort det. Hon slöt ögonen och framkallade åter hans bild för sitt minne. Lika lugn, lika allvarlig som fordom, men ack, hvilken smärta syntes ej tecknad i hans anlete och blick vid deras korta möte. Han hade åldrats mycket, syntes stelare än förr, men hon visste ändock att hans hjärta var lika varmt som förr, äfven om han syntes kall vid första ögonkastet. Nu måste hon beundra honom mera än förr, ty han hade burit sin

själs smärta med hjältemod. Och att han ännu kom ihåg henne, att hennes bild aldrig utplånats ur hans hjärta, det förstod hon äfven, ty i annat fall hade han nog kunnat skaffa sig en maka, men han hade ej gjort det. Dock hade han aldrig sökt upp henne, fast han så väl vetat hvar hon fanns. Han hade varit så stark öfver sina egna känslor, att han kunnat lefva stilla i sin lilla prestgård, eller, kanske han hade fruktat att möta henne? Månne han kanske hatade henne nu? Nej, hon hade ej med egen vilja öfvergifvit honom, och då borde ej hatet bryta ut öfver henne. Och när denna tanke lupit igenom hennes hjärna, kom en annan, och den sade henne att Arnold Reinhardt var alltför ädel och högsinnad för att hata någon.

Så där tänkte och drömde hon vaken under hela den återstående delen af natten, under det Joe Harder sof. Med ett hjärta så syndigt och full af onda och hatiska känslor, kunde han dock sofva. När dagen grydde, och Harder ännu sof tungt, gick Delia ut till sina sysslor, men den dagen blef henne lång. Tänk om hon anat, att i trädgården bredvid den lilla kyrkan, satt en man; som full af brinnande allvar bad till Gud för henne, bad att Herren måtte göra hennes lif så ljust och fullt af glädje som möjligt, kanske hade hon då med större mod gått att möta sina många plikter.

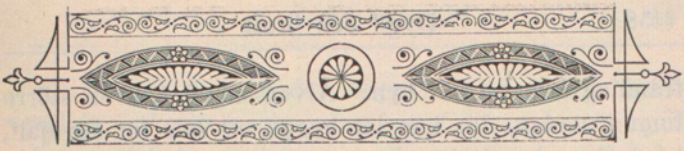

SJETTE KAPITLET.

Gamla vänner.

Nyheten om, att grufvan vid Summerville var såld och snart skulle bearbetas, spred sig snart nog icke blott till den lila staden utan långt vidare omkring i trakten. Horace Braddon började också inom kort göra sina förberedelser, ehuru han icke var kvar i staden, men hans förberedelser kräfde, att han var borta för en tid. Han var en praktisk man, arbetsam och med god karaktär, och när han företog sig något, var han van att drifva det igenom såvida någon möjlighet fanns därför. Nu var han borta och inköpte erforderliga maskiner och verktyg, anställde arbetare och uppgjorde om leveranser af kol till flera håll. Först om en månad återkom han till Summerville, tog åter in på det enkla hotellet och sökte känna sig hemma. Hans första arbete blef nu att låta uppföra en del arbetarebostäder i ena hörnet af sitt eget land. Därigenom gaf han arbete åt en del män, som förut gått sysslolös, och man var glad åt, att denne tystlåtne men ändock så vänlige

främling kommit till byn. Äfven köpte han en större tomt i staden, där han lät bygga ett hus för sig själf, ty han tyckte icke om att bo på hotellet. Den enda person i hela samhället, som icke tycktes kunna tåla honom, var smeden. Denne var en riktig liten jette. Öfver sex fot lång, med breda skuldror och väldiga muskler, såg han riktigt ståtlig ut. Hans hufvud var också stort, ansiktet groft och fult, håret sträft och alltid kortklippt. Men i detta stora hufvud funnos dock icke så många goda tankar hemvisst, där voro för många af det dåliga slaget. Inte anade han, att Braddon var samme man, som den där natten nästan fallit öfver honom, där han låg redlös på gatan, men en oförklarlig motvilja för denne fanns dock i hans själ. Mer än en gång svor han vilda eder öfver Braddon, och då denne kom till smedjan för att beställa några artiklar för sitt bygge, var det smeden riktigt svårt att visa sig lugn och någorlunda vänlig. Hemfallen under dryckenskapslasten var han i hög grad och många gånger hände det, att han stängde sin smedja för att begifva sig ut till de omkringliggande småstäderna och stanna där och dricka i flera dagar. Hustru och barn brydde han sig icke om, de fingo reda sig så godt de kunde ändå. Därför var också hans hem allt annat än trefligt. För allt godt tycktes han vara oemottaglig, och Gud frågade han icke efter. Pastor Reinhardt hade varit nere hos honom några gånger och samtalat med honom, men det var lönlöst. Visserligen respekterade han den allvarlige prestmannen, men detta var icke för hans embetes skull; utan mera för det imponerande i hans personlighet.

Samma dag smeden aflemnade de af Braddon beställda sakerna, och sedan han fått sin betalning för dessa, gick han till krogen för att roa sig. Det dröjde icke så länge förrän han var ganska drucken, och då skulle han ut för att ställa till bråk och gräl. För honom hörde det till sakens natur, att, då han ej var nykter, söka bråka med alla han träffade, och kunde han då komma i slagsmål så var han just i sitt rätta element. Stryk fick han många gånger, men det hindrade honom ej att försöka om och om igen.

— Just som han nu lämnade krogen, såg han Braddon komma ut från hotellet och genast var han färdig. Med osäkra steg gick han den ankommande till mötes och ställde sig mitt i vägen för honom.

— Tänker Ni bli herre öfver hela staden? frågade han tvärt och med en hotande blick mätande den förvånade herrn.

— Hvad skulle det i så fall komma Er vid, blef Braddons svar.

— Det skulle komma oss allihopa att sätta oss däremot. Ni håller Er för god att gå in på värdshuset och göra Er bekant med oss och fast Ni nu varir här öfver en vecka, så har Ni knappast talat med oss. Skall Ni vara bland oss så fordras det invigning.

— Och hur går den till?

— Antingen bjuder Ni oss öfver lag på värdshuset och blir en god kamrat, eller också gifva vi Er en grundlig afbasning, det är sättet att gå tillväga i Summerville.

— På krogen går jag aldrig. Jag tycker icke om människor som dricka, och därför bjuder jag hel-

ler aldrig. Kan jag icke bli god kamrat med någon utan genom bränvin, då får det säkert vara. Om det ändå finns en önskan att få mig till kamrat så kan ju det andra sättet försökas. Vi få se om det lyckas bättre.

— Jag kunde just tro att Ni var en sådan där högmodig stackare, men det skall Ni nog snart bli botad ifrån.

Han höjde sin hand för att gifva Braddon ett slag men denne var beredd och vek hastigt ett steg tillbaka. Smeden blef vild och började svärja alldeles förfärligt, samt gjorde ett nytt angrepp.

— Kom mig icke för nära, karl, sade Braddon lugnt, ty det kunde bekomma Er illa.

— Ha, Ni stackare, Ni skall just få lära Er hvad det vill säga att komma och ställa till bråk i vår fredliga stad.

Han rusade åter mot Braddon, men det blef ej något resultat af det nu heller. Till slut förlorade Braddon tålamodet, och då han ånyo blef anfallen, gaf han med stark och skicklig hand smeden en stöt för bröstet, så att denne tumlade tillbaka och föll omkull.

— Kanske Ni nu vill lämna mig i fred? frågade han.

Men nu hade han just retat den häftige mannen, och under det ed efter ed flödade öfver dennes läppar, reste han sig åter för att fortsätta striden. Dock räddades Braddon från detta obehagliga bråk af en person, som han visst icke väntat att finna här, och det var Arnold Reinhardt. Denne kom åkande i sin lilla vagn och stannade tätt bredvid de stridande.

Nog fanns det åskådare redan förut, men dessa hade icke gjort det allra minsta för att afvärja striden. Reinhardt hoppade ur sin vagn och band hästarne.

— Hvad tar Ni Er till Rompe? vände han sig till smeden, då han genast såg hvad som stod på. Skall Ni börja med sådant där mot en främmande person?

Smeden såg litet förlägen ut och försökte urskulda sig, men det lyckades icke särdeles väl.

— Lyd mitt råd och gå hem nu, fortsatte Reinhardt vänligt men bestämt. Ni skämmer ut Er själf på detta sätt, och Ni bör väl visa, att Ni är en hederlig karl, äfven om Ni gjort så illa att Ni druckit.

— Men han är ju högfärdig och tror sig vara mer än vi.

— Hvem har sagt Er det? Han är sannolikt ingen af Edra bekanta.

— Inte det, men han har ju flyttat till staden, och då bör han visa sig som en god kamrat.

— Man bör aldrig döma en okänd man, och jag fruktar Ni gör det nu. Icke kunna alla deltaga i Edra nöjen och räkna sig som Edra vänner. Det är allt nästan mycket begärdt, tycker jag. Gå hem nu, min käre Rompe. Får jag tid, så skall jag sedan komma och tala mera med Er.

Smeden drog sig skamsen bort. Reinhardt var den ende, som kunde förmå honom till något sådant.

— Jag tackar Er min herre, sade Braddon, ty Ni räddade mig ur ett mycket obehagligt läge. Mannen anföll mig utan någon som helst orsak.

— Det förstår jag granneligen. Han vet ej mycket hvad han gör då han är drucken, hvarför Ni får försöka ursäkta honom.

— Gärna gör jag det. Man får ej räkna på druckna människors handlingar. Ni är förmodligen pastor i stadens kyrka?

— Inte i staden. Min kyrka ligger några mil härifrån. Hoppas jag får se Er där någon gång, ty om jag ej alltför mycket misstager mig, så är Ni den nye grufegaren.

— Rätt gissadt. Mitt namn är Braddon och det gläder mig att få göra Er bekantskap.

— Heter Ni Braddon? Horace Braddon kanske?

— Ja, det är mitt namn. Skulle Ni möjligen känna mig?

— Horace, skulle jag icke känna dig! Har du glömt din gamle vän Arnold Reinhardt?

— Du Arnold, skulle det vara möjligt. Det var då ett lyckligt sammanträffande.

Han kramade sin gamle väns hand och kunde knappt finna uttryck för sina känslor.

— Man har sagt namnet på pastorn här, men det var ett helt annat namn än ditt.

— Jag är ju ej heller pastor i staden utan i en landtförsamling. Det är samma plats dit jag flyttade då jag för många år sedan skildes från dig. Välkommen, käre broder.

— Tack, Arnold. Jag kan ej säga dig, hvad mitt hjärta känner, ty det är för fullt. Nu går du väl med mig upp till hotellet, så att vi få samtala litet med hvarandra?

— Naturligtvis, om du har tid att förslösa en liten stund i mitt sällskap. Hur sällsamt att jag skulle träffa dig här. Jag har ju så mycket hört talas om

den nye grufegaren, men aldrig kunde jag ana att det var du. Hvarifrån kommer du då?

— Det där skall jag tala om, då vi komma in. Här bli vi så begapade af alla, och det tycker jag ej vara trefligt. Kom så gå vi.

Han drog vännen med sig bort till hotellet, och snart sutto de båda vännerna ifrigt och allvarligt samtalande om sina öden.

— Hvar har du varit under dessa år, och hvarför har du ej låtit höra af dig? frågade Reinhardt.

— Mestadels har jag vistats vid de väldiga grufvorna och ute på fälten i Australien, men jag har också rest omkring betydligt och sett en del af världen. Och du har hållit dig stilla här ute hela tiden?

— Ja, jag är icke hågad för att fara omkring. Lifvet har icke mera så stora lockelser för mig.

— Är du gift?

— Horace, hur kan du fråga det! Känner du mig ej bättre? Nej, jag är ännu ensam och kommer säkerligen att för alltid blifva det.

— Stackars Arnold, du har då icke kunnat glömma min syster. Då har du också lidit mycket.

— Kanhända. Hon har dock lidit mera.

— Vet du hvar hon finns?

— Hon bor omkring åtta mil från min kyrka, och jag såg henne för en tid sedan.

— Är min syster här! Därom visste jag intet.

Reinhardt omtalade, under hvilka förhållanden han mött Delia, och Braddon suckade djupt.

— Jag skall uppsöka dem, och har Harder på något sätt behandlat Delia illa, så skall han få stå till rätta därför.

— Du var en god kristen förr, Horace; är du det icke mera nu?

— Jo, jag har försökt lefva ett hederligt lif, och dock vill jag icke säga annat, än att jag gjort mig skyldig till många felsteg. Men mina uppsåt ha alltid varit goda.

— Om så är, då mins du äfven, att de kristna böra förlåta alla oförrätter, hvarför du ej bör upphäfva dig till domare öfver Harder.

— Icke till domare, men jag måste väl ifra för min systers rätt. Om jag kunnat göra något till saken, då de tvingade henne att gifta sig med den där råe mannen, så hade det aldrig skett, men då kunde jag ingenting göra.

— Jag vet det. Men tala icke om den flydda ungdomstiden. Nu vet du dock, hvar du kan träffa din syster. För hvems räkning har du köpt grufvan här?

— För min egen. Du trodde naturligtvis, att jag var ganska fattig, men jag är dock tämligen rik nu. Jag har haft stor tur med mitt arbete i Australien och kunde ganska väl slå mig i ro; men jag tycker om att ha någonting för mig. Här ute skall jag bestämt trifvas, ty det är så stilla och fridfullt. Jag fick grufvan mycket billigt och tror att den skall gifva mig stor vinst.

— Jaså, du är rik. Det är jag glad öfver, ty du kan blifva mången behöfvande till gagn och hjälp. Hvarför har du ej skrifvit till mig?

— Emedan jag ej kände till din adress. För resten så har jag icke skrifvit till någon enda. När jag reste, var jag så förbittrad öfver min fars beteende

mot Delia, att jag föresatte mig att tiga alldeles och det har jag gjort. Nu ångrar jag mig, ty jag kunde hafva skrifvit till min goda moder, så att hon vetat något om mig. Dock är detta nu för sent att ångra.

— Kommer du verkligen att bosätta dig här?

— Ja, jag låter just bygga mig ett hus i byn. Om min grufva ger hvad jag beräknat, så kan jag anställa mycket folk, och jag skall snart nog börja söka efter andra fyndigheter, ty finns det kol här ute så är det icke blott på det där lilla stycket.

— Var då åter välkommen. Hoppas att du ej dröjer, innan du söker upp det lilla herdetjället på kullen.

— Dit får du vänta mig både snart och ofta, ty jag hoppas att vår vänskap icke lidit afbrott, hvarken genom det sorgliga, som förevar för längesedan eller genom min långa frånvaro.

— Du finner min vänskap lika fast som fordom.

— Tack jag väntade det.

— Hur råkade du komma i bråk med den vilde Rompe?

— Han antastade mig utan orsak midt på gatan och då han gick anfallsvis tillväga, så måste jag stöta honom tillbaka.

— Tag dig i akt för honom, ty han är en farlig man. Har han börjat hata någon, så sitter hans hat i ända till döden. Hädanefter kommer han att göra allt för att skada dig.

— Låt honom försöka. Jaghar redt mig mot dylika varelser förr, och jag går aldrig ut obeväpnad.

— Det vore ej bra om du nödgades använda något vapen mot honom. Se dock upp, när du träffar honom, och haf ögonen med dig, då du är ute om

aftnarna, ty du är icke säker för, att han icke passar på dig i något dunkelt hörn. Jag vet om hurudan han är. Flera gånger har han öfverfallit och svårt misshandlat sådana, som råkat blifva hans fiender, och dig räknar han nu för en sådan.

— Han må räkna mig för hvad han vill, jag frågar ej efter det. Om han icke lämnar mig i fred så skall jag nog försöka lära honom något bättre än han nu vet. Det finns ju lag och rätt äfven här.

— Därpå skall du ej tänka. Håll dock ögonen öppna, så att du ej råkar på honom utan att kunna rädda dig.

— Jag skall lyda och vara på min vakt.

— Då är jag lugn. Hur snart kan du komma ut till mig?

— Det kan jag verkligen icke lofva säkert nu. Om jag kan få några timmar ledigt, så kommer jag en dag i veckan. Jag måste ut till Delia också, ty hon behöfver säkerligen litet uppmuntran.

— Hon behöfver både tröst och uppmuntran. Men jag glömde fråga om du har någon hustru?

— Käraste bror, hvad skulle jag med den till, då jag har varit ute och rest nästan hela tiden? Nej jag är lika ensam som du, och kanske följer jag ditt föredöme och förblir ensam för hela lifvet.

— Åhnej, det bör du icke. Det är ett helt annat förhållande med mig, men du bör skaffa dig ett hem.

— Vi få väl se, hur det kan bli i framtiden.

— Låt se att det blir något af. Nu måste jag väl lemna dig. Du har dina bestyr, och jag har också litet att styra med.

— Kom ner till mig någon dag igen, om jag inte skulle få tid att åka ut till dig.

— Ja, jag skall komma.

De båda vännerna skildes. Braddon hade trott att han skulle bli så allena bland främlingar i Summerville, och så träffade han sin gamle käre vän så där oförmodadt. Reinhardt var också glad öfver detta sammanträffande, men på samma gång anade hans hjärta, att någonting skulle möta dem, något, som han icke nu kunde förklara. Då han körde ut från den lilla staden, såg han den jettelike smeden stå i krogdörren, och han hörde äfven de ord, som denne yttrade till någon inne i rummet:

— Hade det icke varit för prestens skull, så hade han allt fått hvad han behöfver, redan i dag. En annan gång skall han icke slippa undan så lätt, det lofvar jag. Vi tåla intet sådant dumt högmod i Summerville.

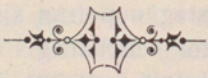

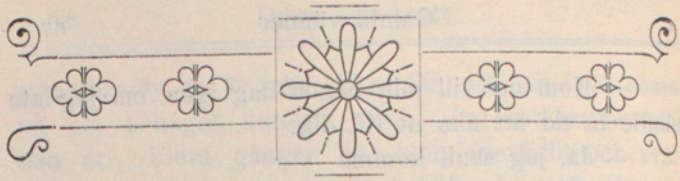

SJUNDE KAPITLET.

Harders första svårighet.

Joe Harder var åter uppe och i verksamhet. Han kunde icke berga sig inne så länge, som läkaren föreskrifvit han skulle vara, utan måste upp för att se till sin egendom. Mer än en gång hade han legat och ängslats öfver, att nu sköttes väl ingenting med ordning, då han icke mera var med själf, och till slut kunde han icke stanna inne.

Den dag han steg upp från sjukbädden, var han mer än vanligt bitter och häftig i sinnet, och all bitterhet skulle naturligtvis bryta ut öfver hustrun. Hur svag han än var, skulle han dock gräla, och det gjorde han äfven med besked. Först gick han igenom alla rummen, liksom ville han öfvertyga sig om, att allt inom hus var som det borde; sedan var det uthusen, som skulle besökas. Stallet var icke så rent, som det skulle vara, ladugården hade ej blifvit tillsedd, korna hade ju mat i krubborna, fast de fingo gå ute på grönbete hela dagarna. Ute på gården stod ingenting på sin rätta plats, och inte kunde han förstå, hvad

som blifvit uträttadt under hans sjukdomstid, ty han kunde ej se något.

— Du har väl varit så upptagen med tankar på presten, att du inte kunnat se efter någonting, for han ut mot Delia, då han kom in igen.

— Jag har gjort hvad jag förmått, och alla hafva arbetat efter bästa förmåga.

— Skall du ljuga så fräckt? Ser jag inte hvad som blifvit gjort, eller inte gjort, tror du? Om du gjort, hvad du kunnat, så hade inte allting legat i en oredig hög ute på gården.

— Det gör inte heller det, om du ser efter riktigt. Om det inte är som du vill ha det, så säg till drängarne att de flytta om det. Jag kan intet göra därvid.

— Hå, hå har du lärt dig svara oförskämt, medan jag legat. Det skall jag nog lära dig att lägga bort igen. Du brukar ju skryta med, att du fått så god uppfostran, och då borde du åtminstone kunna uppföra dig höfligt mot din man, men du kan inte ens det. Låt bli att tänka på presten så vet du hvad du säger.

Delia svarade icke utan gick sin väg, trots det han ropade henne tillbaka flera gånger. Hon hade sökt vara vänlig under alla dessa år, försökt att med ödmjukhet och lugn fylla sin hårda plikt, men nu svek henne kraften, och hennes hjärta blef hårdt och kallt. Länge hade hon lidit hans grymhet och hån, men nu kände hon sig ej mäktig att bära det längre. Hon flydde undan till ett litet rum i öfre våningen, och där satte hon sig i ett hörn, blek och darrande. Om hon hade gjort något orätt, om han haft den ringaste anledning att såra och förolämpa henne så groft, som

han gjort, så skulle det ändå icke hafva gjort henne så ondt. Men nu måste hon också lida oskyldig. Förr, då någon sorg trängde på och vägen syntes mörk hade hon kunnat gå undan i ensamhet och gråta samt kunnat bedja Gud om kraft och nåd, men nu kunde hon det inte mer. Hela hennes varelse genombäfvades liksom af en dödskyla, all hennes tro var borta och hon tviflade nästan på att det fanns någon Gud. På en hylla i rummets ena hörn låg en gammal bibel, som hon fått af sin mor då hon ännu var ett barn. Hur gärna hon läst den förr! Det var förbi, hon såg ej längre någon sanning i denna bok, och det enda hon nu hade med sin bibel att göra var att torka dammet af den då hon städade.

I hopplös, tårlös sorg och smärta förblef hon länge sittande i det lilla rummet, men plikten kallade henne därifrån. Sitt hem skulle hon vårda och sköta så länge det var henne möjligt, om också all lycka var för alltid flyktad.

När hon kom ner i köket, såg hon en skjuts nalkas ute på vägen och några minuter senare stannade den uppe på gården. Harder var ute och tog emot den ankommande.

— Är Ni herr Harder? frågade den främmande som icke var någon annan än en rättstjänare från närmaste stad.

— Ja, det är allt jag det.

— Då skall jag bedja få upptaga Er tid några minuter.

— Mer än gärna. Stig in.

Rättstjänaren steg också in och satte sig makligt i en af de bekväma stolarna i salen.

— Ni är ju släkt med Otto Braddon, frågade han sedan äfven Harder tagit plats.

— Han är far till min hustru, så att någon släktskap är det nog.

— Ni hade för några år sedan en del affärer med honom, är det icke så?

— Alldeles riktigt. Vi voro då i kompani med hvarandra, men jag tröttnade på honom, ty han var ingen god affärskarl.

— Men Ni själf var det så mycket bättre, efter hvad jag förstår. Vid ett tillfälle måste Ni ha en god summa penningar, och den lånade Ni i hans namn på en viss tid. Hvad som kunde föranleda Er att göra det, vet jag inte. Alltnog, den skuldförbindelse Ni då utgaf, föregifvande Er ha rätt att teckna Er svärfars namn, är nu förfallen, och Ni måste antingen genast betala den eller vänta att bli häktad redan i dag. Er svärfar har anklagat Er för förfalskning af hans namn.

Harders kinder blefvo en smula blekare och en lång rad af stygga eder drog öfver hans läppar.

— Har han vågat anklaga mig för något sådant! Det skall han få umgälda. Hvar har Ni papperet?

— Här är en kopia däraf. Ni kommer säkerligen ihåg det.

Den främmande räckte Harder ett stort sammanviket papper, hvilket denne snabbt genomläste.

— Men hvar är originalet?

— Det finns i staden. Ni får nog se det, när Ni betalar.

— Jag tänker att det i så fall kommer att dröja länge, ty det där får Braddon betala själf, Det var

öfverenskommet emellan oss, att vi skulle använda hvarandras namn, då så fordrades. Han skall väl icke tro att jag låter leka med mig.

— Ni bör veta att en muntlig öfverenskommelse mellan ett par personer i detta fall icke gäller inför lagen? Om Ni försökte på alla sätt så har Braddon ändå rätten på sin sida, och Ni måste betala. Jag underrättar Er blott om hur sakerna stå, och sedan har Ni rätt att handla hur Ni vill. Men drager Ni Er för att betala så blir Ni häktad.

— Hur snart skall det då betalas?

— Senast om en vecka.

— Så snart!

— Egentligen skulle allt ha varit klareradt för flera dagar sedan, men det gifves alltid, som Ni vet, en frist för den skyldige.

— Jag skall skrifva till Braddon och försöka få honom att göra sin skyldighet. Vet Ni hvar han bor nu?

— Han är nere i Östern och kommer nog icke häråt på länge. Om Ni skall korrespondera med honom, så får Ni allt skynda Er, ty tiden är kort.

— Vi få tänka på saken. Hur stor är skulden?

— Åh, det såg Ni ju nyss i skuldbrefvet, bara en bagatell på två tusen dollars. Det vore verkligen bättre om Ni betalade det, så finge Ni sedan vara i fred.

Harder var så förbittrad, att han icke kunde finna ord till svar. Han menade än en gång, att han skulle tänka på saken och rättstjänaren aflägsnade sig.

Delia hade ej brytt sig om att gå in så länge den främmande var där, ty hon hade intet intresse af sällskapet, och då Harder ej kallade henne, ansåg hon

sig kunna dröja ute. Men hon fick veta af det så snart hon inträdde i rummet.

— Jo du har just en skön far du! ropade Harder mot henne. Nu vill han att jag också skall betala hans gamla skulder, men ser du. det gör jag inte. Har jag inte haft nog af att försörja dig en så lång tid?

— Det har du nog haft, och jag tror ej att du kan tvingas att betala pappas skulder. Att min far icke var så god, det vet jag, ty hade han varit det, så hade han icke handlat så illa mot mig. Men sina skulder betalar han nog, så att du slipper det.

— Har han inte varit god mot dig? Just det har han varit. Hade han icke sin hand med i att du fick ett så fint och trefligt hem som du har? Om han icke föreslagit mig att taga hand om dig, så hade du aldrig fått så bra, utan förstås sprungit efter presten, men jag tyckte du behöfde få bra, och så tog jag dig fast du just icke är så tacksam därför.

— Jag lyssnar ej mera till dina förolämpningar, och har du intet annat att säga mig än dylikt, då bör du inte tala något med mig.

Harder var icke van att få svar så på en gång och så bestämt, och därför betraktade han också sin hustru med förvåning. Han fick en svag aning om att han gått nästan för långt i sina yttranden, och att hon nu var förtviflad, men han tyckte det vara lika bra. Hon skulle få det svårare än, ty nu hade äfven hennes far förorsakat honom förargelse, och det kunde han inte tåla.

— Gå din väg och se till dina barn. Jag hör dem skrika ute på gården. Om du skötte om hvad

som angår dig, så kunde du mången gång slippa höra tillrättavisningar, men nu är jag nödsakad se upp med dig.

Icke heller nu svarade Delia utan gick tyst ut på gården, där barnen lekte. De voro litet högljudda under leken, men detta var hvarken farligt eller till besvär. Så snart de fingo se modern, skyndade de sig till henne. Dessa båda barn, en gosse om åtta år, och en flicka om sex, voro numera Delias enda glädje. Dem hade hon sökt visa den rätta och goda vägen, äfven om hon själf kände sig oförmögen att längre vandra den. Barnen voro äfven ganska snälla och älskade modern af allt hjärta. Fadern hade många gånger varit för hård mot dem, hvarför de mera fruktade än älskade honom.

Medan Delia nu satte sig ute hos de små på trappan och talade med dem, gick Harder med dröjande steg in i det rum, där han hade sitt kassaskåp. Under det han mumlade fram obegripliga ord, hvilka ibland bröto ut i en ed, öppnade han skåpet och räknade öfver sina penningar som han hade hemma.

— Det här skall stå Braddon dyrt, det vill jag lofva. Han skall få betala igen det många gånger om, och jag skall inte skona honom. Jag undrar, om han inte satt sig i förbindelse med presten, och de kommit öfverens om att skada mig. Men vänta bara.

Han slog med handen i bordet för att gifva mera kraft åt sina ord, och därefter satte han sig ned att skrifva till svärfadern. Detta bref blef fullt af grofva förolämpningar och ord, så råa och hatiska att hvem som helst skulle hafva kännt sig förbittrad öfver att få ett sådant.

— Det där kan vara godt nog åt honom, pratade Harder för sig själf, medan han än en gång gick till kassaskåpet och såg öfver sitt guld och sina sedlar.

Ett par dagar senare åkte han ned till staden och betalade skulden, samt fick det papper hvarpå han olofligen tecknat Braddons namn. Visserligen var det honom ett tungt arbete att göra detta, men han fruktade hotet om arrestering och hoppades på samma gång kunna på något sätt skaffa igen det förlorade.

Från den dagen blef han om möjligt ännu bittrare och elakare mot Delia, och det hände till och med att han försökte slå henne vid ett par tillfällen. Dock tvingade hennes stora lugn honom att åter sänka den höjda armen, ehuru han svor öfver henne så mycket mera. Mot barnen blef han också elak. Det hade nog händt, att han någon gång förut hade tuktat dem men nu fann han sig föranlåten att slå dem så ofta de kommo i hans närhet, och gräto de därvid så fingo de mera stryk. Tjenarne fingo också känna på utbrotten af hans elaka lynne. Ingenting gjorde de bra ingenting var han belåten med, och om de också arbetade öfver sina förmågor, så grälade han ändå på dem. Med ett ord: lifvet blef odrägligt för allesammans vid gården. Joe Harder hade glömt sin hustrus profetiska ord; då hon en gång stod vid hans sjukbädd, skymfad och förtviflad. Men äfven hans dag skulle komma. Redan hade de första tecknen visat sig.

ÅTTONDE KAPITLET.

Ett släktmöte.

Så snart Horace Braddon kunde få ledighet från sitt till en början så stränga arbete, åkte han ut till landet för att söka upp sin syster. Det blef honom icke svårt att finna Joe Harders gård; hvem som helst kunde med lätthet visa vägen dit.

Öfverallt på fälten hördes skördemaskinerna gå, ty nu var tiden att in berga in, hvad sommaren gifvit. Braddon njöt af att se på, hur flitiga händer reste upp den ena lilla skylen efter den andra, och han log, då han hörde ett par arbetare sjunga en liten visa, under det de, svettiga och varma, skyndade på med sitt arbete.

Hästarne lunkade makligt fram på den dammiga vägen, och Braddon manade icke på dem, ty dagen var ovanligt varm. Det låg något tryckande öfver det hela. Ingen sval vindfläkt kom den dagen med svalka, och intet moln skymde för ett enda ögonblick den brännande solen. Resenären blef törstig, och så trodde han hästarna vara, hvarför han körde upp till

en gård utmed vägen, för att få vatten, Redan när han vände upp från vägen, hörde han en gäll röst från gården:

— Hi och ho och ho och hej! Det var intet annat, entonigt, sorgligt och dock så förnöjdt. Då Braddon hoppade ur sin vagn för att vattna hästarne vid brunnen, såg han också sångerskan, en storväxt, rödkindad flicka, hvilken suttit nedkrupen under ett litet träd men nu kom hon mot brunnen fortfarande sjungande.

— Hvad vill du här, främling? frågade hon, då hon stannade vid Braddons sida.

— Jag vill blott vattna mina hästar och dricka litet själf också, om Ni vill tillåta mig det. Värmen gör en törstig.

— Drick bara, drick, du mörke främling. Så länge du dricker vatten ur brunnen behöfver du icke vara rädd. Men om du tager till flaskan, som fylles på krogen, då får du se på annat. Hi och ho och ho och hej! Jag vet väl hur det gick med far, när han gjorde det. Nu ser du, hur illa det är. Drick ur brunnen du, för mig får du det gärna.

— Tack min vän, sade Braddon, som snart nog insåg, att han här hade att göra med en mindre vetande. Flickan betraktade honom uppmärksamt med sina stora, mörka ögon, ur hvilka dock lyste fram något dunkelt och obestämdt.

— Arbetar inte du heller? frågade hon efter en stunds tystnad.

— Jo, det gör jag allt, fast jag just nu är ute och reser.

— Kanske du också skall resa till den rike Har-

der? Far reste nyss dit han, ty du skall veta, att Harder har legat sjuk en tid, och då var det ju inte möjligt för dem att spela och supa. Nu ämna de förstås börja på igen, Gud nåde oss då, ty här blir ingenting kvar till slut.

Braddon kände en underlig beklämning i sitt hjärta, då han hörde flickan tala på detta sätt, och han nästan ångrade, att han åkt upp just till den gården för att få vatten.

— Du kan gärna åka dit, fortfor flickan, bara du inte drager Harder med dig hit, ty kommer han nära, så springer jag bort och kommer inte hem mera. Inte vill jag se honom igen.

— Var icke rädd, stackars barn, afbröt Braddon henne; jag skall alls icke taga honom med hit, äfven om jag kommer att åka fram till hans gård,

— Då är du snäll, och då får du dricka så mycket du vill, ty vatten ha vi, Gud ske lof, tillräckligt ännu, som mor plägar säga, äfven om far förstör allt annat. Hvad heter du, främling?

— Jag heter Horace.

— Det var ett vackert namn, och det skall jag allt komma ihåg, det skrifver jag upp på ett papper och gömmer i mitt magasin bland grannlåterna. Du vet inte hvar det är, och det vet ingen annan heller föresten. Ditt namn skall jag nog skrifva upp.

— Gör det, om Ni har lust. Nu måste jag fortsätta min resa. Farväl min vän.

— Farväl Horace. Du skall komma hit igen, ty det vill jag, och om far blir elak som förr, eller om han kommer hit med den rike Harder, då springer jag hem till dig och gömmer mig.

— Vi få se, svarade Braddon och satte sig upp i vagnen. Han hade druckit ett mått vatten, taget friskt från pumpen, och hästarne hade släkt törsten ur det stora karet och voro nu redo att fortsätta färden.

Han vinkade ännu en gång åt flickan och for sin väg; men länge hörde han hennes röst, när hon ömsom ropade hans namn och ömsom sjöng sina toner, under det hon fortfarande stod vid brunnen och såg efter den bortilande vagnen, till dess kullarne borttog den sista utsikten däraf.

Dagen blef nästan odrägligt varm vid middagstiden, och Braddon var glad, då han såg Harders gård ett stycke bort öfver fälten. Han var visserligen van vid stark hetta, men det plågade nästan mera att sitta så där stilla och bekvämt ute i solgasset, än det gjort, då han i Australien sökte efter guld. När han ändtligen var framme vid målet för sin resa, fann han drängarne hemma till middag, men Harder hade i sällskap med en vän begifvit sig ut på fälten för att se på något särskildt. Denne vän var den vansinniga flickans fader. Braddon bad en dräng föra undan hästarne till någon skuggig plats och gifva dem litet foder, hvilken bön drängen skyndade sig att efterkomma.

— Finns herr Harder hemma? frågade Braddon.

— Nej, han gick ut för en liten stund sedan.

— Fru Harder är väl hemma ändå?

— Ja herre, Ni kan ju vara god stiga på in, så finner Ni henne allt i huset.

Utan att dröja gick Braddon uppför trappan, och vid hans knackning öppnade Delia själf dörren. Hon kastade en frågade blick på honom, men rättfram

som han alltid var, sade han henne genast allt utan några förberedelser.

— Käraste Delia, så innerligt roligt att få träffa dig igen. Kom i din brors famn, stackars barn. Du ser verkligen klen ut, alldeles som Reinhardt sade mig.

Han sträckte sin famn emot henne, och med ett utrop af den största glädje ilade hon till hans bröst.

— Min älskade broder, har du då ändtligen kommit till mig!

Döljande sitt bleka anlete vid hans skuldra, brast hon ut i häftiga snyftningar.

— Du väntade mig icke? Nej, jag förstår det nog; men jag kunde icke berga mig, förrän jag fick resa till dig och se, hur du har det. Gråt nu inte mera Delia; var lugn och glad i stället, och så få vi prata litet med hvarandra om ett och annat. Sätt dig ner och torka dina tårar.

— Ack, jag är så glad, så lycklig. Låt mig gråta ut, min broder, ty det gör hjärtat lättare. Gud vare lof, nu skall jag icke mera känna mig så ensam.

— Nej, nu skall det med Herrens hjälp bli bättre för dig. Jag vet, att du haft mycket svårt, Reinhardt talade om det för mig. Men så sannt jag lefver, så skall din herr man få lära sig bli bättre hädanefter.

De satte sig bredvid hvarandra i den mjuka soffan och anförtrodde hvarandra mycket om sitt lif. Icke kunde Delia tala om allt, hon blygdes att låta sin bror veta alla de grymheter för hvilka hon varit utsatt, särskildt den sista tiden, men han förstod mycket väl ändå, hur det förhöll sig. De gåfvo icke akt på tidens flykt, de glömde det, som var omkring dem,

för stunden. Delia lutade sig mot sin brors skuldra ra, och hon tyckte sig hafva blifvit befriad från alla bördor i ett nu, så lugn kände hon sig.

— Du ämnar väl icke resa ifrån denna trakt på länge nu? frågade hon.

— Nej älskade Delia, jag har på allvar bosatt mig här, och jag stannar, särskilt nu, då jag återfunnit dig, och du i mycket behöfver råd och bistånd.

Om de hade gifvit sig tid att se sig omkring skulle de havfa märkt Harder, som återkommit hem och nu lutade sig mot ett af fönsterna med stor försiktighet, Då han fått syn på hästarna och vagnen, stod genast den tanken klar för honom, att Reinhardt kommit dit igen, och full af vrede smög han sig fram till fönstret för att spionera. Han fann väl icke den hatade presten, men den syn han såg mildrade ingalunda hans vrede. Nästan blågrå i ansiktet af sin förfärande hätskhet smög han ifrån fönstet, uppför trappan och fram till dörren som han med ett hetsigt tag ryckte upp,

— Ha du lömska slyna! ropade han och knöt handen mot sin hustru, kanske du äfven nu vill spela oskyldig och from? Det går inte längre, Jag kunde ändå till sist gripa dig på bar gärning. Din dom skall komma.

Delia satt kvar, tryckande sig närmare sin bror, och nu fruktade hon icke mera. Detta gjorde Harder ännu mera ursinnig och han rusade fram emot de båda syskonen.

— Kvinna har du då icke försyn för någonting längre? Vill du inte gå ifrån den där uslingen ens när din man kommer? Och Ni, han vände sig till

Braddon, Ni usle landsvägsriddare, Er skall jag nog göra upp med, innan Ni kommer härifrån.

— Min herre, svarade Braddon och reste sig hög och stolt samt tog ett steg framåt, så att han kom alldeles intill sin svåger, hvad är det Ni vågar säga?

— Jag vågar säga, att för sådana som Ni, har jag alltid en revolver i beredskap. Har Ni förstått?

— Mycket väl. Räkningen för min egen del skall jag lemna ouppgjord tills vidare, men Edra skändliga utfall mot min syster skall Ni genast stå till svars för.

Harder sjönk ihop och stirrade med största häpnad på den mörke mannen framför sig.

— Ni hennes bror?

— Ja just så. Nu beder Ni henne ögonblickligen om ursäkt för Ert beteende, i annat fall vet jag, hvad man enligt Vesterns sed gör med kvinnoplågare, och jag skall ej skona Er. Ni borde blygas, om Ni hade förstånd därtill.

Harder var slagen, men han stod stilla på sin plats utan att göra minsta min af att säga ett ursäktande ord till sin hustru.

— Hörde Ni, hvad jag sade? frågade Braddon i lugn ton.

— Mer än väl, men här i huset är det jag, som är herre, och mitt förhållande till min hustru bestämmer jag själf.

— Antingen gör Ni som jag befallt, eller Ni får ångra Er, och det snart ändå.

— Vore Ni inte hennes bror, så körde jag Er ur huset för Ert uppträdandes skull, men Ni kan ju stanna en stund hos henne nu, om Ni blir hyggligare. Försök dock inte att komma mig för när, ty det går

inte bra. Ursäkterna från min sida få nog vara, tills jag finner mig hågad.

Braddon hade under åratal vistats bland råe män ute i Australiens vildmarker, och han förstod sig väl på att behandla sådant folk. Äfven om han bevarat sitt hjärta godt under de gångna åren där ute, så hade han dock fått så mycket med af deras sätt, att han fordrade lydnad i hvad han ansåg vara rätt, och blef han icke åtlydd med godo, tvingade han sig till lydnad. Så gjorde han äfven nu. Vid Harders sista bittra ord, glimmade det till i hans mörka ögon och han var ej längre att leka med. Han drog fram en stor revolver ur fickan, höll den lekfullt i handen och sade i lätt ton:

— Herr Harder, om Ni icke inom fem minuter har bedt min syster om förlåtelse för Ert opassande beteende mot henne, så skjuter jag Er en kula för pannan. Lyd eller dö.

För första gången på länge blef Harder blek, och han darrade i hvarje led. Delia sprang upp och hastade till sin bror.

— Älskade Horace, för Guds skull skona honom! Bry dig icke om hans ord till mig.

— Du beder för honom, och det hedrar ditt goda hjärta, du arma varelse. Sätt dig dock igen ty här hjälpa inga böner. Han måste lyda. Din heder är min, och här har du blifvit mer än förolämpad. Må vara att den där herrn är din man, han skall dock i dag nödgas lyda och göra det som är rätt.

— Jag förlåter honom ändå.

Horace Braddon svarade henne ej, han såg på sin klocka och vände sig därpå åter till svågern:

— Redan ha tre minuter gått. Om Ni önskar att lefva så skynda att lyda min befallning.

Harder stod stilla och stel, lik en i sten huggen bild. Icke en min gjorde han för att lyda den gifna befallningen.

— Fyra minuter, sade Braddon kallt och höjde revolvern. Det syntes tydligt på honom, att han var fast besluten verkställa domen öfver sin svåger.

— Fyra och en half. Fingret rörde vid trycket och revolvermynningen riktades mot Harders panna

– Men då brast modet hos den andre, och han väste fram med hes röst:

— Jag förifrade mig och tager nu tillbaka mina ord. Förlåt mig, Delia.

Det var sagt, och Braddon stoppade tyst sitt vapen i fickan. Delia satt orörlig och likblek i soffan där hon sjunkit ned.

— Vill du förlåta honom, syster?

— Ja jag förlåter honom.

— Då skonas han denna gång. Ditt hjärta är vekt och godt ännu. Äfven jag har försökt att vara god men vid ett tillfälle som detta kan lugnet svika hvem som helst.

Han vände sig till Harder och fortsatte:

— Min herr svåger, det gör mig stor smärta att behöfva möta Er med vapen i hand, men nöden har ingen lag, och sin heder måste man försvara. Jag vet att Ni varit allt annat än Ni bort mot Er hustru och Gud skall nog straffa Er för det. Men kom nu ihåg, att jag är bosatt i närheten, och så sant jag tror på en rättvis Gud, så skall jag hädanefter vaka öfver min syster och hennes lugn. Ni måste bli an-

norlunda, och blir Ni det icke, så vet Ni, att min hand är aldrig långt borta från vapnet. Nog bo vi långt ute på prärierna, det är sannt, men vi måste vara människor ändå. Se till att Ni aldrig mer förolämpar den kvinna som Ni en gång släpade till altaret som ett värnlöst offer, och hvilken Ni förde därifrån, utan att hon egentligen gifvit Er något löfte, ty den stunden var hon ej tillräknelig. Om det här ute inte finnes lag och rätt förut, så skall jag hädaneftar bli bådadera för Er. Jag vädjar ej till Ert samvete, ty det är dödt hos Er, eller åtminstone ligger det i djup dvala och säger intet, men jag vädjar till mitt och andras bedömande, och Ni får taga Er i akt. Tro ej att jag låter skrämma bort mig härifrån, för att detta är Ert hus. Så länge min syster är husmoder här räknar jag det som min rättighet att besöka henne. Nu skall jag för i dag lemna eder, men jag kommer tillbaka.

Under detta långa tal hade Harder ej rört sig en enda gång, och ej heller hade han sett på den talande. Nu när talet var slut vände han sig om och gick hastigt ut.

— O, min bror! utropade Delia och kastade sig i Braddons famn, nu blir han ett vilddjur det såg jag på honom. Han har mod till allt ondt, då det gäller att hämnas oförrätter, dem han anser sig hafva lidit. Akta dig för honom ty han kunde få det infallet att rödja dig ur vägen. Med mig må det gå hur som helst, jag vore lika glad om Herren läte mig dö, men du måste lefva, ty är jag borta så skall du se till, att mina stackars barn icke blifva alldeles fördärfvade under faderns ledning. Vill du det?

— Var trygg älskade Delia, jag skall göra allt för dig och de dina. Jag hoppas att Harder i dag har lärt sig en läxa som han sent, om någonsin glömmer. Skulle han våga hota dig eller fara ut i smädelser mot dig någon mera gång, så skall du tala om det för mig. Mitt hus står alltid öppet för dig. Glöm ej detta.

— Icke glömmer jag det men för mina barns skull måste jag stanna här.

— Tag dem med dig, om du måste gå. Det får ej fortsätta längre på det sätt, som varit förut, allt måste ändras eljes kommer dom att falla öfver honom.

— Men min bror du ämnar väl inte döda Harder.

— Jag skämtar aldrig med så allvarliga ting som heder och lif. Den halfva minuten räddade hans lif. Delia, jag är icke någon ogudaktig, mordlysten sälle, men jag är en hederlig man. När rättvisa ej kan skipas på annat sätt, påtager man här själf domarevärdigheten. Gifve Gud att detta må vara enda gången något sådant fordras. Farväl nu syster lilla. Jag skall snart återkomma och då får jag se dina barn

— Om du väntar en timme till, så komma de från skolan.

— Därtill har jag ej tid. Men innan jag går vill jag fråga dig om något annat. Hvad slags affärer har Harder med den där mannen, i hvars sällskap han var ute då jag kom?

— Det vet jag inte. men de äro goda vänner och ha ofta sina nöjen tillsammans. De dricka och spela så mycket vet jag, men det är också allt.

— Godt jag skall nog taga reda på det öfriga. så snart jag hinner. Må Gud skydda och bevara dig

Han kysste sin syster och gick ut för att taga sina hästar. Af Harder syntes ej den minsta skymt. Han hade gått undan ty han kände sig i behof af ensamhet. Vreden och förödmjukelsen han lidit hade så när kommit honom att förlora sansen helt och hållet. Han satte sig vid en höstack bakom stallet och gaf sina känslor luft i en mängd eder och osammanhängande ord. När Braddon åkte ut från gården knöt han handen efter honom och sade helt högt:

— Du har så velat. Det kunde ha blifvit frid mellan oss, men nu blir det annat. Från denna dag är Joe Harder din fiende, och ve dig om du faller i mina händer.

Efter denna hotelse gick han in. Han fann sin hustru ännu kvar i salen, och hon darrade, då hon såg upp i hans ansikte, ty hon läste i hans blick någonting olycksbådande. Utan att säga ett ord gick han fram till Delia, och sedan han ett ögonblick betraktat henne, höjde han sin knutna hand och gaf henne ett krossande slag öfver hjässan. Ljudlöst och sakta föll hon till golfvet och den brutale mannen sparkade till henne.

— Vi skola ändå till slut se hvem som är herre här, sade han och gick ut igen.

Intet förbarmande fanns i hans hjärta, inga försonande känslor talade där. Det var länge sedan han brytt sig om Gud och det goda, ja så länge att han tycktes hafva glömt det. Där ute i vildmarken trodde han sig kunna handla hur han ville, ty ingen frågade där efter litet familjegräl. Men äfven om han trodde sig fri och stark, så vakade dock Gud öfver det hela, och förr än Harder anade, skulle den straff-

ande och tuktande handen drabba, om också icke allt fullbordades på en gång, så skulle det omsider fullbordas. Det kan mången gång synas, som skulle det onda få regera alldeles otygladt, som skulle all sanning och rätt obehindrat få trampas under fötterna af de onda och syndfulla, men det är blott till en tid. När Herren ser det vara nödvändigt att gripa in, då gör han det, och ve då den som strider emot honom.

Men i den heta sommardagens kvalm åkte Horace Braddon mot sitt hem, och han var mera bekymrad för sin systers öde än han velat visa henne. Från hans hjärta gick en innerlig bön till Gud, att allt måtte bli ordnat på bästa sätt för alla.

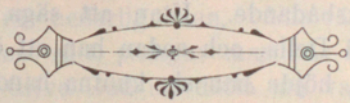

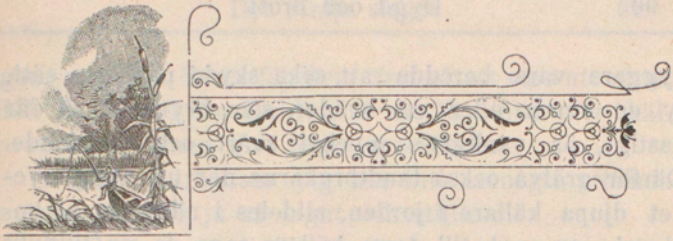

NIONDE KAPITLET.

Det första slaget.

Kvällsolen sjönk liksom dröjande ner i vester, men hon tycktes ännu lika varm, lika glödande, som då hon stod högt på himmelen. Det var kväfvande hett och icke den minsta vindfläkt kom för att bringa svalka. Öfver hela nejden hvilade liksom en tryckande, kväfvande känsla, det såg nästan ut som hade själfva naturen väntat att någonting förfärande skulle inträffa. Boskapen ute i betesmarkerna hade krupit tillsammans i täta flockar, korna råmade sakta och sorgset, och unghästarna gingo omkring, oroligt gnäggande. Det flög liksom en svag darrning genom säd och gräs på fälten, och luften syntes bli något tjockare. Det var icke rök och icke dimma, det var ett offattligt något, som ingaf en obestämd fruktan. Människorna kände det nästan svårt att andas, luften räckte icke till för dem i detta kvalm.

Icke så sällan händer det, att efter en eller flera dagar af sådant varmt väder, en förfärande omkastning eger rum i ett ögonblick. Då få präriernas be-

byggare vara beredda att söka skydd på bästa sätt, ty en storm eller ett oväder, som bryter ut så där hastigt, är vanligtvis mycket svårt och förödande. Därför gräfva också landtbrukarne där ute åt sig mycket djupa källare i jorden, alldeles i närheten af boningshusen, och till dessa källare taga de sin tillflykt då fara är för handen. Detta om de hinna göra det men ibland inträffar ovädret så hastigt att det blir omöjligt att hinna till gömstället, och ve då den som kommer i stormens väg. Man kan ej förrän man själf sett något däraf, göra sig en klar föreställning om, hur en storm mäktar fara fram öfver prärierna, och hur totalt han kan ruinera allt, som han får fatt i under sitt härjningståg.

En af drängarne vid Harders gård kom hem från skördefälten. Han lät de svettiga hästarna dricka och släppte sedan ut dem på den lilla bakgården vid stallet. Inte var det vanligt, att hästarna fingo gå ute på det sättet när kvällen kom, men nu tog han sig dock friheten att släppa dem där, En inre känsla sade honom att han borde göra det. Sedan han äfven hade släppt ut några andra hästar som under dagen stått inne, gick han själf till köket. Delia var där när han kom in.

— Har Sam släppt ut hästarna i kväll? frågade hon vänligt.

— Ja, jag tyckte jag borde det. Någonting säger mig att vi få oväder i natt, och då reda de sig bättre ute än inne, det tror jag.

— Men jag fruktar att Harder icke tycker om, att de äro ute.

— Om han säger till så skall jag leda in dem

igen, men det bästa för dem är dock att vara utomhus. Håll Er beredd fru Harder, så att Ni hinner ner i källaren med barnen ifall något inträffar.

— Men käre Sam, jag kan inte se några oroande tecken. Allt är ju så lugnt och stilla.

— Just denna stillhet säger mig, att någonting förestår. Jag har sett oväder förr, och jag förstår mig något på tecknen. Har Ni ej kännt en svag lukt liksom af någonting brändt. Det känns så när ett oväder är i antågande. Ja, jag skall vara uppe i natt och skulle Ni ej hinna gifva akt på något och det ändå kommer, så skyndar jag mig ner och tar reda på barnen.

— Tack snälle Sam. Jag hoppas dock att intet ondt må komma. Det står ju i Herrens hand.

Hon hade ej talat mycket på hela dagen, sedan Horace åkt bort, och nu kände hon det riktigt välgörande att få utbyta några ord med någon. Det lättade något litet den tunga börda som tryckte hennes hjärta och skingrade tankarna en smula.

De öfrige arbetarne voro nu hemkomna, och Harder, som en stund varit ute på fälten, nalkades också hemmet. På hans panna låg ännu ett hotfullt moln och skulle något oväder inträffa, så tycktes det mest möjligt att framkallas af den hatfulle mannen. Han hade lemnat sin hustru medvetslös förut på dagen och icke det ringaste hade han frågat efter hur det gick med henne. Nu såg han att hon var vid lif igen och då var ju allting bra, menade han. Så snart han fick syn på de utsläppta hästarna, röt han till åt drängarne:

— Hvem är det, som vågar släppa ut kreaturen så där?

Sam skyndade ut igen.

— Det är jag som släppt ut dem.

— Hvad är det för dumheter? Har jag inte sagt att alla arbetshästar skola vara inne om nätterna.

— Jag vet det, men mig tyckes det likna sig till oväder, och då ha de det mycket bättre ute.

— Bara prat. Det blir visst inte något oväder, och om det tyckes dig likna hvad som helst, så skall du göra som jag har sagt.

— Som Ni vill herr Harder. Jag skall genast släppa in dem igen.

Det dröjde icke många minuter innan Sam åter hade hästarne inne i stallet och sedan gick han med de öfriga arbetarna för att äta sin kvällsmat. Husbondfolk och tjänare åto vid samma bord och vanligtvis talades blott litet vid måltiderne. Så blef det äfven nu. Harder hade något att anmärka mot maten och brummade öfver tjenstefolkets slarf. De öfriga tego. och så snart måltiden var förbi gingo drängarne ut för att tillse sina återstående sysslor. Delia hjälpte flickan att duka af bordet, och barnen gingo ut på gården för att leka en liten stund. Harder själf tände sin pipa och satte sig ute på verandan för att röka i all maklighet. När han omsider hörde Delia komma från köket in i de andra rummen, lade han pipan ifrån sig på stolen och gick in. En lång stund betraktade han under tystnad sin bleka hustru och såg därvid helt förnöjd ut.

— I morgon får du gå ut och hjälpa till med uppsättningen af säden, sade han slutligen. Jag mäs-

te taga mig till att hålla dig vid arbete, eljes blir det bara uselhet med dig.

— Jag har mina plikter att fylla i hemmet och har ingen tid öfrig att offra för arbete på åkrarna.

— Om jag säger, att du skall gå dit, så har du tid. Du har gått här och blifvit lat, och det kostar väl på dig att göra någonting till nytta. Men i morgon börjar du; nu har du hört det.

— Om jag ansåge det vara min plikt, så skulle jag gärna göra det; men nu hör det mig icke till, och jag har nog arbete här hemma.

— Svara mig inte, kvinna, utan lyd bara, ty eljes skall jag lära dig det. Nu är det slut på dina sötebrödsdagar, och därmed jemt.

— Du må säga hvad helst du vill därom, men jag kan inte lemna hemmet och barnen för utarbete då det finns folk att få ändå. Ej heller är jag stark nog att arbeta med på skördefältet.

Hon talade lungt och sakta, men ändå med bestämdhet, och detta retade Harder så, att han ånyo började misshandla henne. Det är omöjligt beskrifva och omtala alla de usla, djupt kränkande ord han uttalade öfver henne, men nog fick hon sin del, den arma. Harder slog henne, stötte ner henne på golfvet och sparkade henne.

Då uppläts dörren med hast, och Sam sprang in i rummet.

Om Ni vill rädda Er, så skynda på, ovädret är öfver.

Längre kunde han ej fortsätta, ty han hade fått syn på fru Harder, som blödande låg vid soffan, och han blef så bestört och upprörd öfver den ovärdige

mannens omänskliga beteende emot hustrun, att han alldeles förlorade talförmågan för ögonblicket. Harder blygdes kanske, eller var det måhända fruktan, som dref honom ut så hastigt? Han var med ett språng vid dörren och ilade med ovanlig hastighet ned i källaren, dit Sam redan fört barnen i säkerhet.

— Hvilken usling, mumlade Sam, i det han böjde sig öfver den halft vanmäktiga kvinnan, han har då gått så långt, att han äfven slår henne.

Här var dock ingen tid att förlora under dylika betraktelser, nu behöfdes det i stället, att äfven fru Harder blefve satt i säkerhet.

— Fru Harder, hur är det med Er? Kan Ni resa Er upp och följa med? Ovädret är här om en minut.

Hon försökte svara och rörde på sig litet, men svaret blef blott en smärtsam jämmer, och hon sjönk ner på golfvet igen. Då lyfte Sam henne upp i sina armar och sprang ut. Hon var ingen tung börda för honom, och snart var han vid källardörren. Dock var det med möda han kunde finna den, så mörkt var det. Allt gick dock väl, och just som han nedlade sin börda på källargolfvet, bröt ovädret fram öfver Joe Harders gård.

— Nu drabbar Guds dom Er, Ni omänsklige, hederlöse usling, hviskade Sam i sin husbondes öra.

— Tig eländige dräng!

— Gärna. Gud själf talar, och det är nog. Honom kan Ni ej befalla att tiga

Sams aningar hade besannats, det var ett oväder i annalkande, och när det kom, hade det ingen barmhärtighet med sig. Först kom det skjutande upp som

en mörk punkt i nordvest, och det förstorades. allt eftersom det närmade sig. Lik en upprättstående, jettestor kägla hvirflade den dunkla massan öfver jorden. En stund höll den sig ganska högt uppe, men så på en gång sänkte den sig ned. Käglan ändrade form, blef ett kolsvart, tjockt moln, hvilket, då det nådde jorden, drog med sig allt löst i sin väg. Cyklonens väg blef ej synnerligen lång, men förödelsen var så mycket större, där den gått fram. Öfver Joe Harders gård och egor for han fram som vildast. Det brusade och brakade, hven och pep, som stode domen för dörren. Och genom stormens dån hördes då och då ett ängsligt gnäggande, ett långt utdraget, sorgset råmande. Det kom från de stackars djuren. Äfven ner till dem, som voro i källaren, trängde detta ljud, men det hade varit omöjligt att just då gå upp och försöka bringa hjälp.

Icke stort mer än en kvarts timme hade förflutit, förrän härjaren redan passerat, lyft sig från jorden igen och försvunnit. Åter blef det klart och lugnt. Stjärnorna strålade fram så älskliga från djupblå himmel, och vid deras matta sken kunde den härjade nejden skönjas.

Nog hade många gårdar lidit skada, men ingen så svårt som Joe Harders. Väderkvarnen vid brunnen var nedbruten och låg långt borta; stallet var kastat totalt öfver ända och ett par af de andra uthusen voro utan tak. Själfva boningshuset var icke så farligt med, men stycken af taket hängde lösa, väggarna saknade flera ytterbräder och många fönster voro krossade. Ute på gården låg för öfrigt allt i

den största oordning och en myckenhet redskap var fördärfvade.

Så snart Sam trodde det vara någorlunda säkert att gå upp, sprang han också uppför trappan, åtföljd af de andra drängarne. Hans ögon voro redan vana vid mörkret, och därför kunde han nu urskilja det mesta omkring.

— Till stallet gossar! ropade han och sprang däråt. Ännu fanns det lif där, ty gnäggningar hördes. Tre hästar stodo nästan oskadade kvar på sina platser, sju lågo på på det söndertrasade golfvet, blodiga och skadade, dock fanns det hopp om att kunna rädda dem. De återstående sju hästarne voro döde, och det var just de, som Sam velat släppa lösa på bakgården. Drängarne arbetade af alla krafter för att hjälpa de stackars djuren, och de lyckades äfven någorlunda.

— Hvar är Harder frågade Sam om en stund.

Tror du han vågat sig upp ur källaren ännu? Nej då. han väntar allt där, tills vi komma och tala om, att ingen fara är å färde. Han är feg det har jag sett förr.

— Nåväl, gå då och bed honom komma upp, ty han kan hjälpa oss här. Det behöfs nog.

Den andre drängen gick till källardörren och ropade ner till Harder, att nu vore det icke alls farligt att gå upp, ty stormen var redan förbi. Harder kom först upp och sedan kvinnorna och barnen. De senare drogo sig mot boningshuset, under det Harder följde den väntande drängen till stallet. Han kunde ej säga ett ord, därtill var han ännu för rädd, och hans hjärta

var mycket oroligt, ty nu hade han lidit stor skada på egendomen.

— Ni måste hjälpa oss, så att vi få hästarna ur den här oredan, sade Sam till honom.

— De äro ju döda, tycker jag.

— Nej, här äro många vid lif ännu, och kanske kunde de räddas. Men det gäller att skynda på; vi ha sedan annat att göra.

Harder hjälpte till så godt han kunde, men mycket blef det ej af. Dock fingo de fram alla de hästar, som lefde, och drängarne gjorde hvad de kunde för att lindra deras smärtor och dämpa blodflödet ur såren.

Delia hade emellertid med barnen och tjänsteflickan gått in i huset. Där såg det ut, som hade förödelsens styggelse dragit fram under denna korta stund. Stolar och bord voro omkullslagna, och alla mindre saker hade blåst ner till golfvet och blifvit sönderslagna. Delia häpnade vid åsynen af allt detta. De hade tändt en liten lampa i köket, och denna var också den enda som fanns i hela huset.

— O, hur skola vi få detta i ordning igen! utropade hon. Allting är fördärfvadt. Hvilken förfärlig storm. Lofvad vare dock Gud, att ingen människa blef dödad. Men jag bäfvar för morgonen, då vi få se, hvad som blifvit ödelagt rundt omkring. Jag hoppas, att andra sluppit undan lättare än vi.

— Det tror jag de gjort, svarade flickan sakta. Tror inte frun, att det här är Guds hand som drabbar, för att herr Harder varit så elak, särskildt på sista tiden?

— Säg icke så det vore förfärligt.

Flickan ville ej göra Delia ledsen, hon var det tillräckligt redan, och så började de göra i ordning litet igen, sedan de fört barnen till hvila i ett rum, som blifvit någorlunda skonadt. Nästan hela natten höllo de på, och männen voro ute, äfven de ifrigt sysselsatta. Harder gjorde dock ingenting; han hade satt sig i ett hörn, och där stannade han, stirrande utåt de dunkla fälten. Ingen tänkte på att sofva.

Då morgonen grydde, trädde hela det förfärliga skådespelet klart fram för de väntande. De nyss mejade fälten stodo så öde, som hade man med stor omsorg kört in hvarenda kärfve dagen förut. Allt hade stormen tagit med sig. Icke stort bättre var det med de stycken, som man ännu ej hunnit med. Hvad som icke var uppryckt och bortfördt, låg omkullslaget och nästan obrukbart, och mer än hälften af den förut så lofvande majsen låg afbruten.

När Harder såg allt detta, stapplade han hem igen; han orkade ej gå mera, och inne i huset sjönk han ner på en stol och grät. Delia ville trösta honom, hvarför hon medlidsamt sade:

— Tag det icke så hårdt; Herren har väl någon mening äfven med denna pröfning,

— Vågar du håna mig också, du fördömda skrymterska? Hvad har Gud med det här att göra. Inte skall du spela ledsen, ty det är du inte. Jag är viss om, att du känner dig riktigt glad och tillfredställd i dag. Du slipper ju gå ut och arbeta med, och då är det ju bra för dig.

Delia for tillbaka vid detta häftiga svar. Trots det hon dagen förut blifvit så gränslöst illa misshandlad, hade hon nu velat trösta mannen i pröfningens

stund, och så blef hon bemött på ett sådant sätt. Trött och bedröfvad satte hon sig ner utan ett ord vidare. Hon hade försökt göra sitt bästa och förmådde ingenting vidare.

Harder hade sagt, att Gud icke hade med saken att göra, men det såg snarare ut, som voro Sams ord sanna, att hämndens dag var inne, ty de omkringliggande gårdarne hade sluppit undan ganska lindrigt. Visserligen hade någon skada åstadkommits, men den var jemförelsevis ringa emot hvad som drabbat Harders gård. Ja det var den första känningen af den starka domarehanden, som Harder nu förnam. Hade han böjt sig då, så hade han kanske sluppit undan, men han var förhärdad, och det behöfdes mera än ett slag för att förkrossa honom. Delias profetiska ord skulle gå i fullbordan, fast hon ej anat det, då hon uttalade dem.

Litet senare på morgonen blef det mulet, och snart föll ett rägn öfver nejden. Det hade ej rägnat på ganska många dagar, och det behöfdes nu så väl efter den starka torkan och den intensiva hettan. Men Harder frågade ej mera efter hvarken rägn eller solsken.

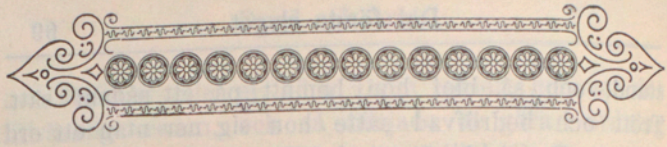

TIONDE KAPITLET.

Effie Brown.

Arbetet vid Braddons grufvor var i full gång då vintern kom. Visserligen hade ännu icke alla nödvändiga förarbeten blifvit fullbordade, men under det dessa bedrefvos med all ifver, upptogs också det egentliga arbetet med grufvan En liten provisorisk järnväg höll på att läggas, det var ju af nöden då grufvan var belägen ett par mil från Summerville, och det hade blifvit för kostsamt att frakta alla produkter till staden medels hästar. Braddon hade en skarp blick för allt som behöfdes och han var också redo att göra allt på bästa sätt. Strängt upptagen af sitt arbete var han, och det var icke så ofta han fick tillfälle att aflägga besök hos sina vänner. Till sin syster hade han dock varit ett par gånger, och han fann Harder lika otreflig som första gången, hvilket likväl icke skrämde honom. Delia led med tålamod, om det också tärde både på kropps- och själskrafterna.

Pastor Reinhardt hade haft ett enda besök af sin vän under hela hösten, men då han väl kände omständigheterna klagade han icke. Dessutom var han ganska ofta inne i Summerville, då han träffade Braddon där.

En natt hade det fallit ganska duktigt med snö, och för ovanlighetens skull hade det varit så lugnt, att denna snö låg jemn och fin öfver hela nejden. Då selade Reinhardt sina båda hästar och satte dem för sin lilla nätta släde, samt for ned till Summerville. Det gick med rask fart ty nu var det blott en lek för hästarna att draga. Braddon var inne på postkontoret då Reinhardt anlände.

— Du är ute och åker så fint som en kung, sade han leende.

— Ja, det går ganska fint, men det måste väl brukas något extra medel, då man är ute sådana ärenden, som jag är nu. Du måste nämligen följa med mig hem i dag, det har jag satt mig i sinnet på. Gå hem och tag på dig pelsen och följ sedan med utan några protester. Det finns ingen möjlighet att undkomma. Jag har sagt till min gamla hushållerska att jag kommer hem med en vän, och hon bereder middag för oss. Kommer jag då hem ensam så finge jag mig en het stund och det vill du väl icke åstadkomma.

— Har du det så illa ställt så måste jag väl försöka, ehuru jag har brådt. Om du har tid att vänta en half timme, så kan jag sedan följa dig. Jag har blott några små anordningar jag skall företaga.

— Skynda dig då, mina hästar bli oroliga om de

få vänta för länge. Under tiden skall jag se öfver min post.

Braddon lemnade postkontoret och skyndade hem till sitt. Hans hus var nu färdigt och såg ståtligt ut, där det stod. Det fanns inget hus i hela byn, som kunde mäta sig med det, hvarken till det yttre eller inre. Den unge grufegaren tyckte om att ha det trefligt omkring sig, och han ville icke bo trångt, hvarför han också byggt huset stort nog. I nedre våningen var fem rum och i den öfre fyra. Ett sällskapsrum, en sal, bibliotek, ett litet förmak och kök voro rummen i nedre våningen. I den öfre våningen voro trenne sofrum och Braddons arbetsrum. Det senare var inredd med en egendomlig smak, mycket artistiskt och väl utvisande, att den som bodde där var rik, men äfven att han förstod sig på konsten att inrätta det trefligt åt sig. I detta arbetsrum vistades Braddon mest, då han hade tid att vara hemma, och han fördref sin tid med nyttiga studier eller med olika mekaniska experiment, hvilka han mycket älskade. Blott då någon främmande kom stannade han i nedre våningen, ty till sitt arbetsrum ville han icke taga någon. Det var alltid något som flyttades från sin plats och han var nära nog pedant i detta fall, han önskade allt på dess rätta plats, och han riktigt led då han märkte att något, om också blott en småsak, var flyttad på annat vis, än han plägade hafva det. Han bodde alldeles ensam i huset, och en gumma från byn kom hvarje morgon och städade rummen. Sina måltider intog han på hotellet. Hans lif blef, då det gällde hemmet, ganska enformigt och ödsligt, men han klagade aldrig öfver detta, han var så väl van därvid.

Det dröjde icke så särdeles länge, innan Braddon var färdig med sina göromål, och när den bestämda halftimmen var gången, stod han åter vid postkontoret, iklädd en präktig och varm respels.

— Har du nu ordnat det så, att du kan stanna kvar hos mig tills i morgon? frågade Reinhardt.

— Vill du ha mig kvar så länge? Jag trodde att jag skulle få återvända i kväll.

— Om du nödvändigt behöfver vända om hem så snart, så försöker jag naturligtvis ställa det så att du får det, men helst skulle jag vilja ha dig kvar tills i morgon. Mina hästar finge då hvila öfver natten, och du vet att det är ganska lång väg mellan Summerville och mitt hem.

— Jag tror allt, att jag kan stanna öfver natten. Vi få då en god stund att prata med hvarandra, och jag förmodar att du ej plägar gå till hvila allt för tidigt.

— Säg snarare att jag alltid går tidigt till hvila ty sent blir det aldrig. Jag menar så, att jag vanligtvis söker ro först tidigt på morgonen. Det är en gammal vana som sitter i sedan jag studerade som bäst.

— Förträffligt, ty äfven jag håller mina sena kvällsstunder kära vid arbetet, och om vi nu för ombytets skull använda en kväll till upplifvande af gamla minnen i stället för arbete, så skadar det oss alls icke.

Hästarna väntade otåligt att få återvända hem igen. De plägade ej behöfva vänta så synnerligen länge på sin husbonde, och därför visade de sig också särdeles ystra, då Reinhardt löste dem.

— Se så snälla gossar, ni skola få springa hur fort som helst i dag. Det blir blott ett nöje för eder att skynda på hem.

— Jag tycker att du har nästan för lifliga hästar min käre Arnold, sade Braddon, då de voro komna tillrätta i släden. Prester bruka vanligtvis ha gamla krakar som springa dåligt, men dina se ut som riktiga ungfålar.

— De äro icke heller stort mera. Jag tycker alldeles icke om att åka sakta, och därför har jag köpt snabbfotade djur. Du kanske icke anar var jag kommit öfver dessa. Jo, jag köpte dem af en gammal indianhöfding, som hvarje sommar brukar draga förbi här med sitt följe.

Händer det verkligen att indianer ännu visa sig i dessa trakter?

— Mycket ofta. De ha stort jordområde sydost härifrån, och i nordvest lefver en väldig stam af våra röda bröder. De, som bo i söder äro stilla och bofasta samt idka jordbruk där, men de där i norr äro ganska oroliga och ha svårt att hålla sig stilla på en plats hela året om. Du får nog se dem då våren kommer.

— Äro de fiendtligt stämda mot de hvita?

— Inte alls, åtminstone har jag aldrig haft svårt att komma öfverens med dem. Man kan ju inte lita så särdeles mycket på deras ärlighet, men jag har ingenting som de bry sig om.

— Har du aldrig försökt att predika för dem då de kommit?

— Nej, jag har aldrig fått ett passande tillfälle. Det var en annan predikant, som försökte resa upp

till dem för några år sedan, men han blef ej så väl emottagen, hvarför han drog sig tillbaka. Dock har jag några gånger samtalat med en af deras förnämste höfdingar, densamme som jag köpt hästarne af, och han synes vara ganska intresserad att höra talas om vår lära. Kanske kan jag framdeles få tillfälle att resa ut till dem.

— Hvad heter den där höfdingen? Det är väl något af de vanliga konstiga namnen, förstår jag.

— Ja, däri misstager du dig icke. Han bär ett, jag tänkte säga klingande namn, men skallrande är bättre. Höfdingen heter: "Den skallrande stjärten" och det är ju grannt.

— Det är just likt dem. Jag undrar hur han har fått detta namn.

— Därom kan jag gifva dig upplysning, ty jag tog mig en gång den friheten att fråga honom därom. Du har kanske hört att indianernas medicinman, hvilka tjänstgöra som både läkare och prester hos dem, äfven skola gifva barnen namn. Därvid taga de det som för tillfället mest fäster sig i deras uppmärksamhet. Då denne höfding föddes, fick medicinmannen syn på en skallerorm, som just höll på att krypa ner i ett hål i jorden. Detta tog han som ett gifvet tecken att barnet skulle heta "Den skallrande stjärten", och däremot hade ingen att invända. Det egendomliga är dock, att ofta äro indianernas böjelser någonting liknande hvad namnet antyder, och så är det med denne. Han riktigt vurmar för att samla skallrorna af skallerormar, och på sina kläder har han fullt af sådana fästade. Äfven är han mycket förtjust i musik där det är mycket pinglande och dylikt med. Jag

tror för öfrigt, att han är en ganska god man.

— Besynnerliga äro de dock dessa röda människor. Naturligtvis får man ej tro allt som skrifvits om dem, men mycken sanning ligger det dock i berättelserna om deras lif.

— Säkerligen. Men man lär sig förstå dem ännu bättre, då man kommer i personlig beröring med dem och jag tror att många af dem äro goda och ädla, fast man nog ofta finner lömskhet och illvilja bland dem också. Blifva de ens vänner, så äro de trofasta, men hafva de fattat hat till någon, så får man akta sig, ty vanligtvis gäller det då lifvet, och indianens hat tyckes sitta i för alltid. Jag är glad öfver, att ingen af dem synts ovänligt stämd mot mig.

— När det blir fråga om vänskap och hat, så skall du, om du noga räknar efter, icke blott hos indianerna finna sådana drag. Det förekommer precis likadant bland de hvita. Hvad var det till exempel du sade mig om den där smeden i Summerville? Han synes verkligen hafva intagits af hat mot mig, ty han är städse ovänlig, och går jag förbi honom, då han står bland sina vänner på krogen, så yttrar han alltid något sårande ord och det så högt, att jag väl kan höra det. Jag har aldrig gjort mannen något ondt, och likväl hyser han dylika känslor mot mig.

— Den mannen är en mycket dålig natur, och lyd mitt råd: var på din vakt mot honom.

— Jag fruktar ingenting, och jag är alltid på min vakt då jag vädrar en fiende.

Under det de båda vännerna sålunda samtalade med hvarandra om ett och annat, ilade hästarne framåt på den hvita snön med stor hastighet. De kommo

snart till den gård där Braddon kört upp för att vattna sina hästar, när han första gången skulle fara ut till sin syster. Nu sågo de den besynnerliga flickan stå nere vid vägen, viftande med sitt förkläde, under det hon med sin vackra röst, hvilken dock nu lät entonig, sjöng sin vanliga visa:

— Hi och ho och ho och hej!

Fastän orden tycktes passa bäst till en munter melodi, klingade sången dock så full af sorg från hennes läppar.

— Se där står den stackars Effie Brown, sade Reinhardt medlidsamt. Då måste vi stanna och tala med henne ett ögonblick, ty det gör henne så glad.

— Känner du den där flickan?

— Ja då, det gör jag visst.

— Hon är säkerligen icke riktigt klok. Då jag for här förbi en gång, samtalade jag med henne, och hon föreföll mig mycket underlig.

— Jaså, du har talat med henne. Nej, hon är icke vid sitt rätta förstånd numera, men hon har varit, och jag hoppas, att hon åter blir det, fast det tar tid. Dock är det icke alltid hennes hjärna är omtöcknad. Ibland kan man alls icke märka, att det är något fel med henne.

— Hur har hon då blifvit klen till förståndet?

— Det skall jag tala om för dig under återstoden af vägen. Du skall få se, att Effie känner igen dig, fast hon sett dig blott en gång förut.

Han höll in hästarne, då de hunnit fram till den sjungande flickan, och hon kom genast fram till släden.

— Hur är det med dig i dag, kära Effie? frågade Reinhardt och räckte henne handen till hälsning.

— Jo du, det är bra med mig nu. När jag ser all denna hvita, vackra snö, tänker jag på alla goda själar, och då blir jag glad. Om bara alla onda människor låge begrafna under snön, så vore det väl sedan, men nu gå de ju kvar här och göra illa. Jag var så rädd i går, ty då var Harder hos far, och han ser alltid så elakt på mig. Du vet nog, prest, att han har ondt i sinnet, men du har lärt mig att tro på Gud, och han beskyddar mig.

— Det har du rätt i mitt barn, Gud beskyddar dig. Är din far hemma nu?

— Tycker du det! Nej då, han for tidigt på morgonen till Harder. Jag vet inte hvad ondt de nu ha att uppgöra med hvarandra om, men något är det väl. Skall Horace följa med hem till dig?

— Ja, han skall ut och hälsa på hos mig. Han har inte varit där ute på så länge.

— Jag såg honom allt, när han for här förbi en dag för en tid sedan; men då brydde han sig icke om att hälsa på Effie, fast jag stod vid brunnen och vinkade. Hvarför kom du icke Horace?

— Kära vän, svarade Braddon en smula brydd, ehuru han visste, att han ej behöfde fästa sig mycket vid hennes barnsliga prat, jag tänkte inte på, att det var här du bodde, och dessutom hade jag mycket brådt.

— När du reser den här vägen fram, skall du alltid se upp till vår gård, och om jag är ute, så skall du stanna, ty då vill jag tala med dig.

— Det skall jag göra hädanefter. Förlåt att jag glömde det sist.

— Hur är det med din mor i dag? frågade Reinhardt.

— Åhjo, hon går där och är ledsen. Jag hörde pappa säga i går, att han kanske måste sälja gården här och arrendera en på annat håll, och nu är mamma mycket bedröfvad. Det är nog den stygge Harder, som inbillat pappa, att han bör sälja. Hör du Horace, kan du inte köra bort den där elake mannen från trakten? Du är min vän och måste hjälpa mig.

— Jag skall försöka att bistå dig efter bästa förmåga, men det blir kanske svårt nog att jaga bort Harder. Var dock icke rädd utan kom ihåg, att både pastor Reinhardt och jag vilja hjälpa dig.

— Presten litar jag nog på, men han är så snäll att han aldrig säger ett hårdt ord till någon. Du är nog snäll, du också, det tror jag, men du kan vara sträng också, om det behöfs. När kommer du hit igen?

— Vi få väl se. Farväl nu Effie. Vi måste åka vidare, så att vi kommer fram i god tid.

— Du har alltid brådt. Presten brukar komma in han och tala litet med mamma också, men du bryr dig inte om det.

— Jag skall taga honom med mig hit en annan gång, sade Reinhardt. Hälsa nu din mor denna gång, och glöm sedan inte att läsa i boken jag gat dig.

— Den läser jag i alla dagar, och den är bra. Jag kommer allt ihåg, att jag läst i den förr, fast jag inte vet, när det var. Om jag blott kunde påminna mig, hur det var, innan jag kom hit, men det är alldeles omöjligt. Åk nu, så får jag se, hur fort det går.

De lydde henne och foro sin väg. Länge stod hon kvar nere vid vägen, och när hon åter gick upp mot huset. var hon tankfull och glömde alldeles bort att sjunga, såsom hon brukade. Hon gick ut i ladugården, där hon smekte korna, under det hon halfhögt talade med sig själf.

— De äro så snälla båda två, men de måste akta sig för Harder, det känner jag på mig. Ack, att jag skall vara så här sjuk och konstig. Jag kan ju inte minnas någonting, men det känns mycket bättre, när jag får tala med presten. Jag kommer ihåg det ibland, att far slog mig i hufvudet med någonting, när jag inte ville lyda, och sedan har det varit så mörkt för mig. Det är så tråkigt hemma.

Nu låg det alls ingenting besynnerligt i hennes tal; det var en af hennes ljusa stunder.

Emellertid åkte de båda vännerna Braddon och Reinhardt mot den senares hem, och de voro båda tysta och tankfulla en stund, sedan de sagt farväl till den stackars Effie Brown. Slutligen frågade Braddon:

— Hvad fattas henne egentligen? Hon är litet konstig, det är ju tydligt, men på samma gång lyser förståndet fram liksom genom en dunkel slöja. Har hon varit sådan där länge?

— I omkring två år. Hör på, så skall jag förtälja det för dig. Som du hörde, så nämnde hon Harder med stor bäfvan, och hon fruktar honom mera än döden. Hennes far var en snäll och skötsam karl i sin ungdom, men när han sedan började dricka, blef han hård till sinnes och frågade icke efter de sina. Då Harder flyttade hit till trakten, kom Brown snart i hans sällskap, och sedan dess har det stadigt gått ut-

före för Brown. Jag kan ej beskrifva, hur han behandlat de sina, men det vet jag, att det varit mycket brutalt. Du har ändå inga höga tankar om din svåger, och därför kan jag säga dig, hvad del han har i den stackars Effies sjukdom. Genom spel och annat hade Harder vunnit ganska mycket penningar af Brown, och det var redan förr än nu på tal om att sälja gården för den tanklöse mannen. Kom så Harder på besök till gården och fick se Effie. Då var hon lika klok, som någon af oss, och att hon är vacker och behagfull, det kunde du ju själf se äfven nu. Huru nu Harder talade med den samvetslöse Brown, så blef det snart afgjort, att denne skulle stanna vid sin gård, men då vore Effie i Harders våld.

— Du menar väl icke, att du nu talar om en enkel sanning för mig? frågade Braddon djupt rörd.

— Fullständig sanning, ehuru de sorgligaste detaljerna måste förbigås. Som du förstår, så hade ett slags köp afslutats mellan Harder och Brown, och Effie var handelsvaran. Hon har alltid varit en snäll och ärlig flicka, och då fadern meddelade henne sina planer, blef hon både ond och sorgsen. Hon blygdes för de sina, och hon grät af smärta öfver sin faders råhet. Han, halfrusig och påverkad af Harders ord, menade att Effie måste finna sig i omständigheterna, och att hennes lydnad i detta fall var enda sättet att rädda dem från ruin. Du har sett flickan, och om du betraktade henne noga, så märkte du äfven, att det ligger något mycket fast och beslutsamt i hennes blick, åtminstone vissa stunder. Hon var också fast och bestämd förr och satte sig genast emot faderns vilja. Hvarken hot eller böner hjälpte, och då Brown

blifvit uppretad till det yttersta gick han till våld. Med något hårdt föremål slog han Effie i hufvudet, så att hon sanslös dignade till golfvet, och sedan låg hon sjuk en lång tid. Först trodde läkaren, att det icke var möjligt att rädda hennes lif, men det lyckades dock öfver förväntan väl, ehuru den arma flickans förstånd var rubbadt, då hon åter kom upp. Om fadern någonsin ångrat hvad han gjort, det vet jag inte; men säkert är, att Harder nödgat hålla sig borta från Browns gård, ty Effie hatar den mannen med en vansinnigs hela envishet och uthållighet, och så snart han kommer i närheten, blir hon riktigt vild. Där ser du, hur människors grymhet och hårdhet, kan bli till riktig förbannelse för andra. Jag har nog hoppats på bättring och räddning både för Harder och Brown, men allt efter som tiden går, blir mitt hopp allt svagare.

— Och denne Harder är min släkting! Jag är ledsen däröfver. Men tror du icke min gode Arnold, att det vore möjligt för Effie att bli frisk igen, då hon fått sitt onda på detta sätt? Jag har hört sägas, att sådana sinnessjukdomar kunna botas.

— Måhända vore det möjligt, men då måste äfven något göras för att hon skulle bli frisk. Får hon gå så där hemma, så blir det kanske aldrig annorlunda.

— Jag skall tala med någon skicklig läkare om henne, så snart jag kan.

— Du intresserar dig då för henne?

— Helt visst; det vore väl besynnerligt, om jag ej skulle göra det, särskildt nu, sedan du talat om allt det sorgliga för mig.

— Och dock, min käre Horace, är Effie kanske i sitt nuvarande tillstånd lyckligare än andra, som äga sitt förstånd i behåll och få lida oerhördt dag efter dag under åratal

— Delia, var det enda svar Braddon gaf, men det visade, att han förstått, hvar Reinhardts tanke dröjde.

Då de framkommo till prestgården, mottogos de af Reinhardts gamla hushållerska, som stod i dörren och väntade på dem. Hon hade middagen färdig och började frukta, att den skulle kallna, hvarför hennes tålamod också höll på att aldeles förloras; men nu klarnade hon åter upp, då hon såg släden nalkas.

— Det tog Er länge att gå efter den unge herrn där, sade hon till Reinhardt, och han hörde genast på tonfallet, att ännu var gumman icke vid riktigt godt humör.

— Snälla Kate, Ni får allt lof att ursäkta oss dröjsmålet. Den stackars Effie Brown stod ute vid vägen, och då måste vi stanna och tala med henne några minuter. Ni har väl inte väntat länge på oss?

— Åhnej, jag har middagen färdig och ni komma just lagom nu, sade hon blidkad, ty hon unnade så gärna Effie att få höra några vänliga ord af pastorn.

Länge dröjde det icke, förrän hästarne voro insatta och de båda vännerna begåfvo sig in till middagen. Deras samtal rörde sig mest om den arma Effie Brown, och Braddon vidhöll, att han skulle göra något för henne.

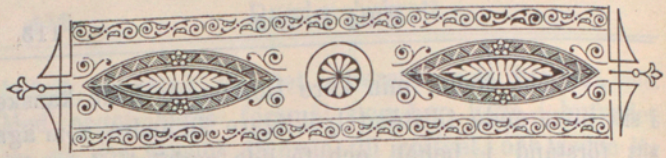

ELFTE KAPITLET.

Ett nytt slag för Harder.

Om de heta somrarna med sina många orkaner och rägnstormar äro ganska obehagliga ibland långt ute på prärierna, så äro vintrarne dock icke stort bättre, när de komma i hela sin stränghet. Och trots svårigheterna där ute älska dock nybyggarne det fria hälsosamma lifvet på de vida slätterna, och de vilja icke gärna lämna dem, när de en gång blifvit vana att lefva där. Det är icke hvarje sommar, som har förödande stormar med sig, och icke hvarje vinter, som är dödande skarp, men det händer ofta nog ändå, att strängheten i naturen kändes ganska tryckande.

Så blef den första vintern Braddon vistades i Summerville lika kall och stormig, som den gångna sommaren varit varm. Väldiga massor af snö föllo och detta var icke så alldeles vanligt. Visserligen kom det litet snö hvarje vinter, men den plägade smälta på några dagar igen. Nu hopade sig väldiga drifvor på gärden och vägar öfverallt, och de lågo kvar öfver en hel månad. Denna vinter bringade

nya förluster för Joe Harder, och han kunde ingenting göra för att afvända olyckan från sitt hem.

Först kom ett kallt rägn, som frös genast det nådde jorden, och som bildade tjocka lager af is öfver allting. Hvartenda grässtrå liknade en liten ispelare, och träden böjdes under den ofantliga tyngd, som kom att hvila på dem. De smäckra stammarne brötos af som svaga spån eller böjdes som mjuka vidjor, till dess topparne nådde marken. Det var en storartad anblick att se denna isskrud, hvari solstrålarne brötos i alla möjliga färger, då solen åter sken från molnfri himmel. Det gnistrade och glittrade som millioner ädelstenar i de små skogsdungarne, men denna prakt var dödande. När våren åter kom, skulle hundratals af dessa träd vara totalt förstörda och aldrig grönska mera, och förödelsens spår skulle ej försvinna på en sommar.

Joe Harders skog var ganska stor och träden högt uppväxta. Ju stelare och starkare stammarne voro, ju lättare tycktes det vara att brysa dem, och Harder förlorade också många af sina träd, js, den bästa delen af hela sin skog. Efter denna istid kom snöstormen, och när den nalkas i hela sin mäktiga kraft på prärien, är det icke så godt för några lefvande varelser att reda sig där ute. Vinden blir så bitande skarp, att den riktigt tränger igenom allt, snön rusar fram så tätt, att man icke kan se mera än några få steg framför sig, och många äro de vandrare, som funnit sin död i sådana vinterstormar på prärien, Den som då har ett hem, tackar Gud därför, om det så är blott en liten hydda med torftak, och djuren sucka af förnöjelse, blott de få ett skyddande plank att krypa bakom-

Sedan Joe Harder förlorat så mycket genom cyklonen under sommaren, räknade han gång efter annan ut, huru han skulle kunna reparera skadan och få något i stället för det förlorade. Han brukade icke ha så särdeles mycken boskap, men nu arrenderade han en väldig sträcka land en mil från gården, köpte in en stor hjord af får och hoppades på den förtjäna ganska mycket. Under det kalla rägnet, och medan isen låg tjock öfverallt, hade fåren svårt att reda sig, men de letade sig dock till några strån här och där, och Harder lät köra ut en del hö till dem. När snöstormen kom, dukade dock djuren under. Intet skydd fans för dem på något håll. De försökte nog gömma sig undan ovädrets raseri genom att gå ner i de små dalarne, men både vind och snö hittade vägen mellan kullarne. Hela natten fortfor snön att yra och stormen att tjuta, och fåren nästan begrafdes i drifvorna. Harder gick hem och svor, han såg sig på väg att förlora mycket äfven nu.

— Vi få tidigt i morgon gå dit och taga hem dem, sade han till Sam, som stannat kvar vid gården under vintern.

— Om det är möjligt att komma dit, så få vi allt göra det, men hvem vet när det här vädret slutar.

— Det kan väl inte vara mera än en natt. Det här året tyckes den onde själf ha hand om väder och vind.

— Nej det är ett misstag. Var Ni viss om. att Gud styr det hela nu. lika så visst, som han gjort det förr. Men han låter sin vredes hand drabba dem som städse förgäta honom.

— Det där begriper du inte. Det är inte alls

någon Guds vrede det här, utan det är naturen själf som är sträng. Har du förstått?

— Ni kan ju antaga det om Ni vill, men jag tror hvad jag vill.

— Jag bryr mig icke om hvad du tror. I morgon försöka vi få hem fåren.

Men när morgonen kom rasade yrvädret om möjligt ännu vildare, och det var rent af omöjligt att taga sig fram en hel mil på prärien. Sam var dock villig att göra ett försök.

— Vill Ni följa med ut och se om det är möjligt? frågade han Harder.

— Ja, låt oss gå.

— De kommo dock icke många steg utom gården, förrän de måste vända om, urståndsatta att se åt hvilket håll de gingo.

— De dö allihop där ute, klagade Harder.

— Ni skulle ha lydt mitt råd och satt upp ett skydd för dem i höstas, det hade inte mött några hinder, sade Sam.

— Lydt ditt råd! Tror du man har råd att kasta bort flera hundra dollars på sådant där? Det skulle allt bli förtjänst då?

— Blir det mera nu, om alla fåren dö? För rästen så hade det inte kostat mera än arbetet, ty vi ha mycket nog med gamla bräder här hemma.

— Jag vill inte höra ditt dumma pladder. I eftermiddag får du göra ännu ett försök att komma dit ut.

— Ni följer väl med själf också?

— Det orkar jag inte. Du vet att jag varit klen ända sedan i somras, och anstränger jag mig för mycket så får jag blodstörtning.

— En man kan inte få hem alla djuren, och det fordras kanske mycket arbete att få fram dem ur snön.

— Så tag fruntimmerna med dig då. De äro friska och behöfva nog komma ut och göra något.

— Ni borde blygas för att begära något sådant. Om Ni själf är så rädd om lifvet, att Ni ej vågar Er ut, så skall Ni ej heller fordra, att fruntimmerna skola gå. De arma djuren få väl förgås där ute, jag ser ingen annan råd.

— Det blir ingenting af. Inser du inte att jag förlorar stora summor, om inte djuren räddas.

— Nog gör jag det. men det är i så fall Ert eget fel.

— Fåren skola hemtas i kväll, och fruntimmerna få gå med dig.

— Men om jag på sådana villkor icke alls går då.

— Så får du flytta härifrån och det i morgon dag ändå. Passar det dig att föra ett sådant bråk med din husbonde, tycker du? Blygs något, du dräng-stackare.

Sam fann det alldeles lönlöst att tala med honom och därför smög han sig upp till sitt rum, där han satte sig ned att läsa en stund. Harder själf gick och sökte upp Delia.

— Var det omöjligt att komma ut? frågade hon.

— För tillfället går det inte, men det blir säkert lugnare fram på dagen, och då får du och flickan gå med Sam ut efter djuren, jag orkar inte.

— Om du som är karl inte kan reda dig, hur skola vi kunna det då?

— Det angår mig inte, hufvudsaken är att ni gå

dit och att djuren komma hem, och på det sättet blir allt som sig bör.

— Kan jag gå, så skall jag.

— Ja, det är nog bäst du gör det, eljes skall jag hjälpa dig ut, skall du få se.

Inemot aftonen saktade stormen sig något, och Sam företog då en utflyckt för att om möjligt hinna de stackars djuren. Han sade icke till åt någon då han gick, ty på inga villkor ville han att fruntimmerna skulle gå med. Nu kom han också mycket riktigt fram till betesmarken, ehuru det var förfärligt mödosamt. Väldiga drifvor lågo hopade rundt omkring, och bitande kallt var det, men Sam höll sig ganska varm genom att arbeta sig framåt genom snön. Länge behöfde han ej söka förrän han fann fåren. De hade skockat sig tillsammans nere vid grinden, liksom väntade de på, att någon skulle komma till deras hjälp. Sam hörde ett långdraget bräkande från hjorden och svarade med vänliga ord.

— Jag kommer stackars små lam, jag kommer till hjälp. Några af eder skola väl blifva i stånd att följa med hem. Nu skall jag öppna grinden genast.

Det blef rörelse bland fåren då de hörde hans röst, och de, som voro mest vid lif, trängde sig fram mot grinden. Där lågo dock hundratals af dem, till hälften begrafna under snön och ur stånd att röra sig. Sam gick omkring och lyfte upp så många han kunde, och om det fanns något lif i dem, skakade han dem och försökte att få dem varma. Han lade dem tillsammans i en stor hög så tätt han kunde för att sålunda skydda dem litet, och när han fått upp alla som möjligtvis kunde gå, lopp han före hjorden och

talade vänligt och uppmuntrande till de frusna djuren hvilka villigt följde honom genom drifvorna så fort de kunde. Allt som oftast såg han till, att inga lemnades kvar vid vägen, och efter en mödosam vandring nådde han gården, där han genast förde in fåren i en stor tom byggnad, så att de voro skyddade. Sedan gick han upp till huset, där han fann Harder sittande helt makligt framför elden, rökande pipa.

— Om Ni nu vill ha flera får räddade, så sätt för ett par hästar och följ med ut. Jag har tagit hem de flästa men det är allt trehundra kvar än, och dem måste vi köra hem på vagnar, eljes dö de där ute, eftersom de äro för svaga att gå.

— Hvad har du gjort af min hustru då? Kan hon inte hjälpa dig med det där också? När hon varit med om det ena, så står hon nog också ut med det där.

— Hvad är det Ni talar? Jag har inte sett fru Harder. Har hon gått ut?

— Javisst, hon skulle ju hjälpa dig, sade jag, ty själf orkar jag inte. Har du inte sett till henne?

— Nej, det har jag inte. Om Ni jagat ut henne i detta oväder, och hon dukar under däri, så kan Ni vara säker om, att Ni skall inte slippa undan så lätt. Upp med Er nu och följ med mig ut för att söka efter henne.

Harder tog pipan ur munnen vid ynglingens djärva tal, ty det var så ovant för honom att höra något dylikt.

— Gå ut med dig. Skall du tilltala din husbonde på ett sådant sätt, tycker du? Försök inte med det en annan gång, det säger jag dig, ty då blir det

värre för dig. Sätt nu för hästarna och kör efter så många af fåren som du kan få hem.

Men Sam var nu icke i stämning att gifva efter.

— Om Ni inte godvilligt går med ut att söka efter Er hustru, så skall jag draga Er ut ur stugan, sade han och gick närmare.

— Vet du inte den allra ringaste smula hut! Har du förlorat förståndet alldeles? skrek Harder och kastade rökpipan midt i ansiktet på drängen. Men då var det också slut med Sams tålamod. Han tog Harder i kragen och lyfte honom med en snabb rörelse från stolen samt sköt honom hastigt ut genom dörren.

— Vänta, vänta. Låt mig åtminstone få min mössa. Tror du jag kan gå ut så här tunnklädd?

— Er mössa skall Ni få, men ut måste Ni, och lyder Ni mig icke, så svarar jag icke för hur det går i dag. Jag är inte sinnad att låta någon leka med mig nu. Finna vi icke fru Harder utan hon kanske fryser ihjäl ute i storm och drifvor, så får Ni då inte vänta någon misskundsamhet. Usel har Ni alltid varit men jag trodde knappast, att Ni skulle ha mod nog att köra ut Er hustru i sådant väder, medan Ni själf sitter hemma och gör ingenting.

Med dessa ord gick Sam in för att hemta Harders öfverrock och mössa, och om några ögonblick var han tillbaka:

— Vet Ni åt hvilket håll hon gick? frågade han.

— Hon skulle gå ut och hjälpa dig hem med fåren.

— Då skulle jag hafva mött henne, men jag tror knappast att hon gått i den riktningen. Dock måste

vi se efter. Håll nu ögonen öppna, och gå inte vårdslös. Jag hoppas vi finna henne.

Han satte sig i rörelse och Harder vågade icke annat än att följa med. De gingo ett stycke ifrån hvarandra, dock ej längre, än att Sam allt emellanåt kunde kasta en spanande blick bort till Harder, hvilken, pustande och missnöjd, arbetade sig igenom den ena drifvan efter den andra. Stormen fortfor att rasa, ehuru ej så häftigt som förut, och snön yrde upp ibland så att det var ganska svårt att se något. Sam gick icke rätt fram utan än åt ena sidan, än åt den andra för att han skulle kunna öfverblicka ett så stort område som möjligt. De hade gått omkring en half mil då han varseblef ett mörkt föremål ett stycke åt sidan, och han trodde genast att det var fru Harder. Hans tro besannades äfven. Då han med skyndsamma steg ilade dit, fann han henne nedsjunken bredvid en hög drifva, och han lyfte henne genast upp på sina starka armar.

När Harder med hot befallt henne gå ut, hade hon åtlydt honom, ty det var mycket bättre, tyckte hon, att utsätta sig för stormen och kölden än att kanske blifva misshandlad af mannen. Tunnklädd var hon, men Harder gaf henne icke tid att taga på sig något mera utan menade, att hon nog skulle hålla sig varm, då hon väl komme ut. Så hade hon gått, och då Sam ej stod att finna, förstod hon att han redan begifvit sig af, och hon skyndade efter. Men det blef för mycket för hennes svaga krafter, och hon kunde ej stå ut med det i längden. Först gick hon ganska fort, men efter hand blefvo stegen långsammare. Stormen kom rakt emot henne, och hon vek af från den

riktning hon ämnat sig. Så sjönk hon slutligen ned bredvid en väldig drifva, urståndsatt att ånyo resa sig. Tyst bad hon en bön till Gud om kraft och hjälp, ty själf förmådde hon intet mera. Bäst tyckte hon det hade varit att få dö nu, ty hon hade ingen lycka i lifvet, men hon hade sina barn att lefva för, och för deras skull kände hon sig hågad att fortsätta striden, om den också var svår.

Sam gick förbi med fåren, men han såg henne ej, och hennes svaga röst kunde han ej höra genom stormen. Så fick hon ligga där och en välgörande vanmakt smög sig sakta öfver den arma.

Nu var hon dock återfunnen och hvilade trygg på Sams armar. Han ropade till Harder att nu behöfde de icke gå längre utan kunde vända om, något som denne helst önskude.

— Är hon död? frågade han rysande, då han såg sin hustrus bleka ansikte.

— Det vet jag inte. Vi få väl se, då vi komma hem. Skulle hon hafva dukat under, så kom ihåg, att det är Ni, som mördat henne.

— Du ljuger, jag har ju inte rört henne,

— Hvem var det som tvingade henne ut i detta väder? Bäfva Joe Harder om din hustru är död! Jag har då ingen barmhärtighet utan lämnar Er ögonblickligen i polisens händer.

Så långt behöfde dock icke Sam gå; ty sedan Delia åter kommit in och blifvit omhuldad på bästa sätt, återfick hon sansen. Tjensteflickan, som suttit i köket med barnen, blef nu af Sam satt som sjukskö-terska, trots det att Harder brummade emot.

— Hvem har bedt dig befalla i mitt hus, allde-

les som vore du herre här? frågade han Sam med vrede.

— Ingen har bedt mig, men det gifves förhållanden, under hvilka man måste taga sig litet ovanliga friheter, och så är det här nu. Finge Ni göra efter Er vilja, så komme Er hustru att försummas, och det vore döden. Jag skall dock icke länge besvära Er med att befalla här, utan så snart jag kan, skall jag flytta.

— Det får du gärna, jag skall sanneligen inte sakna dig.

— Nej, det kommer Ni ej att göra, och någon tacksamhets känsla, finner naturligtvis icke rum i Ert hjärta. Ännu har jag icke begifvit mig af, och nu, sedan Er arma hustru åter är i säkerhet, tills vidare åtminstone, frågar jag Er, om Ni vill följa med och göra något för att rädda de får, som ännu äro kvar i betesmarken?

— Du kan taga en stor vagn och köra dit själf.

— Det gör jag inte. Antingen följer Ni med, eller också få djuren frysa ihjäl. Men Ni förlorar många nog ändå, skall jag säga Er.

Det var icke tanken på djurens lidande, ej heller lust att göra Sam till viljes, som kom Harder att följa med, men han insåg, att mycket penningar skulle förloras, om både han och drängen stannade kvar hemma, och därför gick han med. Det fans vid gården ett par väldiga vagnar, hvilka användes att köra ut afskräde på, och för dessa sattes nu hästar, och så körde de båda männen ut i snön. Hästarne arbetade sig igenom drifvorna med seg ihärdighet, och snart hade de nått betesmarken. Nu fick Harder något att

göra. Nära tre hundra får lågo där, och det gällde att få tag i de lefvande och lasta så många som möjligt af dem på vagnarne. Efter en god stunds arbete voro också vagnarne fulla, och ännu funnos flera får kvar vid lif.

— Om vi skynda på så mycket som möjligt med de här, så hinna vi ut efter ett lass till, innan det blir mörkt, sade Sam, då han var färdig att stiga upp på vagnen och köra hem.

— Det är nog, om du åker ut med en vagn då; ty jag tycker det är blott några få till, som visa tecken till lif.

— Ni vet redan, att jag inte bryr mig om arbetet, ifall det skall lemnas åt mig ensam. Således beror det på Er, om några flera skola bli förda hem.

— Kör då, så att det inte blir midt i natten, tills vi hinna hem med nästa lass.

Då de åter kommo till gården voro hästarne ganska varma, men de måste dock ut en gång till; de fingo hvila sedan, ty nu på vintern var det icke så mycket för dem att göra. Äfven andra gången funno de så många lefvande får, att de hade nästan fullt lass båda två. Alla de utmattade och halft förfrusna djuren släpptes in i midtelpartiet af den stora stallbyggnaden, hvilken användes att hafva hö i, men som nu var till hälften tom. Där var det lungt och skyddadt och därtill ganska varmt, och fåren voro därför i godt förvar. Harder tyckte det nu vara bra att ha så många af dem hemma, men på samma gång svor han i tysthet öfver, att mera än två hundra får dött ute i betesmarken. Det var en ganska kännbar förlust, och

han hade beräknat att i stället förtjena ganska mycket på dessa djur.

— När vi nu få in hästarne igen, måste vi bära vatten och foder till alla fåren. och härmed måste Ni naturligtvis hjälpa mig, sade Sam afgörande.

— Det blir oss inte möjligt att gifva dem vatten. De få vara atan tills i morgon.

— Att Ni är så förfärligt enfaldig och säger emot hvarje förnuftigt ord, när Ni ändå vet, att det är till Ert eget bästa, om vi arbeta och göra hvad vi kunna. Jag tycker Ni borde vara litet förståndigare.

— Stå inte och prata nu utan gör hvad du skall.

Han fann det både obehagligt och förargligt att få en så välförtjent tillrättavisning af drängen, ehuru han nödgades erkänna, att denne hade rätt.

Det tog lång tid på kvällen, innan de fingo sitt arbete färdigt. men det gick ändock, och Harder stod mycket väl ut med att vara i rörelse. När de voro färdiga med allt, gick Sam in i köket, där han själf lagade till aftonvarden åt sig och de öfriga. Flickan fick icke gå ifrån Delia, ty denna var mycket klen. Också fick hon ligga en hel vecka, innan hon kunde gå upp igen. För Sam tycktes det som ett riktigt under, att hon icke alldeles brutits ned af allt som hon utstått. Dock kom hon åter upp, och ehuru svag och blek, skötte hon dock sitt arbete. Hon längtade att få träffa sin bror, men under denna tid kom han icke en enda gång till henne. Det var också blott med den största svårighet man kunde färdas fram på vägarna.

Denna vinter hade för Harder fört med sig nya

förluster, och han undrade dag och natt på, huru han skulle kunna återvinna något af det förlorade, ty han ville för intet i världen förlora sina penningar. Till slut fann han också, som han trodde, en god utväg att få igen en del, och lyckades det icke på ett sätt, skulle det dock lyckas på ett annat.

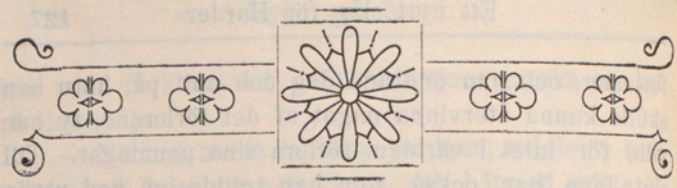

TOLFTE KAPITLET.

Ett misslyckadt försök.

Horace Braddon råkade i den största förundran, då Joe Harder en dag på senvintern kom åkande till Summerville och mycket vänligt sökte upp honom i hans ensliga hem. Icke trodde han, att svågerns känslor undergått någon förändring till det bättre, utan han såg snarare i hans besök en helt annan mening. Dock låtsade han icke därom utan bad med vänlighet Harder sitta ner.

— Du kommer så sällan ut till oss, min käre Horace, att jag till slut måste slita mig ifrån arbetet och fara hit ner för att se, hvad det är fatt med dig. Jag vet nog, att jag inte mottog dig så väl första gången men det skall du glömma. Inte bör det vara något agg mellan oss.

— Så har också jag tänkt, svarade Braddon, förvånad öfver att få höra sådana ord från Harders mun. Jag är alls icke stridslysten, men jag tycker ändå om att bli bemött på hederligt och vänligt sätt. Jag hade nog kommit ut till Delia i alla fall, om jag blott

haft tid, men jag har varit mycket upptagen af arbete, och dessutom ha ju vägarne varit nästan ofarbara en lång tid.

— Ja, jag förstår nog, att du har mycket att göra. Delia längtar dock efter dig, och jag lofvade henne att vid första lämpliga tillfälle fara hit. Därför ser du mig här. Kom ut till oss snart, och du skall icke behöfva klaga öfver ett ovänligt bemötande.

— Det gläder mig. Jag hade också ämnat att snart resa ut till eder. Huru är det med Delia?

— Hon är allt en smula klen. Hon blef så förkyld, då vi hade de kallaste dagerne, och det ser ut som ville det icke släppa henne mera, Men hon är allt en smula likgiltig, då det gäller hennes egen hälsa.

— Det kommer an på, att hon knappt älskar att lefva. Om du behandlat henne på annat sätt under de gångna åren, så tror jag, att Delia varit mycket starkare och äfven lyckligare

— Du har kanske rätt, jag har varit litet för sträng, och det ångrar jag allt. Men så har jag också haft orsak att vara litet hård då och då. Du ser saken från din och hennes synpunkt, men du vet inte allt, som hör till det husliga lifvet, och allt som förefaller i ett hem. Jag skall dock försöka öfvervinna mitt häftiga humör och bli snällare.

— Om du bara gjorde det, så vore därmed ganska mycket vunnet, fastän ju det gjorda icke kan göras ogjordt igen. Jag hoppas det blir bättre i ditt hem hädanefter.

Han trodde visst icke, att Harder menade så väl, som han talade, men han ville icke säga emot nu och råka i gräl med svågern i sitt hem. Harder satt

tyst litet efter Braddons sista ord, och sedan suckade han djupt.

— Ack ja, måtte det bli bättre i alla afseenden, sade han till slut. Jag har under det sista året haft det mycket tråkigare och svårare, än du kanske tror. Det är icke det bästa för en fattig landtbrukare som jag att lida sådana förluster, som jag gjort. Först kom cyklonen förra sommaren och sedan fröso ett par hundra får ihjäl för mig under vintern. Sådant där gör en visst inte gladare till sinnes och väcker inga mildare känslor i hjärtat.

— Det kan nog så vara. Jag hörde talas om, att en mängd får frusit ihjäl för dig, men jag förmodar, du är rik nog att utan alltför stor sorg kunna bära en sådan förlust.

— Åhja, nog kan jag bära det ännu så länge, men om flera sådana slag drabba mig, så är det ovisst, hur det kan gå.

— Jag beklagar dig för det du förlorat, men det är ju alls icke hopplöst för dig. Tag i med nya, friska tag, arbeta så mycket du kan och trösta sedan på, att den redliges sträfvan välsignar Gud.

Harder log ett litet nästan omärkligt löje vid de sista orden, men han vågade icke opponera sig mot svågerns ord, ty nu hade han ett annat mål än tvist i sikte, och han fann för godt att nu rycka ett steg närmare.

— Du har haft mera lycka än jag, sade han långsamt. Jag har hört sägas, att din grufva är långt mera vinstgifvande, än någon från början kunnat tro.

— Det stämmer öfverens med verkliga förhållandet. Jag trodde icke själf, att koltillgången var så

stor, men vi hafva nu funnit, ut det. Efter allt att döma, så skall mitt företag komma att lyckas utmärkt väl.

— Ämnar du behålla det allt själf, eller skall du taga andra med i företaget? Det blir väl nästan mycket för en enda man att ha så stora gruffält.

— För mycket! Nej för all del, det har ingen fara. Jag håller just på att afsluta köp af ett annat stycke kolhaltigt land och anser mig ändock icke hafva för mycket. Att bilda bolag eller ingå kompanionskap med någon annan har jag alls icke tänkt på.

— Mig tyckes du gjorde klokare, om du läte flera personer bli delegare, ty då finge hela företaget större intresse i folkets ögon, och det bidrager till framgång.

— Här kan ej gärna bli tal om något sådant. Mina kunder äro icke de, som äro bosatta omkring Summerville, utan jag skickar ju bort alla de kol vi bryta. Därför fruktar jag alls icke.

— Men om du finge en eller ett par män med kapital med om affären, så kunde du drifva den i större skala och förtjena mera.

— Det kan jag ändå, om det faller mig in. Så pass mycket har jag allt, att jag kan utvidga företaget och göra det några gånger större, men det är inte lönt att förhasta sig. Med tiden blir det kanske lämpligare att tänka på saken.

— Du är då rikare än jag trodde.

— Väl, jag har litet. Jag har arbetat ganska länge, och Gud lät mig hafva framgång; där ser du hela hemligheten. Jag har nog för att vara nöjd, äfven om jag ej skulle kunna förtjena något mera.

— Om du hade haft någon tanke på bolag, så hade jag velat bli med. Ännu har jag ett litet kapital, och det önskade jag insätta i något företag, som lofvar bli godt, och din grufva tyckes lofva det.

— Jag är ledsen öfver, att jag ej kan gå din önskan till mötes, men som jag beslutit att åtminstone tills vidare ha grufvan ensam, så måste vi låta tankarna på bolag fara.

— Men när du nu köper mera land.

— Så får jag anställa flera arbetare, och någon hjälp måste jag äfven ha för kontorsgöromålen, det är allt som fordras.

— Tror du det lönade sig, att jag köpte ett stycke land på annat håll och anlade grufvor? Jag känner mig åter hågad för någonting annat än landtbruket.

— Det beror naturligtvis på, om det finns kol Man måste först vara viss om, att landet innehåller något af värde, och först sedan köper man. I annat fall kan man råka göra stora förluster, och det bör man akta sig för.

— Jag förstår mig inte mycket på det där, men det finns väl sakkunniga personer, till hvilka man kan vända sig, om man önskar undersöka landet först?

— Naturligtvis finns det sådana. Visst kostar det litet, men det får man ej se på. När allt kommer omkring, så ämnar du bli konkurent till mig.

— När jag inte får bli med dig, så måste jag ju bli emot dig, ty jag har verkligen ämnat börja med någonting sådant där.

— Lycka till. Jag skall visst inte se illa på, om du kan lyckas i ett sådant företag, det skall tvärtom

göra mig glad. Lyd dock ett broderligt råd: var försiktig, när du löper åstad, ty eljes kunde du förlora allt.

— Åhja, jag skall nog se upp. Huru mycket har du satt in i ditt företag intill nu? Det vore bra att veta, ty sedan kan jag ju någorlunda beräkna, hvad äfven jag skall få gifva ut, när jag börjar.

— Om jag säger femtio tusen dollars, så är det någorlunda nära sanningen. Det är kanske något mera, kanske något mindre. Jag vet det, om jag får se öfver böckerna, men det behöfs ju inte nu, du ser det nära nog ändå.

— Har det verkligen kostat dig så mycket? Jag trodde det skulle gå för långt mindre.

— Det är ju inte omöjligt, att det kunde gå. Men här hade redan undersökningar företagits, och man visste något så när, hvad landet var värdt. Därtill har jag mycket land. Jag har tagit hem goda redskap, byggt bostäder åt arbetarne och kostat på banan. Allt det där går till penningar, så att jag anser dock, att jag ej gifvit ut för mycket.

— Men tror du grufvan kan löna sig, då omkostnaderna ställa sig så höga?

— Nog gör hon det. Du har kanske ännu ej sett, hurudana kolen äro, som vi bryta? Jag skall hemta ner några profver från mitt arbetsrum, så får du se.

— Gör dig ej för mycket besvär för min skull.

— Har ingen fara ursäkta mig för ett ögonblick.

Han gick hastigt upp till öfre våningen för att bringa ner de kolstycken, hvilka han hade hemma

såsom prof. Harder såg sig omkring i rummet där nere under tiden.

— Det gick inte, mumlade han, men vi få tänka ut andra medel. Åh, jag får en tanke! Den var inte dum. Ja, vill han inte på ett sätt, så måste han väl på ett annat; jag har ingen lust att vänta för länge. Få se, hvem som vinner.

Längre hann den värde herrn icke i sin tankegång, förrän Braddon återkom, bärande flera stora kolstycken, hvilka han lade på ett papper på bordet.

— Här ser du litet af, hvad jorden innehåller sade han gladt, och tagande upp ett stycke i sänder visade han Harder deras olika kvalitét samt förklarade, huru på denna kvalitét värde berodde.

— Och hvilken sort finner du mest af? frågade Harder till slut med en anstrykning af afund i rösten.

— Det är mäst af den bästa sorten, och lagren äro långt större än någon beräknat. Du förstår däraf, att jag gjort en god affär.

— Ja, jag förstår ganska väl, Och du ämnar köpa mera land nu?

— Det är min afsikt, om jag blott kan få det påtänkta stycket för någorlunda resonabelt pris. Sedan det blef bekant, att det finns kol här, och att en grufva redan arbetar, har äfven det omkringliggande landet stigit i pris.

— Det växer väl småningom upp en riktig grufstad här ute, och då blir det mera lifligt i trakten.

— Jag skulle icke förundra mig, om så skedde. Att det bidrager till rörelsen och större affärer, det kan du se bara på Summerville. Under vintern ha två handlare och flera handtvärkare flyttat hit, och det

går bra för dem. Här finns dock en affär, som jag innerligt gärna önskar få bort, och det är krogen. Så snart jag blir litet mera bekant och min röst får något värde, skall jag arbeta af alla krafter för att få krögaren härifrån.

— Men hvarför skall du ha så mycket emot den? Är icke krögarens yrke lika hederligt som någon annans? Icke får du lägga skulden till att folket super, på krögaren. Han ber ingen gå dit, men den som vill är välkommen, och på samma sätt handla de andra affärsmännen.

— Käre vän, tala icke så! Du talar sannolikt emot din egen öfvertygelse. Om icke krögaren direkt ber någon gå till hans krog och dricka, så ligger det dock i själfva handteringen någonting vidrigt. Att ställa honom i jämbredd med de öfriga affärsmännen är den största orättvisa du kan göra. De sälja nyttiga ting, och deras varor behöfva vi. Krögaren däremot kommer med förädiska, giftiga och icke alls behöfliga dryckesvaror, och hans butik är öppen blott för att stackars tanklösa människor skola gå dit, och kasta ut sina penningar för sådant, som skadar dem. Det finns inte i hela världen ett yrke så föraktfullt, så klandervärdt och obehagligt, som krögarens; och det finns knapt någon, som ådrager sig större skuld i lifvet än den, som ägnar sig åt något dylikt för sin utkomst. Det är icke möjligt för en förståndig människa att taga en krögare i försvar.

— Förfärligt så du tager åt dig. Jag tror du är en riktig nykterhetsfantast efter allt.

— Fantast eller icke, det gör mindre, hvad man kallar mig. Jag afskyr i alla fall krogen och allt

uselt. Du som ej är en kristen, kan måhända ej rätt väl fatta det där, men för den; som älskar Gud, måste krogen förefalla såsom någonting vedervärdigt.

— Jag vill inte diskutera med dig om det där, jag har min tro i det fallet. Dock anser jag, att krögaren har samma rättighet att drifva sitt yrke, som andra ha att drifva sitt.

— Krögaren har intet yrke, han är rätt och slätt en tjuf, som plundrar alla han kan komma åt, och han gör det grundligare än någon annan. Det finns ingen antaglig möjlighet att försvara en rusdrycksförsäljare.

— Vi lemna det där och återgå till vårt ämne. Hvad ger du mig för råd angående inköp af grufland?

— I den saken vet jag knappast, om jag vill råda dig alls. Skulle du tänka på att köpa så gör det med den största försiktighet. Gör dig först säkert förvissad om, att det finns kol i det land du köper, och därjemte, att det finns så mycket, att det lönar sig att bryta det.

— Hur mycket anser du det vore rådligt för mig att köpa?

— Det beror på, hur stort kapital du kan insätta i företaget. Ju större område du köper, ju större styrka tar det att bearbeta detsamma, och då kan du göra beräkningarna själf.

— Kanske kan jag insätta åtta tusen dollars i grufvor.

— Ja, det är ett ganska stort kapital, men jag fruktar du finge svårt att reda dig med det, om företaget skulle få någon framgång, ty det drager myc-

ket penningar att komma i gång. Nu beror det ju äfven på, hvar du köper land.

— Och du vill på inga villkor taga mitt kapital med i din affär och utvidga den?

— Nej, jag har bestämt mig för att drifva mitt verk själf, och jag är alls icke hågad för att få någon annan med. Skulle det i längden icke gå, så blefve det dock endast jag som förlorade, och då behöfde jag ej anklaga mig för att hafva störtat någon annan.

— Nåväl, jag får väl tänka öfver saken och bestämma mig sedan. Nu skall jag gå. Kom ut och hälsa på oss snart. Du vet, att du är välkommen. Jag hoppas, att du icke hyser något groll mot mig.

— Icke alls. Jag fäster mig icke vid småsaker Så snart det blir mig möjligt, skall jag komma.

Harder reste sig för att gå. Han var både belåten och missnöjd. Icke tyckte han om, att Braddon förkastat förslaget om att taga honom till kompanion; men han hade i verkligheten icke så mycket som åtta tusen dollars att disponera öfver för ett sådant företag, ehuru han ville synas stor inför svågern. Däremot var han belåten, för att han något så när lyckats få reda på, hur mycket penningar Braddon egde. och hur mycket som var nedlagt i grufdriften. De tankar, som först sysselsatte honom, voro alls icke om att gå i kompanionskap med Braddon, utan han hade reflekterat öfver, att om Braddon doge, så var Delia den närmaste arfvingen, och Harder själf finge då hela arfvet att disponera öfver. Det var icke första gången onda tankar uppstigit i Harders själ, men aldrig förr hade de kommit så skarpa, så manande och

häftiga. Om blott Braddon vore död, så skulle det sedan icke behöfva jäktas så mycket för att återfå det kapital, som genom storm och köld gått förloradt. Om han blott vore död!

Just när Joe Harder stod redo att gå, knackade det på dörren, och ett par ögonblick senare stod Arnold Reinhardt på tröskeln. Han blef en smula förvånad, då han såg de båda svågrarne så vänligt tillsammans.

— Kom jag kanske och störde? frågade han då han räckte Braddon handen till hälsning.

— Nej visst inte; du kommer aldrig olägligt till mitt hem, om icke för dig själf, ifall jag inte är hemma, då du kommer. Sitt ner.

Reinhardt hälsade äfven på Harder, men det var icke en hjärtlig hälsning. Det var omöjligt för honom att hälsa annat än kallt på denne man, som hvarje rättänkande människa måste förakta, ifall man hade reda på hans lif och hans handlingar. Men om Reinhardts hälsning var kall, så var Harders ingalunda bättre. Han rätade på sin feta lekamen och gaf pastorn ett gnistrande ögonkast, hvarefter han vände sig till Braddon och yttrade med förakt:

— Jag trodde knappast, att du umgicks med dylikt folk. Fortsätter du med det, så är du dum.

— Hvad är meningen? frågade Braddon, och ådrorna svällde på hans panna.

— Jag menar, att den där usle svartrocken är intet lämpligt sällskap för hederligt folk. För min del skulle jag visst inte vilja ha något med honom att göra. Han är en usling.

— Intet sådant tal i mitt hus, om jag får be.

Den, som kommer hit, måste tala med respekt om mina vänner, ty förnärmas de här, så drabbar det äfven mig. Var god tag tillbaka de där orden.

— Det är icke af nöden, ty jag sade ju ingenting farligt. Förnärma dig vill jag visst inte, och du behöfver inte känna det som en förolämpning, att jag sade ett sanningens ord om den där herrn.

— Dock gör jag det. Du har ingen orsak att på ett så plumpt sätt angripa en hederlig man. Hade det varit mig direkt det gällt, så hade du nu redan smakat på, hvad min revolver har att bjuda. Pastor Reinhardt må uppgöra saken med dig hur han behagar. Jag ställer mig dock på hans sida och anser honom grymt förolämpad.

— Han må bära det ty han är ej bättre värd.

Då steg Reinhardt fram ett par steg, och trots molnet på hans panna låg dock ett litet leende på hans läppar.

— Jag känner mig alls icke förolämpad, sade han lugnt och fast. Smädelser, som komma från dårars mun, frågar man icke efter, och hvad nyss blifvit sagt af denna man är ren dårskap. Jag har länge vetat, att det är klent beställt med hans hufvud. Min käre Horace, du kan då tillräkna den stackars Effie Brown mera än honom. Du förstår således, att icke ens en ursäkt behöfver komma ifråga, mycket mindre ett återtagande af det sagda.

Harder skälfde från hufvud till fot, och hans ögon blefvo blodsprängda. Det kom öfver honom en innerlig lust att döda båda dessa män, hvilka stodo såsom hans motståndare genom hans eget förvållande. När han hörde Effie Browns namn, var det honom, som

hade han af Reinhardt fått ett slag midt i ansiktet. Blott med möda återvann han fattningen så pass, att han kunde gifva svar på tal.

— Jaså, jag är en dåre? Och det säger du eländige prest! Akta dig då för denne dåre, ty kanske bryter dårskapen ut en dag och drabbar dig.

— Lugna Er, min vän, sade Reinhardt fogligt. Jag är alls icke rädd för Ert hot. Ni gör bättre för Er själf, om Ni uppför Er litet anständigare både mot mig och andra. Kan Ni ej inse, att Ni visar stor dårskap att på detta sätt angripa en man, som aldrig gjort Er något ondt? Var lugn Ni, det är det bästa Ni kan göra

— Jag blir aldrig lugn, förrän Ni fått Er välförtjänta lön, och Ni skall få den en vacker dag. Nu står jag ej längre ut med Ert sällskap. Farväl Braddon. Akta dig för svartrocken, han är en ulf i fårakläder.

Han räckte Braddon sin hand, men denne låtsade ej märka det utan följde tigande sin svåger till dörren.

— Bry dig inte om att bli förargad på mig, ty om du visste allt, skulle äfven du inse, att jag har rätt, och att presten inte är värd en hederlig mans vänskap, sade Harder halfhögt, då han var vid dörren.

— Farväl; hälsa min syster, var Braddons hela svar, och så stängde han dörren efter den förbittrade mannen.

— Käraste Arnold, du får inte vara missnöjd med mig, för hvad som förevarit; jag kan sannerligen inte hjälpa det, sade Braddon bedröfvad.

— Det skulle inte falla mig in att klandra dig

för en annans uppförande. Hade jag vetat, att Harder var här, så hade jag inte kommit in, ehuru jag har ett ärende till dig. Jag vet, att denne man alltid kommer att förolämpa mig, hvarje gång vi mötas. Var således icke ledsen. Jag tillräknar honom icke hans dårkap, jag sätter mig öfver det.

— Då kan jag åter andas, ty jag vill icke mista din vänskap. Harder kom hit och hycklade ånger och bättring, och jag trodde honom litet till en början, men nu fruktar jag, att han har mera ont i sinnet än någonsin förr.

— Honom bör du alltid frukta. Om vi blott kunde rädda din arma syster undan honom. Skall hon stanna där länge, så blir det hennes död.

— Har någonting förefallit nu? Han tycktes hysa varmare känslor för henne nu än förr.

— Hyckleri, alltigenom hyckleri! Delias son är hemma hos mig nu. Han hade gått hela vägen ensam tidigt på morgonen, och han talade om, att Harder i går afton slagit sin hustru, så att hon nu ligger sjuk. Äfven barnen blefvo misshandlade, därför att gossen sökte skydda sin mor. Det är förfärligt.

— Vid Gud, han skall få stå till svars för sina gärningar! Käre Arnold, bed Gud, att min synd må bli mig förlåten, ty jag kommer att skjuta Harder vid första tillfälle.

— Icke så, Horace, det vore att handla dåraktigt. Men jag har ett annat förslag att göra dig. Du har ett stort och präktigt hem, och du är ensam här. Tag Delia och barnen till dig här, till dess du själf får familj. Jag vet att du utsätter dig för Harders vrede, men det kan inte hjälpas. Han får inte läng-

re misshandla dem. Om du gör som jag ber dig, så blir det sedan strid på lif och död mellan denne råe man och oss, ty han förstår, att jag haft min hand med i spelet, och han skonar oss icke, om han kan skada oss.

— Din idé är god, och jag skall lyda dig. I morgon reser jag ut till Delia och tar henne genast med mig, om hon är villig att följa. Behåll gossen hos dig till dess, och jag kommer på återvägen in efter honom också.

— Om han vill stanna, så får han. Nu är det ett annat ärende som jag måste uträtta. Kan du följa med mig ut på en liten åktur just nu?

— Ja, om det är nödvändigt, så kan jag det.

— Då jag åkte hit, kom fru Brown ut och bad mig stiga in litet. Effie har fått ett förfärligt anfall, och nu ropar hon oupphörligt efter dig. Jag tror det skulle göra henne lugn, om du komme dit. Harder hade varit inne där på morgonen och skrämt henne. Du vet redan om hans uselhet, och han har visst föresatt sig att med sitt skamliga uppförande plåga lifvet ur den stackars flickan.

— Att Gud kan tillåta en sådan man att lefva. Gör inte Brown något själf för att rädda sitt barn?

— Han har sålt sig åt Harder, fruktar jag, och han skrattar blott åt alltsammans. Vill du följa med?

— Genast. Kan du skjutsa mig hem sedan, eller skall jag taga mina egna hästar?

— Jag följer dig tillbaka.

— Godt, då är jag redo.

Några minuter senere åkte de bort.

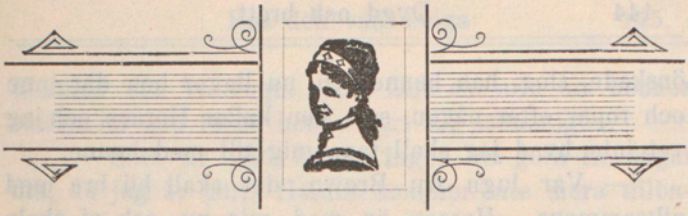

TRETTONDE KAPITLET.

Hos den vansinniga.

På de båda vännerna komma till Browns gård, funno de fru Brown ute på trappan, liksom väntade hon dem. De hade icke åkt så fort utan under vägen språkat om ett och annat af intresse för dem båda, och Braddon hade omständigt berättat om Harders gjorda förslag. När de nu stannade vid brunnen för att binda hästarne, kom fru Brown bort till dem.

— Hur står det till med Effie nu? frågade Reinhardt, sedan de hälsat.

— Ack herr pastor, jag tror nästan, att hon dör för mig. Han har varit här igen, och han höll på att skrämma lifvet af henne på en gång.

— Har han varit här nu?

— Ja, han kom för att taga Brown med sig; de hade något viktigt att tala om, sade de. Men han kunde ej låta bli att gå in och oroa det stackars barnet, och hon blir ju alldeles ifrån sig, så snart hon får se honom. När hon nu inte ville vara som han

önskade, slog han henne och nu ligger hon där inne och ropar efter någon, som hon kallar Horace, och jag vet inte, hvad jag skall taga mig till med henne.

— Var lugn fru Brown, det skall bli bra med alltsammans. Horace är med mig nu, och vi skola nog få henne att bli stilla. Kunna vi gå in till henne?

— Ja för all del, det går visst an. Jag shulle bli så glad, om hon blefve något bättre.

De följde henne upp till huset och stego in. Effie halflåg på soffan i ett af rummen, och hennes läppar rörde sig ifrigt, ehuru hon ej yttrade något hörbart ord. Kinderna voro så bleka, och ögonen syntes onaturligt stora. Då hon fick syn på Reinhardt, som först steg in, sprang hon upp och ropade:

— Rör mig inte! Om Horace blott vore här, skulle han döda dig genast, din hederslöse usling!

— Se så kära Effie, känner du inte igen presten i dag? frågade Reinhardt så mildt, och när han såg, att det skiftade till i hennes blick, fortfor han: Och se här har jag ju Horace med mig. Inte är du väl rädd för oss?

Med ett högt skri af glädje störtade hon i Braddons famn, slingrade armarne om hans hals och lutade hufvudet mot hans skuldra, under det hon lyckligt hviskade:

— O, nu är jag inte rädd mera. Du skall skydda mig. Han måste fly, då du kom. Jag visste nog, att du skulle komma, ty jag har bedit Gud om det, såsom presten lärt mig. Nu vågar sig Harder inte hit mera för att slå mig.

Braddon blef litet häpen vid hennes häftiga utbrott, men inom ett ögonblick ihågkom han hennes

tillstånd och var lugn. Han lade sin arm om hennes smärta lif och förde henne bort till soffan igen.

— Sätt Er här, Effie. Ingen får göra Er något illa, då jag är här. Harder kommer inte mera tillbaka i dag.

Med ett högt skri af glädje kastade hon sig i Braddons famn.

— Du måste sitta bredvid mig, så att jag kan se dig, eljes kunde han kanske komma ändå. Gå inte ifrån mig, Horace, du får inte gå.

— Jag stannar ju kvar, det är ingen fara mera. Blif nu lugn och glad igen, ty vi skola alldeles säkert skydda Er.

— Då blir jag glad igen. O, jag har ropat efter dig så ofta, och jag trodde att du skulle komma. Om du blir kvar hos mig, så kan Harder aldrig mera göra mig något ondt.

De talade med henne och lugnade henne så väl, och efter hand försvann det upprörda i hennes sinne. Hon blef lugn och sansad, och hon talade åter riktigt förståndigt med dem.

— Jag är så varm, sade hon efter en stund. Jag vet inte, hur jag kunnat blifva det; och därtill känner jag mig så förfärligt matt.

— Kanske vore det bättre att Ni sökte en stunds hvila, svarade Braddon mildt.

— Nej nej, jag vill icke gå bort ifrån dig. Du måste bli kvar hos mig. Om jag går till hvila, så reser du bort, och då får jag ju inte se dig.

— Gå tryggt till hvila, vi skola sitta kvar här. Ni har varit för upprörd i dag, och därför har Ni fått litet feber, men det går snart öfver.

Hon smög sin arm under hans och höll honom kvar så säkert, som ville hon aldrig mera släppa honom, och Braddon hade icke hjärta att lemna henne. Omsider sjönk hennes hufvud ner mot Braddons skuldra, och hon slumrade in så tryggt och stilla, under det att på hennes läppar lekte ett lyckligt leende.

— Om vi kunde lägga henne ned på soffan, så finge hon hvila riktigt. Hon är bestämdt sjuk, ty hon förefaller feberhet, hviskade Horace till sin vän.

— Dröj litet, ty ännu har hon icke slumrat in

riktigt. Hon synes så nöjd, då du är hos henne.

Braddon vred sitt hufvud, så att han kunde se Effies vackra ansikte. Det föreföll honom så underligt, att han skulle sitta på detta sätt. Till en början hade han känt sig generad af hennes stora förtrolighet, men nu tyckte han det nästan vara ljuft, att någon såg upp till honom med sådant förtroende.

— Arma barn, mumlade han, hvilket olyckligt öde har icke drabbat dig. Hur skall väl lifvet te sig för dig i kommande dagar? Skall du nödgas vandra i dunkel natt, äfven när Guds sol skiner klar och blid öfver dig?

Arnold såg hans rörelse och liksom han hört de framhviskade orden, sade han:

— Nej, Horace, hon skall med Guds hjälp återfå sitt förstånd. Rysansvärda saker hafva här förevarit, och skrämseln har beröfvat henne förnuftet; men genom en god och förståndig behandling tror jag det vara möjligt att åter föra henne till andligt ljus.

— Gud gifve det. Nu beklagar jag henne af allt mitt hjärta.

Han försökte om en liten stund lägga henne ner, så att hon skulle få hvila, men då grep hon fastare tag om hans arm och hviskade:

— Horace, gå icke, ack, gå icke ifrån mig.

Till dessa ord hade han intet svar, han satt blott stilla kvar bredvid henne. Mer än en timme förgick på detta sätt. Vännerna talade icke alls under denna tid; de voro båda upptagna af allvarliga tankar, och dessa tankar rörde sig oupphörligt kring den sjuka. Plötsligt lyfte Effie upp hufvudet och såg på Braddon med en febergläusande blick.

— Låt mig få lägga mig och hvila en stund, jag är så trött, sade hon ifrigt.

— Ja så gärna, kära barn.

— Men du måste sitta bredvid mig. Gör det, ty eljes rädes jag. Och du Arnold, du är ju prest, och du skall läsa för mig ur den där konstiga boken du gaf mig. Det gör själen så godt att läsa ur den.

— Hvar har du den då? frågade Reinhardt.

— Om du ser efter i andra rummet så finner du den under byrån.

Reinhardt gick genast, åtföljd af fru Brown, och Effie lade sig på soffan, men hon fasthöll troget Braddons hand, liksom vore hon rädd att han skulle fly ifrån henne. Då Reinhardt återkom med bibeln, hade Effie redan somnat, och han läste intet, ty han ville ej störa henne.

— Månne hon blir sjuk? frågade fru Brown ängsligt.

— Det ser nästan ut, som måste vi frukta det, men vi skola hoppas, att Gud i nåd bevarar henne.

— Jag vet icke hvad jag skall taga mig till, ifall hon blir sjuk. Och kommer så Harder hit, och hon får höra det, så går det illa nog. Gud hjälpe oss.

— Var icke mera rädd för Harder, inföll Braddon, och en djup, hotfull rynka framträdde på hans panna. Jag skall ordna det så, att han icke kommer. Och skulle han icke lyda mig, så låt mig ögonblickligen veta det, och jag skall hjälpa honom, så att han icke mera kommer till någon plats.

— Horace, gif akt på dig själf, varnade Reinhardt. Kom ihåg, hvad jag sagt dig förut.

— Ack käre vän, jag kan icke hjälpa det. Tror

du, att man utan vrede kan tänka på en sådan usling? Nej, antingen skall han lyda mig, eller skipar rätt med honom, såsom vi hade för sed att göra med dylika herrar vid guldfälten i Australien.

— Herren är den som dömer. Vi få bereda oss på att mycket tåla och lida här i lifvet; men allt skall en dag blifva klart och hämnd utkräfvas på de brottslige. Låtom oss med tålamod bida; Guds dag kommer nog, när tid blir.

— Ja, du vill städse vänta. Om jag icke kände dig så väl, skulle jag tro dig vara modlös, men nu vet jag, att du äger både mod och kraft, och att feghet icke har rum i ditt bröst. Men du har så länge kämpat mot de stormande känslorna i ditt eget inre, att du kan stå lugn under alla förhållanden. Jag vet nog att sätta värde därpå. Dock får du icke begära, att jag skall vara lika lugn; jag kan det icke.

— Vi måste vara i stånd att behärska oss, hvad som än möter. Du kan tala med Harder, men du får ej utkräfva hämnd på honom, om han ej skulle lyda dig.

Braddon svarade icke, han vände sig mot den slumrande flickan och såg länge och uppmärksamt på det bleka anletet.

— Är det helt och hållet Harders fel att hon blifvit sådan? frågade han fru Brown.

— Ack herre, jag vill icke skjuta skulden på honom. Men det var han som satte upp fadern emot henne, så att han slog henne den där gången.

— Hvad har då egentligen Harder att göra med Er man?

— Inte vet jag. De äro ju alltid tillsammans, och nu kom han hit igen, sedan han varit i staden. Han skrek och svor alldeles förfärligt och skulle nödvändigt ha Brown med sig bort. Det hade gått honom illa i staden kan jag tro.

— Det är nog säkert det. Där misslyckades han alldeles i hvad han hade för sig.

— Nu kunna vi nog gå igen, sade Reinhardt. Effie sofver säkerligen en stund, och när hon vaknar är hon lugnare.

— Jag hoppas hon är det.

— Skulle hon vara sjuk och någon hjälp behöfves, så sänd bara bud till mig.

— Hon ropar blott efter den andre herrn där.

— Kan du gå hit igen, om så behöfves? frågade Reinhardt.

— Ja, jag är villig att genast komma.

— Då behöfver Ni ej vara ängslig, fru Brown. Sänd en af drängarne ned till staden efter herr Braddon. Han bor i det största huset där. Om det är så tidigt, att folket är vaket, så behöfver han blott fråga efter herr Braddons hus. Alla känna honom.

— Är han då den rike herrn, som har grufvorna?

— Ja, jag är just densamme, svarade Braddon med ett leende. Om drängen kommer, så behöfver han endast knacka på dörren, och jag hör honom äfven om det vore midt i natten.

— Men våga vi besvära Er så mycket?

— Det är alls icke för mycket. Kalla mig blott när så behöfves, och jag kommer.

Han lösgjorde sakta och försiktigt sin hand från Effies säkra tag, och då log hon i sömnen.

— Gud välsigne och beskydde dig arma barn, sada han och strök henne öfver de mjuka lockarna.

Så bjödo de farväl och reste hem igen.

— Hvad skola vi göra med den omänsklige Harder? frågade Arnold under vägen.

— Som jag har sagt dig. Jag skall resa dit ut en dag nu i veckan och tala med honom, och då låter jag honom förstå, att det första han visar sig hos Browns igen, så kan han frukta min hand. Han måste antingen lyda eller dö. Detta icke blott för Effies skull, men tänk äfven på den stackars Delia. Hon är min syster.

— Jag vet det, men ändå vill jag icke, att du en dag skall bli anklagad för ett så svårt brott som mord. Betänk hvad det blir för dig.

— Hvem tänker på sig själf, då det gäller att rädda sina kära? Bed mig icke, Arnold, jag kan ändå icke lyda dig, ifall en sådan stund skulle komma, då jag känner mig förpliktigad att förskaffa en skurk ur världen. Om han kröker ett hår på Effies hufvud, så glömmer jag mig själf alldeles; om han plågar Delia, så är han dömd.

Reinhardt suckade. Han ville ej mera bedja sin vän, ty han kände sedan gammalt, att det nu icke skulle löna sig

— Du intresserar dig mycket för Effie, sade han slutligen.

Öfver Braddons kinder flög en svag rodnad, men han svarade lugnt:

— Ja, jag gör det, och det måste man ju göra. Så ung och älsklig och dock så olycklig. Intresserar du dig icke lika mycket för henne?

— Jo, det är sannt. Jag har alltid beklagat det arma barnet och önskar af allt hjärta, att jag kunde vara henne till någon hjälp. Jag är glad öfver, att äfven du gör det.

— Vi skola vaka öfver henne och se, om vi icke kunna rädda henne åt lifvet och förståndet.

Återstoden af vägen tillryggalades under tystnad. Reinharet stannade icke lång stund i staden, men innan han for måste Braddon lofva att redan följande dag komma ut till prestgården.

När Braddon åter satt ensam i sitt arbetsrum, försjönk han i djupa tankar och glömde, ovanligt nog, alldeles bort att arbeta. Det rörde sig på djupet af hans själ så många underliga känslor. Han kände sig färdig att både gråta och le på samma gång. Då han ändtligen steg upp för att gå ut en stund medan tankarna skingrades, suckade han:

— Men ack, hon är vansinnig, hon är i mörk natt. Gud hjälpe både henne och mig

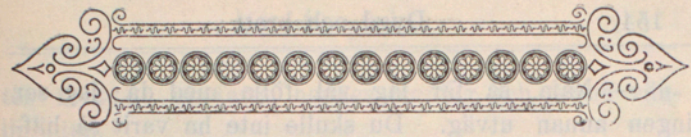

FJORTONDE KAPITLET.

Mörka planer.

Full af den mest rasande vrede hade Joe Harder lemnat Braddons hus, och så snart som möjligt var körde han ifrån Summerville, allt hvad hästarne kunde springa. Han styrde kosan till Browns gård, där han dock stannade endast en liten stund, nog länge ändå för att nästan skrämma lifvet ur den arma Effie. När han då i hetsigheten slagit till henne, insåg han, att han gått nästan för långt och bad därför Brown följa med därifrån, emedan han hade något särskildt att tala med denne om.

— Men jag har allt en del arbete, som jag skulle utföra i dag, svarade Brown tvekande, och du kan väl vänta med förtroendet tills i morgon, då jag ämnade komma hem till dig.

— Arbete skall du nog få. Har du inte drängar, som kunna se till gården? Du måste följa mig nu, ty det är saker af vikt jag har att tala med dig om. Kanhända du kan förtjäna dig en nätt summa, om du är klok och på din plats.

— Nåja, så får jag väl följa med då; jag ser ingen annan utväg. Du skulle inte ha varit så häftig mot Effie, ty på det sättet vinner du ingenting. Var snällare mot henne, det är bättre.

— Jag bryr mig icke alls om det tokiga styeket.

— Och vårt aftal om gården?

— Det kan få vara bestämt så länge. I år kan du stanna och låtsas om ingenting. Vi få se nästa vinter hur det blir.

— Till dess hinner nog flickan bli förståndig igen och du skall få se, att jag nog vinner min gård tillbaka.

— Jag tror inte du gör det genom henne, men jag vet ett annat sätt, och det är just om detta vi skola tala, då vi komma hem till mig. Utomhus bör man inte afhandla så viktiga saker, men i mitt hus kunna vi tala obehindradt, och ingen förråder oss.

— Din hustru kunde göra det.

— Hon skulle försöka! Nej du i mitt hus är jag herre själf, och det är icke mycket lönt, att någon där söker att göra mig emot. Så länge jag har min kraft kvar styr jag själf.

Harder körde så fort han kunde få hästarna att springa, och han sparade ingalunda piskan. Då ändtligen de flämtande, uttröttade djuren stannade på gården, hoppade Harder genast ur vagnen och ropade åt drängen, men ingen svarade honom.

— De äro inte hemma. Då skall jag säga till flickan att taga ifrån hästarne. Kom med in Brown.

Tjensteflickan måste gå och sätta in hästarne i stallet, och det var visst icke första gången. Hon klappade dem och talade med dem, och djuren tyck-

tes rent af uppfatta hennes mening och förstå vänligheten.

Delia satt och sydde, då Harder och Brown inträdde i rummet.

— Hvar har du barnen? frågade Harder sträft utan att först hälsa.

— Viola leker ute i köket, och Gerald är borta.

— Är han borta? Hvar har han då gått?

— Jag vet inte. Han sprang sin väg tidigt på morgonen och jag har sedan dess icke sett till honom.

Hon visste nog att han begifvit sig till prestgården, men det ville hon icke säga, ty då hade den brutale mannen farit ut i otidigheter mot henne, och och sådant fick hon nog af ändå.

— Skall du låta pojken gå bort på det sättet, och sedan icke ens bry dig om att söka efter honom? Där syns det, hur du tar vård om dina barn. Gå nu ut och hör efter, om han möjligen är i någon af granngårdarne. Först kan du dock sätta fram en butelj konjak och par glas i mitt rum.

Tigande fullgjorde Delia den sista befallningen, och när de båda männen satte sig vid dryckesbordet, helt belåtna, som det tycktes, ämnade hon draga sig tillbaka, men Harder hade ännu något att säga henne.

— Du är så god och söker reda på gossen, ty eljes går det dig illa. Jag tål intet slarf här hemma, och du gör bäst i att sköta om det du fått dig anförtrodt att sköta. Skall jag nu inte ens kunna gå bort utan att frukta, att något förloras, då jag ej är närvarande? Skynda dig ut och kom inte hem utan gossen.

— Jag skall söka, men om jag inte finner honom,

så kan jag ju icke hjälpa det. Jag tycker du kunde försöka gå ut själf äfven, om du nu fått så stort intresse för gossen, att du bryr dig om, hvar han är.

Detta var för mycket för att Harder skulle tåla det, då han hade sällskap hemma.

— Reta mig inte, kvinna, utan skynda på och gör som jag sagt.

Han slog handen i bordet, så att glasen hoppade, och Delia gick ifrån dem. Brown skrattade.

— Så där går det då till att sätta sig i respekt. Jo jo, du är inte så god att tagas med, ser jag.

— Kanske du trodde, att jag låter fruntimmerna regera i mitt hus, alldeles som de göra i ditt? Nej du, det är annan ordning här. När jag sagt mitt ord, så är det sagdt.

— Om jag bara kunde, skulle jag nog ha det på samma sätt som du, men jag bryr mig icke om att bråka med dem.

— Det borde du lära dig. Men drick nu ett glas, så få vi tala om annat sedan. Jag sade dig, att du kunde komma ifrån skulden på gården. Har du något emot det?

— Inte alls, bara det är möjligt så.

— Jo jo men, möjligt är det allt. Vill du hjälpa mig, så skall jag också stå dig bi.

— Tala ut bara. Du vet, att jag är i en sådan ställning, att jag är redo att göra hvad som helst.

— Men du måste kunna tiga också, ty ett enda oförsiktigt ord, kan skada både dig och mig, ja, det kan kosta oss allt.

— Frukta icke, jag talar icke gärna onödigt.

— Det låter sig höra. Du känner kanske min svåger, Braddon i Summerville?

— Är han din svåger? Det har jag icke hört, fast han varit här så länge. Ja, nog känner jag honom.

— Det är bra. Han är rika karlen, som du väl förstår, när han kunnat börja så stor grufdrift, och han har nog för att kunna fördubbla sina företag många gånger.

— Det har jag allt trott förut. De ha talat om det i Summerville.

— Nu är Braddon ungkarl och min hustru är hans syster. Hon är sålunda närmast honom.

— Naturligtvis. Om han förblir ungkarl, så får du en vacker dag ärfva honom, om du lefver länge nog.

— Jag var nere hos honom i dag och talade med honom om ett och annat. Du förstår kanske att det vore godt att ha några aktier i hans grufvor, men han vill inte sälja några.

— När han kan reda sig utan andras bistånd så är det ju klart, att han vill draga hela förtjänsten själf. Så klok är han nog.

— Han tycks vara alltför klok. Men jag vill i alla fall ha något med af hans pängar. Hvarför skulle den ene ha så mycket och den andre ingenting? Det är orätt.

— Ingen är villigare än jag att erkänna detta. Du vill alltså dela litet med honom redan nu?

— Ja och du skall bistå mig mot löfte att få din del. Du vet, att jag kan hjälpa dig.

— Visst kan du det, men hur skall jag kunna vara dig till något gagn i den här saken?

— Om du bara lugnar dig, så skall jag förklara det. Braddon har naturligtvis fastighetspapper på gruflandet, och om vi kunde få ifrån honom dem, så vore han sedan alls icke egare till gruflandet.

— Åh, du menar det så! Men betänk då, att hvarken du eller jag därför hade något mera. Hans papper äro lagliga och han har således rätten på sin sida.

— Du ser det så där innan du förstår hvad jag menar. Om vi förstörde alla hans papper, så hade han ju intet att uppvisa. Då vore landet åter på sätt och vis den gamle egarens. Honom känner du väl, och du kunde lätt få honom att hjälpa oss litet. Naturligtvis kunde han inför rätten påstå, att landet är hans egendom, och så kunde han sälja det till oss för en viss summa, hvilken vi ej behöfde betala mer än delvis. Har du förstått?

Härvid glömde de alldeles, att Braddon naturligtvis inför lagen kunde göra anspråk på sin egendom och att han hade lagen helt och hållet för sig. Om hans papper bortstulos, så skulle just lagen bevisa att han egde sitt land ändå, enär han lagligen köpt det.

— Alldeles det är ju klart, svarade Brown. Men huru skola vi få papperen? Att gamle Arano är med om att förtjäna litet mera, det kan jag på förhand försäkra dig.

— Papperen måste tagas.

— Vi veta inte hvar han har dem, och han bevakar nog sitt hus med omsorg.

— Jag har förutsett äfven detta, och vi hafva

intet annat att göra än att hålla honom borta några dagar, medan vi hinna genomsöka hela huset och tillförsäkra oss papperen.

— Den uppgiften synes mig alltför svår, så att jag fruktar vi få slå det ur hågen. Huru skulle vi få bort honom, tycker du?

— Vet du någon stark och modig karl, som icke drager sig för att gifva oss ett handtag till hjälp för några dollars?

— Ja, jag vet en, och om du tycker om att få en, som gärna ser, att det går illa för din svåger, så kan du lita på att smeden Rompe är den bästa.

— Präktigt! Alldeles utmärkt! Han passar bättre än någon annan. Den måste vi sätta oss i förbindelse med.

— Hvad skall han då göra?

— Se här min plan. När man åker norra vägen från Summerville och hit, så fins det inte så många gårdar utmed vägen. Men en half mil från din gård eller kanske är det en mil, ligger en gammal stuga som inte blifvit använd på flera år. Där kan man ganska väl gömma en person, så att ingen anar det, och ett par dygns svältkur skadar inte en sådan herre som Braddon. Dit skola vi föra honom. Det skall tillgå på det sättet, att du skrifver ett bref till honom hvari du omtalar att min hustru är lifsfarligt sjuk, och att han bör åka dit och se till henne. Du kan också säga, att jag inte tycks bry mig om, hur det går med henne. Brefvet framlämnas någon mörk kväll af en pålitlig person. Han blir mycket upprörd, sätter genast för hästarna och far hitut. Norra vägen är kortast och minst backig. Det bör han bli

upplyst om, och då tar han den. Vid den där stugan äro vi i sällskap med Rompe. Jag passar på och kniper tag i hästarna, så att de stanna, medan du och Rompe drager Braddon ur vagnen utan att säga ett ord, åtminstone får du hålla munnen på dig. Behöfs det, så få vi döfva honom med ett slag, hvarefter han bindes och kastas in i stugan. Vi få nog stoppa en liten näsduk i munnen på honom, eljes skriker han. Få vi honom väl in i stugan, så taga vi hans vagn och resa ner till Summerville, där vi utan vidare stänga in oss i hans hus och taga reda på hvad vi önska. Först måste vi dock göra upp med Arano, så att han vet, hur han skall handla. Smeden tysta vi med några dollars. Han är väl att lita på?

— Alldeles säkert och särskildt i detta fall, ty han hatar Braddon. Din plan är klok nog, men tänk om din svåger skulle känna igen oss.

— Finns det då intet medel att hindra det? Barnsligheter! Och en annan sak må du komma ihåg, Rompe bör alls icke veta, att jag är med där, utan jag måste gälla som en annan vän till dig.

— Det går nog för sig, om du blott tar någonting för ansiktet på dig. Hur mycket tror du vi kunna vinna genom det där företaget?

— Grufvan är värd sina femtio tusen dollars, såsom den nu befinner sig, och kanske kunna vi äfven finna en del kontanter.

— Det låter bra. Ämnar du kosta på Arano mycket?

— Högst två tusen dollars, det bör han nöja sig med.

— Och Rompe?

— Han skall få femtio; då har han att supa på en hel månad.

— Än hvad kan jag beräkna för min del?

— Du är skyldig mig mellan fyra och fem tusen dollars, och du skall få igen dina förbindelser för tre tusen. Är icke det frikostigt nog?

— Jo, om du ger mig det, så är jag med om saken. Hur snart skola vi gå till verket?

— Jag har tänkt att i början af nästa vecka skulle bästa tiden vara. Har du något för dig nu om dagarna, eller kan du gå till verket med förberedelserna?

— När det gäller så mycket är jag naturligtvis redo genast. Det blir i första hand att göra upp med Arano på något sätt; sedan skall Rompe retas upp mot din svåger och brefvet skrifvas. Hvilken kväll kunna vi bestämma för det?

— Tisdag kväll nästa vecka.

— Godt; vi träffas om lördag, så får du veta, hur jag styrt med saken. Nu är det tid för mig att fara hem. Skjutsar du mig tillbaka?

— Det får en af drängarne göra, då de komma hem. Du behöfver inte ha så brådt, utan vi kunna öfverlägga litet mera. Det gäller att ha allt väl beräknadt. Nu dricka vi i all ro och spela kort en stund. Sedan kan du fara. Få se om pojken kommer tillrätta igen.

— Bry dig sist om pojken. Jag skulle vara gladast om jag inga barn hade i huset, ty det är bara besvär.

— När man fått dem, så får man väl dragas med

dem också. Mina barn lyda åtminstone då jag säger något till dem.

— Börja nu inte på och insinuera så där, ty jag förstår dig nog. Det skall nog bli bra med den där saken också.

— Låt se på det då.

De fyllde sina glas, drucko och pratade, och deras mörka planer förnöjde dem mycket. Harder var ganska upprymd, och Brown gnolade på en visa.

När Delia efter ett par timmars bortovaro återvände hem utan Gerald, svor Harder på att om han inte vore hemma före nästa dag, så skulle hon få böta för hans försvinnande. Nu ville han dock icke slå henne, då Brown såg det, ty det hade till och med efter hans tycke blifvit för mycket. Den stackars Delia lämnade supbröderna åt sig själfva och gick ut i köket, och först sedan Brown var borta och Harder, drucken och halft sanslös, kastat sig på en säng för att sofva, vågade hon gå upp på sitt rum för att hvila Föga anade hon då de uppgjorda mörka planerna. För Geralds skull var hon icke ängslig.

FEMTONDE KAPITLET.

Krigsförklaringar.

Braddon gjorde såsom han lofvat Reinhardt, han reste följande dag ut till Harders gård, men han fick ej tid att åka till prestgården just då. På bortresan gick han in till Browns för att höra hur det var med Effie. Han fann henne uppe, bra mycket bättre, ehuru hon ännu ej var riktigt fri från fruktan. Hon hade frågat efter Horace flera gånger och modern hade tröstat henne med, att han snart skulle komma dit igen. När hon nu fick se honom blef hon mycket glad och ilade genast emot honom, hur svag hon än var. Han tog hennes hand mellan sina båda och frågade deltagande:

— Hur står det till med Er i dag Effie?

— Bara han inte kommer hit mera så är det bra Far är jag inte så rädd för, fast han är ond i dag.

— Du behöfver inte vara rädd för någon af dem Harder kommer inte hit mera och din far skall nog bli snäll igen.

Vid ljudet af hans röst kände hon sig tröstad och glad och hon log och pratade på sitt barnsliga ljufva

sätt med honom. Länge fick han ej tid att dröja, men det föll honom in att han borde tala några ord med Brown själf och varna honom för att vidare ha något med Harder att göra. Men Brown hade gått ut åt fälten, där vårarbetet nyss hade börjat, och han höll sig visligen undan så länge Braddon var kvar.

— Var en snäll flicka nu, Effie, och blif ej mera så rädd, äfven om Harder skulle våga sig hit, sade Braddon vid afskedet.

— Jag springer till dig om han kommer, svarade hon trohjärtadt.

— Det är bättre du stannar hemma och ber någon annan gå efter mig.

— Kommer du säkert då?

— Alldeles säkert.

Hon var nöjd och Braddon fortsatte sin färd. Harder ämnade just åka till staden, då han såg svågern komma ut på vägen, hvarför han lät hästarna stå och själf väntade bredvid vagnen.

— Det gjorde du rätt i, att du så snart reste ut till oss, sade Harder inställsamt. Jag ämnade just åka ner till staden för att höra efter, om min pojke varit synlig där. Kan du tänka dig, att han sprang bort i går morgon och har icke varit synlig sedan. Delia är alldeles förbi af ängslan, och det är icke stort bättre med mig. Vi ha frågat efter honom i alla granngårdar, men vi kunna ej finna honom. Nu måste jag ut och söka igen.

— För gossens skull behöfver du alls icke ängslas, svarade Braddon allvarligt. Han är nu i mycket bättre händer än dina. Om du har tid att ägna mig en stund, så vill jag gärna tala med dig.

— Det går allt för sig. Men hvar är då Gerald eftersom du har reda på honom?

— Han är hos pastor Reinhardt, dit han tog sin tillflykt, sedan du misshandlat honom.

— Är han hos den fördömde presten! utropade Harder utan att märka svågerns sista ord. Då få vi blott tid till ett kort samtal, ty jag måste naturligtvis hemta hem barnet.

— Var icke så ifrig med den saken, ty det blir nog bra. Först ha vi allt ett och annat att afgöra.

— Är det om grufvorna? Har du kanske kommit på andra tankar?

— Nej för all del, grufvorna ha vi intet att göra med i dag. Bind dina hästar och gå med in, ty hvad vi nu skola tala om, afhandla vi bättre inom hus.

— Du synes nästan vara benägen att komma med samma myndiga ton som du hade förra gången du var här.

— Myndig vill jag icke kalla min ton, men lika bestämd som då är den. Vill du gå med in nu så att jag får framföra mitt ärende.

— Ja låtom oss gå. Försök dock icke att komma med några, af presten inlärda dumheter, ty det går inte.

— Du skall nog få både dumheter och det som är klokt att tänka på. Det är för dina egna dumheters skull, som jag måste blanda mig i ditt görande och låtande.

— Det har du inte det ringaste grand med att göra, skall jag säga dig.

— Vi få väl se.

Braddon gick före in i huset, ty han ville komma till något resultat med samtalet, och ute på gården hade han icke lust att fullfölja det. Han kände sig betydligt lugnare, då han såg Delia vara uppe, ty han hade hela tiden trott att hon låg sjuk.

— Du är då inte sjuk, älskade syster, sade han gladt.

— Nej jag är ganska kry. Jag måste hålla modet uppe hur tungt det än känns för mig ibland.

— Du bör vara vid godt mod, ty det skall snart bli bättre för dig. I dag skall jag åter tala litet allvar med din styfsinte herr man, och han måste ändra sig skall jag så nödgas använda det bittraste hot.

— Har någon talat med dig.

— Arnold var nere i Summerville i går, och då fick jag veta hur allt står till. Gerald kom till honom i går morgon och är ännu kvar där.

— Gud ske lof, då är han ju tills vidare i goda händer.

Harder kom in sedan han bundit hästarna, och Horace gaf Delia en vink om att aflägsna sig, hvilket hon tigande gjorde.

— Nu kan du sjunga ut hvad du har på hjärtat, sade Harder och satte sig bekvämt i soffhörnet.

— Jag skall göra det, därpå behöfver du ej tvifla. Först och främst låt mig göra en fråga. Hvarför har du ej ändrat ditt uppförande mot Delia, fast jag försäkrade dig att du måste göra det?

— Kan du säga mig, hvad du har med vårt familjelif att göra? Nog låtsas du vara stor och duktig för att du lyckat skrapa ihop litet pängar, men lägg dig ej i det som icke angår dig det minsta.

— Var på din vakt i dag, Joe, ty det kunde hända, att jag glömmer bort att du är min svåger, och då sitter den här tämligen löst.

— Han slog med handen på revolvern hvars kolf stack upp ur fickan, och Harder skiftade färg en smula.

— Nå, vidare nu, sade han i betydligt spakare ton.

— Ja vidare. Du måste i dag lofva att aldrig mera bära hand på din hustru, ty om du rätt betänker saken, så har du varit omänsklig.

— Något löfte ger jag dig inte, ty det kan hända att hon uppför sig så, att hon behöfver aga, och då får hon det. När man lefver så här i vildmarken, måste man hålla ordning i sitt hus på allt sätt.

— Lika godt. Ett löfte af dig vore i alla fall af intet värde och du slipper gärna aflägga det. Men —

— Stopp där! skrek Harder. Skall du skymfa mig i mitt eget hus.

— Skymf eller icke, men sanningen måste du höra. Hvad jag skulle säga var, att det första jag får höra, att du åter lyft din hand mot Delia, så kommer jag hit och tager både henne och barnen ifrån dig, samt utverkar att min syster blir lagligen skild från dig.

— Ha ha ha, det vore då en stor välgärning, ty då kunde jag skaffa mig en bättre människa i huset.

Braddons hand närmade sig revolver, hvarför Harder tvärtystnade.

— Det är nog bäst att du väger dina ord litet. Du har ännu ej hört slutet af hvad jag har att säga. Sedan jag fått Delia skild från dig, hvilket kommer att utan svårighet lyckas, är jag naturligtvis på intet

vis släkt med dig, och som du har förolämpat både mig och mina närmaste på det mest fräcka sätt, försäkrar jag dig att hvarhälst vi träffas, får du uppföra dig mycket väl, ty annars är du dömd.

— Du anser kanske nu att du går lagligt tillväga? Vet du icke att du gör dig skyldig till ett svårt brott, då du hotar mig till lifvet.

— När man har orsak att göra det är det alls icke något brott. Men låt oss gå vidare, jag har ej lång tid att spilla i ditt sällskap.

— Det är då en välsignelse.

— Så tycker äfven jag. Hör nu på mig, Joe Harder, och om du är det ringaste rädd om ditt lif, så lyd mig i det jag nu säger. Du har mycket umgåtts i Browns hus, och du har all orsak icke blott att blygas men äfven att känna de bittraste samvetsförebråelser öfver det sätt hvarpå du där uppträdt. Ja, skaka och rodna du, jag vet om alltsammans. Genom dig har den stackars Effie förlorat sitt förstånd, och den skuld, som därför hvilar på dig, skall en gång inför Gud bli dig dom nog. Nu säger jag dig, att det första du med din fot träder öfver tröskeln till Browns hus, så har du förverkat ditt lif. Jag får alldeles säkert veta det, och så snart jag sedan möter dig, är ditt lif gånget, ty utan förbarmande skjuter jag ner dig. Har du förstått.

— Men, men, stammade Harder, utan att kunna säga något mera.

— Ja, du må väl stamma af förlägenhet. En usling har du alltid varit, det vet du själf, men att du var så nedrig, som du varit mot detta arma barn, det trodde inte ens jag. Du vet nu din dom och du

får handla precis som du vill. Kom dock ihåg, att hvad Delia angår så mister du henne vid första tillfälle som du är brutal, och får jag veta, att du visat dig för den förskrämda Effie Brown, så dödar jag dig. Tro icke att jag skämtar eller att jag skulle draga mig för att göra det, jag är i detta fall orygglig bestämd.

Harder var feg och mycket rädd om lifvet, men när han suttit några minuter, började vreden sjuda inom honom. Han förgrymmades öfver att han mött en man, som tycktes starkare än han själf, och han ville ej låta besegra sig.

— Ditt hot är fräckt och allvarligt nog, sade han därför till slut, men tag dig själf tillvara du, ty det fins flera än du som håller sig med revolver här ute. Kanske kunde du ändå förekommas, om det fölle dig in att hota mera. Jag vill inte ha något med dig att göra, ty du är så oresonlig i allt. Några löften ger jag dig aldrig, men hädanefter kommer också jag att beväpna mig. Möter jag dig, så håller jag ögonen på dig, och ser jag att du gör min af att taga till ditt vapen, så är det du som är dömd. Och nu har jag talat slut med dig. Från denna stund räknar jag dig icke alls som en släkting, och mellan oss är förklarad strid på lif och död. Sedan beror det på hvem som segrar. Nu har du hört mitt ord.

— Ja, jag har hört det, och det låter inte så illa efter allt. Det finns ändå någon sorts känsla hos dig och det säger mig, att du kunde bli en bättre människa, om du blott ville försöka. Gud har förr räddat lika stora uslingar som du. Jag är belåten öfver att vi nu kommit till klarhet med hvarandra. Uppför du

dig väl, så är jag icke din ovän, handlar du illa, så gäller din krigsförklaring, och upplösningen af det hela nalkas då fort.

— Fortare än du tror kanske.

— Det ligger i din hand att afgöra. Nu kan du åka till staden om du vill. Jag måste tala några ord med min syster, innan jag återvänder hem.

— Du skall ögonblickligen lämna mitt hus, det är hela saken. Min hustru har du ingenting med att göra.

— Börjar du striden genast, tror jag. Det är något för tidigt. Lugna dig du, kif och strid kommer tids nog.

— Utan att genera sig, gick Braddon ut i köket, där han fann sin syster och den lilla Viola. Han tog flickan upp i sin famn och kysste henne.

— Har du tagit bort Gerald för oss, morbror Horace? frågade hon och såg upp i hans ansikte med sina stora trohjärtade blå ögon.

— Nej, han har endast gått bort till en kär vän, men om du är en liten snäll flicka, så kan både du och han få komma till mig och stanna.

— Det vill jag så gärna, ty pappa är så stygg. Tag mamma med också då.

— Ja visst, om Gerald och du komma till mig, så måste mamma också följa med.

— O, så roligt det skall bli! Få vi följa med dig genast?

— Inte i dag, men snart kommer jag kanske och hemtar eder.

Han satte sig bredvid Delia och behöll flickan i sin famn.

— Nu, kära Delia, vände han sig till systern, har jag gjort upp allt med din man. Om han blir elak någon mer gång, så kommer jag genast och hemtar dig, och du stannar i mitt hus. Du får ej längre bo tillsammans med en sådan tyrann. Jag hade tänkt taga dig med redan i dag, men när jag rätt tänker efter, skola vi försöka bida ännu litet. Dock måste det bli ändring vid första tillfälle han gör dig något ondt. Skulle det kosta dig någon smärta att lämna honom?

— Nej Horace, jag skulle gå med största lugn och med glädje, ty jag har nu lidit nog. Jag tvingades att bli hans hustru, trots mina tårar och böner att få slippa, har jag under dessa år burit allt lidande med tålamod, men jag känner, att jag icke står ut mycket längre. Hade det ej varit för barnens skull, så hade jag långt före detta tagit mitt lif, men nu har jag ju dem att lefva för.

— Arma syster, hur jag beklagar dig och deltager i ditt lidande. Kanske vill du följa mig redan nu?

— Nej, må vi göra som du sade, försöka en liten tid till. Måhända blir han bättre nu sedan du talat med honom.

— Men vid första försök han gör att misshandla dig ger du mig bud?

— Jag lofvar dig det.

— Då är jag lugn. Harder kan själf åka upp till Reinhardt efter gossen. Nog blir det väl några ord bytta, men det kan icke hjälpas. Arnold är så lugn, att han åtminstone inte bråkar. Jag önskar verkligen, att jag vore lika god som han, men i mitt hjärta blir det oroligt ganska ofta.

— Bara han inte gör Arnold något ondt, för att han behållit gossen.

— Det vågar han inte. Arnold har handlar rätt. Han gaf gossen skydd, då denne kom dit, och han är icke förpliktigad att återföra barnet hit. Han har gjort sin plikt, då han bad mig underrätta eder om, hur det är.

— Talade äfven Arnold om, att jag borde gå härifrån?

— Ja, han anser att du bör göra det, ifall Harder icke blir bättre. Du förstår nog att Arnold har svårt att yttra sig i afseende på detta, ty han är präst, men ändå sade han till mig, att det vore på sin plats om du ginge härifrån. Han förstår hvad du har lidit.

Delia suckade och torkade bort en förstulen tår från kinden. Viola såg det och sade till Braddon:

— Du får inte göra mamma ledsen, ty det är hon så ofta ändå. Om vi få komma till dig, morbror Horace, så kanske hon inte gråter sedan.

— Nej mitt lilla barn, sedan måste hon vara glad hvarenda dag. Och du själf skall få riktigt roligt.

Harder stack in hufvudet genom dörren, och Braddon sade intet mer till barnet.

— Ämnar du stanna kvar här hela dagen? frågade den af vrede ännu darrande Harder.

— Inte riktigt. Så snart jag talat med Delia skall jag gå.

— Såå, det var bra det då. Jag vill inte ha någon främmande här då jag är borta själf, och nu måste jag åka till presten efter den bortröfvade gossen.

— Det kan du göra, men var på din vakt där, så att du inte säger för mycket, ty du är inte hans

svåger och jag kan meddela dig, att om du går för långt med honom så skonar han dig inte.

— Bekymra dig inte om mig, jag skall hädanefter reda mig utmärkt.

— Han slog igen dörren och aflägsnade sig.

— Om han pröfvar Arnolds tålamod för hårdt, så går det honom illa, sade Horace och såg ut genom fönstret efter den bortgående Harder.

— Herren hjälpe oss ur all bedröfvelse, suckade Delia.

Men Harder mumlade några hemska ord då han åkte ut från gården.

— Det är hög tid att han får känna hvem som är starkast. På tisdag kväll är det slut med din makt min käre svåger, och du skrifver inte flera lagar för mig. Om Rompe vill, så får han gärna handtera dig hur som helst. Jag är nöjd om du är borta.

En stund efter det han åkt bort lemnade också Braddon gården och återvände hem. Nu hade han kommit litet längre i sin strid för systerns lycka, och han trodde säkert att han skulle segra. Ljuft kändes det honom äfven, att han sagt Harder sitt ord med afseende på Effie Brown.

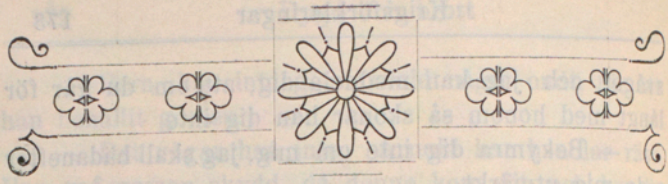

SEXTONDE KAPITLET.

Browns förberedande arbete.

Det blef för Brown icke alls någon svår sak att vinna den illasinnade Rompe för den plan, som Harder framställt. Tvärtom var smeden så glad öfver det honom visade förtroendet, att han dansade och hoppade samt bjöd Brown för andra gången på konjak.

— Vi skola visa honom, att man icke nöjer sig med hvad som helst i Summerville, sade han. Nog kunna vi handtera en sådan där stackare så bra, att han håller sig litet mera på sin plats. Lita på mig, Brown.

— Och Ni låter ingen människa veta, hvad som skall ske? Ni förstår, det är för Er egen skull jag önskar tystnad. Ni vet inte hälften af allt det onda den där mannen sagt om Er.

— Han skall få igen det. Lita på mig bara.

— Kom ihåg, att Ni inte bör gå upp till huset utan vänta vid norra vägen. Om Ni vill, så kan Ni

ju gå in i stugan där, tills jag och den andre vännen kommer.

— Hvem är den andre då?

— En god vän, som varit ute i världen, och som äfven blifvit mycket förolämpad af grufegaren.

Rompe svor på, att de skulle totalt förgöra den stackars Braddon, och nog skulle denne få ångra sitt uppförande mot smeden i Summerville.

Den nästa som Brown måste försöka vinna, var den gamle Arano, och till honom fick han ej tid att gå förrän på måndagen, och det var nära afton, då han körde in på gården. Här gällde det att bruka den största slughet för att få gubben medgörlig, men Brown fruktade ej; han förlitade sig på det förhållandet, att Arano var mycket förtjust i pengar och nog skulle bli med, då det kunde förtjenas tusentals dollars.

Gubben Arano satt ute på verandan och rökte sin pipa, och Brown gick genast upp till honom.

— Här ha Ni det så trefligt som Ni kan önska Er, sade han, räckande den gamle handen.

— Åhja, det vore inte lönt att klaga, när man inte har sämre.

— Ni kanske sitter och funderar på, om Ni inte kunde finna några flera kolådror på Ert land.

— Nog tänker jag på det ibland, och kanske hitta vi några efter hand.

— Då får Braddon tillfälle att köpa sig ett värdefullt stycke för en spottstyfver igen.

— Nej, det skall då bli slut! En gång har jag varit dum, men hädanefter är det allt jag som aktar mig.

— Således ångrar Ni, att Ni sålde det där landet så billigt?

— Hvem skulle icke ångra det? Han förtjenar den summan tio gånger, det är jag säker på.

Brown böjde sig närmare den gamle Arano och sade i låg ton:

— Skulle Ni ha lust att förtjena litet mera på det där landet, om det vore möjligt?

Arano ryckte till, ty han anade genast, att det låg något i denna fråga.

— Hur skulle det kunna gå för mig? Jag har en gång såldt landet, Braddon har klara papper därpå, och jag har fått mina pengar.

— Men om han inte skulle ha några papper och således ej kunna bevisa, att landet är hans.

Aranos ögon lyste. Det där var någonting, som han begrep. I sin ungdom hade han varit med om mer än ett knep, och därför hade han nu icke svårt att fatta, att Brown närde några tankar, hvilka icke gärna tålde dagsljuset. Men skulle Arano vara med om något, så ville han vara det helt, och han fann för godt att genast sjunga ut med sin tanke och låta Brown förstå, att han begrep saken, ehuru intet blifvit sagdt.

— Min käre Brown, ha vi inte varit vänner sedan gammalt?

— Jo, det har Ni nog rätt i.

— Nåväl, då vet Ni också, att jag har litet erfarenhet i ett och annat. Säg därför hvad Ni menar, ty här är något åfärde.

— Hur kan Ni säga det?

— Emedan jag vet det. Jag kan ju icke direkt

säga, hvad det är, men någonting är i görningen.

— Och om så vore.

— Hur mycket kunde jag förtjena därpå?

— Kanske ett par tusen dollars.

— I så fall kan Ni tala om, hvad Ni ämnar göra, och i hvad hänseende Ni behöfver min hjälp.

— Och jag kan lita på Er?

— Helt och hållet.

Brown talade då om, ehuru med stor försiktighet, hvad han och Harder kommit öfverens om, och Arano lyssnade med spänd uppmärksamhet, då Brown hunnit framställa allt, satt den gamle mannen tankfull några ögonblick.

— Om Ni beräknar min hjälp i det där, så måste jag allt förtjena något mer än två dollars.

— Är det icke nog?

— Nej, jag tycker det är allt för litet. Nu vet jag ej, hur Ni skall kunna komma åt papperen, ty Ni var inte helt uppriktig emot mig, men jag tänker att Ni har allt klart, och att det snart blir att försöka.

— Kanske i morgon kväll.

— Godt; om Ni lyckas så låt mig få veta det snart sedan, ty det gäller att handla fort.

— Ni skall få veta det snart. Jag kan då lita på Er medverkan?

— Det kan Ni, men jag fordrar dock mer än den summa Ni bjöd. Det kunna vi dock komma öfverens om sedan. Har den där Braddon många vänner här i trakten?

— Jag tror inte det. Han är alldeles för stor af sig för att bry sig om vanligt folk. En god vän har

han dock, och det är presten där ute i vester, pastor Reinhardt.

— Honom frukta vi inte. Han är en god man, men han förstår sig säkerligen icke mycket på affärer.

— Och om han äfven förstode dem, så får han ingen tid på sig. Vi skola skynda på, och när presten nästa gång möter sin vän Braddon, är denne en fattig man.

— Inte mig emot. Men den här saken är ömtålig, och det gäller att vara ytterst förståndig. Det kommer säkerligen att bli en svår rättegång af, och i den kunde vi få göra att reda oss.

— Vi skola nog klarera den saken.

— Beror på, hvilka som för öfrigt bli med om det.

— Endast säkert folk. Vi äro inte många; vi båda och en till, det är allt.

Hade icke Brown varit så helt inne i sitt ämne utan gifvit sig tid att se upp, så skulle han hafva märkt ett vackert flickhufvud, som sakta drog sig tillbaka från ett fönster i andra våningen, men nu hade han alls icke tid att se så högt. Men de båda männen hade dock haft en mycket uppmärksam åhörare af det intressanta och farliga samtalet, och denna åhörare begrep att det var något ondt som uppgjordes. Aranos dotter, densamma som mött Braddon, då han första gången kom till hennes faders gård, hade hört allt. Hon hade icke haft för afsikt att lyssna, men hon kunde icke undgå att höra början af samtalet, där hon satt vid fönstret, och sedan hon hört början, ville hon gärna höra fortsättningen. Dock kände hon sig mycket upprörd, då hon nu drog sig tillbaka,

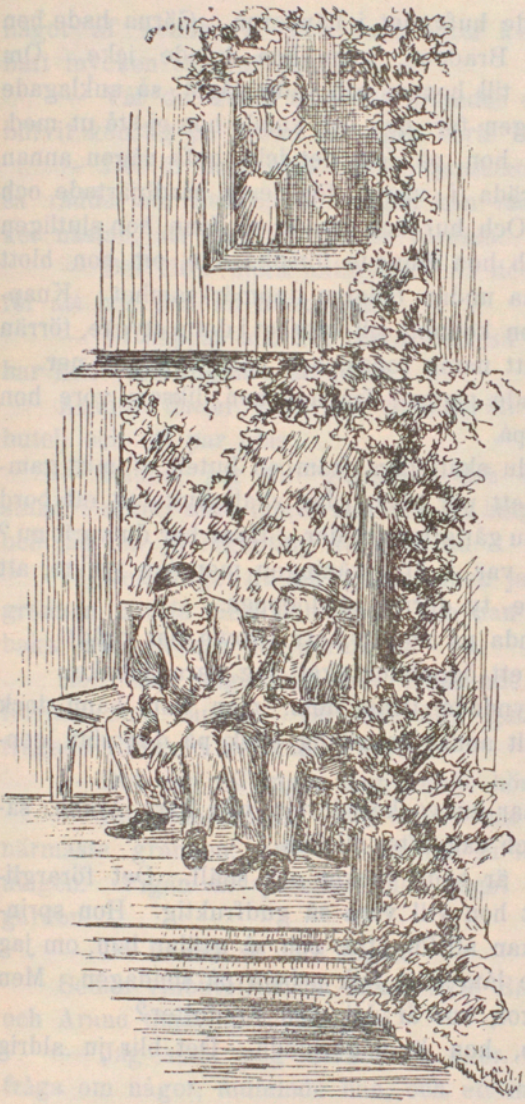

Visserligen hade hon vetat, att fadern älskade penningar, och att han icke alltid varit så noggrann i sitt görande och låtande, men att han skulle vara redo att bli delaktig i ett brott blott för att förtjena litet, det hade hon ej trott. Den stackars flickan blygdes på sin faders bekostnad. Hon satte sig vid bor-

"Aranos dotter hade hört allt."

det och lutade hufvudet i händerna. Gärna hade hon velat varna Braddon, men hon kunde icke. Om hon komme till honom och sade något, så anklagade hon ju sin egen far, och det kunde hon ej stå ut med. Nu undrade hon på, om det icke gafs någon annan utväg att träda i vägen för dessa hårdhjärtade och onde män. Och hur hon tänkte så fann hon slutligen en utväg, och hon ämnade försöka den, om hon blott kunde komma undan faderns uppmärksamhet. Knappast hade hon kommit till klarhet i detta stycke, förrän hon hörde sitt namn ropas, och hon skyndade ner.

— Ropade pappa? frågade hon, liksom vore hon ej säker därpå.

— Ja, du skall taga fram en butelj af mitt gamla vin och ett par glas. Jag skall flytta ut ett bord här, medan du går efter det där. Hvar har du varit nu?

— Jag var i öfre våningen men jag tyckte, att någon ropade, ty dörren stod öppen.

— Skynda på nu, ty herr Brown har brådt.

— Om ett ögonblick skall jag vara tillbaka.

Hon skyndade ifrån dem, men hon hann dock kasta en allt annat än vänlig blick på den sött leende Brown.

— Ni har en vacker dotter, min käre Arano, sade Brown och såg efter flickan.

— Hon är både vacker och snäll. Det förargligaste är, att hon vill vara så gudfruktig. Hon springer till kyrkan alltför ofta, och så grälar hon, om jag ibland måste låta mitt folk arbeta på söndagen. Men apropos flickor, hur är det med Er dotter?

— Åhjo, hon är någorlunda. Det blir ju aldrig

något af henne, ty det onda sitter kvar. Jag har haft mycken sorg af henne.

— Var det sannt som det pratades en tid att hon blifvit konstig på grund af någon sorts misshandel?

— Det är bara prat. Både gumman och jag äro så rädda om henne, som någon kan vara. Jag tänker nästan, att hon fick det af värmen.

— Det låter mera antagligt. Är det ingen utsikt för att hon kan bli frisk igen?

— Vi hoppas allt det bästa, och nu några dagar har hon varit lugnare än förut?

Aranos dotter kom nu tillbaka bärande en vinbutelj och ett par glas.

— Pappa, jag vill gärna ut och rida en liten stund i afton, sade hon. Det blir så långsamt ibland, och jag har ju ingenting att göra nu.

— Det finge du så gärna, men jag har lofvat grannen att få låna ridhästen. Om han kommer tillbaka snart så kan du ju rida ut.

Hon sade ingenting mer, fruktande att möjligen förråda sina tankar. Då hon åter gått in i huset, frågade Brown i hviskande ton:

— Det var väl ingen som kunde höra oss nyss?

— Ingen människa. Min hustru har gått ner till närmaste grannen, och flickan höll ju till i öfre våningen. Pigan är sysselsatt med något nere i trädgården.

— Då kunna vi vara lugna.

Sedan vinbuteljen var tömd, åkte Brown sin väg, och Arano tände ånyo sin pipa.

— Jag skall nog dela med eder, ifall det blir fråga om något, mumlade han, och ett menande leen-

de lekte kring hans läppar. Han trodde sig göra sin sak bra, men nu är han i mitt våld, och så är den andre, hvem han än må vara. De äro allt litet enfaldiga ännu. Ja, få se, hur de ämna gå tillväga.

Äfven nu hade han en åhörare, som ansträngde sig till det yttersta för att höra hans ord. Nog var den gamle Arano en ondskefull man, men hans dotter var god och snäll. Hon hade beslutit göra allt som stod i hennes förmåga för att rädda Braddon, och enda sättet ansåg hon vara att söka upp Reinhardt och meddela honom hela anslaget. Nu var det henne omöjligt att komma ut förrän på tisdagen, men hon hoppades ändå komma i tid, för att Reinhardt sedan skulle hinna gifva Braddon en varning. Vore blott grufegaren hemma och på sin vakt, så skulle Brown ej lyckas stjäla något från honom.

Följande morgon var det så mycket att göra vid gården, att den unga flickan på intet sätt kunde komma ut. Hon intogs af en besynnerlig, nervös oro, som icke lemnade henne för ett ögonblick. Ända till middagen var hon sysselsatt, men då var det också slut med hennes tålamod.

— Jag mår icke väl, sade hon till modern, och därför tar jag mig en ridtur. Det är så länge sedan jag var ute med hästen.

— Vore det icke bättre, att du åkte, om du ej är frisk?

— Nej, der är mera motion att rida, och därför gör jag det. Vi ha ju ingenting särskildt att uträtta just nu.

— Ingenting af vikt så att du kan gärna gå. Hvart ämnar du rida?

— Åh, jag har icke bestämt något visst håll. Jag får väl se, hvart jag styr kosan, då jag kommer ut.

Hon gick själf till stallet och sadlade hästen, och i sakta mak red hon ut från gården. Detta var dock endast för att vilseleda fadern, ifall han hade den minsta misstanke. Ändtligen var hon så långt kommen, att några höga kullar skymde bort henne. Nu såg henne ingen från hemmet, och då blef det en annan sorts ridt. Hästen var snabb och uthållig, och han fick äfven pröfva på, hur mycket han tålde. Som en vind for han fram på vägen, och flickan höll sig säkert fast i sadeln. Hon hade visst icke gått i någon ridskola och tagit lektioner, men hon hade ändå sedan hon var liten varit van att rida, och nu var hon fullt hemmastadd i den konsten.

De nio milen till Reinhardts prestgård tillryggalades på ganska kort tid. Lätt hoppade hon ur sadeln, förde hästen in i det stora, öppna kyrkstallet, som var uppfördt för kyrkobesökarnes hästar, och sedan gick hon upp till huset. Kate stod i köksdörren och väntade på henne.

— God dag, snälla gamla Kate! ropade flickan redan innan hon hunnit fram. Hur står det till med Er i dag?

— Jo, tack och lof. det är allt bra. Gud signe henne, kära barn, som kommer hit midt i veckan. Kom in.

Nu var Kate idel solsken, ty hon tyckte mycket om fröken Arano.

— Är pastor Reinhardt hemma? frågade flickan, då hon gick in.

— Tycker någon, att han skulle få vara i stillhet en enda dag. Nej, han är allt ute, men jag väntar honom snart tillbaka.

— Hvart har han gått nu då?

— Det var den där store indianen, som kom efter honom för flera timmar sedan. De ha slagit läger ett par mil härifrån, och det var visst någon sjuk hos dem. Ni kan inte tro så ledsen han var, fast jag trodde, att sådana människor inte kunde bli ledsna för någonting. Han grät, när han var här, och han bad så vackert, att pastorn skulle följa med. Nu har han varit där så länge, att han snart borde komma hem igen.

— Äro indianerna ute så tidigt på våren? Det bruka de ju aldrig vara. Jag får väl vänta en stund, så få vi se om pastorn kommer. I annat fall rider jag till lägret, ty jag måste nödvändigt tala med honom.

— Han kommer nog om en stund. Under tiden kokar jag litet kaffe åt oss, och så få vi sitta och prata en stund. Ni skall tro jag har mycket jag kan berätta. Vi ha haft barn här i huset ett par dagar.

Hvarifrån ha de kommit då, och hvar äro de nu?

— Det var Harders pojke, som kom hit; men nu har fadern tagit honom hem igen. Stackars gosse, han var riktigt förskräckt, då fadern kom körande hit och frågade efter konom.

— Hvarför kom han hit då?

— Harder slår ju både barnen och hustrun, så att det är alldeles förfärligt. Gossen hade fått stryk på kvällen, och morgonen därpå kom han hit och bad att få stanna. Ni skall veta, att modern känner pastorn sedan förr i tiden.

— Jag har hört sägas, att hon gör det.

Ack ja, det är synd om den snälla frun, och för resten är det inte just roligare för pastorn. Men det där bör jag icke tala om nu. Det är ju gammalt. Gossen var dock här, men vi fingo inte behålla honom. Ett snällt barn är det.

Gumman sysslade i köket och pratade under tiden. Nära en timme förgick, och ingen Reinhardt kom. Då kunde fröken Arano icke hålla sig lugn längre utan red till indianlägret, sedan hon fått anvisning om vägen.

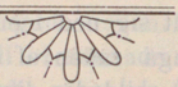

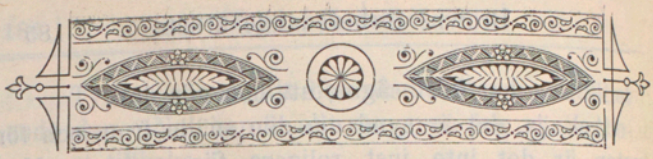

SJUTTONDE KAPITLET.

I indianlägret.

Indianerna hade kommit tidigt på morgonen och slagit sig ned i en liten dalsänkning på prärien. Den långa raden af stora vagnar ordnades så, att inom dem bildades liksom en stor gård, och där restes tälten. Hästarna af hvilka de flesta voro magra och eländiga, fingo gå fritt omkring och beta af det ännu späda gräset på prärien, och de njöto af sin frihet på detta sätt.

Höfdingen, Den skallrande stjärten, hade med hela sin stam företagit sin sommarresa redan på våren för att få vara så mycket längre hos de vänner, som skulle besökas. Men det var äfven en annan orsak som drifvit honom att påskynda resan. Hans dotter, stammens unga och sköna prinsessa, var sjuk och medicinmannen hade fåfängt uppbjudit all sin konst, användt alla sorters trollmedel och besvärjelsekonster, men det syntes rent omöjligt att hjälpa henne. När medicinmannen såg att han intet kunde uträtta, undrade han länge på hur han skulle kunna förklara sin maktlöshet i detta fall och ändå ej förlora folkets vördnad.

Höfdingens dotter kom honom till hjälp. Då han en dag kom in för att ånyo försöka sina besvärjelser, sade hon till honom:

— Ni kan inte göra mig frisk. Jag vet ett bättre medel. Vi skola resa till den bleke mannen i söder, han som talar om den väldige Guden, och han skall göra mig frisk igen.

— Tror Ni han förmår mer än jag som korades till medicinman, då jag var ett barn och redan många år utöfvat min konst? Den store anden hör inte min röst, vill inte höra den, blott för att Ni hyser sådana där onda tankar. När har den hvite mannen gjort indianen något godt? Allt vårt land har hvite mannen tagit, och vi bli jagade undan till någon liten vrå och icke ens där bli vi lämnade i fred. Om vi nu börja tro på den hvite mannens Gud också, då går det icke längre bra för oss.

— Är då den store anden, som Ni bedt om hjälp för mig, större och starkare än den hvite mannens Gud?

— Mycket större. Han kan krossa den hvite mannens Gud när som helst. Om Ni blott vill öfvergifva Edra onda tankar, så skall Ni snart bli frisk.

— Jag öfverger dem ej, förrän jag ser att Ni kan hjälpa mig.

Förargad lämnade han henne ty hon hade intet förtroende för honom, det insåg han väl; men han hade fått ett vapen i sina händer emot henne, så att han kunde lägga skulden till hennes sjukdom på henne själf. Denna sin mening framlade han snarast möjligt för höfdingen, och denne hörde på honom med största allvar.

— Den store anden har meddelat mig det. O, höfding, ser Ni inte hur vårt folk dör ut mer och mer hur vi bli allt färre? Ha icke våra män och kvinnor börjat efterhärma de hvite? Tror Ni kanske att den store anden låter leka med sig? Nej det är just för att vårt folk glömmer hvad det bör vara, som den store anden slår oss, och vi dö ut inom kort. Han skall säkert kräfva Er dotter snart.

Höfdingens buskiga ögonbryn sammandrogos hotfullt och på hans läppar lekte ett föraktfullt löje.

— Vi bryta upp redan om två dagar för att börja vår resa för sommaren. Under vägen skola vi besöka den hvite presten, och kan han icke göra henne frisk då skall jag tro, att du har rätt. Men om han kan bota min dotter, så måste du erkänna, att hans Gud är större än vår.

— Det skall jag gärna göra, svarade medicinmannen efter ett kort betänkande, men jag vet redan att han icke kan det.

— Följden af detta samtal blef dock att resan företogs. Medicinmannen rasade af vrede, ty trots sin mycket omskrikna skicklighet och sin kunskap i läkekonsten, fruktade han dock att möta Reinhardt. Några små försök gjorde han för att om möjligt ändra höfdingens beslut.

— Den hvite mannen som Ni tror så mycket på, är icke medicinman, han är ju prest, och de hvite hafva andra medicinmän. Vore det icke lika bra att söka en af dem? Jag tror att de kunde göra mera nytta än denne, om något kan uträttas genom dem. Men är min konst fåfäng, så kunna ej heller de göra något. Tänk Er väl före innan Ni företager resan.

— Har jag icke sagt dig att just denna resa skall afgöra hvad jag sedan skall tro. De hvite männen kunna också vara goda, och nu skall jag ju pröfva om deras Gud är starkare än vår.

Medicinmannen teg, men om kvällen då de voro samlade kring lägerelden, berättade han tjogtals historier från långt förflutna dagar, berättade om indianernas strider med de hvite och om alla oförrätter de fått lida. Men hans tal hade ej den inverkan på dessa indianers känslor, som dylika berättelser haft på dem, hvilka lefvat i de svåraste krigstiderna mellan röde och hvite. Nu lågo de unga männen gäspande kring elden, och om de lånade sitt öra åt berättelsen så var det bara för nöjet att få höra något om hur det var förut. De flesta af dem visste så mycket om indianernas verkliga ställning, att de icke togo intryck af detta hetsande tal. De logo ibland däråt, ty de visste väl, att medicinmannen var en af de mest fantastiske och mot de hvite mest ofördragsamme indianer som lefde. Nog drömde dessa ynglingar någon gång om ett lif, lika rikt på bragder och äfventyr, som det indianerna fordom lefvat, men de kände också sin vanmakt gent emot de hvite, hvilka för längesedan besegrat dem.

Medicinmannen vredgades visserligen på dem, men det uträttade föga, och nästa morgon företogs resan trots hans varningar om, att det skulle gå illa för dem alla.

Tre dagar senare anlände de till den plats i närheten af Reinhardts boställe där de slogo läger och dit de kallade pastorn. Flickan var då lika sjuk som

förut, och de bekymrade föräldrarna trodde säkert att hon skulle dö.

— Hon slipper icke undan, sade medicinmannen, då han på morgonen, sedan lägret var slaget, såg till den sjuka. Den stora anden har uppenbarat det för mig. Hon får lemna, oss. men hon kommer ej ändå till de sälla jaktmarkerna, ty hon har öfvergifvit de stora höfdingarnas tro. Jag har gjort mitt bästa och varnat i tid, men ingen vill lyssna. Hela vår stam skall duka under för detta förräderi.

Detta yttrade han så att alla hörde det, och ett svagt mummel af otålighet hördes i lägret. Det tyctes som skulle medicinmannen få de flesta på sin sida då den afgörande stunden nalkades. Men höfdingen stod lugn och hög midt ibland sitt folk.

-- Har jag icke sagt eder, att vi måste försöka det yttersta, då medicinmannen ej kan hjälpa? Skall stammens pärla dö, för att vi äro fega? Om icke den hvite mannen kan bringa sin Gud att stå oss bi, då få vi tända offereldar och gifva den store anden den fordrade försoningen. Det skall ingen skada ske för stammen. Får icke min dotter hälsan igen inom två dagar, så offrar jag henne åt den store anden, och han är blidkad. Hvarför hör jag då mummel ibland eder? Har väl Den skallrande stjärten någonsin svikit sitt ord? Men blir min dotter frisk, så har medicinmannen ljugit för oss hela tiden, och då skall han själf bli ett passande tackoffer åt den hvite mannens Gud? Är detta inte rätt?

Det jublade i lägret och medicinmannen var blek som döden, om man kan säga så om en indian. Det

hade icke händt mer än en enda gång under hela hans lefnad, att man offrat en människa inom stammen, och det var då han ännu var en liten gosse. Han mindes det dock, ty det var hans egen moder, som då fallit offer för sitt folks förfärande och vidskepliga religion. Skulle han nu äfven få gå ur tiden på det sättet? Nej, han skulle göra det bästa han kunde för att slippa. Domen var på sätt och vis fälld. Ett offer skulle bringas, och antingen blefve han själf eller höfdingens sköna dotter detta offer. Med gäll röst började han därför att uttala en profetia.

— Den skallrande stjärten, den store höfdingen har en enda dotter. Hon kunde hafva prydt en höfdings wigwam, men den store anden såg henne och ville hafva henne bort från slätterna. När en natt har gått och en annan natt kommer, skall den sköna dufvan stiga med offerröken till de sälla jaktmarkerna. Då blir stammen fri igen och den hvite mannens Gud skall frukta. Den skallrande stjärten låter sin mäktige medicinman tända bålet och kasta doftande örter därpå.

— Tig, sade höfdingen barskt, och medicinmannen smög sig bort.

En stund senare red den skallrande stjärten själf bort till prestgården. Reinhardt var sysselsatt i trädgården då höfdingen kom.

— Hvad ser jag; är Ni min vän ute så här tidigt på våren, utropade den gode pastorn med öfverraskning och räckte indianen sin hand.

— Ja, hvite, gode man, svarade denne på bruten engelska, jag måste söka upp dig. Har din Gud lärt dig att bota sjuka?

Han kunde tala engelska och det kunde de flesta

af hans stam, ehuru det icke gick så lätt för någon af dem.

— Min Gud kan göra allt, svarade Reinhardt lugnt, och han gör hvad man i tro beder honom om, blott man beder om det som är godt och nyttigt.

— Då skall du säga till honom, att han botar min dotter, ty hon är sjuk. Ingen kan hjälpa henne. Vår medicinman har gifvit henne många drycker och offrat många djur, men hon är lika sjuk. Du skall bringa hjälp.

— Hurudan är sjukdomen och hur länge har den varat?

— Hon fryser ibland och har feber ibland. Blodet kokar i ådrorna den ena stunden och blir kallt som snö den andra. Det har hållit på i många solhvarf.

— Har hon mycket ondt?

— Ibland fäller hon tårar, och hon orkar inte gå. Du måste komma.

— Reinhardt var litet erfaren i enklare läkekonst och detta kom honom nu till hjälp, så att han kunde fatta hvad sjukdom flickan led af. Han hade också alltid en del medicin hemma, ty ute på prärien kom sådant till nytta mer än en gång.

— Jag vill komma en stund, svarade han vänligt Rid hem och var lugn. Er dotter skall bli frisk.

— Om du icke hjälper mig så mister jag henne. Medicinmannen säger, att den store anden vredgas på oss, för att du fått tala med oss om din Gud. Är nu din Gud starkare än den store anden, så får min dotter lefva, men eljes måste hon offras åt den store anden, då solen sjunker andra gången.

— Nej nej, icke så; utropade Reinhardt ifrigt. Min Gud skall rädda henne om du blott tror på hans kärlek, ty han älskar både dig och din dotter och hela stammen för öfrigt.

— Väl om du sade sannt. Du räddar då mitt barn? Jag tror dig lika gärna och hellre än jag tror vår medicinman, ty han har ljugit för mig mer än en gång. Hjälper din Gud så skall medicinmannen offras i stället.

— Icke heller det käre vän, men om min Gud bistår dig, så skall du och hela ditt hus tro på honom och tillbedja honom.

— Det vill jag och du kan tro mitt ord hvite vän. Kommer du snart?

— Om en stund är jag hos dig. Rid hem och trösta din hustru och dotter.

Lugnad red Den skallrande stjärten hem till lägret, och nu talade han tröstefullt till sin dotter. Medicinmannen syntes ej till, han hade gått ut på prärien för att samla läkande örter.

— Knappt en timme senare nalkades Reinhardt indianlägret, och han hälsades med vördnad af de röde männen. Han kände ett heligt allvar fylla sitt hjärta ty nu gick han att kämpa en strid för sin Gud, och på utgången af denna strid skulle mycket bero. Höfdingen förde honom genast till tältet, där den sjuka flickan låg.

— Här ser du henne, gif henne nu hälsan åter, sade han.

— Med Guds hjälp skall jag göra det. Du kan stanna här inne.

Han tog fram ett par små flaskor, och gaf flick-

kan ett lugnande läkemedel. Därefter vände han sig till höfdingen och sade:

— Böj nu dina knän här och ropa tyst till min Gud, att han hjälper oss. Äfven jag skall göra så.

Höfdingen tilltalades kraftigt af Reinhardts lugna, tillitsfulla röst, och med innerlig vördnad kastade han sig ned bredvid barnets bädd, döljande ansiktet i händerna. Reinhardts hela anlete strålade såsom af himmelsk klarhet, hans ögon glänste och hans läppar darrade, och när böneorden trängde fram, kommo de från djupet af hans hjärta. Här gällde det kanske många personers eviga väl, och nu, om någonsin, bidade han omedelbar hjälp från Gud. Han trodde visserligen icke att Gud slösar med helbregdagörelsens gåfva åt hvem som helst, men han var förvissad om, att trons bön kunde finna svar, då Herren såg, att därmed något godt kunde uträttas. Det blef en lång bön och en innerlig sådan. Höfdingen suckade, ehuru han ej riktigt förstod orden. När ändtligen Reinhardt reste sig upp och torkade tårarne från sina kinder, sade han med full förvissning till den likaledes uppspringande indianen;

— Er dotter skall lefva. Min Gud svarar bön. Se hur lugn hon redan nu är.

Han pekade på den unga flickan, som med händerna öfver bröstet, knäppta till bön, slumrat in helt stilla.

Just då höfdingen ämnade svara, stack medicinmannens hufvud in genom tältöppningen. Han såg genast att något var åfärde, och han måste använda sin tid.

— Hon håller nu på att lämna de stora slätterna,

hviskade han med en röst som skulle föreställa medlidsam och segerviss, men som dock skälfde af fruktan. Den hvite mannens Gud kan blott döda, icke gifva lif. Här är en styrkande dryck åt stammens pärla.

Han räckte fram ett litet dryckeskärl fylldt med en ljus, något tjock vätska, hvilket han önskade höfdingen själf skulle gifva den sjuka.

— Tyst nu, hon sofver, sade Reinhardt. Er hälsodryck behöfs inte nu. Ni kan dricka den själf eller gifva den åt någon annan.

Han gaf ej akt på medicinmannens hatfulla blick, men Den skallrande stjärten hade skarpa ögon, och han kände till det där uttrycket i den vise indianens ögon.

— Ja, sade han, du skall dricka det där själf. Min dotter blir frisk och då skall du dö. Därför behöfver du något att styrka dig med. Drick nu.

Medicinmannen skakade i hela kroppen och släppte kärlet till marken. Då förstod Reinhardt hvad som försiggick. För att rädda sitt eget lif hade medicinmannen blandat en giftig dryck, som skulle döda den sjuka flickan, och sedan vore han själf fri. Höfdingen lade armarna i kors öfver bröstet och såg på honom med det djupaste förakt i sin mörka blick.

— Du skall icke undgå din dom, sade han kort. Du kan gå härifrån nu.

Sedan Reinhardt och höfdingen åter blifvit allena hos den sjuka, satte de sig ned på marken och samtalade. Nu började den hjärtegode pastorn undervisa indianen om sin höga och sköna religion, huru denna var idel kärlek, och huru Jesus Kristus dött för att rädda undan evig förtappelse äfven de röde männen.

Den skallrande stjärten hörde på med spänd uppmärksamhet och Reinhardt förstod att framställa sanningen så okonstladt och enkelt, att äfven indianen måste förstå det. Öfver en timme sutto de så, och allt eftersom pastorn talade, ljusnade höfdingens ansikte upp.

— Jag ser det, jag ser det, du har rätt, hvite man. Nu skall också jag dyrka din Gud, och när två solhvarf gått, ger jag honom det första offret. Medicinmannen har ljugit, men du talar sanning.

— Ni får inte tänka på att offra den stackars människan, ty ett sådant offer tar inte min Gud emot. Jesus offrade sig själf för oss, och hans stora kärleksoffer är tillräckligt för alla tider och för alla människor. Gif honom hjärtats kärlek och lef för honom, det är allt han begär.

— Men min dotter blir frisk.

— Tacka Gud för det.

Den sjuka vaknade nu och såg sig omkring med förundran. Hon steg strax upp och förklarade att hon kände sig fullkomligt frisk. Fadern grät af glädje. Han kastade sig ned för Reinhardts föttter liksom ville han tillbedja honom.

— Stig upp käre vän, Ni bör ej böja knä för någon annan än Gud. Tag Er dotter med ut och säg för allt folket, hvad Gud har gjort för henne.

Höfdingen fattade sin dotters hand och gick ut ur tältet. Där ute sutto män och kvinnor i väntansfull tystnad. Huru ovana de än voro vid en sådan stillhet, hade de dock ej velat störa höfdingen och hans hvite vän genom något oljud. Då de nu sågo icke blott Den skallrande stjärten utan äfven hans dotter komma ut, brusto de ut i ett högt glädjetjut.

— Sen här, sade höfdingen, hon är frisk som morgondaggen, glad som fågeln, ung som hjorten på prärien. Den hvite mannens Gud var starkast, och han har räddat stammens pärla. Nu skall den hvite mannen för oss förkunna en bättre tro än den gamla. Den hvite mannens Gud är min Gud också.

Det gick ett sorl genom hela hopen, och då Reinhardt trädde fram och ställde sig vid höfdingens sida sågo alla på honom, med en af fruktan blandad vördnad.

— Jag vill förtälja eder om den Gud, som kan hela både kropp och själ, sade han leende men allvarligt. Om I viljen sitta ner, så skall jag tala om det för eder.

De lydde honom villigt och han höll en predikan hvars make han aldrig förr hållit. Där var det icke att förklara några invecklade och svårtydda teologiska frågor, sådana som de lärde sysselsätta sig med; utan det gällde att bibringa dessa okunniga män och kvinnor evangeli enklaste sanningar på ett sådant sätt, att de kunde fatta det. Hans lära var så ny för dem. De kunde knappast tro, att Jesus lidit döden för att frälsa äfven dem, men han öfvertygade dem dock om, att så var förhållandet. Medicinmannen hade smugit sig undan; han ville icke höra talas om den nya religionen, men alla de öfriga voro mycket intresserade.

— Och nu få vi inte offra den onde medicinmannen, sade höfdingen till slut.

— Nej, låt honom lefva, och om han felat, så förlåt honom, liksom Kristus förlåter alla edra synder, om I tron på hans namn. Huru många vilja tro på min Gud? De som vilja må stiga upp.

Allesammans sprungo upp och trängde sig omkring honom. Alla ville tro på Gud. Det var en segerdag för Reinhardt, men han kände sig färdig att kasta sig till jorden och under tårar ropa till Gud:

— Herre, din ringe tjänare är ovärdig en så stor lycka.

— Vi skola då bedja till Gud för eder alla, sade han, sedan hans rörelse något lagt sig. Hög och allvarlig stod han midt ibland sina röde vänner, och hans fuktade blick glänste af inre lycka. En hvar af eder falle på knä.

De lydde villigt och åter bad han. Nog visste han, att verket var endast påbörjat nu, att många af dessa människor skulle glömma mycket af hvad han sagt samt vandra i synd ännu, men en god början till det bättre var det i alla fall.

— Just när bönen var slut, syntes en person till häst komma till lägret i flygande fart. Det var Aranos dotter, som väntat länge nog i prestgården och nu full af oro sökte upp Reinhardt vid indianernas läger. Tiden hade gått fort, under det Reinhardt talat med de röde männen, och han blef helt förvånad då han såg på sitt ur.

— Den hvita kvinnan söker dig herre, sade indianhöfdingen, då flickan kom närmare.

— Jag tror det nästan. Då måste jag gå, ty kanske någon annan sjuk kallar mig.

— Men Ni kommer tillbaka, gör Ni inte det?

— I morgon redan skall jag komma, om I stannen här så länge.

— Vi vilja stanna i tre dagar för att få höra dig tala mera om den store Gud som du dyrkar.

— Då kommer jag alldeles säkert. Nu behöfver Ni ej mera sörja och oroas för Er dotters skull, ty hon är frisk.

Fröken Arano hade nu kommit fram till själfva lägret och vinkade åt Reinhardt. Han skyndade genast till henne.

— Ni söker mig min fröken, sade han, och så måste Ni rida ända hit för att finna mig. Jag är ledsen öfver att Ni fått besvära Er så.

— Gör ingenting, min bästa pastor. Jag skulle gärna ha ridit tio mil till för att få träffa Er, blott jag vetat, att det lyckats mig.

— Då har Ni säkerligen någonting angeläget att tala med mig om. Har Ni väntat länge på mig hemma i prestgården?

Nära två timmar. Jag dröjde så länge jag kunde, men som jag nödvändig måste hem igen, tog jag mod till mig och red hit. Ni tycks trifvas bra bland indianerna.

— Ja i dag har jag trifvits väl, så att jag glömde alldeles bort tiden, men här är något att göra bland detta folk. Ser Ni den unga kvinnan där? Hon är höfdingens dotter. För några timmar sedan låg hon svårt sjuk, men nu är hon alldeles frisk, och det är Guds direkta ingripande nåd, som nu borttagit hennes krankhet.

— Och Ni fick vara medlet i Herrens hand till hennes botande?

— På sätt och vis fick jag det, ty det var som svar på min bön, som hälsan återkom till henne. Hade Gud ej gjort detta, så hade den arma flickan i morgonkväll blifvit offrad åt deras afgudar såsom en

försoning, för att de någonsin vågade söka hjälp hos vår Gud. Nu är dock faran öfver, och hvad mer är jag har under ett par timmar för dessa människor fått framställa vår sköna religonslära. Vill Ni icke stiga af hästen och tala litet med höfdingens dotter?

— Ett par minuter kanske, men jag har ingen tid att förlora. Det är så intresannt att få gå in i ett indianläger. Jag har aldrig förr varit så nära de röde männen.

Hon hoppade ur sadeln, och Reinhardt tog hästen vid tygeln samt gick i den unga flickans sällskap midt in i lägret igen. Höfdingens dotter kastade en halft utmanande blick på den nykomne, men det stolta i blicken försvann genast, då Reinhardt sade:

— Se här, kära vän, är en hvit kvinna som också håller af eder. Hon känner den Frälsare, om hvilken jag i dag talat med eder, och hon vet hvilken lycka det är att följa honom.

— Hvad heter du? frågade indianflickan.

— Myrtle Arano, svarade den unga damen med ett vackert leende.

— Älskar din Gud indianerna lika mycket som som dig och den hvite presten där?

— Ja lika mycket. Det har Ni ju sett och funnit i dag, då han helat Er från Er sjukdom.

— Vill du också komma hit i morgon, så att vi få tala med dig? Höfdingen och de andre männen kunna få lyssna till presten och vi kvinnor samlas kring dig, ty kanske förstå vi dig bättre.

— Om Ni kan så lofva henne det, sade Reinhardt

— Jag skall försöka komma, men riktigt säkert kan jag icke lofva.

— Vi vänta dig här. Du måste komma till oss.

Det var icke så lätt att komma bort från lägret, ty indianerna hade tusende frågor, att göra och de försökte också framställa så många som möjligt. Myrtle nästan glömde sitt egentliga ärende, så intresserad var hon af denna för henne så nya omgifning. Nära en hel timme förgick, men då påminde hon sig plötsligt hvarför hon kommit och vände sig ifrigt till Reinhardt:

— Ack, herr pastor, tiden går, och jag har ett viktigt ärende till Er. Måtte jag ej hafva kommit fram med det för sent nu, sedan jag dröjt här så länge.

— Var lugn, kära vän, jag förmodar att Ni har god tid på Er. En timme bland dessa människor kan vara lärorik nog. Om Ni nu vill så gå vi i sällskap upp till prestgården, så kan Ni under vägen omtala Ert ärende.

— Ja det går an, men låt oss genast gå då.

De sade farväl till indianerna och aflägsnade sig sedan utåt vägen. Reinhardt ledde hästen vid tygeln.

— Nu kan Ni tryggt säga mig Ert ärende, sade han, då de gått ett litet stycke.

— Jag skall det, men Ni får ej missuppfatta mig, Ni känner väl herr Braddon i Summerville?

— Han är min bäste vän.

— Några illasinnade personer ämna i kväll bestjäla honom, och jag ville att Ni skulle varna honom.

— Huru vet Ni det?

— Fråga icke därom, jag vet det och det är ju nog. I kväll ämna de stjäla ifrån honom, men jag vågade ej gå till honom själf och säga det, ty jag känner honom så litet, ja, ingenting. Då föll det mig

in att söka upp Er, och tala om det, och så kan Ni varna honom.

— Skulle det ske i kväll.

— Ja, så hörde jag det. Sannolikt blir det ej förrän sent, men han måste varnas, och Ni hinner nog dit. Säg dock icke, att jag talat om det för Er.

— Vet Ni också hvilka tjufvarna äro?

— Ja, äfven det vet jag. Icke vet jag alla, men en ändå. Ni får veta hans namn sedan, om det är nödvändigt. Låtsas aldrig om, som om jag talat med Er. Jag kan ju lita på Er, pastor Reinhardt.

— Fullkomligt. Tack för att Ni kom till mig Låt se, hur mycket är klockan nu? Redan half sex. Jag kan ej bli färdig att åka förrän om en timme, men jag hinner ändå ner före åtta, och så tidigt äro inga tjufvar ute.

— Åk så snart Ni kan, men akta Er, ifall de skulle vara ute redan. De kunde göra Er något illa.

— Mitt lif står i Guds hand och jag fruktar intet. Och äfven om det skulle innebära någon fara för mig så frågar jag icke därefter. Jag är redo att lefva, om Herren så vill, och redo att dö, vore det så denna stund.

— Ack nej, så får Ni icke säga. Ni måste lefva länge ännu för att fortsätta Ert goda verk här ute bland vildmarkens barn. Har icke ett nytt missionsfält just nu öppnats för Er? Vi skulle sakna Er mycket, om Herren toge Er bort ifrån oss.

— Jag är villig att arbeta så länge Gud vill. Men jag tror icke, att någon skulle missunna mig hvilan, om jag finge dö. Dock, må vi ej tala om det. Nu gäller det att göra något för Braddon. Tala om

litet utförligare, hur allt förhåller sig. Ni kan ha fullt förtroende för mig.

Hon berättade det hufvudsakligaste om Harders och Browns plan, så långt hon kände till den, samt hvilka slutsatser hon dragit af samtalet mellan den senare och hennes egen far.

— Det är alldeles tydligt, att de i kväll ämna plundra honom, det är alldeles tydligt, sade Reinhardt tankfull. Men kunna de ej inse att det är farligt? Braddon låter icke leka med sig, och skulle någon försöka bryta sig in hos honom, så blir det nog fråga om lifvet.

— Men om de ha vapen och göra honom något illa.

— Jag hoppas hinna i tid för att afvända det hela. Ni kan vara lugn för att det bästa skall bli gjort.

— Lofva mig dock att icke utsätta Er själf för någon fara, bad hon ifrigt.

Reinhardt kastade en forskande blick på hennes ungdomligt vackra ansikte, och hon kunde icke hjälpa att hon rodnade vid denna blick.

— Jag skall göra min plikt i stort som smått, är det icke så Ni menar? frågade han.

— Jo, svarade hon kort.

De hade hunnit fram till prestgården och Myrtle tog afsked.

— Gud hjälpe och ledsage Er, sade hon och tryckte hans hand.

— Tack. Bed för mig, sade han.

— Myrtle hade redan hunnit i sadeln och red hastigt bort.

En knapp timme senare red Reinhardt till Summerville, men han kom för sent.

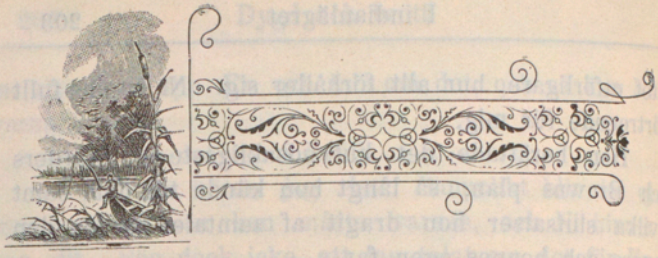

ADERTONDE KAPITLET.

Ett naftligt dåd.

Hotande molnmassor började stiga upp i öster och söder, och det liknade sig till att bli oväder. Det var första gången den våren, som något oväder synts nalkas, och nu var man glad, att det kom, ty alla längtade efter ett uppfriskande vårrägn.

Braddon hade hela dagen varit ute vid grufvan, och först när han såg molnen stiga allt högre red han hem, belåten öfver att han hade ett hem att gå till, äfven om detta var litet ödsligt och tomt ibland Men han var van att finna sig i alla förhållanden i lifvet, och därtör klagade han icke öfver sin lott.

När han satt in den präktiga ridhästen i stallet samt sett till de båda skjutshästarne, gick han in. Han tyckte om att själf taga vård om djuren, det gaf honom litet förströelse, och dessutom fick han dem då skötta som han ville.

Kommen upp i sitt arbetsrum tog han plats i en låg stol vid fönstret och lät blicken hvila vid de molnmassor, hvilka sköto upp allt högre och högre, och

ur hvilka redan en och annan svag blixt letade sig väg. Redan började det skymma, och om en kort stund skulle hela nejden vara insvept i natt.

Då såg Braddon en gosse komma upp mot huset och väntade få något budskap genom denne gick han ner. Gossen klappade också mycket riktigt på dörren, och då Braddon öppnade, stacks en breflapp i hans hand, hvarefter gossen tyst och hastigt aflägsnade sig.

— Hvad kan detta vara om, sade den unge grufegaren för sig själf, medan han stängde dörren och gick in. Det tog ej många ögonblick att slita upp det smutsiga kuvertet, och blicken flög hastigt öfver de få raderna. Brefvet var af följande lydelse:

— Herr Braddon. Summerville.

Det är omöjligt att längre åse Er systers lidande under tystnad. Om Ni vill se henne lefvande än en gång i tiden så res genast Ni fått detta bref, ut till Harders gård. Den grymme mannen har i dag så våldsamt misshandlat sin hustru, att hon sannolikt ej kan lefva länge. Som jag tror att Ni söker göra hvad Ni kan för Er syster, skrifver jag till Er. Skyndsamhet är af nöden. Norra vägen är kortast. Af fruktan för att brefvet kunde falla i andras händer, vågar jag ej utsätta mitt namn, men Ni skall framdeles få veta det. Med all aktning,

En vän.

För några ögonblick stod Braddon orörlig och stirrade på skrifvelsen. Detta var dock mera än han kunde tro. Harder hade så snart vågat handla på ett sådant sätt. Men nu var icke tid för långa funderingar. Brefvet var efter allt att döma, skrifvet i den största välmening, och han trodde fullkomligt på dess sanningsenlighet. Med några raska språng var han uppför trappan, tog sina vapen och skyndade ner igen. Det gick ovanligt fort att få seldonen på hästarna,

och snart voro de förspända. En klatsch, och de ilade utåt vägen.

Mörkret hade inbrutit, men Braddon kände väl till vägarna och vågade för den skull köra fort. Då han kom till den plats, där vägen korsade järnbanan, tog han af till höger för att följa norra vägen, hvilken ju var kortast, och han ville ej förspilla en minut. Både tunga och bittra voro de tankar, som i kvällen stormade in på honom. Han kände sig i högsta grad förbittrad på Harder, och nu ville han ej svara för, hur det ginge med denne förfärligt råe och hårdhjärtade man, då de möttes. Men så kommo vekare tankar och lockade tårar i hans ögon.

— Herre min Gud, hvarför låter du sådant ske! Har då min stackars syster förtjänat ett sådant öde? Hon har ju alltid varit så from och älsklig, och ändå låter du henne lida så bittert. Är det fädernas synd du straffar barnen för?

Så suckade han, under det hästarna ifrigt och snabbt löpte vägen fram. Han hade hunnit så långt som till Browns gård, hvilken han vid skenet af en blixt såg skymta fram på något afstånd. Om han haft tid, så hade han gärna åkt upp dit för att höra hur Effie befann sig, men det blefve att förlänga vägen nära ett par mil med, och det kunde han icke.

Det lilla öfvergifna huset, där Harder, Brown och Rompe stämt möte, låg så tyst och mörkt och syntes lika öfvergifvet som vanligt. Men alltsedan mörkrets inbrott hade det funnits folk där, ja, redan innan solen hunnit sjunka, hade Rompe suttit bidande i ett hörn af stugan. Den kvällen skulle ju bringa honom hämndens ljufhet, och för intet pris ville han försumma sig.

Så snart det blef mörkt kom också Brown, och full af glada förhoppningar skakade han hand med den jettelike smeden.

— Tror Ni han kommer säkert? frågade Rompe.

— Så sade mig en god vän. Men han skall få lära sig veta i kväll, hvad det vill säga att förnärma hederligt folk. Ni har då all anledning att vara förargad på honom.

— Det vet jag nog. Hvad har han sagt om Er då?

— Åh, det toge för lång tid att tala om det allt, ty det är inga småsaker, skall Ni tro. Vi gifva honom en god afbasning, och får han så mycket, att han icke kan reda sig genast, så bära vi in honom hit och låta honom hvila sig.

— Präktigt, utmärkt präktigt! Jag åtager mig att traktera honom efter förtjänst. Låt mig hållas bara.

— Men Ni får inte slå ihjäl honom det bletve för mycket.

— Han är inte värd bättre, men jag skall väl försöka att slå någorlunda lagom. Vid hvilken tid kunna vi vänta honom?

— Det kan jag icke så noga säga, men så länge dröjer det nog inte, förrän han är här. Ni kommer ihåg hur vi skulle gå tillväga? Så snart den andre som är med, får hästarna att stå stilla, rusar Ni fram och rycker Braddon ur vagnen och ger honom litet. Sedan binda vi honom och bära in honom i stugan.

— Ni skall inte hinna blinka, förrän han redan är vid stugan. Dit kastar jag honom halfvägs på en gång.

— Så lätt går det nog inte ändå. Sätt på Er masken riktigt ordentligt nu, så att Ni inte blir igenkänd.

Rompe sysslade litet med det svarta tygstycke han bundit för ansigtet, sedan han först klippt hål i det för att kunna se. Medan han höll på med detta anlände Harder. Tyst smög han fram i den mörka kvällen, och då han upptäckte sina båda medbrottslingar, hviskade han i Browns öra:

— Försiktighet, så att ingen känner igen mig.

— Vi ha ingenting att frukta. Skola vi gå ut till vägen?

— Ja, det är på tiden, han kan vara här hvilken minut som hälst.

Rompe försökte se, hvem den nykomne var, men Harder var väl skyddad af masken och mörkret. Med kattlikt smygande steg närmade de sig vägen, där de satte sig ned i gräset och väntade.

— Förargligt att det skall blixtra så här, han kan bättre försvara sig, om han ser oss, sade Harder. Du har väl repen med dig Brown?

— En hel knippe, så att nog skall han få slita, innan han kommer lös, om han ens bryr sig om att försöka det. Bara han nu inte låter det här mörkret skrämma sig och stannar hemma.

— Nej du, i kväll åker han ut om det så rägnade tegelstenar.

— Var då brefvet så afgörande?

— För systerns skull vågar han lifvet.

— Tyst, jag hör ett åkdon nalkas. Håll dig färdig att få tag i hästarna. Jag har repet i ordning

och Rompe sköter om hästen. Ingen får vara försumlig nu.

Han behöfde icke gifva en sådan uppmaning, ty de tycktes alla tre vara lika ifriga att komma till handling.

— Du förstår att vi åka med hans vagn och hästar till staden genast, hviskade Harder till Brown.

— Och smeden?

— Han får gå hem. Det bry vi oss inte om.

Under det de sålunda voro redo att utföra sitt onda uppsåt, åkte deras offer full af oro vägen fram, och ju närmare han kom dem, ju oroligare kände han sig i sitt hjärta. Han kunde ej förklara de besynnerliga känslor, hvilka med stor kraft strömmade genom hans själ, men han kände ett innerligt behof af att bedja Gud om synnerlig nåd.

Då skyggade hästarna och innan Braddon ens hunnit tänka sig för, höllos de tillbaka af en stark hand, under det två män rusade fram mot honom själf. Hans ögon voro nu vana vid mörkret, så att han mycket väl kunde urskilja deras gestalter, den ene hög och herkulisk, den andre mindre och spensligare.

— Tillbaka! röt Braddon och famlade efter revolvern.

Ett hånskratt blef svaret, och en omild hand grep om hans arm och drog honom ur vagnen.

— Släpp mig, röfvare, eljes skjuter jag.

— Du skjuter väl så lagom, usling.

I samma ögonblick som Braddons hufvud träffades af ett bedöfvande slag, fyrade han af skottet. Ett skrik af smärta och två liflösa kroppar föllo till marken. Den ene var Braddon själf, som af det hårda

slaget miste sansen, och den andre var smeden, som skottet fällde.

— Hvad skola vi göra! ropade Brown halfhögt till Harder som ännu höll de oroliga hästarna.

— Bind honom ofördröjligen. Smeden är det ingen fara med, han svimmade bara af skrämsel. Vi måste bära Braddon till stugan, och sedan åka vi. När Rompe hemtat sig litet går han hem själf. Raska på nu, om vi skola hinna.

Brown skälfde i alla leder. Värfvet var svårare än han tänkt sig, men han gjorde dock sitt bästa för att binda Braddon. Då detta slutligen var gjordt, stoppade han en näsduk i den medvetslöses mun och vände sig så åter till Harder.

— Du får försöka binda hästarna vid busken på andra sidan vägen, och sedan få vi hjälpas åt att bära honom till stugan. Ensam orkar jag det icke.

Harder lydde och ett par minuter senare släpade de Braddon bort till den öfvergifna stugan. De lade honom i ett hörn af det inre rummet och skyndade ut.

— Borde vi icke försöka väcka smeden till lif, innan vi åka? frågade Brown.

— Dumheter, det vore visst lönt. Han vaknar nog snart ändå. Det bästa vi kunna göra är att lägga honom på sidan af vägen, så att ingen råkar köra öfver honom, ty då kanske han kunde dö, och det vore ju alltid skada.

De förmådde ej lyfta den storväxte, mannen hvarför de rullade honom till sidan. Därvid fick Brown något vått och klibbigt på sin hand, och han drog den rysande tillbaka.

— Jag tror han är skjuten. Vi måste se till det, sade han darrande. Han började känna sig rädd, men Harder var lika kall och hård.

— Nå, hvad skulle det då göra, om han äfven fått ett litet skrubbsår? Nog förstår du, att det inte kan vara farligt, ty i ett sådant mörker lyckas ingen skjuta rätt. Låt honom nu ligga, så åka vi vår väg.

Bäfvande lydde Brown. Det var för sent att nu draga sig tillbaka, ehuru han i sitt hjärta önskade, att han aldrig blifvit med om detta äfventyr. Men för honom gällde det mycket. Lyckades de i allt, så skulle han kunna stanna på sin gård; misslyckades de däremot, så var han så godt som dömd att lämna allt och gå ut till hårdare arbete för andra.

Hästarna löstes och vändes mot Summerville igen, och de kände sig helt belåtna med att få vända om, hvarför det också gick med stor hastighet.

— Nu får du helt beskedligt ställa in hästarna, medan jag går in i huset och tar reda på papperen, sade Harder under vägen.

— Men hur skall du komma in?

— Åh, jag tänkte mig nog för, och därför tog jag hans nyckelknippa. Med den saken blir det således bra.

— Du tänker då på allt. Blef du inte rädd då han sköt?

— Inte alls. Sådana småsaker får man vara beredd på.

— Har du då tänkt på, hur vi skola komma hem i natt? Vi ha ju inga hästar med oss.

— Nej, det har jag sannerligen glömt. Jag ser

ingen annan utväg än att vi få gå. Nog är det långt, men ännu är det icke sent på kvällen; och vi ha hela natten på oss.

— Det blir rägn, fruktar jag.

— Då få vi jorden bättre för arbetet som återstår. Du ville ju ha rägn, innan du började plantera majs.

— Hvad skola vi göra med papperen, om du finner dem?

— Vi måste gömma dem på något håll. Det vore inte rådligt att taga dem hem. Kan du inte för ett par dagar gömma dem hos dig?

— Nog kan jag väl det. Jag lägger dem under golfvet ute i stallet. Bäst vore det kanske att helt och hållet förstöra dem, ty de bli ändå till ingen nytta för oss.

— Jag tror han har alla värdepapper i ett skrin, och det tar jag med mig som det är. Det kunde vara kontanter i det, och därför måste vi gömma det, ty du förstår väl, att vi inte i natt kunna företaga en undersökning.

— Du har rätt. Jag gömmer skrinet ute i stallet. Det är godt rum under golfvet där.

Håll dig nu tyst, när vi komma till byn, ty finns det någon människa ute där, måste det se ut som vore det Braddon själf, som återvänder hem. När vi sedan aflägsna oss, smyga vi oss en omväg, så att ingen märker oss. Har du förstått?

— Ja då. Nu äro vi redan vid byn. Må det gå bra för oss.

Allt var tyst och stilla i staden, endast vid krogen

förspordes rörelse, ty där samlades de vanliga kunderna och allt gick gladt till som vanligt. Några at Braddons grufarbetare hade också kommit dit och stodo pratande utanför dörren.

— Tyst pojkar, där kommer husbonden hem, varnade en af dem, då vagnen rullade förbi.

— De smögo sig in på krogen, och de båda brottslingarne kunde utan vidare svårighet köra upp till Braddons hus. Ingen syntes till där. Reinhardt hade åkt hem igen. När han funnit huset mörkt och stängdt, hade han frågat på postkontoret, om någon sett Braddon, och då han fått veta, att denne för en god stund sedan åkt bort, började han tro, att Myrtle Arano endast inbillat sig att fara hotade grufegaren, och så åkte han något lugnad hem igen. Att hans vän verkligen var i onda händer kunde han ej tänka sig.

Medan Brown skyndsamt tog ifrån hästarna och satte in dem i stallet, gick Harder utan svårighet in i huset, där han trefvade sig fram i mörkret genom det första rummet. Han visste väl, att Braddon icke förvarade några särskilda värdesaker där, och han drog af vissa ting den slutsatsen, att han borde söka i öfre våningen för att finna, hvad han önskade. Det blef honom dock nödvändigt att tända ljus, men först drog han ner gardinerna, på det att man utifrån skulle märka så litet som möjligt.

Efter något sökande fann han det bleckskrin, som han vid sitt första besök sett Braddon hafva bredvid sig, sannolikt efter att nyss hafva tagit hem det från någon annan plats. Detta skrin innehöll också mycket riktigt en del värdepapper jämte en summa kontanta

pänningar, men hvad Harder önskade få i sin ego var doldt på ett helt annat ställe. Nu hade han dock icke tid att undersöka skrinet, hvarför han tog det som det var och aflägsnade sig med stor skyndsamhet. Brown väntade vid sidan af huset.

— Har du fått in hästarna? frågade Harder hviskande.

— Ja då, de äro i godt förvar.

— Skynda då på, vi äro färdiga. Jag har allt vi önska.

— Våga vi oss gatan framåt?

— Nej, vi gå bakom här och sedan snedt öfver åkrarna, tills vi komma utom staden. Sedan kunna vi gå vägen.

— Skola vi gå tillbaka och se efter smeden?

— Bry dig icke om honom. Gå vi den vägen så möta vi honom säkerligen, ty nu har han kvicknat vid och är på väg hemåt.

Brown var lika glad åt att slippa gå till platsen där brottet föröfvats, och så påskyndade de stegen så mycket som möjligt. De buro skrinet hvar sitt stycke ty det var icke så lätt att bära i längden. De hunno ändtligen fram till Browns gård, och där stannade Harder invid vägen.

— Nu gömmer du skrinet så väl, att ingen kan få reda på det. Om några dagar kommer jag hit och då skola vi genomsöka det.

— Jag smyger ner till stallet med det, och du kan vara trygg för att ingen anar hvar den finns. Men jag börjar frukta att vi satt oss i någon sorts knipa. Det var en ganska vansklig affär, det här tyckes det mig.

— Börjar du redan komma med sådana dumheter. Var du inte rädd, det här skall gå så lätt som möjligt. Ingen människa skall ana att vi haft något med saken att göra.

— Vi få väl se. Nu går jag och gömmer skrinet och i morgon får jag väl gå ner oeh släppa ut den fine herrn ur stugan, kan jag tro.

— Gå inte dit för tidigt bara det råder jag dig till.

De skildes åt. Harder gick sin väg och Brown smög sig upp mot sitt hus. Ingen af dem hade märkt att ett par blixtrande ögon iakttagit dem hela tiden de stått där och lika litet lade Brown märke till att någon smög sig efter honom. då han nu gick för att gömma den stulna skatten. Hade det fortfarit att blixtra, såsom det gjort en stund tidigare, så hade han kanske vid någon blixt sett, att Effie äfven var ute. Hon hade ej kunnat sofva under åskvädret, och obemärkt af alla gick hon ut. Strax intill vägen satte hon sig invid en buske, och då hon hörde de båda männen nalkas lade hon sig ned på marken för att ej bli upptäckt af dem. Hon hörde ganska väl deras halfhögt förda samtal, och när fadren gick till stallet, följde hon ljudlöst efter. Brown märkte ingenting utan gick in och gömde skrinet på den plats han utsett. När han åter gick ut var det nära att han trampat på sin dotter, där hon låg strax utom dörren på en bundt hö.

Stora tunga rägndroppar började att falla, och Brown kände sig högst belåten med att få gå in och hvila sig. Men han kunde ej underlåta att, då han

var midt på gården, vända sig om och kasta en halft fruktande halftsegerstolt blick bort mot den lilla öfvergifna stugan, som han dock i mörkret icke kunde upptäcka.

En liten stund senare vred han sig oroligt på sitt läger och försökte sofva. ehuru det gick allt annat än bra.

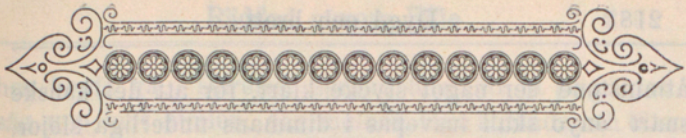

NITTONDE KAPITLET.

Räddad genom Effie.

Effie Browns sinne var omtöcknadt, så att hon ej klart kunde fatta och förstå allt, som försiggick omkring henne, men hon var därför icke alldeles urståndsatt att tänka. Alla vansinniga hafva sina ljusa ögonblick, då klart minne och klar tankeförmåga tyckes återkomma, och ju mindre den stackars vansinniga är angripen af sin sjukdom, ju oftare och kraftigare återkomma dessa ögonblick. Effie var icke bland de svårast angripna. Det hade lagts liksom ett matt dunkel öfver hennes andliga lif. Detta dunkel, kunna vi säga, liknade den lätta dimma, som ibland om aftonen drager öfver fält och ängar. Hon är icke tjock nog för att gömma allt i sitt fantastiska sköte och icke nog tunn för att låta landskapet framträda för blicken i sin verkliga gestalt. Man kan dunkelt uppfatta ängarnas grönska, blommorna, träden, markens kupering, men naturens rena skönhet i klar dag kan man ej skönja genom dimman. Men denna dimma kan af en liten svag vindfläkt skingras så, att man

åtminstone ser något stycke klart, för att det kanske snart ånyo skall insvepas i dimmans underliga slöjor.

Just så hade i andlig bemärkelse en dimma lägrat sig öfver Effies själ. Ibland skingrades den, och då var den stackars flickan så naturlig och förståndig som någon, men så återvände den, och hon försjönk i samma sorgliga tillstånd. Och dock kunde genom denna dimma skönjas en verksam själ, en själ, som tycktes tråna efter en förblifvande fribet, och hon gjorde sig aldrig skyldig till några vilda tilltag och bröt aldrig ut i våldsamheter. Det var ett svårmodigt, drömmande tillstånd hon lefde i, och en djup sorgbundenhet fick ibland makt med henne.

Sedan hon sett s'n far försvinna genom boningshusets dörr, reste hon sig sakta upp och strök sig med handen öfver pannan, under det ett besynnerligt leende lekte på hennes läppar.

— Det var Harder som var med honom, sade hon halfhögt. Han såg mig inte, och det var bra. Det är hans vackra låda, som pappa gömde i stallet, och nu skall han aldrig mera få den tillbaka. Jag måste gömma den på något annat ställe, och sedan ger jag den till Horace, då han kommer hit.

— Med dessa ord gick hon in i stallet och började leta. Hon hade nog sett, i hvilket hörn fadern varit, och dit gick hon genast. Det dröjde ej heller länge, förrän hon drog fram bleckskrinet från dess förvaringsplats, och ett utrop af triumf gick öfver hennes läppar.

Ute hade regnet tilltagit, och åskan, som en stund tyckts hvila sig, mullrade åter. Effie dröjde i stalldörren för ett par minuter, liksom öfvertänkande hvart

hon borde gå. Därefter sprang hon lätt ut på gården såg upp mot himlen, där molnen lågo hotande och täta och så började hon sin vandring. Hvad frågade hon efter rägnet, dundret och blixtarne? Inte det minsta. Hon fann det snarare riktigt roligt att gå så där ensam ute i natten. Men hvart ämnade hon sig? Jo, hon hade tänkt ut ett säkert gömställe för sin låda, och detta ställe var den öfvergifna stugan, som låg snedt öfver det stora majsfältet. Väl var det lång väg, men hon hade ingenting att göra och sofva fick hon tid till följande dag.

En häftig störtskur genomblötte hennes kläder och gjorde marken litet slipprig. Detta kom henne att skynda på mera för att undvika det svåraste rägnet, hvilket hon trodde skulle komma senare.

Redan hade hon hunnit så långt att hon hade ett helt kort stycke kvar till stugan. Då tyckte hon sig höra något ljud därifrån och stannade. Inte var hon just rädd, men hon ville icke bli upptäckt af någon, då hon bar skrinet med sig. Hon lyssnade om och om igen, och mellan hvarje gång gick hon några steg närmare. Tydligt kunde hon höra en mänsklig stämma från stugan. Var det kanske en vandrare som sökt skydd mot rägnet? Hade någon kanske på allvar slagit upp sin bostad där? Det var frågor som Effie ej kunde besvara.

Vi skynda före den framsmygande flickan och gå in. Horace Braddon låg kvar i samma mörka hörn, där de båda brottslingarna lemnat honom, ehuru han nu icke längre var medvetslös. Länge hade han legat precis som en död, ty det slag som Rompe tilldelat honom var fruktansvärdt. När han åter kom till lif

sökte han röra sig, men det var omöjligt. Brown hade bundit repen så hårdt om hans handleder, att de värkte däraf, och näsduken som blifvit stoppad i hans mun plågade honom mycket. Så pass mycket kom han ihåg, att han blifvit öfverfallen, men detta var också allt han mindes. Med sitt lugna mod och sin kalla, klara tanke kunde han något så när förstå sammanhanget. Han hade blifvit bunden och gömd i ett hörn, för att röfvarna skulle få tid att komma undan med de stulna hästarna. Att hans egen svåger varit dessa röfvares anförare, kunde han inte ens ana.

Han tyckte alls icke om att ligga så där stilla och obekvämt, allrahelst som han kom ihåg hvad han hade att uträtta. Alla försök att befria sig voro dock fruktlösa, han var en fånge. Besvärligast tyckte han näsduken vara, och då han inte kunde nå den med händerna, började han, huru obehagligt det än var att tugga på den, ty på detta sätt vore det kanske möjligt att småningom få sönder den och bli fri ifrån den. Braddon lyckades också till slut få sönder näsduken så pass att han med tungan kunde aflägsna den ur munnen, men detta var också allt han kunde göra, ty att lossa repen var en ren omöjlighet. Därför hade han ingen annan råd än att ligga stilla, men ropa på hjälp kunde han.

En stund, hvilken tycktes den bundne fången lång som en evighet förgick, och ingen hörde hans rop. Han tröttnade på att ropa och låg tyst och stilla. Hårdt bunden som han var och liggande så obekvämt på det hårda golfvet, kände han liksom en feber smyga sig öfver honom, och han började bedja till Gud om räddning. Därvid bad han högt och det var ljudet af denna bön som trängde ut till Effies öron.

Åskvädret bidrog till att öka obehaget i Braddons fångenskap. Tänk om blixten sloge ner i stugan och antände den. En rysning genombäfvade honom vid denna tanke, ehuru han visst icke var rädd för att dö. Han hade lefvat ett hederligt lif, fastän han nog icke alltid varit så djupt gudfruktig. Dock kände han nu ro och frid i själen, kanske beroende på att han bad.

Vid blixtens sken såg han hur ödsligt och obehagligt rummet var, i hvilket han låg, och han såg äfven att fönster saknades, samt att ett par bräder blifvit spikade för de tomma fönstergluggarna. Han slöt ögonen och fortsatte sin bön.

Effie hade under tiden närmat sig stugan mer och mer. Hon var alls icke rädd hon hade icke förstånd att vara det. All hennes fruktan var koncentrerad mot ett enda föremål eller en person, och det var Harder. Nu tyckte hon blott att hennes besök i stugan blef mer intressant, då någon var där inne. Hon smög sig ända intill fönstret där hon riktigt kunde höra fångens röst, och allt efter som hon hörde de växlade känslorna inom henne. Den rösten kände hon igen, den skulle hon kunnat känna bland tusende.

— Herre Gud, rädda mig ur detta obehagliga läge, bad Braddon, men är det din vilja att jag skall plågas, så må det ske. Må du blott i nåd se till min arma syster, att icke hon blir mördad eller får lida så bittert.

— Var inte ledsen, Horace, Gud har sändt mig till dig, och nu skall jag komma in. Hvarför bor du här, där det är så tomt och obehagligt?

Vid Effies röst spratt Braddon till och kunde ej

återhålla ett rop af glädje. Nu skulle han blifva befriad det visste han.

— Kom in kära Effie, kom in och lös mig. Jag har blifvit bunden och inkastad här. Skynda Er hit.

— Jag kommer nu. Det är väl den förfärliga Harder som varit framme här också. Han gör ju aldrig annat än ondt. Nu skall jag snart lösa dig, bara jag får sätta ner mitt fina skrin.

"Ett ögonblick senare böjde Effie knä vid Braddons sida för att göra honom fri."

Hon gled in genom fönstret, hvilket var stort nog för henne att komma in igenom, och ett ögonblick senare böjde hon knä vid Braddons sida för att göra honom fri.

— Stackars Horace, sade hon ömt och smekte hans af svett fuktiga panna, hvarför skulle de lägga dig här? Var inte ledsen längre nu, så får du hela skrinet af mig. Dn kan vara viss om, att Harder blir riktigt förargad, då han får höra, att det inte mera finns kvar under golfvet i stallet. Se så, nu äro knutarna upplösta, fast de voro hårda. Nu kan du stiga upp.

Men Braddon sjönk i stället alldeles ner på golfvet. Smärtan af de hårda repen hade varit stor, och när den nu på en gång försvann, och blodet började cirkulera fritt, föll den unge mannen afsvimmad tillbaka. Effie blef i högsta grad ängslig. Hon satte sig ner, lade Braddons hufvud mot sitt knä och talade till honom alla de smekord hon kunde finna.

— Käraste lilla Horace, du får inte somna så där. Se upp nu, så skall jag visa dig, hur fint skrinet är. Du får det gärna af mig, och du gör Effie så ledsen om du sofver.

Varsamt smekte hennes hand öfver hans panna och kinder, men då intet tycktes vilja väcka honom, böjde hon sig ner och kysste honom.

— Sof då, du dyre vän, Effie kan allt sitta och vaka hos dig. Du kan sofva hela natten om du vill. Du är trött, det ser jag nog, och jag unnar dig gärna hvilan.

Hennes tankar blefvo i hast så rediga och klara. Hon började fatta, att det var illa ställdt med Braddon, och därför lade hon hans hufvud mycket varligt ner mot golfvet, tog ett gammalt bleckmått, som blifvit kvarlemnadt i ett hörn, samt gick ut och fyllde det med vatten, hvilket nu icke var svårt, då det räg-

nade så häftigt. Sedan återvände hon till Braddon och började fukta hans panna med det någorlunda kalla vattnet. Detta gjorde åsyftad verkan, och Braddon vaknade upp ur sin dvala. Genast ihågkommande hvar han befann sig, vände han sig till Effie och frågade:

— Hur kunde Ni veta att jag var här?

— Det visste jag inte alls, jag gick bara hit för att gömma skrinet. Men då hörde jag dig ju, när du ropade. Jag tänker det var Gud som ledde mig hit.

Ja, i sanning, kära barn, du har rätt. Jag bad Gud sända mig hjälp, och han hörde min bön. O, hvilken stund af kval. Är denna plats långt ifrån mitt hem?

— Det är en knapp mil. Hade jag icke fått se Harder och pappa komma med skrinet och hört dem säga, att de måste gömma det väl, så hade jag inte kommit hit. Jag förstår ju så litet, och mitt stackars hufvud är i vanliga fall så tungt och konstigt; men jag anade, att Harder färsökte förleda pappa till något ondt. Därför stal jag skrinet, när pappa gömt det, och jag ämnade dölja det här, tills jag kunde gifva det åt dig.

— Hvad är det för skrin du talar så mycket om?

— Se här är det. Ett stort; vackert och blankt skrin. När det blixtrar härnäst kan du se det.

Hon drog skrinet fram till hans fötter, och han for med sin hand däröfver. Han tyckte sig redan då ha en aning om, att detta skrin ej var honom obekant, och när i detsamma en klar och lång blixt upplyste stugan, såg han, att det var hans eget skrin.

— Det är ju mitt skrin! utropade han med förundran.

— Jag trodde allt det, och därför ville jag gifva dig det.

— Hur kunde du då tro att det var mitt?

— Det vet jag icke. En röst i mitt hjärta sade mig det. Tag det nu med dig hem. Du får det af mig.

— Tack snälla Effie. Du har gjort mig en stor tjänst med att bringa mig skrinet. Men sakna de dig inte då du är ute från hemmet så sent?

— Ingen tänker på att jag är ute. Jag har mitt eget rum och kryper in genom fönstret, då jag kommer hem igen. Du får inte tala om för pappa att det var jag som tog skrinet.

— Nej du kan lita på mig. Nu måste jag försöka stiga upp. Om jag bara visste hvart mina hästar och min vagn tagit vägen.

— Hade du dem med dig?

— Ja, jag skulle åka till min syster då röfvarne angrepo mig.

— Kanske hästarna äro kvar ute på vägen då. Orkar du gå hem, eller vill du gå hem till oss och stanna till i morgon?

— Nej tack, jag går hem. Nog är jag trött och nog är vägen svår, men går jag med dig så får din far se skrinet, och då blefve det värre för dig. Tack än en gång för att du kom till min hjälp.

Han steg upp från golfvet och sträckte på sig. Efter den långa fångenskapen kände han det skönt att få räta ut lemmarna. Äfven Effie steg upp och var redo att gå.

— Kommer du snart till oss? frågade hon allvarligt, och om mörkret icke varit skulle han hafva sett, hur en flammande rodnad vid denna fråga flög öfver den unga flickans kinder.

— Ja, jag skall snart komma, ty jag har något att tala med din far om.

— Du är välkommen. Då skall du också läsa i bibeln, det är den bok jag fått af presten och så skall du bedja till Gud att stackars Effie snart måtte blifva frisk.

Hon fattade tag i hans arm och lutade hufvudet mot hans bröst, och liksom faderligt skyddande lade Braddon sin arm omkring henne.

— Jag skall göra allt jag kan för dig min kära vän. Om jag aldrig förr bedit för dig så gör jag det från denna stund.

Hans läppar vidrörde helt lätt hennes panna, och så släppte han henne. Han tog skrinet i handen och så gingo de ut ur stugan, men genom dörren kommo de ej, den hade Harder hunnit barrikadera, innan han aflägsnat sig. Därför måste de nu krypa ut genom fönstret, hvilket gick ganska lätt.

— Farväl, lilla Effie, sade Braddon och räckte henne handen. Gud vare med dig och skydde dig.

— Kom snart till oss, sade hon i det hon tryckte hans hand mellan sina båda.

— Jag kommer säkert.

Han aflägsnade sig i riktning mot vägen som han snart fann. Vid det han gick upp ur gräset såg han ett mörkt föremål ligga på några stegs afstånd därifrån, men det föll honom ej in att se efter hvad det var. Han sökte med blicken sina hästar, men de stodo

ej att finna. Hade han gjort sig mödan att betrakta det mörka föremålet, skulle han hafva funnit det vara ett kallnande lik, liket efter den för några timmar sedan så manhaftiga och starka Rompe. Men nu gick Braddon förbi, upptagen af helt andra tankar. Han reflekterade öfver det skedda, och under det han med någorlunda raska steg började den långa promenaden till Summerville, sökte han klargöra för sig det hela. Han kom också till en någorlunda klar åsikt därom, och hans hjärta fylldes af ångest och fasa, ty han måste ställa Harder i samband med detta nattliga öfverfall, och var denne med, så komme säkert många obehagligheter att följa. Äfven förstod han, att Effies fader måste hafva varit en af angriparne, men hvem den tredje var kunde han inte fatta. Dock skulle han inom kort få veta det.

Det tog honom lång tid att gå hem, ty vägen var uppblött af rägnet, och mer än en gång måste han sätta sig ner på det fuktiga gräset och hvila. Rägnet hade dock upphört, molnen skingrades och jagades bort i fjärran, och i stället glänste stjärnorna klara från det djupblå hvalfvet.

Men öfver den våta ängen vandrade Effie ensam till sitt hem. Hon var så glad i sin själ, och glädjen gaf sig uttryck i tårar. Stackars lyckliga Effie.

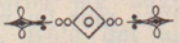

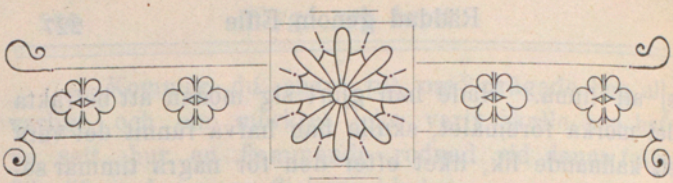

TJUGONDE KAPITLET.

Braddons bekännelse.

Det var en riktig uppståndelse i det lilla Summerville, då på morgonen en landtman kom in till staden, hafvande i sin vagn det stelnade liket af Rompe, hvilket han funnit liggande utmed vägen i närheten af Browns gård. Stadens ende polisman sprang omkring alldeles förvirrad, knappt vetande hvad han skulle göra, ty detta, som nu händt, var ju någonting alldeles oerhördt. Här blefve nu ett förfärligt arbete att få ljus i denna mystiska affär. Hvem var mördaren? Hvad hade Rompe så långt ute på landet att göra? Hvarför hade han blifvit mördad? Alla de där frågorna skulle besvaras, men ingen kunde göra det. Telegrafiskt bud sändes till närmaste större stad, kallande dit en högre polisman och ett par detektiver, ty det behöfdes mer än väl.

Rompe hade blifvit skjuten. Kulan hade gått in i veka lifvet och trängt uppåt samt genomborrat hjärtat; så förklarade en något läkekunnig gubbe det, och han hade i detta fall rätt.

Den dödes hustru underrättades, men hon tog det ganska lugnt, hvilket man ej så mycket undrade på, ty mot henne hade mannen varit en riktig tyrann, och hon kunde nästan känna sig glad öfver att vara fri ifrån honom. Men på samma gång kände hon sig kuslig till mods öfver att han fått en sådan död. Hon hade länge nog fruktat, att något förfärligt skulle hända honom, ty han hade lefvat så vildt och skaffat sig många ovänner, fastän fruktan för hans jättestyrka kommit dem att dölja ovänskapen och vreden under ett sötsurt leende.

Krögaren stod bredvid enkan inne i det rum, där den döde blifvit lagd, och han, som ju varit Rompes kanske allra bästa vän, tyckte sig förpliktigad att säga ett tröstande ord.

— Nu skall Ni inte lägga det där så tungt på sinnet, min bästa fru Rompe, sade han med ett grin, som skulle föreställa detsamma som ett sympatiskt leende. Ni får lyfta lifförsäkringen, så att Ni kan reda Er; och så har Ni smedjan, hvilken Ni kan sälja, och jag tror allt, att Rompe har ganska många utestående fordringar.

— Kan jag också lyfta, hvad han lagt ner på Er krog, när han låtit mig och barnen lida nöd för att själf söka nöje i Ert usla näste?

Den snedväxta, fula kvinnan såg upp på krögaren med en blick af både vrede och förakt, och den försupne mannen drog sig något tillbaka, under det de omkringstående, trots det allvarliga i situationen, skrattade rätt högt. Där fick krögaren en skrapa, som han väl förtjänt, tyckte de.

— Hvem har mördat honom? frågade fru Rompe efter några minuter.

— Om vi bara visste det, så vore det bra, men nu ha vi ingen aning om det, svarade polismannen sakta.

— Hur skola vi få veta det då?

— Så snart detektiverna komma, taga de saken omhand och utreda nog alltsammans.

Folket kom och gick, somliga måste till sitt arbete, andra togo sig ledigt för att få vara med och höra fortsättningen.

Om ett par timmar anlände detektiverna och den högre polismannen med tåget. De skredo genast till verket, görande en mängd frågor, dels till bonden, som tagit den döde med till staden, dels till polismannen och fru Rompe; men de visste ingenting vidare. Fru Rompe hade trott mannen vara på krogen under natten, ty det hände allt som oftast, att han stannade där dygnet om.

Braddon hade ännu ej synts till. Då han mitt i natten hemkommit, hade han först gått till stallet för att se, om hästarna möjligtvis sprungit hem och stannat utanför, men till sin stora förundran fann han dem bundna i stallet. Länge behöfde han ej fundera, förrän han hade klart för sig, att Harder och Brown användt hans vagn och hästar för att så mycket fortare komma till staden och utföra stölden. Han tog selarne af djuren och gick fram till huset. Huru hade de djärfve männen kommit in där? Äfven detta blef honom klart snart nog, och han häpnade öfver deras förslagenhet. Med största lugn gick han in, tände lampan och såg efter, om något annat saknades i hem-

met, men allt var på sin plats. Således var det blott skrinet, som Harder velat åt, men den unge mannen kunde ej begripa hvarför. Skrinet innehöll visserligen värdepapperen, men inte var det värdt så mycket, att det lönade sig att på så sätt söka komma i besittning af det. Sina dyrbarare papper hade han nämligen förvarade i ett privat kassahvalf i banken.

Utmattad som han var, dröjde han ej länge uppe utan gick till hvila, och han sof längre än vanligt morgonen därpå, hvilket var helt naturlig, efter hvad han utstått och efter den långa promenaden i natten. Då han vaknade klädde han sig fort och gick ut för att, sedan han sett om hästarna, gå till hotellet och få frukost. Klockan var snart half elfva. Den morgonen blef dock Braddon utan frukost, ty så snart han kom ut på gatan, mötte han postmästaren, hvilken var redo att berätta den stora och sorgliga nyheten.

— Har Ni hört att Rompe är död?

— Nej. När dog han?

— I natt förmodar jag. Han fanns liggande död ute vid vägen. Någon hade skjutit ihjäl honom.

Braddon blef blek som ett lik och höll sig fast i väggen. Han var således en mördare. Ehuru detta mord skett till självförsvar, kände han det dock förfärande för sitt hjärta.

— Hvar ha de honom nu? frågade han med skälfvande läppar.

— På poliskontoret. Ni går väl dit för att se honom? Poliserna från Bluedale kommo för en stund sedan.

— Ja, jag skall gå dit.

Han hälsade god morgon och gick. Då han in-

trädde bland det församlade folket, drogo sig några aktningsfullt undan, och alla hälsade.

— Åh, god morgon herr Braddon, sade den främmande polismannen, hvilken förut var bekant med grufegaren. Ni skall få se, att Summerville börjar bil storstadslikt. Här ha vi ett mord redan.

— Sorgligt nog ser jag det.

— Ett intressant fall. Det finns intet som kan sprida något ljus i saken för oss.

— Det synes sålunda blifva ett svårt arbete för Er.

— Inte utan. Jag skall nu sända mina detektiver ut till platsen, där den döde blef funnen. Kanske finna vi några spår där, som kunna bli oss till ledning.

Braddon måste som hastigast tänka öfver, hvad han nu borde göra. Låtsande sig gå fram för att se på den döde, lät han tankarna arbeta med ovanlig snabbhet. Skulle han icke låtsas om något, eller skulle han säga allt? I förra fallet utsatte han sig för två faror. Man kunde finna något, som han möjligen tappat på stridsplatsen där ute, och detta kunde leda misstankarne på honom, i hvilket fall hans sak försvårades. Eller också kunde Harder och Brown, om de någon gång framdeles komme i knipa, anklaga honom, icke aktande på, att de själfva äfven komme i tråkigheter. Då vore det långt bättre att bekänna allt. Men gjorde han det, stode han dock anklagad för mord och skulle nödgas draga de båda afskydda männen med sig i fallet. Detta ville han dock icke. Den ene af dem var hans systers make, och den andre var Effies fader, och Braddon erkände gärna i sitt hjärta,

att han hyste en besynnerlig varm känsla för denna flicka.

Men så stod honom tanken klar. Han hade skrinet åter och ingenting behöfde nämnas om stölden utan blott meddelade det andra. Han kunde ju också tala om försöket att plundra huset, det gjorde ingenting, då intet blifvit taget. Ja, så skulle han göra.

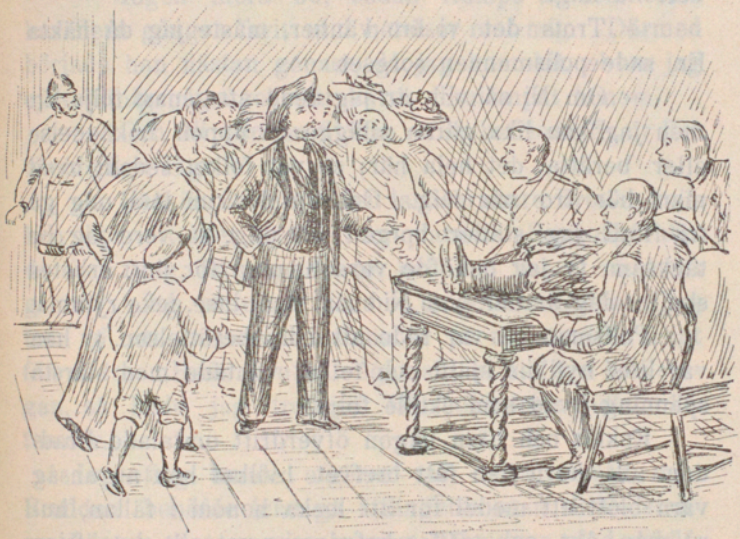

"Lyftande sitt hufvud högre sade han: Det är jag som skjutit karlen!"

Raskt vände han sig till polismännen och lyfte sitt hufvud högre, sade han till den, som var ledaren:

— Ni behöfver ej sända detektiverna ditut för att söka efter spår, och arbetet blir Er ej svårt, ty det är jag som skjutit karlen.

Ett sorl af förundran och fasa gick genom den

församlade mängden, och alla stirrade med häpnad på den unge mannen.

— Ni! Har Ni mördat honom, utropade polismannen.

— Inte mördat, det blir kanske något för skarpt att säga, men jag gjorde det vid försöket att försvara mig själf mot några röfvare, som i går kväll öfverföllo mig.

— Trots det vi äro vänner, måste jag då häkta Er, sade polismannen sorgset.

— Om Ni så vill, är jag redo att genast följa Er; men jag kan lika gärna aflägga en öppen bekännelse eller berätta det hela här; så vet folket sedan, hvad man bör tro om mig. Och om Ni kan låta mig gå fri, ifall jag ställer borgen för mig, så vore jag Er tacksam, ty jag behöfde vara hemma för mitt arbetes skull. Jag ämnar, som Ni snart skall inse, icke rymma.

Polismannen var redo att höra berättelsen, ty han var litet nyfiken själf, och folket väntade med största spänning hvad som skulle följa.

Enkelt och utan någon öfverdrift omtalade Braddon allt, huru han fått brefvet, hvilket han nu ansåg vara blott ett medel för att locka honom i fällan, huru han åkt och träffat bofvarne samt allt det öfriga till den stund då han återvände hem. Flera gånger afbröts han af folkets sorl, men han stod där lika lugn och sansad, och det fans ingen enda, som betviflade sanningen af hans ord.

— Har Ni det där brefvet kvar? frågade polismannen, sedan Braddon slutat sin bekännelse.

— Ja, jag har det hemma i mitt rum, där Ni kan finna det.

— Och Ni blef icke bestulen på något, medan Ni var i röfvarnes händer?

— Nej, jag saknar ingenting. Jag kan ej förstå hvad deras afsikt var, om jag ej kan tänka mig det hela som ett utbrott af illvilja mot mig.

— Har Ni då några personliga fiender, som Ni kan misstänka?

— Ingen mera nu, sedan Rompe är död. Han har flera gånger farit ut i hotelser mot mig. Därmed började han nästan genast, då jag kom hit, ehuru jag ej vet mig på något sätt hatva förolämpat honom.

— Och Ni känner flickan, som befriade Er ur Ert obehagliga läge?

— Hon är dotter till en landtbrukare Brown, hvilken bor ett litet stycke från platsen. Sannoligt hörde hon mig, då jag ropade, och hon var ej rädd att gå ut. Jag sade ju att hon är vansinnig; men jag tror ej att hennes vansinne är på något sätt farligt för andra. Hade hon ej vågat sig ut till den lilla stugan, så hade jag troligen fått tillbringa hela natten där.

Ingenting kunde afgöras vid detta förhör, men Braddon behöfde icke gå i fängelse utan tilläts stanna hemma mot en viss borgen. Han var glad däröfver, ty arbetet vid grufvan fordrade hans närvaro, och dessutom hade han en hel del annat att sysselsätta sig med. Harder och Brown måste få reda på, att han visste om, hvilka röfvarne voro, och de skulle få känna, att man icke kan begå hvilken synd som helst utan straff. Det gällde dock att uttänka bästa sättet att gå tillväga, men han skulle nog finna det.

Då han aflägsnade sig från det rum där han aflagt sin bekännelse, kände han det, som hade han börjat en alldeles ny period af sitt lif. Trygg i medvetandet, att han icke dödat Rompe utan orsak, utan att det skett endast till självförsvar, tyckte han sig dock i hvarenda ansikte läsa en viss fruktan, och i sitt hjärta hörde han en förebrående röst, anklagande honom för hvad han gjort. Hemkommen kastade han sig ned på soffan, dolde ansiktet i händerna och snyftade förtvifladt. Där hade Braddon i ensamhet en bönestund, sådan han aldrig förr haft, och efter en lång själskamp kunde han åter tro på Guds nåd och känna, att han hade förlåtelse för hvad han gjort.

Sedan han lugnat sig litet, satte han sig ner att åter öfvertänka det hela. Han ansåg sig böra gå bort till den stackars änkan och säga henne, att han var villig hjälpa henne med hvad han kunde, om så fordrades.

Fru Rompe satt inne i ett af de eländiga rum, som familjen bebodde, och barnen hade samlats omkring henne, liksom ville de hos modern söka skydd mot något sig närmande ondt, hvilket de ej förstodo. Braddon satte sig ned, innan han sade något, och fru Rompe stirrade stelt på honom.

— Det smärtar mig mycket, att det skulle vara min hand, som bringade sorgen till Ert hem, sade han sakta, men jag kunde verkligen icke hjälpa det. Ni har hört hela min bekännelse och vet, att det var till själfförsvar jag sköt.

— Jag anklagar Er inte. Mot röfvare och tjufvar har man rättighet att försvara sig..

— Det är sannt, men jag önskar dock af allt

hjärta, att försvaret icke kostade någon människa lifvet.

— Nog hade det varit bra, ty Rompe behöfde lefva längre. Inte för min eller barnens skull, ty han brydde sig visst inte om oss; men om han skall stå till svars inför Gud för sitt lif, så får han nu allt för mycket att svara för. Om han fått lefva en tid till, så hade han kanske kunnat ångra sig och fått nåd innan han dog.

— Däri har Ni rätt; men Gud allena vet, hvarför allt detta fått ske. Nu önskade jag fråga Er, om jag på något sätt kan stå Er till tjänst i Er bedröfvelse? Är det något Ni behöfver?

— Vi äro mycket fattiga, ty Rompe lade nästan hela sin förtjänst på krogen. Dock vill jag icke, att Ni skall göra några uppoffringar för vår skull.

— Hur skall Ni ordna det med begrafningen?

— Jag försöker väl få en kista på kredit tills vidare, ty nu har jag ingenting. Så många bekanta eller vänner hade nog Rompe, att de kunna bära honom till grafven.

Braddon framtog sin plånbok, räknade upp en del penningar och räckte dem till kvinnan.

— Tag detta, och Ni reder Er därmed till en början. När Ni kommer i behof af mera så låt mig veta det. Jag hjälper Er gärna.

Med stor tacksamhet blefvo penningarna mottagna, och Braddon gick sin väg. Han ansåg nu, att innan han handlade vidare, borde han resa ut till Reinhardt och tala med honom om saken, och detta sitt beslut satte han också genast i verket.

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Den gamla och den nya religionen.

Vid indianlägret hade det blifvit mycket stilla och tyst en stund, sedan Reinhardt och Myrtle Arano aflägsnat sig. Det låg en ditills okänd, nu för första gången anad och delvis känd högtidsstämning öfver allting där. Den skallrande stjärten stod stilla och såg tankfull efter den bortgående prestmannen, så länge denne kunde skönjas, och när han till slut försvann bakom en kulle, böjde höfdingen sitt hufvud och mumlade några ord, dem ingen hörde. Hans dotter, som frisk och glad stod vid hans sida, fattade tag om hans arm och sade:

— Fader nu skiner solen klarare öfver vårt läger än förr.

— Ja, mitt barn, jag tror det skall bli mycket annorlunda mot förr, för oss. Vi skola nu vara glada, ty du är frisk igen. Den hvite mannens Gud är stor och förmår mycket, och han är indianernas Gud också från och med i dag. I afton skola vi ha en fäst till hans ära.

— Huru kunna vi hafva det här?

— Offereldarna skola tändas, vi skola dansa de sköna danserna och sjunga heliga sånger.

— Men här ha vi ju ingenting att elda med.

— Det kunna vi skaffa.

Han vände sig till några af de yngre männen och tillsade dem att gå ut på prärierna och söka efter ved. Ynglingarne förstodo honom och sprungo genast bort, tagande vägen åt de odlade fälten, ty de visste ganska väl, att önskade de något annat än gräs att bränna, så stode sådant ej att finna på själfva prärien, utan de måste stjäla det i närheten af någon gård. De togo en grind, några gärdesstolpar, en liten bro, eller hvad de kunde komma öfver. Detta var det vanliga och den metoden följdes äfven nu. Att kristendomen eller den nya religionen, som de antagit, förbjöd tjufnad, det kunde dessa naturens eller vildmarkens barn ej fatta, och de ansågo sig väl berättigade att taga hvad de behöfde. Det var blott de första enkla sanningarna, som Reinhardt hunnit meddela sina röde vänner, och han ville då i första hand, visa dem att Herrens kärlek sträcker sig äfven till dem, och att hans goda vilja är att frälsa dem alla till himlens frid. Detta hade de också fattat, men hvad Gud sedan fordrar af sitt folk, det förstodo de ingenting af. Hos höfdingen fick dock denna tanke rum, att en offerfest, med dans och sång skulle vara välbehaglig för Gud och därför befallde han äfven att en sådan fäst skulle firas.

Då de unge männen återkommo, buro de alla hvar sin börda af ved. De hade funnit hvad de ville ha, och det utan att någon märkt dem. Några bjäl-

kar och bräder hvilka tjänstgjort som en bro öfver en sank fördjupning, hade de tagit, och nu kastade de sina bördor ned på marken.

— Den hvita Guden skall få en stor och vacker eld, sade den ene med ett gladt leende.

— I morgon kanske vi kunna få en ännu bättre i stånd, svarade en annan.

— Om Den skallrande stjärten bara gör som han sade förut, så kommer medicinmannen att få steka sig.

— Men om han lyder den gode presten.

— Vi måste försöka uppväcka hans vrede mot medicinmannen. Jag har aldrig sett hur en människa offras på eld, och det vore allt roligt att få se det.

Den senare delen af detta samtal fördes i hviskande ton, medan de bidade hvad höfdingen skulle befalla näst. Den skallrande stjärten lät dem ordna såsom de plägade hafva det vid sådana tillfällen och på kvällen var det lifligt i indianlägret. Den unga höfdingedottern var med ute, men hon kunde icke finna behag i detta sätt att glädjas. Dock vågade hon icke handla på annat sätt ty hon visste hur snar fadern var att vredgas, och hon hade ännu ej pröfvat, hur stark den nya religionen var att hålla mänskliga hjärtan fria och lugna från vrede. Indianernas danser äro egendomliga och vilda, deras sånger vid dylika tillfällen äro mera rasande tjut än sång, och i allt framträder deras sinne för det vilda och obändiga. Det ringa vedförrådet gjorde det omöjligt att få elden stor, men den brann ändå länge och klar.

Midt under dansen, lade höfdingen märke till att medicinmannen icke var bland de larmande männen, och genast antog hans ansigte ett allvarligt utseende.

— Hvar är medicinmannen? frågade han och såg sig spörjande omkring.

Dansen stannade ett ögonblick, men ingen kunde besvara höfdingens fråga, ingen hade sett hvart medicinmannen gått.

— Han har nog gått ut för att samla örter och rötter, sade den yngling, som förut uttryckt sin önskan att få se ett människooffer.

— Nu är ingen sjuk ibland oss.

— Men vi kunna bli det kanske. Eller måhända vill medicinmannen skaffa sig något för att gifva den store Guden, som vi ära i dag. Presten gör bäst i att vara på sin vakt så länge vi äro här.

Det var djärfva anmärkningar som ynglingen framkastade, men de upptogos likväl icke illa, ty höfdingen kände sig mycket illvilligt stämd mot medicinmannen.

— Gå ut och sök honom. Han kan inte vara så långt borta. Säg honom att jag önskar genast tala med honom.

Ynglingen aflägsnade sig lydigt, och så snart han kom utom lägret, började han med hög röst kalla den försvunne, men intet svar kom på alla hans rop. Längre och längre bort gick han, men det syntes fåfängt att söka. Då kom han på den tanken att han borde springa fram till prestgården och se, om möjligen medicinmannen gått dit. Det tog honom icke synnerligen lång stund att ila öfver prärien, och snart stod han flämtande utanför fönstret och såg in. I köket stod Kate och diskade, under det hon samtalade med medicinmannen, hvilken satt vid bordet. Den unge mannen lutade sig så nära intill fönstret som möjligt för att höra hvad de sade.

— Er herre vara god präst åt den store Guden, sade medicinmannen smilande.

— Ja, han är god som guld, svarade Kate; som alls icke kände någon fruktan för indianen.

— Prest dock icke vara lycklig, han behöfva något mera.

— Hur vet Ni det?

— Medicinman kunna läsa det i ansiktet på prest. Medicinman vara mycket klok. Veta råd för ondt och godt. Medicinman vara ledsen för den gode prest och gärna vilja se honom lycklig. Prest bota den store höfdingens dotter.

— Ni kan intet göra för pastorns lycka. Det ligger blott i Guds makt att göra det.

— Mig kunna hjälpa den store Guden. Medicinmannens konst icke att förakta. Vilja god gammal kvinna se sin herre glad?

Nu var Kate till en god del vidskeplig, och därtill hade hon hört så mycket om de medicinmän, hvilka funnos bland indianerna, att hon hyste en viss respekt för dem. Därför var hon också villig att låna sitt öra och sin uppmärksamhet åt indianens ord.

— Visst vill jag se honom lycklig, men hvarken Ni eller jag kan göra något åt den saken.

— Gammal god kvinna och medicinman kunna göra mycket. De båda hålla af god präst och vilja se honom lycklig. Medicinman veta hvad som fattas. Intet tält är lyckligt utan god hustru. Prests hus också tomt utan en.

— Ja det är allt sannt, suckade Kate allvarsamt.

— Vi lära prest älska någon, han blifva lycklig och tacka oss. Indian också tro på den store Guden nu.

— Huru skola vi då lära honom?

Kate hade mången gång önskat, att någon skulle gifva Reinhardt en kärleksdryck eller dylikt, för att han därigenom skulle ledas att skaffa sig en hustru, men ingen hade förstått sig på sådant. Det gifves många som tro att vidskepelsen grasserar blott i de gamla länderna, hvilka hafva sett generation efter generation lefva och dö under årtusenden, och där de af vidskepelse och trolldom genomsyrade hedniska religionerna härskat och härska, men äfven till "Den nya världen", till Amerika, har vidskepelsen trängt och flera än man tror har en god del kvar däraf i sina hjärtan. Det mänskliga sinnet drages så lätt åt det mystiska, det är så lätt, att låta tron på dolda andemakter, verkande på mycket nära håll och under särégna omständigheter, få insteg i hjärtat, och det fordras ofta ett synnerligt klart ljus och en skarp inblick i Jesu, öfver all vidskepelse höjda religion, för att få bort detta åt det dunkla och mystiska dragna sinne. Kate var visst icke den enda, som hade sin vidskepelse kvar, och hennes tro på den listige medicinmannen var ej så mycket att undra på, ty mer klarsynta personer än denna enkla gamla kvinna hafva trott på sådant.

Medicinmannen framtog ur en af sina djupa fickor en liten påse, som han skakade väl, innan han öppnade den, och när den blifvit öppnad, luktade han som det tycktes, med stort välbehag på innehållet.

— Här medicinman hafva något som tända ljuf kärlek i den gode prestens hjärta. Ni endast gifva honom litet i hans dryck, då solen går bort, och när

det rodnar på andra sidan igen, och sol komma åter, prest önska sig en god maka.

— Hvad är det där för något då? frågade Kate litet tviflande. Det är väl ingenting som kan skada honom?

— Intet skada. Mig äfven kunna äta däraf. Sköna örter till lif, dem vara blandade väl af medicinman. Mig hafva sålt sådant till många ynglingar och sköna kvinnor. Se på, mig smaka.

Han tog något af det fina pulfret i handen och låtsades smaka därpå, men oförmärkt lät han det falla ned på golfvet. Kate var för långt ifrån honom för att se hur han narrade henne.

— Och Ni tror att det verkligen kan bli till någon nytta?

— Stor nytta. Jag veta det, jag sett det förr. När den gode prest kommer, Ni gifva honom af detta fina mjöl, och han vara glad i morgon.

— Hur dyrt är det då?

— Jag vara mycket god nu, älska den store Gudens prest, men mjöl vara för dyrt att gifva. Mig hafva en stor rund silfverpenning för denna påse. Detta icke dyrt. Mig hafva sökt det långa dagar. Ha det mycket dyrt för andra. Ni få det så billigt för prest.

Och Kate lät öfvertala sig att köpa den lilla påsen med gult mjöl, och hon var fast besluten att blanda en ganska stor dosis däraf i Reinhardts te, då han kom hem och önskade sin aftonmåltid.

Indianen hade nått det mål han syftade till och glad i själen gick han ut ur huset. Det gick med raska steg öfver prärien och fram mot lägret, ty nu

hade han varit borta länge, och han visste nog, att man skulle märka hans frånvaro.

Kate satte sig vid bordet och betraktade den lilla smutsiga påse, som medicinmannen lemnat henne. Nu skulle det snart bli annat af. Reinhardt skulle ej mera vara så tyst och mången gång nedslagen, utan han skulle genom indianens utmärkta medel bli tvingad att älska någon. Just medan hon försjönk i dessa

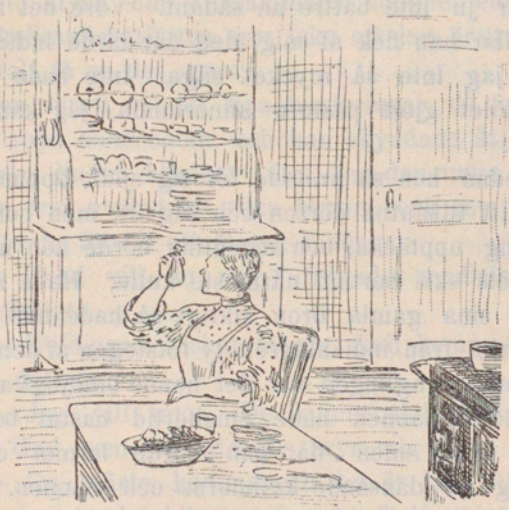

"Kate satte sig vid bordet och betraktade den lilla smutsiga påse som medicinmannen lemnat henne."

tankar gick dörren sakta upp, och den unge mannen som stått lyssnande vid fönstret, gled in så tyst och smidigt som en orm. Kate hörde honom icke, fast han närmade sig henne. Då han kom alldeles intill gumman, sträckte han blixsnabbt fram sin hand och

ryckte påsen ifrån henne, och lika fort och tyst var han ute ur huset igen och på väg bort.

— Herre Gud, mumlade Kate häpen, jag tror det är trolleri med alltsammans. Hvem tog den? Det var då ingen människa, ty då hade jag allt hört det. Hu då, jag tror nästan att jag blir rädd. Ja se man skall aldrig tro på trollkonster och skrock, det har ju pastorn sagt till mig mer än en gång, men det här var ju inte bättre än sådant. Vore det inte för den dollar han fick af mig, den där lärde indianen, så skulle jag inte så mycket säga. Inte hade väl det där mjölet gjort pastorn annorlunda, jag kan aldrig tro det.

Medan hon så pratade för sig själf, öppnade hon den halft tillslutna dörren och såg ut, men hon kunde ingenting upptäcka, och ingenting hörde hon utom en nattfågels skri bortom närmaste kulle, Hade hon ansträngt sina gamla öron riktigt så hade hon kanske hört sorlet från indianlägret, ty fotstegen af den snabbt bortlöpande ynglingen var det henne omöjligt att höra.

Medicinmannen hade emellertid hastat bort mot lägret igen, men då han hörde larmet därifrån och såg de dansande kvinnorna och männen, fantastiskt belysta af elden från bålet, ville han icke gå in bland dem, ty han visste ju att denna fest firades till den store Gudens ära, och medicinmannen hatade och afskydde denne Gud värre än döden. Därför kastade han sig ned på marken strax utom lägret för att osedd och allena tänka öfver, hvad han skulle göra för att stammens gamla religion måtte bibehållas. Ett ondskefullt leende lekte på hans läppar, då han smek-

samt tummade på den dollar han erhållit af gamla Kate för kärleksmedlet.

— Nästa gång det blir dag har den fördömde presten gått till skuggornas stad, mumlade han hotfullt. Aldrig kommer han till de sälla jaktmarkerna, men vi skola dit. Där, min sköna höfdingedotter, skall du ej vara så stolt mot medicinmannen, och där skall ej din fader vilja bränna mig på bålet. Jag skall vinna till sist, äfven om allesammans komme emot mig. Den skallrande stjärten tror icke att jag är stark, men han skall få se det snart.

Han spratt upp ur sina funderingar, då han hörde någon ropa hans namn, och han skyndade åt det håll hvarifrån ljudet hördes. Det var den unge mannen hvilken var utsänd att söka honom, och som nu gjorde ett sista försök att få tag i honom.

— Hvad vill du mig? frågade medicinmannen föga vänligt.

— Höfdingen önskar att du skall komma och deltaga i dansen.

— Jag vill inte. De kunna själfva dansa för denna Gud, som jag inte alls bryr mig om.

— Du måste komma och det är bäst att du genast lyder, ty det blir nog kanske ändå svårt nog för dig.

— Har du sökt mig länge?

— Ja en lång stund.

— Hvarför ropade du inte här förut då?

— Det gjorde jag nog, men du fanns inte på så nära håll. Du höll väl då på att samla örter, som väcka kärlek.

— Jag har inte samlat annat än läkande örter i dag.

— Hvad är det här då? frågade ynglingen leende och höll upp den lilla påsen.

Ett skri af det vildaste raseri gick öfver medicinmannens läppar och med kattlik vighet sprang han på den andre. Men ynglingen var lika kvick och böjde sig undan i tid. Medicinmannen kunde ej häjda språnget och föll häftigt till marken. Bullret och skriket hördes in i lägret, och flera män kommo rusande ut. Äfven höfdingen nalkades.

— Hvad står på? frågade han.

— Den där fege pojken har stulit ifrån mig min örtpåse, svarade medicinmannen, i det han reste sig och fräckt såg sig omkring.

— Har du hans örtpåse? frågade höfdingen den unge mannen.

— Jag har en påse, men det är icke dem han förvarar de läkande örterna i, och inte har jag stulit den från honom. Jag tog den från en gammal kvinna i prestens hus.

— Hvad har du gjort där?

— Sökt medicinmannen, såsom jag fått befallning att göra.

— Skall du då söka honom där?

— Han var där, och han sålde denna påse till den gamla kvinnan. Den innehåller örter, som väcka kärlek hos den, som förtär dem i någon dryck, och presten skulle ha dem för att önska sig en maka sedan.

Ådrorna svällde på höfdingens panna. Ingen medicinman hade rättighet att sälja några örter af hvad slag som helst till de hvite; men nu hade denne lik-

väl gjort det, och hvad som förut på dagen förefallit, begrep Den skallrande stjärten mycket väl, att medicinmannen icke haft någon god afsikt med denna handel.

— För honom in i lägret, befallde han förgrymmad, pekande på medicinmannen.

— Du skrämmer mig icke längre, höfding, sade medicinmannen med bittert trots. Jag har offrat till den store anden, som du förr offrade till, och han skall förgöra både dig och alla andra af vår stam, som börja dyrka en annan gud. De sälla jaktmarkerna skola stängas för både dem och presten.

— Det fråga vi inte mera efter. De sälla jaktmarkerna kan du ha för egen del, och vi skola hjälpa den store anden att sända dig dit. Tror du jag bryr mig om en ande, som ej ens kunde bota min dotter, då hon var sjuk? Vi skola hålla räkenskap med dig rätt snart.

— Ingen behöfver leda mig, jag vågar gå själf! ropade medicinmannen, då ett par af männen ville gripa honom. Han fick också gå själf, och om några ögonblick stannade han bredvid höfdingens dotter och den ännu brinnande offerelden. Den unga flickan log, då hon såg vredesflamman i hans ansikte.

— Du ler, dåraktiga flicka! utropade han häftigt, men den store anden skall hämnas därför innan du tror. I dag är du frisk och tror, att det skall vara länge. Du skall dock få lida dubbelt sedan, och ingen skall hjälpa dig ifrån det onda.

— Så länge jag slipper äta af dina helande örter, är jag icke rädd för sjukdom. Gud skall hädanefter hjälpa och bevara mig.

— Han förmår ingenting alls.

Mera fick medicinmannen icke säga, ty alla männen voro nu inne och satte sig i en ring kring höfdingen, hvilken tog plats på en liten upphöjning.

— Hvad gjorde du i prestens hus? frågade Den skallrande stjärten, vänd till medicinmannen.

— Jag tyckte mig vilja se, hurudant huset var, då jag i närheten samlade örter.

— Är din plats utom lägret, då vi tända offereld och hafva dans.

— Nu kan jag väl gå hvar som helst, sedan du öfvergifvit den store anden. Inte bryr du dig då om, hvar andens tjänare är? Den hvite prestens Gud begär säkerligen inte, att jag skall vara med och göra till honom, då jag hatar honom.

— Du är fräck i din ondska. Du får ångra det. Hvad har du i den där påsen, som du sålde i prestens hus?

— Jag sålde ingen påse där.

— Jaså, du ljuger också! Det gör saken så mycket sämre för dig.

Han befallde nu den unge mannen att berätta, hurn han funnit den anklagade, och ynglingen berättade ånyo hela förloppet. Då han slutat, tillade Den Skallrande stjärten, att det i påsen förvarade mjölet skulle blandas i vatten, hvilket medicinmannen sedan skulle tvingas att dricka.

— Det lönar sig ej att blanda till någon dryck åt mig, jag dricker den ändå inte, inföll fången, då han hörde dennna befallning.

Höfdingen skrattade ett kort skratt och drog fram den vid gördeln sittande knifven, hvars egg har pröf-

vade mot fingret. Exemplet följdes under skrik och tjut af de öfriga männen. De visste alltför väl, hvad detta betydde. Nu skulle det bli en stund af hemsk och djäfvulsk glädje. De skulle få plåga den uppstudsige medicinmannen så mycket de ville, såsom sed var, då någon visade sig olydig.

Den tillredda drycken inbars af en man, som räckte den mot medicinmannen, hvilken stod där trotsig och orörlig, med den flammande blicken riktad på höfdingen.

— Drick.

— Aldrig.

— Du vet följden.

— Den store anden hämnas.

Ett ännu vildare tjut än förut hördes från männen.

— Drick genast. Om du ej skadas af drycken vilja vi tro dig. Är det något dödligt i den, så kan väl den store anden hjälpa och bevara dig.

I stället för svar slog medcinmannen till det framräckta dryckeskärlet, så att det med innehållet föll rakt i offereiden. Detta var nog för att förtaga den sista skymten af tålamod hos Den skallrande stjärten, och han sprang upp från sin plats. Nu hade han alldeles glömt bort, att Reinhardt förkunnat för dem, det kärlek och ödmjukhet i allt kännetecknа kristendomen. Ännu hade han fått så litet med af Jesu religions höga och sköna kraft, att hans hjärta därigenom ej kunde bekämpa de onda känslorna. Allt det vilda som i den ohyfsade och ocivilliserade indianens lif fritt får framträda glödde nu i den vilde höfdingens blick.

— Han hånar och trotsar! Må han dö! ropade Den skallrande stjärten med hög röst.

— Befaller du, att vi tända ännu en offereld i natt? frågade en af ynglingarne, som mest var emot medicinmannen.

— Icke nu. Det ha vi ju bestämt till nästa solnedgång. Nu skall han dock smaka något af smärtan, som han vill bereda andra.

Han pröfvade ånyo eggen på sin knif, höjde det skarpa vapnet öfver sitt hufvud och uppgaf ett långsamt tjut, hvari männen instämde, äfven de höjande sina vapen. Kvinnorna drogo sig litet tillbaka utom kretsen. Nu började ett hemskt skådespel. Midt i ringen, nära den slocknande elden, stod medicinmannen, till det yttre lugn och kall, men med af hat och vrede tindrande ögon. Den skallrande stjärten började dansa, och de öfriga följde med. I snabb takt ilade de omkring medicinmannen, tjutande af alla krafter, och hvarje gång de kommo nära honom, gåfvo de honom ett lätt hugg af knifven eller sparkade honom, allt under det hånande och sårande ord haglade öfver honom. Intet ljud kom dock öfver offrets läppar, ingen klagan, då blodet började flyta i mörka strimmor utför hans halfnakna kropp.

Huru länge denna grymma lek hade fortsatts är väl svårt att säga, ty nu voro alla lidelsernas demoner lössläppta hos dessa vilde män, och de tycktes hafva för afsikt att sakta döda den arme medicinmannen. Men då trädde höfdingens dotter fram i ringen och ställde sig bredvid den marterade, så att om männen nu försökte hugga till, skulle de träffa henne.

— Fader, presten lärde oss att älska, sade hon med bedjande röst, vänd till sin far.

— Han bad oss att hata och afsky det onda, och den usle medicinmannen är ond.

— Han sade att vi skulle förlåta, dem som fela mot oss.

— Inte om de fela för mycket.

— Låt det dock vara nog nu. Ni ämnar ju icke döda honom förrän i morgon, och plågas han mera nu, så dör han snart.

Hennes böner om benådning för medicinmannen skulle säkerligen hafva förklingat ohörda, ty ingen var i stämning att förlåta, men hennes enkla försäkran om att han skulle dö genast, afgjorde saken, ty det stora offret dagen efter ville ingen gå miste om att se. Därför torkade de nu sina knifvar rena och gömde dem.

Medicinmannen kastade på den unga flickan en blick, hvari hat och tacksamhet tycktes strida om herraväldet, och så sjönk han medvetslös till marken. Han var utmattad af blodförlust och själsskakning, och han stod icke ut längre.

Bär in honom i tältet befallde höfdingen och gick in i sitt eget tält. Medicinmannen blef bortburen, och snart var det tyst och stilla i lägret. Men då alla tycktes sofva, smög en kvinlig varelse ljudlöst bort till medicinmannens tält, och utan att störa någon, böjde hon knä bredvid den misshandlade mannen.

— Är du vaken? hviskade hon.

— Ja, svarade han matt.

— Se här är vatten. Drick; du är säkerligen mycket törstig.

— Kommer du till mig med vatten, du, som borde hata mid mest?

— Min Gud bjuder oss att älska äfven våra ovänner. Drick, du är matt.

Det var med knapp nöd han orkade lyfta upp sitt hufvud. I långa drag drack han det svalkande, friska vattnet, hvarefter han åter sjönk ned.

— Tack. Jag hatar dig icke mer.

Han försjönk i dvala, och den unga höfdingedottern aflägsnade sig lika tyst som hon kommit. Nu hade hon för första gången försökt handla som en kristen, och med lätt hjärta återvände hon till sin sofplats.

— Gud hjälp mig att lefva för dig, bad hon med hopknäppta händer. Hon tycktes vara den, som bäst och djupast fattat pastor Reinhardts ord om Jesu kärleks religion.

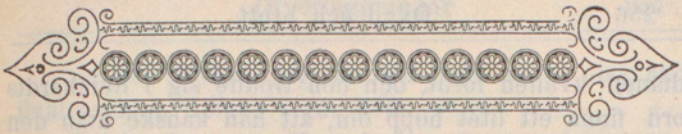

TJUGUANDRA KAPITLET.

Öfverläggningar.

Trots det att Reinhardt hade funnit Braddon bortrest, då han kom ner till Summerville, kunde han icke utestänga en känsla af den största oro från sin själ. Han försökte vara lugn och sansad, försökte tänka, att allt var väl och att Myrtle Arano helt och hållet misstagit sig med afseende på hatet mot Braddon. Det var dock fåfängt. Oupphörligt återkommo de oroande tankarne, och längre än till middagen följande dag kunde han ej stanna hemma. Han hade tänkt gå bort till indianlägret på eftermiddagen, men detta fick han ändra så, att besöket skulle göras på kvällen i stället. Först måste han ner till Summerville.

— Om fröken Arano skulle komma hit för att följa mig till indianerna, så bed henne ursäkta mig sade han till Kate, då han var färdig att resa.

— Skall jag bedja henne stanna, tills Ni kommer hem? frågade den gamla gumman ifrigt. Hon hade ännu sitt sinne uppfylldt af tankar på affären med in-

dianen kvällen förut, och hon trodde sig i Reinhardts ord finna ett litet hopp om, att han kanske utan den välgörande drycken skulle bli ordentlig karl.

— Det vore nog inte lönt, ty jag kan ej säga, när jag kommer tillbaka.

Gumman suckade, och Reinhardt for sin väg. Det gick raskt utåt vägen, och Reinhardt öfvertänkte allvarligt de senare dagarnes händelser. Då han for förbi hos Browns stod Effie utanför och vinkade på samma vänliga sätt som vanligt. Han gaf sig dock icke tid att åka upp till huset utan hälsade blott och for förbi. Ett stycke längre bort mötte han Braddon.

— Hvarthän? frågade Reinhardt.

— Jag ämnade mig just ut till dig.

— Och jag är på väg till dig.

— Då vänder jag om till staden, ifall du har tid att dröja några timmar hos mig.

— Så länge kan jag ej bli i staden. Men jag vet. Du kommer i min vagn, vi binda dina hästar efter, och så följer du mig tillbaka till prestgården. Det är ett och annat jag måste tala med dig om.

— Säkerligen har du ej ens hälften så mycket att säga som jag. Nåväl, jag går in på ditt förslag, ty jag ämnade mig ut att stanna en god stund hos dig.

Han band sina hästar bakefter Reinhardts vagn, och så reste de upp mot prestgården igen.

— Du ser blek och trött ut i dag, Horace.

— När du får veta orsaken, skall du undra på, att jag ej är ännu blekare. En mördare bör väl vara blek, och jag är en sådan.

— Horace, yrar du?

— Nej tyvärr, jag är vid full sans. Jag sköt ihjäl smeden Rompe i går kväll.

Reinhardt teg. Han hade nästan svårt att tro, det Braddon var vid sundt förnuft. Men plötsligt ihågkommande, hvarför han själf rest ut nu, insåg han, att det omtalade mordet kunde stå i förbindelse med det Myrtle Arano berättat.

— Blef du öfverfallen i går kväll?

— Ja. Hur kan du veta det?

— Jag anar det, då du talar om, hvad du gjort. Sent i går kväll kom jag ner till Summerville för att varna dig för ett mot dig ämnat attentat. Man sade mig, att du rest ut till Harders, och jag var lugn, anseende mig hafva blifvit narrad.

— Du kom för sent med din varning; då hade jag redan farit för att möta fienden, och slutet af striden blef döden för en af dem.

— Berätta det hela.

Braddon berättade allt och förklarade hur det tillgått. Med spändt intresse åhörde Reinhardt hans tal.

— Vet du eller har du någon aning om, hvilka de andra voro? frågade pastorn vid talets slut, ty Braddon hade ej sagt namnen på de misstänkta.

— Inte är jag viss, men jag anar något.

— Jag kan tala om deras namn. Harder och Brown voro de båda andra.

— Du vet det?

— Ja, jag fick reda på, hvad de förehade. Myrtle Arano sade mig det.

Nu fick Braddon höra vännens erfarenhet, och de kunde snart draga helt klara och riktiga slutsatser af allt.

— Hur det nu må vara, så är jag dock en anklagad mördare. Men det gör ingenting; jag handlade helt och hållet till självförsvar.

— Får du vistas på fri fot?

— Jag har gifvit hög borgen och får vara ute.

— Då kunna vi åtminstone göra något för att rädda dig.

— Hvad skola vi väl göra? Jag har erkännt mitt brott, och min enda ursäkt är, att jag handlade till självförsvar.

— Detta bör vara nog att frikänna dig från allt ansvar, och jag tror att äfven så skall ske.

— Gud gifve det jag ville visst inte döda någon.

— Och hvad menar du blir bäst att göra med Harder och Brown.

— Ännu har jag ej kunnat besluta, jag ville rådgöra med dig först.

— Med Harder blir det svårast, ty anklagar du honom, så kommer den stackars Delia äfven att skadas, och hon har säkerligen nog ändå; men med Brown är det en annan sak. Dock kan man icke göra något med den ene, utan att också träffa den andre.

— För mig kännes det lika svårt att företaga något mot Brown, och det är för Effies skull. Äfven hon är olycklig nog nu.

Reinhardt betraktade sin vän under tystnad. Dessa få ord blottade för honom hela hjärtat hos denne man, som så länge lefvat tillbakadragen och utan tanke på ett hem med ljus och glädje; men på samma gång kände han sig ofantligt öfverraskad. Om några ögonblick frågade han allvarligt:

— Har du någon särskild orsak, hvarför du vill skona honom för Effies skull?

— Ja, svarade Braddon lugnt och uppriktigt, jag har orsak nog, ty jag håller Effie hjärtligt kär.

— Men broder, hur kan du! Hon är ju svagsint och kan aldrig blifva, hvad en kvinna bör vara.

— Icke skall du döma så. Det är sannt, Effies förstånd är angripet nu, men det är ej obotligt. Jag har en fast tro på att hon blir frisk igen.

— Men om hon icke blir det?

— Då lefver jag fortfarande såsom nu. Blir Effie frisk skall jag bedja henne blifva min maka; fortfar hennes sjukdom, så behåller jag mina känslor inom mig själf.

— Hur har du kunnat fästa dig vid den stackars flickan?

— Jag vet det knappt själf. Det har kommit öfver mig, utan att jag ens tänkt därpå. När hon i går kväll eller rättare i natt kom till mig och löste mina band, blef det dock med ens klart för mig, att jag höll henne mycket kär.

— Underlig synes Herrens ledning vara med oss men vi få icke klaga på honom, ty under allt menar han dock det bästa. Hvad skall väl den närmaste framtiden bära i sitt sköte för dig och mig?

— Gud vet det. Är du missnöjd med mig för mina tankar angående Effie?

— Nej icke alls. Det är icke för att vi älska människorna, som vi kunna med rätta klandras, det är för hatet och illviljan mot dem.

— Då se vi den saken i samma ljus. Tror icke du, att Effie kan bli frisk?

— Jo, jag tror det. Vi skola bedja Gud visa vägen; han kan göra allt.

— Är du af den åsikten, att vi icke alls skola söka läkare för henne utan blott bedja Gud om hennes hälsa?

— Nej icke så. Jag tror fullkomligt, att det står i Guds makt att göra henne frisk. Sådant har jag nyligen sett exempel på. Men har Herren lärt oss finna medel till räddning undan sjukdomar, så är det nog också hans vilja, att vi skola använda dem. Särskilda under gör han nog också någon gång, men det är blott under vissa förhållanden, då annat ej står till hands, och då hans ära och människors väl blott på detta beror. Men du kan finna uttryckliga bevis i bibeln för, att Herren menar vi skola göra något själfva. Naaman måste två sig sju gånger i Jordan för att bli frisk, de tio spetelske måste visa sig för presterna, den blinde mannen blef smord med den deg Jesus gjorde af spott och sand. Medlen voro enkla, men de funnos dock och användes. Så vill Gud, att vi skola göra, och göra vi det under bön om hans nåd och bistånd, så blir allt väl om det så behagar honom.

— Jag trodde du hade den åsikten, att helbreggdagörelse skulle komma af tron allena.

— Som jag sade, det är klart, att Gud kan göra sådant, men han gör det sällan, enär det ej ofta behöfs. Vi få tro alla Guds goda och dyra löften, men vi måste ihågkomma, att vår tro ej får vara död eller utan gärningar. De finnas nog, som hafva en sådan tro, ty det är ett bekvämt sätt att komma undan utan arbete. Men om en familj blir fattig och bröd sak-

nas, tror du då, att de hungrande barnen bli mätta, om fadern sätter sig hemma att bedja Gud om bröd, under det han försmår erbjudet arbete på annat håll? Nej, visst icke. Eller om du ser en person, okunnig i simkonsten, nära att drunkna, tror du att denna person af osynliga händer lyftes upp ur dödens gap och till fast mark, för att du, som är väl simkunnig, står på stranden och beder? Ack nej; arbetaren måste icke blott bedja utan äfven arbeta; du måste ej blott bedja men äfven söka nå den drunknande och föra honom till stranden, om Gud skall göra sitt. Men handlar du i detta fall rätt och kraftigt, då välsignar Gud och ger kraft. Så ock när sjukdom är, åfärde. Bön om hjälp och användande af redan förut af Gud gifna medel, det är vägen. Därför sade jag äfven med afseende på Effie, att vi skola bedja Gud om hennes återställande.

— Må vi göra det. Han skall säkerligen höra oss, och vi skola göra allt vi kunna. Vi kommo nu in i en helt annan riktning med vårt samtal, och det kan ju inte skada, ty de förströr något de tunga tankarne, som eljes upptaga mig. För att nu återkomma till ämnet; hvad skall jag taga mig till, ifall jag blir dömd till något hårdt straff, för hvad jag gjort?

— Därom få vi öfverlägga vidare i afton, ty du måste stanna en god stund hos mig. Vi äro nu strax hemma. Efter all sannolikhet behöfver du icke så mycket frukta för straff.

— Äfven jag hoppas så, men ifall ändå så skulle ske, vill jag vara beredd. Jag har mitt arbete, och det är många som bero därpå.

— Var lugn broder. allt skall bli bra, vi få ej se saken från den mörkaste sidan.

De körde strax därpå upp till prestgården, där Kate stod på trappan och väntade. Hon hade sett dem redan på långt håll och förstod, att det var Braddon som var med. Sedan hästarne blifvit inställda, gingo de båda vännerna in, snart nog fördjupande sig i ett allvarligt samtal om, hvad de skulle göra för det kommande. De skulle besöka både Harder och Brown och säga dem, att de visste om deras delaktighet i öfverfallet samt försäkra dem, att de ej skulle visa det minsta förbarmande, ifall icke de brottslige handlade bättre från den dagen. Både Braddon och Reinhardt kände väl, att de påtogo sig ett visst ansvar, då de förtego de brottsliges namn, men ändå beslöto de det så på grund af sina känslor för de brottslige männens anhöriga.

Det började redan bli skumt, då de slutat sina allvarliga öfverläggningar, och Kate kom in med bud om, att supén var färdig.

— Du stannar väl en stund ännu? frågade Reinhardt, då Braddon såg på sin klocka och steg upp.

— Nog ville jag det gärna, men det blir då så sent, innan jag kommer hem, och uppriktigt sagdt, så tycker jag det är ganska kusligt att nu komma till Summerville mitt i mörka natten.

— Kan du inte stanna här öfver natten då?

— Jo, nog kunde jag, ty min ridhäst blir omsedd i alla fall. Men kanhända skola höga vederbörande anse det som en rymning.

— Låt dem anse det för hvad de vilja. I morgonbittida få de ju ändå inse sitt misstag. Vi ha än-

nu mycket att tala om, och vi kunna gärna använda denna kväll därtill, ty det ger din tanke en välbehöflig hvila. Blir du ensam, så sitter du väl och grubblar och blir dyster, och jag vill inte att du skall vara det.

— Nåväl, så stannar jag här då. Kanske kan jag gå ut och se till hästarna före supén.

— Nej, vänta därmed tills sedan, så göra vi sällskap ut. Jag måste göra mitt kvällsarbete äfven.

De gingo ut i den lilla trefliga matsalen, där Kate dukat upp en riklig och välsmakande måltid, och Reinhardt lyckades förmå sin vän att äta ganska bra.

— Jag har alldeles förlorat matlusten, sade Braddon, då han smakat litet på maten.

— Bry dig nu för en stund icke om annat än din måltid och ät riktigt mycket. Du behöfver mat ty du har väl ej ännu ätit mycket i dag.

— På morgonen åt jag litet, men sedan har jag ej varit hungrig.

— Herr Braddon ser så ledsen ut, sade Kate, som gick omkring och såg till, att intet fattades på bordet. Hon hade fattat vänskap för den unge mannen vid hans första besök och fann det roligt att prata med honom, ty han var så vänlig.

— Jag är ledsen, min goda Kate, och jag har all anledning att vara det.

— Går det inte bra med de stora grufvorna då?

— Jo för all del, det går utmärkt, men jag har fått värre än så att tänka på. Jag råkade i går afton att skjuta ihjäl en man, då jag blef öfverfallen och skulle försvara mig,

— Herre du min skapare! utropade den förskräck-

ta gumman och slog ihop händerna. Har Ni haft ihjäl en människa?

— Ja, så illa är det verkligen.

— Hvar det någon som jag känner?

— Smeden i Summerville.

— Är Rompe död? Ja, det var kanske inte så stor förlust, ty han har ju alltid varit en sådan stackare.

Hon drog en suck af lättnad och satte sig, och sedan måste Braddon låta henne veta, hur det tillgått kvällen förut.

— En sådan gärning kan hvarken Gud eller människor dömma Er för, det var ju gifvet, att Ni skulle försvara Ert lif, sade Kate högtidligt, då Braddon berättat allt.

— Har inte fröken Arano varit här i dag? frågade Reinhardt för att få talet in på något annat.

— Nej, hon kom inte. Jag har sett efter henne flera gånger. De enda jag sett voro några indianer, som stulo ved ute vid stallet. Jag vågade inte säga något åt dem, ty jag var ju ensam hemma, och de voro tre stycken.

— Togo de mycket?

— Ja det var inte litet, men hvad skall man göra med sådana människor? De äro ju som vilda djur.

— Låt dem gärna ha veden, vi få nog ändå hvad vi behöfva.

— Så säger pastorn om allting. Låt det vara. Inte duger det i längden. Rätt skall vara rätt, och när människor göra illa så måste man hålla efter dem.

— Jag skall gå till indianerna i morgon och grála på dem.

— Har man hört på maken. Jag undrar hur det skulle låta om pastorn grälade. Det blefve nog allt annat än gräl.

— Hvad skall jag göra då? frågade Reinhardt leende.

— Bed någon köra bort de otäcka vildarne, det är bäst.

— Jag önskar hellre att de stanna, ty jag har ännu mycket att förkunna för dem. Vi få vara nöjda med dem. Jag hoppas till Gud att de med tiden skola blifva ärliga och snälla.

— Se så, var det inte det jag sade. Just så är det pastorn grälar.

— Reinhardt svarade ej, han steg upp från bordet för att i Braddons sällskap gå ut och se till hästarne. Det gick fort nog att vattna dem och gifva dem foder för natten.

— Hör du ett sådant besynnerligt ljud? sade Braddon och stannade utanför stallet.

— Det är indianerna som roa sig, tänker jag. De hafva ännu ej hunnit lära sig att afstå från sina gamla hedniska nöjen, men med Guds hjälp skola de bli kristna med tiden, och sedan blir det lofsånger till Herren som höras från deras läger, i stället för att det nu låter som riktiga krigstjut.

— Måtte du lyckas i att göra något för dem. De äro i alla fall våra bröder, äfven om de nu äro vilda. Se däråt, de elda också. De utföra väl någon krigsdans för att ha roligt.

Han hade knappt utsagt det sista ordet, förrän

en mänsklig varelse med ovanlig snabbhet ilade fram emot dem och andfådd stannade framför dem. Det var Den skallrande stjärtens unga dotter, som på detta sätt skyndade till den hvite presten. Van vid mörkret som hon var såg hon genast de båda männen och att en af dem var Reinhardt. Hon hade sprungit så häftigt, att hon på några ögonblick icke förmådde säga ett ord, men hon fattade tag i Reinhardts arm liksom ville hon draga honom med sig bort. Hennes kolsvarta, rika hår föll i ymniga vågor löst ner kring axlarna, ögonen glänste som klara stjärnor, och öfver hela det vildt sköna ansiktet låg ett uttryck af förfärande fruktan.

— Hvad vill du mitt barn? frågade Reinhardt deltagande, ty han anade att något var åfärde.

— De offra medicinmannen. Bränna honom lefvande på glöd. Mig vilja vara kristen. Mig icke kunna se honom dö. Han vara ond man, men den store Guden kunna göra honom god. Jag springa till dig för att få hjälp.

Det kom i korta afbrutna meningar, men Reinhardt visste nog.

— Kom, vi måste hindra det! ropade han och började springa i riktning mot lägret. Braddon och indianflickan följde honom.

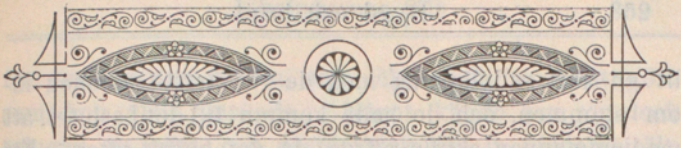

TJUGUTREDJE KAPITLET.

I kvinnornas tält.

Det hade varit en lång natt och en på den följande lika lång dag för den misshandlade medicinmannen i indianlägret. Då han druckit det vatten, hvarmed höfdingens dotter kommit till honom, fick han en stunds ro och lugn, men det varade icke länge. Han vaknade snart igen och fick sedan ligga där ängslad och plågad. Såren efter de många knifhuggen hade slutat blöda, och nu bildade sig i stället hårda skorpor af lefrat blod öfver dem, hvilket icke gjorde hans smärtor mindre utan snarare tvärtom. Visserligen gingo under dagens lopp de andra männen genom tälten flera gånger, men ingen gjorde en min af att hjälpa den sjuke, ty sjuk var han. Dock klagade han icke det minsta. Vid middagstiden reste han sig och stapplade ut för att få litet vatten, men när detta var drucket, måste han ånyo uppsöka sitt hårda läger, och där stannade han, till dess solen redan lutade skarpt till nedgång.

Den skallrande stjärten hade på förmiddagen hål-

lit en kort rådplägning med de förnämsta männen inom stammen, och de hade kommit till det beslutet, att medicinmannen skulle offras, då det blifvit afton. Ett par af männen frågade visserligen, om man icke borde dröja med att fatta beslut i saken, till dess pastor Reinhardt komme, men de öfriga yrkade på, att man skulle afgöra det genast. Så skedde ock; det skulle firas en stor offerfest på kvällen, och vid denna skulle det gå till som fordom, då vilda indianstammar firade sina fester. Men det skulle äfven vara den sista, ty efter detta skulle Den skallrande stjärten och hans stam bekänna sig till kristendomen och dyrka den Gud, om hvilken de dagen förut blifvit undervisade.

Åter blef det för männen att samla ved, och denna gång mera än föregående dag, ty nu behöfdes mera. Det var med rysansfull glädje som männen drogo ut och skaffade den erforderliga veden. När de återkommo hade de nog och började göra sig själfva i ordning. Detta gick så till, att de smorde sig med fett, hvarefter de målade sig i ansiktet, på bröstet och armarna samt påtogo sig en del prydnader, hvilka icke brukades i hvardagslag.

Höfdingens dotter hade hela dagen varit mycket tankfull. I hennes hjärta hade sanningarna från Reinhardts läppar slagit rot djupast, och hon ville lefva en kristens lif utan att inviga sig därtill genom ett blodigt och vidrigt brott. Så godt hon förstod bad hon i tysthet, att Gud måtte leda allting väl, och bönen tröstade henne mycket. Om hon blott vågade, så hade hon gått till medicinmannen och talat med honom och bedt honom böja sitt stolta sinne för att undslippa den förfärliga döden på bålet; men hon fruktade

för den stränge fadern, som icke tillät henne att göra som hon själf önskade. Något kände hon sig dock tvingad att göra, och därför gick hon in i faderns tält, där denne satt och rökte sin pipa.

— Fader, kommer icke den hvite presten hit i dag? frågade hon.

— Hur skall jag kunna veta? Han lofvade komma om han finge tid.

— Låter du honom då tala något mera med oss om den store Guden, som älskar oss så högt, och som gjort mig frisk?

— Ja visst får han det. Vi skola hädanefter dyrka hans Gud, ty han har bevisat sig vara en stark Gud, som kan hjälpa oss.

— Men han vill ju äfven, att vi skola älska alla och icke göra ondt mot någon.

— Så sade presten, och vi få väl tro honom. Det är för resten icke ofta vi få kriga numera. Den tiden är förbi, då de röde höfdingarne kunde bli stora och ärade genom strid. Inte blir det därför så svårt att lyda.

— Jo fader, i dag synes det svårt för dig. Vi skulle älska alla, sade han, och du ämnar dock låta medicinmannen brinna upp på offerglöden. Då älskar du honom icke.

— Barn, du vet inte hvad du säger. Detta måste ske. Han har velat döda dig, och i går försökte han bringa gift till prestens hus, för att äfven han skulle dö. Det vore mera orätt, om jag läte denne onde man lefva. Vi skola inviga oss till tjenst åt den hvite mannens Gud genom detta offer. Ett så fint offer är ej på länge offrat på något altare, och Gud

skall kalla oss stora därför. Genom det skall Den skallrande stjärten bli ansedd såsom en mycket stor höfding, och hans stam skall bli fruktad af alla de andra, då de se, att vi våga så mycket som att offra själfva medicinmannen.

Den mäktige höfdingen hade således ett dubbelt motiv för den handling han ämnade utföra. Det första var att genom ett blodigt offer inviga sig och sin stam till Kristi tjänare; det andra att genom den ogärning, hvilken nog blefve bekant inom de andra stammarne, göra sig fruktad och vinna anseende såsom en stor och väldig höfding. Därtill ville han hämnas det onda, som medicinmannen ämnat hans dotter och pastor Reinhardt.

— Men fader, minns du inte, att den hvite presten bad dig uppgifva tanken på detta grymma offrande?

— Han gjorde det, och vi få se, om han kommer hit före solnedgången för att gifva flera råd. Gör han det icke, så fira vi vår fäst, och han kan icke dömma oss för det.

— Ack, om du ville vänta tills han kommer! Han kan undervisa dig om, hur du bör handla.

— Bed mig icke mera, min dotter. Jag har lofvat mitt folk denna stora fest, och de skola få den. Sedan skall jag lyda den hvite presten, när han kommer.

Den unga flickan insåg, att hon inte kunde uträtta någonting nu, och därför drog hon sig tillbaka. Medan under aftonens lopp det stora bålet tillreddes, satt hon tankfull inne hos sin moder, undrande hur allt skulle aflöpa.

— Hvarför böjer Meloti sitt hufvud så djupt i dag?

frågade modern. All din sång är tyst och ditt skratt är borta. Du är räddad från döden och ändå sörjer du.

— Dyra moder, svarade flickan, skulle jag icke sörja i dag? Skulle jag sjunga glädjesång nu? Min store fader lofvade i går att vara en kristen, som skulle älska alla och förlåta det onda, och i dag är han redo att döda en människa. Hur kan den hvite prestens Gud älska honom och oss då?

— Nog hörde jag presten tala, och nog måste jag tro på kraften hos hans Gud, ty han gjorde dig frisk. Men din fader är full af stora tankar. Han är den siste höfdingen af sin ätt. Alla hans fäder ha haft stora bedrifter att tala om, och deras rykte skall länge lefva. Din fader krigade i sin ungdom, och han är känd för sin tapperhet, men sedan han själf intog en höfdings plats, har han icke fått tillfälle att visa sin tapperhet i krig. Allt har varit så lugnt. Den hvite mannen härskar med oblodig spira. Nu vill din fader genom detta offer visa, att höfdingens mod finns kvar, och att indianens blod är lika varmt nu som förr. Hans namn skall också bli ihågkommet och nämnas med fruktan och bäfvan, långt efter det han själf gått till de sälla jaktmarkerna.

— Han vill icke komma till några sälla jaktmarker, om han blir kristen. Då längtar han till himlen. Vore det icke mycket bättre, att han visade sin storhet genom att förlåta den brottslige? Hans namn skall ändå aldrig glömmas, ty när andra släkten tala om Den skallrande stjärten, skola de veta, att han var den ädle höfding, som med hela sin stam började älska den hvite mannens Gud. Då skall han ihågkommas med kärlek och vördnad i stället för fruktan och

bäfvan. Hjälp mig, moder, att afstyra detta grymma offer.

— Jag tror min dotter är en riktig kristen redan, ty så talar hon.

— Ack ja, jag älskar den store Guden. Hans son har ju dött för mig, att jag skulle bli säll. Älskar du honom icke, moder, när han räddat mig från döden?

— Jag vet icke om jag älskar honom, men jag är rädd för en så mäktig Gud.

— Lär dig att älska honom så är du icke rädd sedan. Den hvite presten kommer nog åter till oss och talar mera om den underbare Guden. Men nu, dyra moder, säg mig hvad jag skall göra för att rädda medicinmannen,

— Älskar du honom, Meloti?

— Nej nej, icke såsom du menar, det vore omöjligt. Men i går hörde jag, att vi skola älska våra fiender, och därför vill jag rädda honom.

— Du är ung och mycket läraktig, därför kommer du så väl ihåg prestens ord. Jag är gammal och fattar sakta. Du är en god kvinna, min Meloti. Dock kan jag icke hjälpa dig; ty jag vågar ej bedja din fader att ändra sig. Han skulle vredgas mycket på mig om jag gjorde det.

— Hör du så de sjunga, medan de bygga altaret? Snart blir det för sent. Gif mig ett råd.

— Lå mig tänka litet först.

Den gamla kvinnan kröp ihop i ett hörn af tältet, tände sin rökpipa och rökte med stort välbehag. Hon satt med slutna ögon och var synbarligen mycket upptagen af sina tankar. Så satt hon nära en

timme, och Meloti vågade ej störa henne, ty hon visste, att modern nu försökte uttänka en plan till den dömdes räddning. Omsider var den stora pipan slutrökt, och höfdingens hustru öppnade ögonen. Hon såg länge på sin dotter, innan hon sade något.

— Rådet, moder kär! ropade Meloti med dämpad röst.

— Du skall få det. När allt är i ordning, och männen börja sången, skall jag gå in till din fader och tala med honom; ty så länge han icke kommer ut, börja de ej dansa. Du får då springa till hvite prestens hus och bedja honom komma hit. Akta dig så att ingen ser, när du går eller när du kommer tillbaka. Bed presten komma hit och djärft inträngа midt i lägret. Då skall din fader tro, att den store Guden har sändt honom, och då lyder han prestens råd. Och männen skola äfven se en uppenbarelse i detta. Om presten icke vågar sig hit, så finns det ingen räddning för medicinmannen, men kommer han, så kunna vi hoppas. Kan du smyga dig bort tyst som en orm, och vet du vägen till prestens hus?

— O ja, jag skall gå tystare än fågeln, och vägen vet jag nog. Ingen skall se mig. Jag vet att den hvite presten kommer, ty han fruktar ingenting. O moder, du har tänkt ut det väl. Nu skall jag också bedja den store Guden, att allt må lyckas väl.

— Akta dig väl, mitt barn, att du icke för mycket håller dig till den nya religionen, ty jag vet, att andra stammar skola blifva fientliga mot oss, om vi glömma och öfvergifva våra gamla gudar, och din fader blir kanske aldrig en kristen. Då finge du det

mycket svårt, när du ensam trodde på den hvite prestens Gud.

Meloti sprang upp från den strråmatta, på hvilken hon suttit, och i det hon utsträckte sina händer mot modern och sedan pekade upp mot himlen, utropade de hon med hänförelse:

— Goda moder, jag skall dyrka den store Guden så länge jag lefver, äfven om ingen annan gör det,

"Meloti sprang upp i det hon pekade upp mot himlen, utropade hon med hänförelse: Goda moder, jag skall dyrka den store Guden så länge jag lefver".

och jag skulle villigt offra lifvet för honom. Jag känner honom så litet ännu, endast sedan i går; men han har gjort så mycket för mig redan. Det har blifvit någonting nytt här inne, någonting så ljuft och heligt.

Hon lade handen på sitt bröst och de svarta, blixt-

rande ögonen fylldes af tårar. Det var hänförelse i hvarje ord, i hvarje rörelse. Förr hade hon sett så vild ut i sin skönhet, nu spred sig liksom en gloria af himmelsk ljufhet öfver och omkring henne, och modern måste med undran betrakta henne.

— Du har varmt blod, Meloti, sade hon slutligen.

— Ja, det är varmt, men det är icke ondt nu. Lär dig också tro den store Guden; och äfven du känner detta nya i ditt hjärta.

— Om jag blott kunde så skulle jag. Dock gör jag såsom din fader. Jag lyder honom.

— Min fader skall också tro. Han har sagt det, och han håller sitt ord, det vet jag. Hvad gör det, om andra stammar hata oss, blott vi äro lyckliga? När vi komma till dem, skall jag tala med alla kvinnorna om den store Guden. Du skall få se, moder, att det skall bli bättre för oss alla.

Modern svarade icke, hon tänkte åter i tysthet. Mycket hade hon hört och sett under sitt långa lif, och kristendomen kände hon till en liten smula på ryktets väg, men hon har aldrig gjort sig mödan att ens söka fatta något af dess innebörd, tills nu denna höga religion trängde sig in på dem alla, en brinnande fackla lik, kastad midt in i lägret.

— Vill du icke tro, moder? frågade Meloti åter med bedjande röst.

— Fråga mig icke nu. Jag måste tänka först. Hör du, nu börja de redan sjunga. Solen har ju gått ner. Då tända de elden snart. Om du vill rädda medicinmannen, så skynda dig bort till presten. Vågar han komma så är han djärf. Jag vet, att det kan kosta hans eget lif, ty din fader är vild, då han blir

vred, och det vore icke lönt för hvem som helst att komma och försöka störa en fest, sådan som den nu förestående.

— Jag skall gå. Håll min fader kvar i tältet så länge som möjligt.

Med dessa ord böjde sig Meloti ner och lyfte upp en flik af tältet för att se efter, hur det var utanför. Männen hade samlats i grupper och sjöngo sina underliga, och hemska sånger, under det en och annan gjorde ett språng ibland, liksom för att öfva sig till den förestående dansen. Meloti ryste, då hon såg dem, ty hon visste väl, hvad detta betydde. Hon drog sig tillbaka, gick till andra sidan af tältet och kröp ut där samt smög sig bort mellan vagnarne. Ett par af hundarne kommo morrande efter henne, men en hviskning bara, och de kände hennes röst och voro stilla. Utkommen utom lägret började hon springa, och trots det, att detta var ansträngande, upphörde hon dock icke, förrän hon nådde målet för sin vandring. Hon var så lycklig, där hon med bevingade steg ilade framåt; hon kände det så fridfullt, då aftonvinden smekande fläktade kring hennes varma ansikte, och hon hoppades, att hon skulle lyckas i sin mission. Under vägen öfvertänkte hon, hvad hon skulle säga till Reinhardt. Att tala med modern hade varit lätt, ty då fick hon använda sitt eget språk, men till Reinhardt måste hon tala engelska, och det var mycket svårt. Dock kunde hon så pass mycket, att hon kunde göra sig förstådd, äfven om det blef med stapplande ord. Framåt skyndade hon, rastlöst framåt, och hon nådde målet omsider.

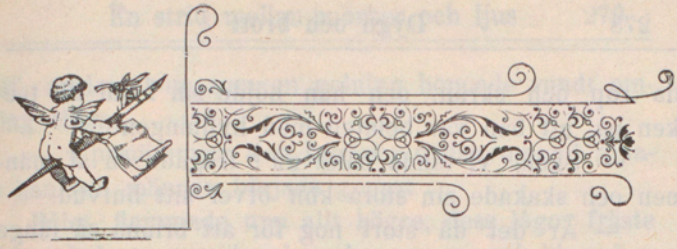

TJUGUFJÄRDE KAPITLET.

En strid mellan mörker och ljus.

Den skallrande stjärten blef en god stund kvarhållen i sitt tält, därigenom att hans hustru kom in för att med honom öfverlägga om viktiga ting för dem, och till sist blefvo de väntande männen där ute oroliga och pockade på att han skulle komma. Visserligen vågade de sig icke in i tältet, men de omringade det och framtjöto sina sånger allt högre.

— Vi få tala mera, då solen åter går upp, sade då Den skallrande stjärten och steg upp. Nu vänta de mig, tiden är inne, och offret skall gifvas. Du kan gå till de andra kvinnorna och säga dem, att de få sätta sig i en grupp något ifrån oss för att åse dansen och offret.

Hans hustru visste, att det nu vore lönlöst för henne att försöka inverka på hans beslut, och hon fogade sig efter hans befallning. Nu berodde medicinmannens lif på om Meloti lyckades i sitt förehafvande eller ej.

Då höfdingen kom ut ur tältet möttes han af vil-

da rop och skrän, och han höjde sin hand till tecken på, att han var belåten med hyllningen.

— Skola vi tända bålet nu? frågade en af männen och skakade sin stora knif öfver sitt hufvud.

— Är det då stort nog för att brinna så länge som fordras?

— Du kan steka två medicinmän därpå, om du så vill, store höfding, sade någon skämtsamt.

— Då tända vi det genast, men först måste vi dock bringa hit den eländige medicinmannen, Han har väl blifvit bevakad?

— Han ligger kvar i tältet. På hela dagen har han knappt rört sig. Nog är han färdig. Vi hemta honom nu.

Några minuter senare stod också den till döden dömde framför sin domare, och bålet brann sprakande och sakta. Den skallrande stjärten betraktade med vredgade blickar den utmattade och plågade medicinmannen.

— Du är en brottsling, och du skall dö. Du har användt din medicin på orätt sätt, och vi gifva dig gärna som offer åt den store Guden.

— Gör med mig hvad du vill, jag är icke rädd för att dö. Din nya religion skrämmer mig icke heller. Han är ju inte alls bättre än den du haft förut ty då skulle den inte tillåta dig att döda mig på det där bålet. Ditt straff skall komma. Du skall hånas och afskys af andra stammar, och till de sälla jaktmarkerna skall du aldrig komma. Du är en usel höfding.

Ett fruktansvärdt tjut besvarade detta djärfva tal och Den skallrande stjärten svängde ursinnigt en stor

knif, medan han som en galning hoppade rundt omkring elden.

— Uppstämmen den krigiska dödshymnen! ropade han och männen började genast.

Bålet flammade upp allt högre, dess lågor fräste vildt och lyste upp den hemska scenen, och lik en hop ursinniga afgrundsandar sprungo de målade och tatuerade indianerna omkring det, tjutande fram sina sånger. Man skulle knappt hafva velat räkna dem som mänskliga varelser, ty de liknade mera vilddjur. Det var ett ännu hemskare återupprepande af hvad som försiggått kvällen förut.

Medicinmannen hade blifvit bunden och bidade nu att när som hälst blifva kastad upp i elden. Men han skulle först plågas en stund genom denna väntan och genom de många slag som gåfvos honom. Plötsligt ropade han högt vändande sig till höfdingen:

— Du kan döda mig, men du har glömt, att de hvita männen komma att fordra räkenskap af dig. De få nog veta hvad du gjort, och ve dig då.

— Tig! dundrade höfdingen och stannade framför sitt offer. Vi ha rätt att straffa dig för hvad du gjort.

Han fick intet svar och den vilda dansen fortsatte några minuter till. Då lyfte Den skallrande stjärten sina båda armar så högt han kunde, uppgaf ett egendomligt förfärligt rytande och stannade. Detta var tecknet, vid hvilket medicinmannen skulle kastas i elden. Tjogtals med armar sträcktes också fram för att utföra dådet, men då inträffade något som ingen af de vilde männen hade väntat, och som kom dem att hastigt draga sig tillbaka.

Pastor Reinhardt och hans vän Braddon trängde sig oemotståndligt fram till den dömde, och nästan samtidigt syntes Meloti bland kvinnorna där hon satte sig, som om hon blott varit in i tältet för ett ögonblick.

De båda vännerna hade sprungit hela vägen, ledda af den upprörda och snabbfotade flickan, och då de hunno fram, var det ingen tid att förlora, hvarför de störtade midt in bland indianerna. Reinhardt lade sin arm omkring medicinmannen och Braddon ställde sig vid hans andra sida.

— Hvad ämnar du göra höfding! utropade Reinhardt.

— Höfdingen fann icke ord till svar han stirrade blott häpen på dessa djärfva män, som på sådant sätt vågade uppträda mot honom.

— Är det verkligen din mening att offra denne arme man i lågorna?

— Han vill förgifta och döda höfdings sköna dotter. Han går med dödsörter till hvite prests boning. Han icke vara värd att lefva, svarade Den skallrande stjärten på bruten engelska.

— Men har du glömt hvad jag sade dig i går? Bad jag dig icke öfva mildhet och visa kärlek mot alla, om du ville dyrka min Gud?

— Mig komma ihåg det. Mig vilja blifva god kristen höfding, men mig vilja gifva den store Guden ett skönt offer genast. Den store Gud se detta med glädje.

— Nej min vän, Gud skall med stor sorg se på detta offer, och han skulle en gång kräfva räkenskap

därför. Gif honom ditt hjärtas kärlek. Det är allt han begär.

— Mig hafva gifvit honom hjärtats kärlek. Mig dyrka honom redan.

— Lyd mig då och handla annorlunda än du nyss ämnade. Bjud dina män att sitta ner, så skall jag för dem förtälja, hvad Herren önskar af dem. Lös fången och låt honom hvila, ser du icke hur matt han är? Han behöfver hvila och vård, ty han har ju blifvit misshandlad.

— Medicinman mycket ond. Bära onda tankar i sitt hjärta. Icke vilja tro på den store Gud. Han hellre gå till de sälla jaktmarkerna.

— Är icke äfven du ond, som vill taga hans lif? Ännu vet han så litet om Gud och hans frälsande kärlek, att vi måste hafva fördragsamhet med honom. Kom hit med din knif och lös hans band.

Höfdingen böjde sitt stolta hufvud och lydde. Reinhardts stora lugn och hans mildhet kufvade den vilde mannen. Så snart medicinmannen blifvit fri, förde Reinhardt honom ett litet stycke från elden och lät honom sätta sig på marken.

— Har du svåra plågor? Önskar du något? frågade han vänligt, medan medicinmannens hufvud hvilade mot hans arm.

— Mig törsta mycket. Alla såren svida. Mig vara trött.

— Skaffa hit vatten genast, vände sig Reinhardt till en af männen, som skockat sig omkring honom.

Några minuter senare höll han ett fylldt dryckeskärl till den törstiges läppar, och medcinmannen drack i fulla drag, hvarefter han lade sig ned och slöt ögo-

nen, sedan han kastat en forskande men äfven tacksam blick på sin räddare.

— Nu, sade Reinhardt och steg upp, skall jag förklara för eder, hvad det vill säga att blifva en kristen och lefva för Gud. Bjud allt folket samlas omkring mig, både män och kvinnor. Sedan, min käre höfding, skall du söka blifva ett godt föredöme för de dina. Om någon icke förstår, hvad jag menar, så fråga mig blott, och jag skall förklara det.

Den skallrande stjärten gjorde en rörelse med handen, och kvinnorna kommo närmare, under det männen satte sig ned närmast omkring den oförskräckte presten, hvilken själf stannade vid medicinmannens sida.

— Om de icke förstå dig, så kan jag tolka dina ord för dem, sade Braddon till sin vän.

— Kan du! Är du hemma i deras språk? När lärde du dig det?

— För längesedan, då jag ännu var ung. Jag var med min far ute på resor flera gånger och då uppsnappade jag det första. När jag sedan började mitt kringflackande lif fick jag nya tillfällen att studera deras språk, och nu förstår jag att göra mig fullkomligt förstådd af dem.

— Hvilken lycka! Då blir du mig till mycken hjälp. Tala om det för dem på deras språk, så få vi se, om de icke bli glada.

Braddon gjorde så, och det väckte mycken förundran hos indianerna, då de hörde honom ganska felfritt använda deras eget språk. De voro äfven glada, ty många af dem kunde blott ytterst litet fatta hvad som sades på engelska.

— Är du också prest? frågade höfdingen, som

nu kände sig litet säkrare, då han fick använda sig af sitt språk och kunde uttrycka sig ledigt.

— Nej, sade Braddon, men jag är en kristen och därtill Reinhardts gode vän och broder.

— Då skall du förklara för oss allt, som presten talat, ty då förstå vi mycket bättre.

— Jag skall med glädje göra det, om du blott vill gifva oss tid att tala.

— Han kan börja genast. Den skallrande stjärten vill bli kristen och vi lyssna alla och vänta.

— Är du redo? frågade Braddon sin vän.

— Ja, jag är redo. Men hvad sade han dig?

— Åh, jag höll på att glömma att du ej förstod det. De vilja att jag skall tolka hela ditt tal för dem.

— Ske alltså. Må Gud gifva dem nåd att förstå sanningens ord.

Nu voro alla samlade och sutto väntande, att Reinhardt skulle begynna sitt tal. Han gjorde det äfven, och liksom han dagen förut framhållit ett enkelt kärlekens evangelium, så gjorde han äfven nu, men han glömde ej heller att tala om straffen för dem, som med uppsåt synda mot Gud. Detta var en helt annan lära om lifvet efter tiden, än indianerna förr hört. De hade drömt om sälla jaktmarker med rika skaror af villebråd, om sköna ängder där all möjlig sinlig njutning skulle skänkas dem i öfverflöd, och nu hörde de, att den himmel, till hvilken Gud vill samla dem som älska honom är en plats för rena andar blott, där allt är harmoni, och där de låga jordiska känslorna hafva förbytts i heliga, himmelska och ljufva, och där fullheten af Guds nåd skall njutas. Och den lära om

straff bortom tiden, som de förr haft, en lära om nöd och trångmål för de fega och brottsliga, denna lära skärptes, och de blefvo undervisade om en evig pina för hårda och obotfärdiga syndare. Men under allt detta fingo de också höra, att Gud så älskade den fallna världen, att han lät sin ende son stiga ned och lida den nesliga döden på korset för att frälsa hela världen, samt att alla som tro på denne frälsare och följa honom i ödmjuk lydnad skola undfå evinnerligt lif i himlens eviga rike.

Om Reinhardt talade med lif, värme och kraft, så var Braddon icke mindre inspirerad, då han tolkade sin väns ord. Hänförelsens eld lyste i bådas ögon, båda genombäfvades af sällsamma känslor, och det strömmade i deras själar en aldrig förr anad kraft. Indianerna sutto så stilla, att knappast en muskel rördes hos dem. De riktigt slukade hvarje ord från de båda talarnes läppar. Braddon hade trott att det skulle bli svårt för honom att tjänstgöra som tolk, men det visade sig att han egde mycket god förmåga därtill och hans kunskap i de röde männens språk var ovanligt stort. Åhörarne förstodo hvartenda ord af hvad han sade.

Medicinmannen hade öppnat ögonen, då Reinhardt började sitt tal, och hur trött och medtagen han än var, låg han dock vaken och uppmärksam hela tiden talet varade. Nu kunde han bättre fatta den nya religionen, nu kunde han jämföra den med sin egen, och han hade ett klart förstånd, så att han kunde draga sin slutsatser äfven.

Bålet hade nästan brunnit ner, när Reinhardt slutade och Braddon hade öfversatt de sista orden. En

och annan flamma slog upp högt ännu för att genast slockna, och glöden kastade sitt röda skimmer öfver hela lägret. En stund förut hade scenen varit vild, förfärlig och lik afgrundens lek, nu var den vek, ljuf, innerlig. Indianerna sutto där med tårade ögon. De voro just icke vana att gråta, det hade ansetts fegt bland dem, men nu blygdes ingen för sina tårar. Kvinnorna snyftade högt. Melotis mörka ögon glänste. Hon hade ej kunnat sitta stilla hela tiden utan rest sig upp och stod där nu, ungdomligt skön, betraktande de båda talarne.

— Hvarför ha vi icke fått höra detta underbara budskap förr? frågade hon med darrande röst.

Braddon öfversatte det för Reinhardt, på det att denne skulle besvara frågan.

— Därför att icke alla älska Gud helt och vilja andras frälsning. De som äro Gud hängifna hafva offrat mycket för att sända ut missionärer, och många arbeta nu bland dem, som icke känner Herren. Det är en Guds skickelse, att jag för eder får förkunna min frälsares lära. Jag hoppas, att för eder ljuset hädanefter skall lysa i allt klarare ljus,

— Ja, svarade höfdingen och torkade bort en tår ur sitt mörka öga, vi skola hädanefter lefva för den store Guden, som älskat oss så högt. Nu förstår jag bättre hvad det menas med att bli en kristen. Huru många af eder, mina män, vilja med mig antaga denna härliga lära?

Alla män sprungo upp och lyfte sina händer till tecken, att de voro med om att bli kristna. Äfven kvinnorna reste sig, och Melotis moder lutade sig snyftande mot sin dotters skuldra. Medicinmannen låg

kvar på marken, han orkade icke resa sig, men han hade dock icke varit likgiltig för hvad som talats.

— Och du min vän, sade Reinhardt och böjde sig ner öfver honom, är icke äfven du villig att börja tjäna Gud?

— Hvite mans Gud vara mycket stor, men indianernas gud också vara stor. Mig icke känna den nye Guden, men mig känna den store anden.

— Tror du icke, att den Gud jag förkunnar för eder är den ende, och den som kan hjälpa oss för all evighet?

-- Mig tro honom vara mycket stor. Mig tänka först och besluta sedan. Nu mig icke kunna tala om det.

— Du är trött och svag, och du kan därför ej fatta allt. Jag begär ej heller att du skall göra det. Men jag skall bedja för dig, att äfven ditt hjärta må upplysas af Herrens nåd.

— Hvite man icke bry sig om stackars medicinman. Mig hafva gjort mycket illa. Velat döda hvite prest. Hata honom också.

— Det förlåter jag dig så gärna. Du har kämpat för det gamla, som du trodde vara rätt, men när du får en rätt kunskap om Jesu religion, skall du antaga den. Allt förlåtes dig, du är också min broder, och jag önskar jag kunde leda dig rätt på vägen till Gud.

Då slöt medicinmannen ögonen och låg tyst och stilla. Så mycken kärlek och broderlighet från denne hvite prest förundrade honom. Aldrig förr hade han hört eller sett, att någon behandlade en dömd man så. Därför måste han också, trots sina svåra fördomar,

vörda den religion, som omskapar mänskliga hjärtan och gör dem goda och ödmjuka.

Reinhardt vände sig åter till Den skallrande stjärten och yttrade:

— Du vill således bli kristen och hela din stam med dig?

Nu användes tolken, så att svaren skulle blifva rätta och full förståelse vinnas å ömse sidor.

— Jag vill det, svarade höfdingen allvarligt. Nu ser jag att din religion är bättre och skönare än min, och jag vill vara med om det bästa. Mitt folk följer mig, och från i dag är min stam kristen.

— Inser du då att du handlade orätt, då du ämnade döda medicinmannen?

— Ja, jag inser det väl. Gud vill ej att vi skola straffa så, utan vi skola förlåta hvarandra; och jag förlåter nu det onda han gjort oss.

— Detta är rätt. Om du alltid handlar kärleksfullt och ödmjukt, så skall Gud styra allting väl för dig.

— Men genom att bli kristen får jag många fiender. Alla andra stammar skola förakta oss för att vi bytt om religion, och kanske skola de till och med försöka att skada oss. Hur skall jag handla då?

— Du skall trofast gå på din Herres väg. Äfven om det gällde ditt lif så var modig. Gud ger kraft i hvarje pröfning, och glöm ej, att allting tjänar till Guds barns väl. Förlåt dem som hata och håna dig och sök genom ditt lif och dina handlingar visa, att du är bättre än de.

— Men om de skulle börja krig mot oss?

— Jag hoppas att de icke skola göra det, men skulle så illa ske, och de hota dig och ditt folk, så

har du rättighet att försvara dig. Dock bör du i det längsta söka att hålla frid med alla. Blif ej ond då du hotas och hånas utan säg; att du vill vandra som en kristen. Och skulle du få offra ditt lif för din tros skull, så lid modigt, klaga icke utan vet, att den som blir en martyr för Herrens skull, han får i himlen en härlig segerlön.

— Med Guds hjälp skall jag lyda dina råd.

— Vill du också med ditt folk låta döpa dig? Det är det yttre tecknet på, att du är medlem i Guds stora församling, och du bekänner genom denna handling din tro på Herren Jesus.

— Om du anser det nödvändigt, så är jag redo.

— Är ditt folk äfven redo?

— De följa mig.

— Kan du då stanna här öfver söndagen, så kunde dopet förrättas i kyrkan. Jag är viss om att alla skola känna sig mer beslutna att lefva för Gud, sedan de genom dopet visat hvad de vilja tro.

— Nog kunna vi stanna så länge. Jag kan inte räkna så väl, men jag vet att solen skall gå upp några gånger, innan den dagen är inne.

— Så här många, svarade Reinhardt och höll upp fyra fingrar.

— Då vet jag. Du måste dock visa oss, hur det går till att döpas, ty vi veta det icke.

— De som döpas blifva begjutna på hufvudet med rent vatten. Detta kallas att döpa, och dopet sker i Fadrens, Sonens och den Helige Andes namn, och den döpte lofvar att lefva i Guds gemenskap hela sitt lif.

— Det blir skönt. Vi skola komma.

Höfdingen talade mycket förståndigt, och ehuru

han ännu ej fattat allt som hörde till den kristna religionen, så hade han det dock klart för sig, att det innebar ett bättre lif i kärlek och ödmjukhet. Reinhardt och Braddon stannade kvar, så länge det var någorlunda ljust från glöden, men då ansågo de sig böra gå. Ännu en gång bad han för sina röda bröder och systrar, och sedan aflägsnade han sig i sällskap med sin vän.

— Jag kommer tillbaka så snart jag kan, sade han, då han till afsked tryckte höfdingens hand.

— Du är välkommen till oss, ty vi vilja veta mera om din Gud som nu äfven är vår.

— Glöm ej att bedja till honom.

— Nej.

I lägret blef det tyst, då de aflägsnat sig. Den skallrande stjärten gick till sin hustru och dotter och dröjde hos dem.

— Vill du med mig vara kristen? frågade han sin hustru.

— Ack ja, det måtte vara skönt att få vara det.

— Då bli vi det alla.

Han gick nu till medicinmannen och satte sig bredvid honom.

— Du har handlat illa mot oss, sade han, men nu fanns det ingen vrede i rösten. Jag förlåter dig det allt, ty nu skall jag vara en kristen. Förut förstod jag det icke, och då ville jag döda dig. Det var orätt gjort af mig. Vill du förlåta mig?

— Ja, svarade medicinmannen kort och vände sig ifrån honom.

— Vänd dig icke bort då, ty då tror jag att du ljuger.

Men medicinmannen fruktade, att höfdingen skulle se den i hans öga frambrytande tåren, och det ville han ej.

— Jag förlåter gärna; svarade han åter.

— Då är jag glad. Nu skall jag hjälpa dig till ditt tält, så att du får hvila.

Han stödde den stapplande medicinmannen, då denne reste sig för att gå till tältet, och, lutande sig mot höfdingens arm, lyckades också den utmattade att komma till sin hviloplats.

— Vill du ha mat? frågade höfdingen.

— Endast vatten.

Och Den Skallrande stjärten hämtade själf vatten åt den sjuke.

Under tiden gingo Reinhardt och Braddon tillbaka till prestgården. Först kunde de icke säga ett ord ty så öfverväldigande voro de känslor, som intogo och fyllde deras hjärtan, men omsider bröt Reinhardt tystnaden:

— Har du varit med på en underligare dag än denna? frågade han.

Kanske inte. Nog har jag varit med om ganska mycket under mina dagar, men aldrig förr har jag tjänstgjort som predikant. Det har jag ju icke heller i dag, men nära på, ty jag tolkade dina ord. När jag sammanlägger allt för i dag, blir nog ingen annan dag så omväxlande och underlig som denna. På förmiddagen stod jag ju som en stackars mördare inför ransakarne, och nu har jag varit med om ett af de mest gripande möte jag någonsin sett.

— Icke heller har jag sett någonting dylikt förr. Hvilken lycka, att du kunde indianernas språk. Det

hjälpte mig betydligt, ty det är verkligen svårt att göra sig riktigt förstådd af dem eljes. Nu gick det dock utmärkt.

— Tror du äfven att indianerna menade allvar med sitt antagande af den kristna religionen?

— Ja, jag tror att åtminstone somliga gjorde det. Hos en del var det måhända icke så klart, men andra åter fattade sanningen rätt. Såg du höfdingens dotter? Du kan vara öfvertygad om, att hon älskar Gud af allt sitt hjärta.

— Det tror jag. Hon har ju erfarit hans nåd på ett synnerligt sätt och skall nog aldrig glömma det. Ämnar du verkligen döpa dem nästa söndag?

— Naturligtvis, dock icke flera än dem som vilja det. Det bör vara deras egna hjärtan som afgör det, när de äro vuxne och förstå saken. Med Guds hjälp skall mycket uträttas bland dessa försummade. Den unga flickan där syntes mig som en straffande ängel, då hon frågade hvarför vi icke förr kommit till dem med evangeli budskap.

— Äfven för mig framstod hon så. Går du dit i morgon igen?

— Det måste jag göra. Du kan väl icke följa med mig förstår jag. Men jag skall göra så godt jag kan i alla fall. Kan du icke följa med mig dit ännu en gång före söndagen?

— Om jag får gå fri och lös, så kommer jag till dig om fredag. Jag önskar, att du följer med mig till min syster på eftermiddagen. Förmiddagen kunna vi besöka indianerna.

— Visst får du gå fri. Det vore en stor orätt om de satte in dig i häkte, och jag tror icke att nå-

gon fordrar det. De ha ju din borgen, och de se nog att du ej ämnar rymma.

— Jag är alls icke rädd, ty jag har blott gjort hvad jag ansett vara af nöden. Gud styre det väl för mig.

— Det gör han. När du i morgon reser hem, kan du gärna gå in till Brown och tala med honom Du vet hvad du bör säga. Var både allvarlig och sträng, det behöfves. Får du honom under kontroll så kan du sedan inverka på honom till det bättre Han är nu ett villigt verktyg åt Harder, af hvad orsak vet jag ej. Du kan måhända finna ut det, om du försöker. Gif honom sedan dina föreskrifter och säg, att han måste ändra sig.

— Vore det inte bättre, att jag väntade tills du ginge med? Jag blir kanske häftig om jag är ensam.

— Tänk då på Effie, så kan du säkert förhålla dig lugn. Minns äfven den stund du nyss varit med om, och jag är viss, att ditt hjärta skall fyllas af endast ödmjuka och förlåtande känslor.

— Jag skall lyda dig.

De voro nu åter hemma. Kate satt ute på trappan och väntade på dem. Hon hade undrat hvart de tagit vägen, och nu började hon genast att fråga om allt möjligt. Reinhardt besvarade vänligt hennes många frågor, och då hon hörde att många indianer skulle döpas i kyrkan på söndagen, enär de ämnade lefva som kristna, brast hon i gråt.

— Och jag som alltid sagt, att pastorn gjorde orätt i att stanna här ute, och att han bättre passade i en stor stad, hur orätt jag gjort! Gud hade allt en mening med att låta pastorn stanna här i alla

fall. Ett sådant där arbete kunde icke hvem som helst utföra.

— Det är endast Gud själf, som kan något sådant. Vi få vara hans ringa redskap, och han använder oss efter sitt goda behag. Icke må äran bli min, den gifva vi vår himmelske fader.

Gumman suckade, men hon kände sig både glad och stolt öfver den gode pastorn, hvilken hon räknade nästan såsom sin son.

Sedan de haft bön gemensamt, gingo Reinhardt och Braddon in i den förres arbetsrum, där de ännu ett par timmar öfverlade om det kommande, medan Kate sökte hvilan. Långt efter midnatt gingo de båda vännerna till ro, och då hade de klart för sig, huru de i allt skulle handla, och öfver dem hvilade Guds frid, ty de ville göra det bästa i alla afseenden.

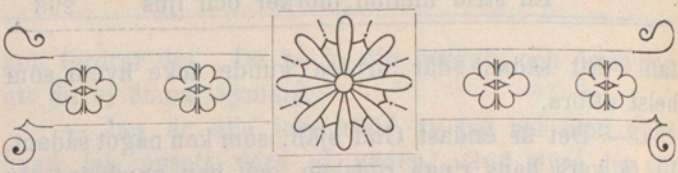

TJUGUFEMTE KAPITLET.

Hårda tag.

Ganska tidigt på torsdagsmorgonen var Braddon uppe och gick för att se till sina hästar. Detta fann han dock redan gjort, ty Reinhardt kom ut från stallet i samma ögonblick, som Braddon trädde ut på prestgårdens trappa.

— Är du redan vaken, Horace! Jag ämnade låta dig sofva så länge du kunde, ty du kan nog behöfva hvila dig.

— Det är ju redan sent på morgonen, och jag måste hem.

— Hem hinner du nog. Nu ser jag, att Kate har frukosten färdig, ty hon kommer ut. Då gå vi in och få oss något till lifs. Hästarne har jag sett om, så att du behöfver icke bekymra dig för dem.

— Du har varit uppe en god stund.

— Sedan klockan sex endast; hon är nu nära åtta.

— Och jag har sofvit. Du borde äfven söka mera hvila, ty du fördärfvar dig eljes efter hand.

— Frukta icke för det. Jag står ut med ganska mycket. Om jag blott kunde skulle jag sofva ännu mindre.

— Gick du till hvila i natt, då jag lemnade dig?

— Nej, jag hade ett arbete som icke tålde uppskof, och det fullbordade jag nästan, innan jag uppsökte mitt hviloläger.

— Hvad var det?

— Jag förberedde mig för det besök jag i dag ämnar göra hos våra röda vänner. Då får jag icke dig med mig utan måste tala ensam, ty de behöfva nu undervisning, och det är af nöden att då tala enkelt, så att alla förstå det, samt att framhålla de viktigaste punkterna i vår kristna religion.

— Allt det där är godt och väl, men jag lemnade dig klockan två; sedan arbetade du och var ändå uppe klockan sex. Hur länge sof du då?

— En timme.

— Du borde få en riktig uppsträckning af mig

— Kom nu så gå vi in och äta frukost. Kate har ju ropat ett par gånger. Fullföljer du ditt beslut och går till Brown i dag?

— Naturligtvis. Jag hoppas han är hemma.

Reinhardt undslapp den tillämnade uppsträckningen för sin vårdslöshet med afseende på sömn, och sedan frukosten var förbi och morgonandakten hållits, åkte Braddon sin väg, med löfte att återkomma följande dag.

Nu gällde det för honom att först besöka Brown och sedan skynda hem till Summerville, där de nog väntade på honom. Redan på långt håll såg han Effie stående ute på gården, och hon kände äfven igen

honom, samt kom ut på vägen för att möta honom.

— Ack Horace, så väl att du kom hit! ropade hon, då han stannade hästarne bredvid henne.

— Sätt dig upp och åk med mig, Effie. Jag ämnade mig ändå hem till dig.

Hon kom genast upp i vagnen och var så glad öfver hans vänlighet.

— Hvarför önskade du, att jag skulle komma just nu? frågade Braddon.

— Pappa har varit så förfärligt elak. Han letade hela dagen i går efter den där lådan, som jag gaf dig, och i dag tänker han resa bort; men han är så ond och har slagit både mamma och mig.

— Har han slagit eder! Då skall han få höra på det, som kan förtaga lusten till sådant.

— Men du får inte tala om för honom, att du fick lådan af mig, ty då blir han förfärlig.

— Det skall jag nog tiga med. Men hur är det med dig, Effie? Du ser friskare ut i dag.

— Jag förstår inte riktigt, men jag kan minnas så mycket nu, och mitt hufvud är inte längre så tungt. Jag känner mig frisk.

— Det både hör och ser jag. Men se där kommer din far ut. Han ämnar sig nog bort, men först måste jag tala med honom.

Braddon sprang ur vagnen och hjälpte Effie ner, och sedan hästarne blifvit bundna, gick den unge grufegaren fram till sin fiende. Ryktet om mordet på Rompe hade med stor hast spridts vida, och Brown visste väl om, att Braddon erkännt sig vara den skyldige. Nu skulle han visa, att han icke ville ha något gemensamt med mördare och dylika förbrytare.

— God morgon herr Brown och tack för senast, hälsade Braddon.

— God morgon, Jag vet inte att jag träffat Er på länge eller haft något med Er att göra, svarade Brown argt.

— Har Ni så dåligt minne, att Ni ej ens kommer ihåg den lilla tjenst Ni gjorde mig i förgår kväll?

Brown bleknade och fick ej fram ett ord till svar, hvarför Braddon fortsatte:

— Jag såg mig föranlåten att åka hit och tala med Er och få litet klarhet i ett och annat. Som jag förmodar så har Ni en stund att offra för samtal med mig.

— Hvad vill Ni mig? Jag förstår Er inte. Jag gjorde Er ingen tjenst i förgår. Det var ju då Ni sköt ihjäl den stackars Rompe.

— Alldeles som Ni nog minns. Ni kan tacka Gud, att Ni ej fick dela hans öde, ty hade jag ej fått det där slaget af honom, som nu är död, så försäkrar jag Er, att nästa kula ur min revolver träffat Er eller Er medbrottsling Harder.

— Ni har visst blifvit litet konstig af det förfärliga brottet Ni utfört. Ni pratar ju så rysligt dumt.

— Att stå på trappan och afhandla så viktiga ting passar ej. Vill Ni ej bjuda mig stiga in för att språka litet?

— Jag skall resa bort nu, så jag har inte tid.

— Om Ni gör det så kör jag genast ner till Summerville och anklagar Er för delaktighet i öfverfallet mot mig, och Ni skall inte hinna långt, innan Ni blir häktad. Vill Ni däremot vackert samtala med mig nu,

så kanske Ni till vidare kan slippa undan fängelse. Ni kan välja hvilket Ni bäst tycker om.

Här fanns icke mycket att välja på, det insåg Brown tydligt nog. Därför valde han också det bästa, ty han bad Braddon gå med in, och denne var ej sen att följa med.

— Hvad är det nu Ni vill mig? frågade Brown, då de tagit plats inne i stugans bästa rum.

— Jag vill tala litet med Er om det öfverfall Ni företog mot mig i förgår kväll i sällskap med Harder och Rompe.

— Vet Ni hvad en sådan där anklagelse kan kosta Er?

— Icke så mycket som själfva handlingen kan kosta Er.

— Jag var inte med.

— Neka inte till det, ty det är lönlöst. Jag känner igen Er ganska väl, och jag hörde Harders röst. Och jag har ännu starkare bevis för att Ni var med.

— Ni kan alldeles ingenting bevisa.

— Men om jag ändå kan det, hvad säger Ni då? Ni har ställt Er ganska illa, min bäste herre, och det torde icke gå så lätt för Er att komma ur det här. Kan Ni till exempel säga mig, hur Ni fick fatt i mitt kassaskrin, hvilket Ni gömde under golfvet i stallet?

— Ni ljuger, jag har intet skrin som tillhör Er! skrek Brown själfvande af vrede och fruktan.

— Nej, nu har Ni det inte, men Ni hade det i förgår kväll. För att Ni skall förstå, att jag har riktigt reda på Er, skall jag ock berätta, hur Ni och Edra medbrottslingar gingo tillväga. Sedan öfverfallet ute på vägen lyckats, togen I mina hästar och körde

ner till Summerville, sedan först mina nycklar blifvit anekterade. I gingen in i huset, togen skrinet och smögen bort därmed. Dock lyckades jag återfå det, innan någon af Eder anade det. Kan Ni nu se, att jag känner till saken fullkomligt?

Hvem gaf Er skrinet? Hvem har talat om allt det där för Er?

— Glömmer Ni, att Harder är min svåger, och att ånger kan uppstå i hvilket hjärta som helst?

— Så har han då endast velat draga mig med på det där för att kunna störta mig i elände! Men han skall nog få sin del. Det var han som uppgjorde hela planen, och jag skulle bara hjälpa honom.

— Men hvarför kunden I icke gå ner till Summerville och bestjäla mig utan att först öfverfalla mig så där?

— Inte vet jag. Harder var arg på Er, och han ville naturligtvis inte, att Ni skulle komma till hans hem den där kvällen, ty då hade Ni sett, att brefvet var osannt, och Harder haft att göra reda för, hvar han höll till den där kvällen. Har Ni träffat honom i dag eller i går?

— Ännu har jag inte sett honom, sedan jag blef öfverfallen.

— Men han hade ju talat om det där för Er.

— Så sade jag icke. Jag frågade endast om Ni glömt, att han var Er medbrottsling.

— Ni lockade mig i en fälla. Ni är en usling. Men det är ingen som hört något, och jag nekar nu till det. Ni kan inte göra mig någon skada.

Braddon log ett sorgset leende, och medan Brown steg upp och vandrade af och an på golfvet under

den största sinnesrörelse, tänkte den unge grufegaren öfver, hvad han skulle företaga. Plötsligt vände han sig till Brown:

— Tror Ni på Gud, herr Brown? frågade han allvarligt men vänligt.

— Hvad, hvad vill Ni med det?

— Jag önskade veta, om Ni gör det.

— Ja visst. Nog tror jag att det finns en Gud.

— Tror Ni inte äfven, att vi alla en gång inför honom skola aflägga räkenskap, för vårt lifs handlingar?

— Det där hör inte hit. Ni är väl ingen prest heller.

— Kanhända inte, men jag tror på Gud, och därför frågar jag om Er tro, ty det är bra att veta, hurudana ens fiender äro i sina hjärtan.

— Jag har inte tid att prata om sådant där.

— Möjligen. Det är endast ett par andra saker jag måste tala om ännu, och sedan skall jag icke besvära Er.

— Det var bara det.

— Ni lofvade en gång inför Gud att vara en god make för den kvinna, som är Er hustru; och om Ni tror på Gud, så förstår Ni äfven, att detta löfte är heligt, samt att Gud skall begära räkenskap af Er för hur Ni hållit det.

Brown stannade midt framför sin motståndare och betraktade honom med vrede. Detta inverkade dock icke det minsta på Braddon, hvilken fortsatte:

— Ni har ett barn, en älsklig dotter, och det hade varit Er plikt att såsom en god fader leda henne på den bästa vägen. Men hur har Ni gjort? Er hust-

ru har Ni misshandlat mer än en gång. Ett förfärligt uttryck för kärlek. När en rå och eländig man, hvilken jag sorgligt nog är släkt med, fick dåliga tankar och vände sig till Er ocn anhöll om hjälp, var Ni genast villig, och i Er råhet och syndfullhet slog Ni Er dotter, så att hon blef skadad till sitt förstånd. Ni handlade mera uselt än Judas, då han sålde världens frälsare. Gud skall kräfva Ert barns själ ur Er hand, ty Ni ville sälja den för lumpet guld. Ni skall icke en gång kunna skylla på Harder; han har skuld nog ändå, och Ni är så pass gammal, att Ni själf är ansvarig för Edra handlingar. Tror Ni på Gud, herr Brown?

Den gamle mannen stod stel af fasa framför sin åklagare. Icke ett ord kunde han pressa fram till svar, men han skälfde som ett löf för vinden, och hans ögon voro blodsprängda.

— Ni kan ej svara mig, fortsatte Braddon obevekligt. Ert samvete och Er fruktan tala ett för högljudt språk, och det förlamar tungan. Nåväl, Ni har varit en riktig usling allt intill denna dag, och jag gjorde alls icke orätt, om jag öfverlemnade Er i rättvisans händer. Men det finns räddning för Er ännu. Kanske har Gud hört Er hustrus många böner för Er, ovärdige; och kanske har han sett Er stackars dotters tårar länge nog och sändt mig hit i dag för att visa Er något bättre än det flydda. Ni har fallit djupt, men det finns nåd att få för den brottslige.

— Gå, lemna mig, stönade Brown.

— Nej, ännu har jag inte uppgjort allt med Er. Hvad tycker Ni skulle vara bäst: att få stanna hemma här eller gå till fängelset?

— Det var också en fråga.

— Men den passar bra, ty det beror på Er själf, hur det skall gå. Ni får själf bestämma om det där.

— Huru då?

— Ni har syndat mycket, och Ni är en grof brottsling, så att fängelset står öppet för Er. Men jag skall tala om ännu något mera för Er. För en viss persons skull vill jag visa mig vänlig mot Er och förlåta Ert brott mot mig; dock endast på vissa villkor.

— Hvilka äro då dessa?

— Från och med i dag afbryter Ni all förbindelse med Joe Harder, och om han än bjöde Er aldrig så mycket, för att Ni skulle hjälpa honom i utförande af hans alltid onda planer, så måste Ni visa bort honom ändå. Ni låter bli att åka till staden och sitta på krogen dag efter dag, och i stället börjar Ni och sköter Ert landtbruk, hvilket ej blir hvad det bör vara, så länge Ni inte bryr Er om det. I min närvaro ber Ni Er hustru och dotter om förlåtelse för allt det onda Ni gjort dem och lofvar högtidligt inför Gud att hädanefter på bästa sätt visa Er som en god make och fader. Dessa äro villkoren. Går Ni in på dem så får Ni stanna hemma, så länge Ni håller dem, men den dag Ni bryter dem, har jag ej mer något förbarmande med Er. Välj nu.

— Jag kan inte.

— Farväl då, herr Brown. Vårt samtal är slut. Jag sänder andra hit att tala vidare. Försök ej att rymma, ty Ni hinner Ej långt, innan Ni ändå blir gripen.

Braddon talade med fruktansvärdt allvar och steg upp för att gå.

— Vänta ett ögonblick, bad Brown, då den unge mannen redan var vid dörren.

— Jag har ej mycken tid, och att sitta och prata utan att komma till något resultat lönar ej mödan.

— Men vi komma nog dit.

— Ni vet villkoren.

— Jag går in på dem.

— Däri gör Ni rätt och bäst för Er själf. Inte vill jag tvinga Er, och inte är det för Er skull jag framställt mitt förslag, ty Ni är inte värd något medlidande.

— Jag vet nog det, jag är usel.

— Ni ser det då ändtligen. Tänk så ljust och lyckligt Ert hem kunde hafva varit, om Ni blott insett Er synd några år tidigare. Ni har förlorat mycket genom Er dårskap, men jag vill gifva Er tillfälle att åtminstone delvis reparera skadan. Helt kan den måhända aldrig göras om till det bästa. Vill Ni gifva mig de fordrade löftena nu, medan Er familj är närvarande?

— Ja.

— Förstå mig nu riktigt, herr Brown. Jag menar väl med Er, och jag hyser det djupaste medlidande med Er familj. Fördenskull vill jag förlåta Er och gifva Er detta tillfälle till bättring. Vill Ni kalla in Er hustru och Effie?

Brown gick till dörren och ropade åt de båda, och de kommo genast. Effie gick fram och ställde sig bredvid Braddon och lade handen på hans skuldra.

— Har du talat om det för honom? frågade hon ängsligt.

— Var lugn, mitt barn, jag har blott talat om det, som kan bli till det bästa för dig.

— Då var du riktigt snäll, Horace, ty hade han fått veta det och talat om det för den förfärlige Harder, så hade denne kommit och dödat mig.

— Du behöfver inte mera vara rädd för Harder, ty nu bryr sig din pappa icke mera om honom. Din pappa skall bli snäll och god nu, och om Harder skulle komma hit, så blir han genast bortkörd.

— Har du bedt pappa göra så?

— Ja, och han har lofvat det äfven. Nu har han något att säga Eder båda två.

Fru Brown var förvånad. Hon såg att något underligt måste hafva försiggått med hennes man, ty han var så allvarlig och såg ledsen ut.

— Tala nu, herr Brown, det är Er tur, uppmanade Braddon.

— Jag har inte varit, — — — .

Han kunde icke fortsätta, ty gråten kväfde rösten, och han kastade sig snyftande ned på en stol. Braddons allvarliga ord hade gripit honom långt djupare, än han velat visa till en början.

— Hvad är det med honom? frågade den ängsliga hustrun.

— Det är blott samvetets röst i hans hjärta som nu talar. Jag har visat honom, hur brottslig han varit mot Eder båda, och ändtligen har han insett det. Med Guds hjälp skall det nu komma ljusare dagar för Eder alla. Gud hör bön, äfven om han ibland dröjer något, och Ni har ju bedit länge.

Fru Brown böjde sig ned till sin man och klappade honom på hufvudet, och äfven hon grät.

— Var icke så ledsen, sade hon.

Då fick Brown kraft att svara.

— Jag har varit en usling, sade han under tårar. Jag har handlat mycket illa mot dig och Effie och mot alla andra. Harder förledde mig till mycket. Nu vill jag gifva det löfte som herr Braddon fordrar, men jag ger det icke af tvång utan med hjärtlig frivillighet. Jag slutar upp med Harders sällskap, och jag skall försöka fylla min plats i hemmet på ett hederligt sätt. Förlåt mig, kära hustru, allt det onda jag gjort dig.

— Så innerligt gärna, svarade hon, leende genom tårarne.

— Och du Effie, var inte rädd för din pappa längre. Jag var så elak mot dig och jag har gjort dig så illa. Om du nu förstår mig så förlåt din fader.

Effie förstod det nog, och hon klappade i händerna af glädje.

— O, så roligt, nu får Harder inte komma hit mera. Så snäll du var, Horace, som lärde pappa bli god.

— Det var för din skull, barn, svarade Braddon rörd.

— Jag visste allt det, och jag sade till mamma i går, att du håller af mig, fast det är så mörkt i mitt hufvud ibland.

— Då narrades du inte för henne, ty jag håller mycket af dig.

Icke tänkte föräldrarne på, att det låg en djupare betydelse i dessa ord. De trodde, att de talade så endast för att uppmuntra henne.

— Ack, nu får jag lof att gå efter prestens bok och låta dig läsa i den. Jag brukar alltid läsa i den,

då jag är mycket glad eller mycket ledsen, och det gör mig godt.

Hon sprang ut ur rummet och återkom snart med sin bibel, som hon lade på Braddons knä. Nu kände han sig icke besvärad af att läsa i den, ty alltsedan han för indianerna tolkat Reinhardts ord, hade han i sitt hjärta förnummit alldeles nya och heligare känslor. Han undrade, hvad som kunde passa bäst att läsa denna stund, och då han öppnade bibeln föll hans blick genast på berättelsen om den förlorade sonen, och den läste han. Då han slutat sade han till Brown:

— Ser Ni, det varder glädje i himmelen öfver en syndare, som bättrar sig. Jag hoppas, att änglarne i dag hafva verklig orsak att glädjas öfver Er.

Brown svarade ej, han blott böjde sitt hufvud och grät.

— Jag tror vi göra bäst i att bedja också, sade Braddon och föll på knä. Effie smög sig tätt intill hans sida, fru Brown böjde sina knän vid soffan, och Brown satt kvar i sin stol, döljande ansiktet i händerna. Falla på knä och bedja med, det kunde han ännu icke, han blygdes för att göra det; men hans stund skulle komma.

Sedan Braddon bedit högt, reste han sig, och det glänste tårar äfven i hans ögon.

— Är du ledsen? frågade Effie ängsligt.

— Nej min vän, jag är lycklig nu, ty jag hoppas, att bättre tider stunda för eder. Tror Ni inte det, herr Brown?

— Jo, jag vill tro det, svarade Brown ödmjukt.

— Således har jag denna sak klar med Er. Nu

återstår att komma till Harder, men det hinner jag icke i dag. Ämnar Ni Er till honom?

— Förut gjorde jag det, men nu är lusten borta. Jag har lofvat Er att icke mera umgås med honom, och det är bäst jag börjar uppfylla mitt löfte genast, hvad det än må kosta. Ni må veta, att det blir svårt för mig att komma ur hans klor, ty jag är skyldig honom mycket, och förstår han, att jag inte mer vill vara med honom, så blir han vild.

— Ni är då i skuld också. Det kan dock icke gå mer än illa i det fallet, och råkar Ni illa ut så lita på mig, ty kan jag hjälpa Er, så gör jag det, ifall Ni blir Ert löfte trogen.

— Tack herr Braddon, jag förstår nu att Ni menar väl med oss.

— Det har jag alltid gjort. Men vill Ni icke nu tala om för mig ända från början den plan Ni uppgjort tillsammans med Harder för öfverfallet i förgår?

— När Ni redan vet så mycket, så är det väl bäst Ni får veta hela sanningen.

— Det är bäst.

Brown berättade det hela för den uppmärksamme Braddon. Då han slutat suckade den unge mannen djupt.

— Hur sorgligt att dylika planer kunna läggas af förståndiga män, sade han.

— Jag vet att det är sorgligt. Men hur kunde Ni bli lös, och hur fick Ni reda på skrinet?

— Tala inte om det, Horace, ty då blir pappa så ond! utropade Effie ängsligt.

— Var inte rädd, barn lilla, svarade fadern; jag

blir inte mera ond på dig. Han kan utan fara för dig tala om det.

— Effie kom till mig och löste mina bojor, och hon hade skrinet med sig. Hon var i detta fall en riktigt förståndig flicka, och jag är henne tacksam för hjälpen.

— Ja, den gången var hon förståndig, och därför är jag nu glad. Förlåter Ni mig verkligen den del jag haft i detta onda spel.

— Allt är förlåtet så länge Ni håller Ert löfte. Blif en god man nu, herr Brown, och Ni skall få se, att Ni hädanefter skall lyckas bättre i allt, än Ni gjort hittills.

— Jag skall försöka.

Braddon måste nu gå, ty han anade, att man väntade på honom i Summerville. Sedan han gått satt Brown länge tyst och tankfull, och när han till slut upplyfte sitt böjda hufvud, glänste tårar i hans ögon.

— Jag har icke varit hvad jag bordt vara, sade han till sin hustru, men jag skall bli det nu. Harder har länge nog ledt mig i sin onda garn. Med Guds hjälp skall det gå. Mister jag gården så har jag två starka armar att arbeta med. De ha hvilat länge nog, men i dag träda de åter i verksamhet.

Huru glad var icke hans hustru öfver dessa ord; och Effie förundrade sig öfver faderns stora förändring. Samma dag började Brown också sitt arbete på åkern, och det gick ganska bra, trots det han nu var litet ovan.

Men Braddon åkte hem, och nyfikna blickar mötte honom i Summerville. Mer än en hade trott att han rymt sin väg för att slippa undan straffet för det nödtvungna brottet, men de sågo nu, att de bedragit sig angående honom.

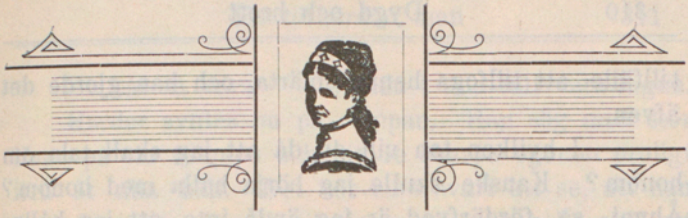

TJUGUSJETTE KAPITLET.

En förhärdad man.

Jo, nu ser du, hvilken eländig brottsling din herr bror är. Hit kan han komma och lägga sig i det som alls icke angår honom samt spela storslagen och ärlig, och så öfverfaller han och mördar ärligt folk ute på vägarna, när det är natt. Det var just något sådant jag trodde honom om.

Dessa ord yttrade Harder till sin hustru då han på fredagen steg upp från middagsbordet. Han hade på torsdagen fått reda på Braddons brott, såsom han själf påstod, men det visste han redan förut. Sedan han äfven af andra hört det omtalas, hade han ej en stund upphört att tala därom, och han gjorde det på ett sätt, som ovillkorligen skulle såra Delia.

— När du blott talar i den där tonen om honom är det mycket bättre att du ingenting säger. Jag har redan hört nog.

Hennes röst kväfdes nästan af de frambrytande tårarne, och hon ämnade aflägsna sig, men Harder hade intet förbarmande. Nu var det ju ett så godt

tillfälle att tillfoga henne smärta, och han gjorde det äfven.

— I hvilken ton vill du då att jag skall tala om honom? Kanske skulle jag börja hålla med honom? Åhnej, så fördärfvad är jag ändå inte, att jag håller med mördare och andra skälmar.

— Om han är mördare, så har han begått brottet endast till självförsvar, det är jag säker på. Vänta med din dom, till dess du får reda på verkliga förhållandet.

— Har jag inte reda på det kanske? En usling är han, det har jag alltid sagt, och det står jag vid.

— Jag vill ej tala mera med dig i detta ämne.

— Så låt bli då, men det är inte lönt att han kommer hit mera, ifall han någonsin skulle bli fri. Jag hoppas dock att han för lifstiden får stanna inom fängelsets dörrar.

Knappast har han hunnit uttala sista ordet, förrän Braddon och Reinhardt körde upp på gården. Den förre hade kommit redan tidigt på morgonen, enär han dagen förut hade fått tillåtelse att resa ut, och sedan de en stund varit hos indianerna, hvilka med glädje mottagit dem, gingo de åter upp till prestgården, fingo litet mat af gamla Kate, och sedan företogo de resan till Harder.

— Huru tror du vi skola blifva mottagna? frågade Braddon, då de skulle stiga ur vagnen.

— Väl hoppas jag. Dock gör det ingenting hurudan början är härvidlag, endast slutet är godt.

— Han låter nog inte det goda få öfverhanden som Brown gjorde. Du skall få se att han blir mycket ond.

— Låt så vara. Vi kunna i alla fall vara lugna.

Harder syntes nu på trappan. Han sög med stor ifver på sin rökpipa och lät de skarpa ögonen oroligt irra åt alla håll. Det var icke svårt att se, att han ämnade möta Braddon, såsom man kan ha skäl att möta en mördare.

— Goddag, hälsade Reinhardt, då han kom fram till huset. Harder mumlade något ofattligt till svar.

— Det var bra att du var hemma, så att vi kunna få tala litet med dig, inföll Braddon.

— Hvad vill du mig? Kanske du vill skjuta ihjäl mig, såsom du gjorde med den stackars Rompe? Men du är inte ute på vägen i mörkret nu, och jag är inte så enfaldig att jag låter öfverrumpla mig.

— Tacka du Gud, att de utsågo dig att hålla hästarne. Hade Rompe åtagit sig det och du själf försökt draga mig ur vagnen, så hade det varit du som i morgon fått bäddas ner i grafven.

— Hvad menar du din usling? Har du ingen försyn för hvad du säger?

— Jo, just så mycket som jag bör. Var dock så snäll och tala ur en annan ton i dag, ty eljes ångrar du dig. Det beror just på ditt tal den här stunden, hvar du skall tillbringa de kommande åren. Vill du inte taga reson, så bryr jag mig icke om att visa barmhärtighet, och du får gå till fängelset för öfverfall och mordförsök samt för inbrottsstöld.

Nu teg Harder. Han hade varit så säker på sin sak, att han aldrig kunnat ana, att Braddon någonsin skulle få reda på hans delaktighet i det fatala öfverfallet.

— Vi göra kanske bäst i att gå in och tala om den här saken, sade Reinhardt med stort lugn.

— Har Ni också några dumheter att komma med? for Harder ut emot honom.

— Åhnej, vi skola nog tala sansadt och med förstånd, om Ni blott vill gifva Er tålamod och höra på.

— Jag har annat att göra än att sitta och pladdra med en förryckt prest och en usel mördare.

— Kom nu inte med några förolämpningar, min bäste Joe Harder, ty det säger jag dig redan nu, att vill du inte visa dig som folk, så låter jag redan denna dag häkta dig för öfverfallet i tisdagskväll. Du må veta, att Brown bekännt alltsammans, och du är räddningslöst i min hand, sade Braddon och trädde sin svåger ett steg närmare.

— Ack en sådan usling! Men du ljuger, han har ingenting sagt. Han kan ingenting påstå något.

— Jo, det kan han nog. Och för att du skall tro det riktigt, så kan jag tala om, att han äfven låtit mig få tillbaka skrinet, som du stal uppe i mitt rum. Kanske du nu vill låta oss tala med dig, och kanske du äfven vill bli litet fogligare i dina uttryck.

— Nog kan jag tala med eder, men det går inte att komma med några dylika lögner mot mig. Det är väl bäst att vi gå in.

— Jag tror nog det. Du får nog lära dig bli ännu medgörligare innan vi skiljas.

Delia kom nu ut, och då hon fick se Braddon, störtade hon i hans famn.

— Ack, Horace, säg mig det, är du skyldig till detta förfärliga brott?

— Lugn, älskade syster. Det är icke så farligt

som du tror. Jag blef öfverfallen af några röfvare och måste försvara mitt lif. Detta är hela mitt brott.

— Du har då inte dödat någon?

— Jo, sorgligt nog så har jag det, men som det skedde till självförsvar, så blir jag säkert frikänd.

— Delia grät, och Braddon tröstade henne med, att allt skulle aflöpa väl för honom.

— Skall du inte hälsa på Arnold? frågade han då hon tycktes hafva glömt att någon mera var med.

— Förlåt mig min oartighet. Jag var så upptagen af tanken på dessa förfärliga ting, att jag alldeles glömde allt annat.

— Behöfs ingen ursäkt. Det förlåtes så gärna svarade Reinhardt och räckte henne handen.

Harder hade ej stannat för att lyssna till dem utan gick in och satte sig vid fönstret. Han försökte att i all hast tänka ut ett sätt att rädda sig ur denna knipa, men det var honom omöjligt att finna någon utväg. Då Reinhardt och Braddon strax därpå inträdde, låtsade han vara mycket lugn.

— Vi ha i dag kommit för att med dig afhandla den för både dig och mig så viktiga frågan om det där brottet, sade Braddon.

— Jag har ingenting därmed att göra och känner icke till det.

— Hvad lönar det väl, att du försöker ställa dig oskyldig? Brown har bekännt alltsammans, då han insåg, att ingen möjlighet fanns att undgå häktning, utan genom uppriktighet.

— Då var han mer än dum. Om jag häktas blir han fast i alla fall, det är ju klart, ty han kan icke gå fri ensam.

— Alldeles riktigt, men han är beredd därpå, om det skulle fordras. Han blef af dig tvingad att deltaga i det skamliga brottet, men hufvudparten spelade dock du. Ditt straff blir därför svårast.

— Det fruktar jag inte mycket för. Han var den som kom upp med det, och jag lyfte aldrig min hand mot dig eller någon annan.

— Men du höll hästarne, och du hjälpte till att bära mig in i stugan, sedan jag blifvit bunden. Därtill var det du, som stal skrinet i mitt rum.

— Du har ju fått igen det af Brown, så var det väl han som stal det.

— Nej inte alls. Det var du som bar den från mitt hus, och du öfverlämnade det till Brown, när du skildes från honom utanför hans hem.

— Du tyckes vara mycket väl underrättad.

— Ja, lyckligtvis fanns det ett vittne, som såg dig, då du bar skrinet.

— Ett vittne? Nu ljuger du igen. Ingen människa såg oss på hela kvällen.

— Så trodde du, men likväl fanns det en som var vaken. Du får nog veta det, när tid blir. Emellertid kommo vi nu hit, icke för att tala om ditt brott allena utan för att öfverlägga om, hvad som kan göras för att utplåna det eller rättare; huru vi skola få följderna däraf så lindriga som möjligt.

— Är du rädd för lifstids straffarbete?

För min skull fruktar jag ingenting, men du får svårare att reda dig. Det ligger i min makt att anklaga dig eller icke, och du får liksom Brown välja hvilket du vill. Han valde det bästa ändå.

— Och så gör jag. Du kan gå och taga den

skenhelige presten med dig, ty med sådana herrar vill jag ingenting ha att göra.

— Alldeles som du vill. I morgon blir du häktad. Delia får komma hem till mig med barnen, och din gård får myndigheterna taga hand om. Tro inte att jag har något förbarmande med dig, när du trotsar. Länge nog har du spelat din usla roll, och en gång måste det taga slut. Är du redo att sluta nu så är jag det äfven.

— Hvad fordrar du då för att icke låta häkta mig? frågade Harder efter ett kort betänkande.

— Det är ganska mycket, när man betänker att det är af dig det fordras, men ändå inte mer än att du mycket väl kan stå ut därmed.

— Låt höra då, så få vi se hvad jag kan göra.

— Du måste för det första punktligt lyda de befallningar jag gifvit dig med hänsyn till Delia och ditt hem. Din tid såsom hustyrann måste vara slut.

— Jaså, du lägger dig fortfarande i mina husliga angelägenheter. Det borde du icke göra, ty dem sköter jag själf alldeles som de böra skötas.

— Du har hört hvad jag sagt i detta afseende. Vidare måste du sluta upp med att supa och spela. Du har länge nog varit en visa i hvar mans mun för ditt oregerliga och vilda lif.

— Så länge jag inte super upp eller spelar bort något af det som är ditt, så angår den saken dig icke alls.

— Vidare måste du helt och hållet lämna Brown och hans hus i fred. Försök ej att företaga några åtgärder för att nedgöra honom nu, sedan han lofvat börja lefva ett bättre lif, ty då gör du illa åt dig själf.

— Han skall nog få kännas vid hvad han gjort. Han har varit så förfärligt dum, att han skvallrat om det här för dig, så må han stå för det. Jag skall då kräfva ut mitt till sista skärfven.

— Vidare måste du sluta upp med allt ditt bittra prat och dina många lögner om min vän pastor Reinhardt, ty han har aldrig gjort dig något ondt, utan det är du, som i allt borde blygas för ditt beteende mot honom.

— Sluta upp att ljuga om den där! Han pekade med en föraktfull åtbörd på Reinhardt. Nej hör du nu går det för långt. Man behöfver visst inte ljuga för att få något att säga om honom. Han vore värd att hängas och det genast.

— Tyst med dina förolämpningar. Går du in på allt som jag nu fordrat eller föredrager du att bli häktad.

— Ingendera delen. Låt mig nu säga dig ett förståndigt ord. Du är en genompiskad skälm, som bara försöker att komma undan straffet för ditt brott och därför skyller du på andra. Jag hoppas att de som hafva rättvisan om hand äro förståndiga nog att sätta in dig, innan du gör dig skyldig till något nytt elände, ty af dig kan man ha orsak att frukta allt. Lemna nu mitt hus och det genast, om du inte vill, att jag skall låta drängarne kasta ut dig, ty själf vill jag inte röra vid dig med ett finger.

Ådrorna svällde på Braddons panna, och han var nära att glömma sig och fara ut i vrede mot den oförskämde, men Reinhardt såg det och lade vänligt sin hand på hans arm.

— Vi göra bättre i att gå, min broder. Lagen

må hafva sin gång med denne herre, hvilken tyckes hafva föresatt sig att drifva sin elakhet till det yttersta. Bättre kunna vi använda vår tid än i samtal med honom.

— Du har rätt, må vi gå härifrån. Jag har försökt göra mitt bästa, och när det inte hjälper, får jag väl lämna det i andras händer. Vore det inte för den stackars Delias skull, så vore han redan inom lås och bom.

— Nåväl, han får se, om han vinner något genom sitt trots. Du har nu handlat i kärlek så långt du kunnat och kanske något längre än du borde. Gud skall nog sörja för Delia och barnen, äfven sedan den ne råe man är borta. De kan säkerligen aldrig få det sämre än de nu ha det.

— Du vill taga dem till dig! röt Harder och sprang upp. Du går här och smyger gång efter annan, men nu skall du få se på annat, usle skojare!

Han ilade skyndsamt in i ett närgränsande rum och återkom med en grof käpp, hvilken han hotfullt höjde öfver Reinhardts hufvud. Men då hade det gått långt nog och ett kraftigt grepp af Braddons hand kom honom att fara tillbaka.

— Harder, kom ihåg hvad du är, och tänk på hvad du gör. Det är lönlöst för dig att uppträda på detta sätt. Tacka Gud, att jag fått litet mera af kristendomens kraft i min själ nu än jag haft förut, ty hade jag ej fått det, så kanske du detta ögonblick delat den olycklige Rompes öde. Men jag är starkare nu att hålla mig lugn, och detta är en Guds nåd.

Dessa ord gjorde intryck på den förgrymmade mannen, och taget kring hans arm inverkade kanske

allra bäst. Han sänkte käppen och drog sig skamsen något tillbaka. Reinhardt stod under dessa minuter lugn, kall och orörlig som en huggen bild, och hans mörka ögon tycktes med sin skarpa vilja genomtränga Harders själ. Den stunden utkämpade han åter en bitter strid i sitt inre, en af de bittraste han kanske någonsin utkämpat. Men tyst och ängslig steg bönen ur hjärtedjupet, och i den bönen segrade han öfver sig själf.

— Kom så gå vi nu, Horace, sade han till sin vän, och det var blott en svag darrning i rösten som förrådde hans känslor.

— Jag är redo att gå, men först måste jag tala litet med min syster.

— Du har intet att säga henne, inföll Harder bittert.

— Därom rådfrågar jag numera icke dig. Jag talar med henne så mycket jag vill och när jag vill och du kan icke göra det minsta däråt.

— Det skall du få se.

— Han fick dock intet svar på dessa ord, ty de båda vännerna gingo, och i köket träffade de Delia. Sedan hon bedt tjänsteflickan gå och fullborda ett arbete i de andra rummen, fick Braddon tillfälle att förklara för henne allt, och Harder störde dem icke. Hon hörde uppmärksamt på utan att yttra ett ord, men hennes kinder voro ömsom likbleka, ömsom blossande röda, och ur bröstet trängde då och då en smärtsam suck. Då hon fått veta allt, tillade Braddon:

— Och nu, min kära Delia, gör du förståndigast i att taga barnen med dig och flytta till mig, ty i morgon kommer Harder att bli häktad.

— Nej, nej Horace, för Guds skull gör det icke! Jag står inte ut med det. Hjälp mig, Arnold, att bedja honom om förbarmande.

Hon sträckte bedjande sina händer mot sin ungdomsvän, och så sjönk hon medvetslös till golfvet.

— Arma, lidande barn, mumlade Reinhardt, då han upplyfte henne, och en tår föll ur hans öga ned på hennes bleka panna. Braddon badade hennes hufvud med kallt vatten, och snart återfick hon sansen. Då hon fann sig hvilande i Reinhardt armar, spratt hon till af förfäran, men så stod åter den dystra sanningen för henne, och då såg hon i honom endast presten och den orubblige vännen. Lutande sig till honom bad hon åter:

— Öfvertala Horace att icke göra det. Du är den ende, som förmår det.

— Så brast hon ut i häftig gråt, och de båda männen sågo frågande på hvarandra.

— Försök att vara lugn min kära vän, sade Reinhardt. Vi skola nog på något sätt ordna det till de bästa. Gråt icke mera.

Hon hörde honom, kände så väl sedan fordom denna milda och ömma röst, och hon blef lugnare.

— Jag kan icke uthärda det, sade hon, ty mina barn komma att få lida däraf. För min skull kunde det ju icke göra så mycket, ty jag tror att Gud snart kallar mig härifrån, men ack barnen.

— Käraste Delia, jag vill visst inte göra något illa för dina små, inföll nu Horace ömt, men jag tror det blefve till det bästa både för dig och dem, om du sluppe honom. En dag får han i alla fall straff för

alla sina onda gärningar; och du vet, att de små lära ingenting godt af sin fader.

— Jag vet det broder, men så länge jag lefver har jag dem i min vård, och jag kan visa dem, hvad som är rätt och godt. Svårare blir det för dem, då jag är borta.

— Då skall jag taga vård om dem. Du behöfver alls icke ängslas. Om du nu så önskar skall jag icke anklaga honom, men då måste du i stället lofva, att vid första tillfälle han blir brutal mot dig, går du härifrån och kommer till mig. Vill du i så fall lofva mig det?

— Ja, det lofvar jag, blott icke vårt namn nu lämnas åt vanära och smälek. Det är tungt nog ändå för mig.

— Bered dig dock på, Delia, att Harder nu blir svårare än förr, ty så förstår jag hans mening vara. Frukta dock icke, ty jag lefver än och hjälper dig.

— Och i mig finner du också en vän som icke sviker, tillade Reinhardt.

— Tack, då fruktar jag ej. Redan förut har jag varit trygg, åtminstone på sista tiden, ty jag har lärt mig att åter gå med allt till Gud i bön, och i hans nåd finner jag tröst.

— Då har du sökt upp vännen framför andra vänner, och han kan hjälpa i all nöd. Glöm aldrig bort honom, hur mörkt ditt lif må synas, och du skall finna, att han för hvarje dag och hvarje pröfning ger erfordelig nåd och kraf.

Ännu en stund sutto de samspråkande om sina angelägenheter, och så måste de båda vännerna gå. De tröstade Delia med, att de skulle styra allt så väl

som möjligt, och hon var någorlunda lugn, då de gingo.

Knappast hade de lämnat gården, förrän Harder sökte upp sin hustru. Hon darrade vid hans åsyn ty nu kände hon verklig afsky för denne brottslige man.

— Jag kunde just tro att du skulle sitta här och tjuta, sedan dina såta vänner gått sin väg. De ha väl proppat dig full med sina snygga lögner nu.

— De narrades ingenting för mig.

— Jo, det gjorde de. Kanske inte din söta bror sade, att jag varit med om att öfverfalla honnm?

— Det sade han allt, men då narrades han inte.

— Han ljög, hör du inte det! Jag har aldrig öfverfallit honom.

— Det må du säga till dem som tro dig. Jag kan inte.

— Du skall först och främst tro på din man. Om de där skurkarne våga anklaga mig och jag blir kallad till rätta, så måste du svärja, att jag var hemma hela den kvällen som öfverfallet skedde.

— Aldrig. Du var ute den kvällen. Du kom hem sent, och dina kläder buro alltför tydliga spår af att du har varit med om något.

— Tig kvinna, och hör hvad jag säger. Du skall vittna för mig, och gör du icke det, så är ditt lif sedan inte värdt så mycket som så.

Han knäppte med fingrarna och dröjde hotande framför henne. Långsamt reste sig den arma plågade kvinnan, och lugn stod hon framför den uppretade, vildsinte mannen.

— Om du beräknar något sådant så räknar du fel. Skulle jag kallas att vittna, så blir mitt vittnes-

mål emot dig. Du är en grof brottsling och du förtjänade ett strängt straff. Jag kommer aldrig att säga den minsta osanning för att rädda dig.

Det svar hon fick var ett slag så hårdt, att hon föll utan ett ljud. Den dagen blef Delia bruten om hon ej var det förut. Harder sparkade henne, slog henne upprepande gånger, och då han ändock ej tyckte det vara nog, trampade han på henne. Det sipprade fram litet blod mellan hennes läppar, och när Harder såg det slutade han med sin grymma misshandel.

— Kan hon inte vittna för mig, så skall hon åtminstone inte säga något emot mig, mumlade han mellan de sammanbitna tänderna under det han bar henne in i ett annat rum.

Sedan han vårdslöst kastat henne på en soffa gick han in i sitt eget rum, samlande ihop de pänningar han hade, och en stund därefter åkte han bort.

Tjensteflickan fann Delia medvetslös och eländig, och hon blef förd till sängs så fort kunde ske.

— Jag blef så sjuk, sade hon med ett matt leende till den allvarliga flickan.

— Säg hellre att frun blef slagen. Det är inte lönt att skyla öfver det längre, jag vet ändå hur det är, och jag ser nog hvad som fattas.

— För Guds skull säg ingenting därom till någon.

— Jag kan nog tiga, men det säger jag, att frun är mycket dåraktig som stannar här. Vore det jag så ginge jag genast min väg och vände aldrig tillbaka.

— Så ämnar jag också göra, och så snart jag blir stark nog, flyttar jag till min bror.

— Det är just hvad frun bör göra. Här duger det inte att stanna. Han tar lifvet af Er en vacker dag.

— För att taga det fordras sannolikt inte så mycket nu. När barnen komma från skolan så sänd dem in till mig.

— Önskar Ni ingenting nu?

— Nej tack snälla vän, bara jag får lugn och ro, så är det bra.

— Skall jag inte sända efter en läkare?

— Åhnej, det bry vi oss inte om. Jag blir frisk tills i morgon igen, och det såge bara illa ut att bedja doktorn komma hit för så litet.

Flickan gick, men hon ropade till en af drängarne, som var hemma, att han genast skulle fara ned till staden och bedja doktorn komma, ty fru Harder var sjuk.

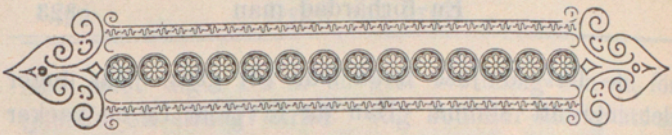

TJUGUSJUNDE KAPITLET.

En underbar gudstjenst.

Öfver de vida prärielanden strålade en glänsande klar sol; söndagsmorgonen stod som förklarad, och hela naturen tycktes hafva fått i sig någonting af nytt, helgjutnare lif. Fältens rödgula färgton från höst och vinter var utplånad, grönskan hade segrat fullständigt och sköt nu fram i mäktig kraft, mjuk och svällande, som hon förmår blott i den vackraste våren. De små nyponbuskarne, hvilka växte ganska ymnigt på prärierna, stodo i blom. Det doftade friskt från de skära, enkla blommorna, och fjärilarne njöto mest däraf, då de ifriga och ystra fladdrade från blomma till blomma.

— Och midt i denna svällande vårgrönska låg kyrkan på sin kulle. Däruppe var det lifligt denna söndagsmorgon; men ändå var det ingen liflighet som kunde störa andakten. Män och kvinnor gingo tysta till sina platser, hviskade något åt sina bekanta och nickade än åt höger, än åt venster. Ett och annat halfhögt uttaladt ord hördes nog, men eljes hviskades

bara, liksom vore enhvar rädd att låta sina känslor och tankar flyga för fritt med orden.

Gubbarne samlades sist inne i kyrkan, sedan fruntimmerna redan kommit i ordning. Men så hade de också fått in hästarne i det stora stallet bakom kyrkan, pratat några ord med hvarandra, stödda mot vagnskanten, och så till slut, då de sett, att den för gudstjensten bestämda tiden var inne, hade de gått in i kyrkan. Denna dag gick vaktmästaren omkring och visade platser, något som eljes icke var brukligt eller behöfligt, och han såg till, att alla kommo så långt ner mot dörren som möjligt. I vanliga fall blefva alla ombedda att först intaga de främsta platserna. Allt utvisade denna dag, att något ovanligt skulle förehafvas.

Ute på vägen kommo också de, som i dag skulle för första gången deltaga i en gudstjenst i detta tempel. Den skallrande stjärten gick vid pastor Reinhardts sida, hög och stolt som vanligt. Han hade aflagt alla prydnader, hvilka han som höfding eljes bar, och han hade tvättat sitt ansikte rent från all färg, hvarmed han annars hade för vana att måla sig, då han skulle vara riktigt fin. Efter honom följde de andra indianerna, män och kvinnor, alla allvarliga men ändå glada. På deras anleten låg nu en prägel af höga känslor, af att någonting underbart försiggått med dem; och så var det äfven.

Pastor Reinhardt hade hvarje dag under senare delen af veckan varit hos dem och undervisat dem i kristendomens sanningar, och de hade städse med glädje lyssnat till hans ord. Icke förstodo de ännu allt, som hörde till den kristna religionen, men ändock nog

för att de skulle kunna bekänna sin tro på Jesus Kristus. Det syntes för Reinhardt själf som ett under, att så mycket kunnat uträttas bland dem; men innerlig var hans glädje öfver deras mottaglighet för evangelium.

Sist af alla gick medicinmannen. Hans hufvud var böjdt, hans blick sänkt, och han syntes mycket upptagen af sina egna tankar. Hvarje dag hade han hört Reinhardts tal om Jesu religion, och hvarje gång hade sanningen gjort allt djupare intryck på hans hjärta. Dock var det svårare för honom än för någon annan att öfvergå från den gamla religionen till den för dem nya. Han var vidskepligare än någon annan hvilket kanhända kom sig af, att han som medicinman själf varit ansedd för att vara till hälften trollkarl, och just hans ofta nog mystiska verksamhet, hvilken egentligen blott var barnslighet, åtminstone då det gällde trolleri och underbara ting, just detta hade stämt hans sinne mera för det vidskepliga. Och dock såg han klart, att kristendomen var en skönare och renare religion med långt bättre innehåll än hans egen, hvarför han gärna velat antaga den. Till en början hade han känt sig mycket hatiskt stämd mot Reinhardt, hvilket äfven hans försök med giftet bevisade, men mot sin vilja kände han sig dragen till den milde och allvarlige prestmannen. Reinhardt hade gifvit honom en styrkande medicin, då krafterna voro uttömda, och han hade talat så kärleksfullt till honom, dock utan att begära ens ett ord till tacksamhet. Allt hade samverkat till, att medicinmannens hjärta blef mottagligt för evangelii sanningar, och ehuru han icke sagt ett ord

därom, var han dock lika mycket kristen, som någon af de andra indianerna.

En som syntes outsägligt lycklig denna söndagsmorgon, var höfdingens dotter, den unga Meloti. Hon gick bredvid sin moder och blickade leende än på den ene, och än på den andre. Som ett älskligt barn hade hon anammat Jesu kärlek, och i sitt hjärta gömde hon nu sanningen om honom, djupt och innerligt. Hon gick för att upptagas i hans stora skara, upptagas till medlem bland hans folk, och hon var så glad. Arma Meloti, icke hade du nu en aning om, hvad som skulle möta dig för din mästares skull! Men du skulle dock segra i hans kraft, och genom hans kärlek och nåd skulle du vinna en härlig krona bland de sälla skarorna kring Lammets tron.

En klar ton dallrade genom rymden, det var den första från klockan i tornet, och han följdes snart af flera. O, hvad det lät högtidligt, då dessa toner kallade till andaktstunden, kallade trötta hjärtan att komma och lägga sina bördor ner vid Jesu fötter, kallade de fridlösa till fridens boning för att mottaga hugsvalelse från ofvan. Nu tycktes det dock, som vore tonerna fylligare, ljufvare och heligare än någonsin.

— Tala de nu om för Gud, att vi komma till honom? frågade indianhöfdingen Reinhardt, då han hörde ringningen.

— Ja, han hör det nog, men redan förut känner han till, att vi komma. Ringningen är för att folket skall veta, att gudstjensten skall börja.

Höfdingen blickade upp mot tornet och sade ingenting mer, han tänkte på sin nya tro och på sin nya Herre.

Vid kyrkdörren stod Bráddon. Han hade kommit blott några minuter tidigare och öfver kullen hade han sett indianerna närma sig, hvarför han insåg det bäst att vänta litet. Han var mycket blek, och hans ögon buro tydliga spår af, att han gråtit. Reinhardt räckte honom handen, och Den skallrande stjärten, som ansåg, att äfven han nu borde hälsa på detta sätt, sträckte sin stora röda hand mot Braddon.

— Välkommen, yttrade denne och tryckte den framsträckta handen.

— Hjälper du honom tala till oss i dag? frågade höfdingen.

— Ja, jag skall göra det, för att enhvar må förstå allt.

— Vet du, att jag får ett nytt namn i dag?

— Äfven det vet jag. Må det nya namnet bringa dig lycka, höfding.

Reinhardt gick före och tillsade vaktmästaren att hjälpa indianerna tillrätta, så att de alla fingo sitta. De främsta bänkraderna voro ju afsedda för dem. Allt gick väl. Tysta och högtidliga samt med ljudlösa steg skredo indianerna fram i templet, och de förut samlade sutto stumma vid denna syn. Någonting sådant hade de aldrig förr skådat.

Sedan alla intagit sina platser, och folket vid dörren, som ej fick rum att sitta, blifvit stilla, tog gudstjensten sin början. Orgeltonerna brusade fram i härliga ackord, och snart stämde församlingen in i melodien. Indianerna sutto häpna och tysta. Nog hade somliga af dem hört, att det skulle vara någonting högtidligt vid de kristnes gudstjenster, men aldrig hade de trott, att det var så som de nu erforo.

Den dagen predikade Reinhardt med ovanlig värme, och Braddon tolkade hans ord för indianerna. Sålunda förstodo alla fullkomligt predikans innehåll. Gamla Kate påstod alltid sedan, att de två männen liknade ett par änglar, dem Gud sändt att förkunna frid. Och så tillvida hade hon rätt, att deras hjärtan voro fulla

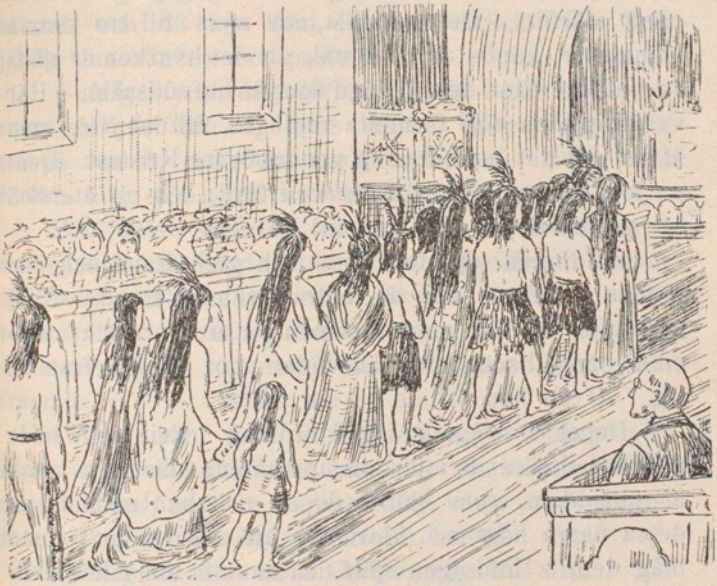

"Tysta och högtidliga samt med ljudlösa steg skredo indianerna fram i templet."

af änglarena känslor, och att de brunno af ifver att få alla att förstå sanningen om Kristus.

Efter predikan skulle indianerna döpas. Reinhardt sade dem, att endast de, som kände, att de af allt hjärta älskade Herren och ville lefva för honom, skul-

le komma för att upptagas bland dem, som trodde på Kristus.

Ett stort fat med vatten hade blifvit placeradt framför predikstolen, innanför altarrunden, och pastorn ställde sig där bredvid, medan han sade några vidare förklarande ord. Dopet skulle försiggå meddels begjutning, och där fanns ingen, som ansåg det mindre värdt därför. Dessa enkla, så nyss till tro komna människor, kände mycket väl, att det hvarken är själfva vattnet eller dess mängd som är hufvudsaken. Här var fråga om den formella reningen till det yttre, men äfven om det inres rening genom Jesus Kristus. Denna inre rening hade de redan erfarit, och nu återstod att genom dopet visa den tro de egde.

Höfdingen uppstod först och gick fram, och han följdes af nästan alla de andra i samma stund. Blott några få af de yngre männen sutto kvar, och medicinmannen hade lutat hufvudet mot bänken framför sig. Äfven han dröjde på sin plats.

Dopet försiggick i god ordning. Reinhardt hade på Den skallrande stjärtens uppmaning utsett nya namn åt alla dem, som skulle döpas, och han nämnde nu dessa namn högt och klart, för att alla skulle komma ihåg dem. Höfdingen själf fick namnet Johannes, hvilket mycket behagade honom, ehuru han hade litet svårt att uttala det rätt.

Meloti fick behålla sitt namn men fick därtill namnet Alice, och hon var kanske den lyckligaste af alla, då de heliga orden uttalades och vattnet gjöts på hennes hufvud i den treenige Gudens namn.

När alla, som kommit fram, voro döpta, ämnade Reinhardt säga något, men afbröts af någonting, som

på allas hjärtan gjorde det djupaste intryck. Medicinmannen hade suttit nedböjd hela tiden, blottt då och då upplyftande hufvudet för att se på de kring altaret samlade. Visst var, att i hans själ utkämpades den stunden en våldsam strid. Just då Reinhardt öppnade sin mun, sprang den allvarsamme indianen upp, banade sig väg genom hopen som skilde honom från altaret, och då han kom dit fram, sträckte han bedjande sina händer mot pastorn.

— Mig äfven, mig äfven! ropade han, medan tårarna bröto fram ur hans mörka ögon. Mig också tro på den store Guden, mig älska honom. Hvite prest förlåta mig och gjuta vatten på mig också.

Med dessa ord föll han på knä och lutade snyftande hufvudat mot altarrunden. Reinhardt kunde själf icke återhålla sina tårar, då han såg detta. Nere i kyrkan reste sig flera personer för att betrakta den mörkhyade mannen, som bedjande dröjde där framme.

— Min vän, sade Reinhardt, sedan hans rörelse något stillat sig och i det han lade sin hand på indianens hufvud, jag är mycket glad öfver att du kommer. Tror du på Gud såsom din fader?

— Mig tro den store Guden; mig tro allt.

— Tror du också att han sändt sin son, Jesus Kristus i världen för att frälsa alla, och att äfven du genom tron på denna frälsare får bli salig?

— Mig tro Guds Son och älska honom. Han hafva gjort allt för stackars indian.

— Och tror du att Herren vill genom sin Helige Ande leda dig till hela sanningen.

— Ja, ja, mig tro honom.

— Nåväl, då finnes intet hinder, hvarför icke äfven du skulle bli delaktig i det heliga dopet.

Reinhardt döpte honom, och när medicinmannen uppstod från sin knäböjande ställning, strålade hans ansikte af salig fröjd. Vändande sig till folket och särskildt till indianerna sade han med darrande röst:

Mig hafva varit mycket hård. Icke velat gå ifrån de gamla gudar. Mig tro mig vara stark att slå Gud men nu mig vara slagen af honom. Han slå med kärlek. Mig vara så glad, älska den store Gud, tala om honom alltid.

Efter dessa ord intog han sin förra plats, men hans hufvud var icke längre böjdt, han blickade med glädje och kärlek på Reinhardt. Denne talade, och ehuru kort, var hans tal dock ett af de bästa han någonsin hållit. Det andades en ovanlig frid, det var genomträngt af en kärlekens ström, som verkade lifvande på alla, och då Braddon tolkade det för indianerna, gräto dessa röda människor af glädje och stilla frid.

En så lång gudstjänst hade aldrig förr hållits i i den lilla landtliga kyrkan, och icke heller en som hade gjort ett så djupt intryck på alla. Mer än en af dem, som städse bekänt sin tro på Kristus, började den dagen ransaka sina hjärtan, och de funno ut, att allt icke var så ljust och väl där inom som de hade trott. Så blef äfven denna underbara söndag en början till en kraftig, genomgripande andlig väckelse bland folket på prärien.

Indianerna tycktes icke vilja lämna kyrkan. De sutto kvar där eller stodo upp och sågo på sina hvita vänner. Flera af de senare kunde ej underlåta

att gå fram för att trycka indianernas händer och säga dem några vänliga ord.

När ändtligen allt var slut, bad Reinhardt alla indianerna komma med till prestgården, där han ville bjuda dem på något, och så skulle de stanna hela aftonen i den lilla skogen. Några af männen ilade nu till lägret för att gifva hästarne vatten, men de kommo snart tillbaka för att få vara med hos den gode presten, hvilken bevisade dem så mycken kärlek.

Gamla Kate var förberedd på detta myckna främmande, och Reinhardt hade tillsett, att det fanns något att förpläga gästerna med. Det gick icke för Kate att reda sig ensam med allt, men hon fick god hjälp af flera kvinnor, hvilka stannade.

— Nu stannar jag i köket och ser till, att allt går rätt till där, sade Kate lifligt, och så får Myrtle åtaga sig besväret att se till, att alla få hvad de skola ute i skogen.

Det var fröken Arano, som fick sig detta värf ålagt, och hon var mer än villig att göra hvad hon kunde. Indianerna skulle trakteras med kaffe och smörgåsar, och som de voro många, tog det tid att göra allt i ordning. Då Myrtle började sitt arbete, efter det Reinhardt placerat indianerna i god ordning och bedt Gud välsigna de håfvor som funnos, kom någon och fattade tag i den unga damens arm. Hon vände sig om och log, ty Meloti stod bredvid henne.

— Får jag hjälpa Er? frågade hon blygt.

— Kära barn, det kan du nog inte Jag förmodar att du aldrig varit med om att servera mat så här.

— Nej, det har jag inte, men om Ni undervisar mig.

— Ja väl, vi skola försöka. Om du blott gör som jag säger, så går det nog bra.

Meloti blef mycket glad, då hennes anbud icke afslogs, och det gick verkligen mycket bra för henne. Indianerna läto sig väl smaka, och de tycktes finna stort behag i detta nya sätt att äta. Visserligen hade de ingen idé om, hvad teskedarne skulle användas till, men de sågo på dem och voro nöjda med det. Sedan alla fått sin del, satt Reinhardt och talade med dem hela aftonen, och Meloti smög sig bort till Myrtle och satte sig vid hennes sida.

— Skulle du vilja lefva så här stilla och skönt på en plats för alltid och slippa fara omkring såsom nu? frågade Myrtle henne.

— Jo, det ville jag nog. Vi bo oftast på en plats men jag skulle vilja bo i hus i stället för tält.

— Kanske din far snart bygger ett hus åt eder, då I kommen tillbaka.

— Jag skall bedja honom göra det. Vi äro dock så många. Här äro vi blott några få, men vår stam är stor, och de flesta dröja i hemtrakten.

— Hvad skola de nu säga, då de få höra om eder omvändelse till kristendomen?

— Det vet jag inte. De bli mycket onda på oss men min fader är höfding, och de våga icke göra honom något illa.

— Kan du läsa?

— Nej, men medicinmannen kan, och jag skall bedja honom lära mig.

— Gör det. Du får nog en bibel af pastorn i

dag, och när du lärt dig läsa, skall du finna mycken tröst i den.

Meloti gladdes öfver detta löfte, och Reinhardt gaf också några biblar till indianerna. Höfdingen fick en, Meloti och medicinmannen äfven hvar sin. Den sistnämnde tryckte den dyrbara boken till sitt bröst och sade i det han lyfte handen mot höjden:

— Mig predika för röde män hemma i lägret. Mig kunna läsa boken. Mig vara kristen medcinman och göra godt.

— Håll detta löfte min son, och du kan bli till stor välsignelse, sade Reinhardt med broderlighet.

— Mig lyda dig i allt.

Då aftonen kom, höll Reinhardt ännu en liten andaktsstund med indianerna, hvarefter de återvände till lägret. På måndagen skulle de bryta upp.

Då Reinhardt och Braddon slutligen voro allena sade den förre genast:

— Nu kära broder, skall du säga mig hvarför du är så ängslig och orolig. Hvad har händt?

Delia ligger dödssjuk i sitt hem. Så snart vi gått därifrån i fredags, misshandlade Harder henne på det mest brutala sätt. Jag fick underrättelse om det i går och var ut till henne en liten stund. Så snart det blir mig möjligt, tar jag henne och barnen till mig. Harder är borta, och ingen vet hvart han rest.

Reinhardt bleknade.

— Och du låter honom komma undan ett rättvist straff?

— Ja det måste gå. Delia vill på intet vis, att han skall anklagas, och jag vill ej göra henne emot.

— Arma, lidande kvinna! Hon kan ej hata, hon kan blott lida och förlåta.

— Det synes så. Vill du följa mig dit i morgon så hemta vi henne, och hon slipper vara kvar där borta?

— Är hon stark nog att flytta?

— Jag tror det.

— Då följer jag dig.

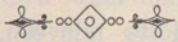

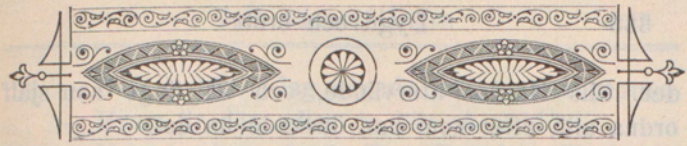

TJUGUÅTTONDE KAPITLET.

Inte vänner längre.

Indianerna hade fortsatt sin resa, glada och hoppfulla, och de hade gifvit Reinhardt trofasta lötten om att förblifva vid sin nya tro. Icke litade han på att alla skulle förblifva det, men han hade godt hopp om, att många ändå skulle stå fasta och icke låta sig böjas af något. Hans största hopp stod i detta fall till medicinmannen; den han vid dopet kallat Jakob, samt till den unga Meloti. På höfdingen vågade han icke lita så helt, men han bad Gud, att ingen af dessa, som så oförväntadt och underligt kommit till tro på Gud, skulle förloras.

De båda vännerna hade på måndagen rest öfver till Harders gård för att hemta Delia och barnen, och hon var så pass stark, att hon kunde följa med ner till Summerville, men nog bar hon tydliga spår af den råa misshandel hon fått utstå. Hon var ängslig för hur det skulle gå med gården, ty Harder hade icke återvändt, men Braddon tröstade henne med att han skulle se till den saken. Tjensteflickan och drängarne stannade ju kvar, och de kunde väl taga vara på

det, tills Harder återvände, och då finge han själf ordna allt, efter som han önskade ha det.

Och mycket riktigt så kom Harder hem igen efter en veckas frånvaro. Då såg han eländig och förstörd ut men måste det oaktadt genast gripa sig an med en del försummat arbete. Han grälade på drängarne, var snäsig mot tjensteflickan och slog kreaturen. Redan vid hemkomsten frågade han efter Delia och barnen och fick till svar, att Braddon hemtat dem till sig. Då intogs han af en rasande vrede och svor att hämnas denna skymf, som han kallade det. Dock gick det icke på ett ögonblick att tänka ut den bästa planen, men han rufvade därpå både natt och dag. Drack gjorde han alldeles förtvifladt och arbetet lämnade han åt drängarne, hvilka icke hade så stort obehag af honom, då han aldrig var med dem ute.

Efter hand fick dock Harder klart för sig hur han skulle göra. Hans första steg skulle bli att krossa den falske vännen Brown, och därtill visste han sig ega makt. En vacker dag tog han med sig en del affärspapper och åkte till Brown. Antingen skulle han nödga denne att gifva med sig och bistå honom i de företag han nu ämnade utföra, eller också skulle hämndens dag komma snart.

Brown var ifrigt sysselsatt ute på ett af majsfälten, och under arbetet småsjöng han för sig själf. Det gick nu så bra för honom att vara i verksamhet, och hemmet tycktes honom helt annorlunda mot förr. Han manade på hästarne litet, men de fingo ej den gången skynda långt, ty Effie kom springande helt förfärad och smög sig intill fadern.

— Hvad står på, barn lilla? frågade Brown.

— Han är här. Jag vågade icke stanna hemma.

— Hvem är där, efter du blir så rädd?

— Vet du inte det? Den förfärlige Harder är hos oss. Hjälp mig pappa.

— Var lugn kära barn. Du behöfver alls inte frukta honom, ty nu skall jag beskydda dig. Jag skall genast följa med dig hem. Var nu inte rädd mera.

Effie lugnade sig. Numera kunde hon lita på sin far, ty den sista tiden hade hon sett att han var helt annorlunda mot förr. Tryggt följde hon honom i spåren, och då de hunnit hem, gick hon med lugn in i huset, fast hon visste att Harder var där.

Brown räckte sin forne vän handen, fast det var icke på samma sätt som förr. Harders små ögon gnistrade af vrede.

— Hvar har du skrinet? Jag tänkte vi skulle se igenom det nu medan jag har tid.

— Hvilket skrin menar du?

— Gör dig inte till nu, din dumma stackare! Jag menar just det som vi buro hem från Summerville den där kvällen.

— Åh, din svågers kassaskrin! Det har egaren fått igen för längesedan.

— Har han fått igen! Hvem har lofvat dig att gifva honom det?

— Jag gaf honom det icke, ty det blef stulet från gömstället samma natt vi satte dit det.

Harder häpnade litet först, men sedan låtsade han, som hade denna anmärkning icke berört honom på något sätt.

— Hvad är din mening med alla de dumheter, jag förstår du tagit dig till med på sista tiden?

— Helt enkelt den, att jag sent omsider insett hvilken usel och elak man jag varit förr, och att jag nu önskar bli bättre, hvilket också med Guds hjälp skall lyckas mig.

— Bah, du har blifvit smittat af min svågers och den fördömde prestens läsaregriller. Jo, jo, sådant biter på klena hjärnor, och idioter nappa lätt på sådana där skojares krokar. Men du har inte kommit så långt än, och du stämmer nog om din pipa, då vi fått talas vid en stund.

— Det tror jag icke, ty sådana klena hjärnor som min kunna också tänka en och annan sund tanke, och är jag en idiot, så är jag åtminstone en lycklig sådan för närvarande. Du kan på intet sätt locka mig med dig mera. Jag skall säga dig en sak, Joe Harder, och det skall bli sanning i det. Du har genom ditt hot och din dåliga vänskap förledt mig till mycket ondt, som jag i dag ångrar. Hade jag förr insett det skulle jag i dag varit lyckligare karl än jag är.

— Har jag lockat dig till något ondt? Du ljuger också hör jag.

— Nej jag har börjat talat sanning nu, och det låter naturligtvis illa i dina öron. Du har lockat mig till mycket ondt, men jag skall försöka förlåta dig det blott du lämnar mig i fred. Låt det flydda vara glömt. Mitt lif skall, hoppas jag, hädanefter vara hederligt.

— Jaså, det skall vara hederligt. Nej du, så där fort sker ingen omvändelse, om också presten inbillat dig det. Ännu ha vi allt en god del att afgöra med hvarandra.

— Det är sannt, jag är i skuld hos dig, men den

skall jag betala så fort det blir mig möjligt. Sedan ha vi intet mera gemensamt.

— Ja, det vore nog bra, om du betalade mig hvad du är skyldig. Kanske du vill vara så snäll och inlösa de båda notor på ett tusen dollars hvardera, som voro förfallna för en tid sedan. Jag behöfver pängar och du är närmast till att gifva mig dem.

— Två notor, säger du. Jag vet nog att jag är skyldig dig en god del, och att en nota är förfallen, men två förfallna vet jag icke om.

Harder framtog sina papper och lade två af dem på bordet.

— Se själf här, så blir du kanske öfvertygad sedan. Du kan ju läsa skrifvet?

Brown böjde sig öfver papperet och läste. Ja, det var tvenne förbindelser, båda redan förfallna, men han kunde ej ihågkomma, att han utfärdat mer än en, och dock såg han sitt namn på båda och han kunde icke förneka att han själf skrifvit det.

— När fick du den ena notan af mig? frågade han förskräck.

— Om du icke i alla dina dagar varit en så eländig supare, så skulle du nog komma ihåg det, men se nu har det förstås fallit dig ur minnet. Jag kan dock hjälpa dig att friska upp tankegången litet. Du gaf mig den ena notan här, då du efter den felslagna skörden för två år sedan köpte säd och lånade en del kontanter af mig.

— Det vet jag väl, men den andre?

— Den fick jag, då vi voro i Glendock för litet öfver ett år sedan. Jag vet inte hvad sorts affärer du gjorde, men nog lånade du pengar af mig.

— Det kan jag icke minnas, hur jag än försöker, Jag måtte ha varit drucken, då jag gaf dig den där i Glendock, eljes hade jag ej gjort det.

— Sannolikt inte. Du har nog gjort flera dumheter än så, då du varit full.

— Ja, sorgligt nog så har jag det. Men vet du Harder, jag har af dig blifvit förledd till mycket, som jag utan din öfvertalning aldrig kommit att göra. Genom det dåliga lif, du alltid uppmanat mig att föra, har jag dragit mycken sorg öfver mitt hem, och stackars dig, om jag skulle kräfva rättvisa af dig. Kom ihåg hvad du har gjort mitt barn! Utan dig hade Effie varit frisk ännu och jag hade haft lugn och samvetsfrid. Dock skall jag lämna domen åt den som rättvist dömmer. Du talade om min skuld till dig. Hur jag kunnat bli skyldig så mycket, är mig en gåta; men det är nu en gång så. Jag kan icke nu betala dig något, men vill du låta mig betala litet i sänder så skall jag nog göra klart för mig i allt.

— Det blir ingenting af! Du betalar när notorna förfalla eller också tar jag gården ifrån dig.

— Om du har hjärta till det, så kan jag inte hindra dig, men jag tror ej att du får så stor välsignelse däraf. Om inte annat så skall ditt samvete en dag dömma dig.

— Hvem frågar efter samvete? Jag har icke hunnit bli så dum ännu. Men låt mig säga dig något. Fast du burit dig mycket barnsligt åt, så kan det bli bra ändå. Du kan göra mig ännu några tjänster och bärga din gård.

— Tala icke med mig därom. Det är nog med det som varit. Kom ihåg Rompe! Han blef en skilje-

mur mellan oss. Visserligen dödade jag honom ej, men jag tycker mig ändock hafva del i hans död. Dålig har jag varit, men med Guds hjälp är det slut nu, och jag skall bli bättre än förr.

— Du vet hvad det kostar att öfvergifva mig.

— Det kan ej kosta mer än lifvet. Gå din väg du Joe Harder och låt mig gå min. Jag tror att vi å ömse sidor lefva tryggare då. Det flydda må vara glömt. Tiger din svåger så ha vi ingenting att frukta af människor för vårt brott, och jag hoppas Gud förlåter äfven.

— Som du vill, men akta dig då för Joe Harder. Du kan leka med andra, men med mig går det icke an. Säg nu, vill du betala mig de här pängarna?

— Jag kan inte.

— Vill du sälja någon för notorna? Han gjorde med hufvudet en menande rörelse mot det andra rummet.

Browns kinder öfverdrogos af en mörk rodnad, och hans knutna hand darrade häftigt. Ett ögonblick såg det ut, som hade han velat rusa på den hjärtlöse mannen och slå honom, men han häjdade sig dock och bibehöll lugnet,

— Det är bäst att du går nu, min käre Harder, ty eljes, svarar jag ej för slutet. Jag vet ju att jag en tid var nog dåraktig och syndfull att höra på sådant tal, men nu gör jag det inte. Du behöfver bedja Gud om förlåtelse för dina hemska ord. Tag gärna min lilla gård och gör mig till tiggare, men mitt barn och min själs ro vill jag behålla. Gå nu. Gå nu.

Harder skrattade till, men det var ett ansträngt

skratt, och så reste han sig upp, stoppade sina skuldsedlar i fickan och sade:

— Du har en vecka att betänka dig på, och har du ej varit hos mig innan den veckans slut, så får du skylla dig själf för följderna.

— Det är ej lönt att du väntar, jag kommer ändå inte.

Harder gick sin väg full af häftig vrede. Han hade misslyckats, ehuru han på förhand varit viss om segern. Det hade varit så bra att få Brown med sig ty han var ju van att hjälpa och äfven att deltaga i alla möjliga upptåg. Och nu hade han låtit sig öfvertalas och omvändas af den förhatliga presten.

Brown satt stilla vid bordet sedan Harder gått. Tunga tankar arbetade i hans hjärna, och han såg sin framtid allt annat än ljus. Skulle han nödgas gå ifrån gården, så blefve det svårt för hustru och barn. Själf kunde han nöja sig med hvad som helst. Dock brann ännu en hoppets stråle i hans själ, och han kunde ej förtvifla, trots det bekymmersamma i sin ställning.

Då uppläts dörren sakta, och hans hustru kom in. Hon lade mildt sin hand på hans skuldra.

— Hur är det med dig, Brown?

— Jag är full af sorg öfver mitt flydda lif. Det känns så tungt i dag. Jag är en förfärlig syndare.

— Nog har du varit det; men så har du nu också ångrat dig till bättring. Därför borde du vara glad.

— Kära du, Harder tänker visst taga gården ifrån oss. Jag är skyldig honom mera än jag tänkte eller kom ihåg.

— Om han är elak nog att göra det, så få vi

ändå inte förtvifla. Herren styr det nog på något sätt bra för oss, skall du få se.

Brown grät. Han var verkligen bedröfvad; men ändå gaf han icke ett ögonblick frestelsen rum i sitt hjärta. Han ville icke mera vara med Harder, det finge sedan kosta hvad som helst. Hustrun lugnade honom och talade hoppfullt om, att Gud städse öppnar utvägar för de ödmjuka, och efter hand blef hans sinne mera lugnt och stilla, och när han gick ut för att fortsätta det afbrutna arbetet på åkern, tackade han Gud för all godhet.

De två följande dagarne kände sig Brown icke riktigt lugn ändå, ty han väntade hvarje stund, att någon skulle komma och kräfva hans skuld till Harder, men ingen kom. Harder fick så mycket annat att bestyra med, att bestyra med att han alldeles glömde bort Brown, och därtill menade han sig hafva honom så säkert i sina klor, att han på inga villkor kunde komma undan.

Hela sommaren gick, och Brown hann bärga in det mesta af sin skörd, innan något hördes af, men då kom slaget. Harder var nog klok, när det blef fråga om att vara elak. Nu, när Brown hade skörden bärgad, var det möjligt att taga äfven den och genast få kontanter därför, och så blef det ju värre för Brown att lämna gård och grund då vintern stod för dörren.

Men Harder hade räknat på sitt sätt, och Gud räknar på ett annat. Därför kunde väl Harder göra hvad han ville och tyckte vara roligast, men hans planer skulle ändå ej fullbordas, utan allt skulle få en helt annan utgång, än han beräknat och väntat, och detta blef svårast för honom själf.

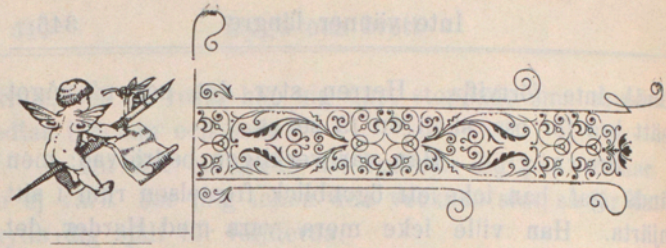

TJUGUNIONDE KAPITLET.

En afton i Braddons hem.

En vacker sensommarkväll finna vi en liten grupp människor samlade i Braddons hem i Summerville. Braddon själf, hvilken af domstolen ganska snart blifvit frikänd från allt ansvar för skjutandet af den stackars Rompe, är nu, sedan sinnet hunnit lugna sig efter de senare månadernas störande händelser, åter samme glade och hurtige man som förr. Då han blifvit kallad att stå tillrätta för sitt brott, såsom många kallade det, gick han med mod och lugn vetande sig icke hafva gjort annat än han varit nödgad att göra. Ädelmodigt nog förteg han sin vetskap om Harders och Browns delaktighet i det lömska öfverfallet men det skedde alls icke af medlidande med svågern, utan det var på grund af Delias många böner, som han bekvämade sig till att vara tyst. Nu är det förbi med både anklagelser och rättegångar, och alla hafva insett, att Braddon är en hederlig karl. För att på något sätt godtgöra enkan den förlust hon lidit genom mannens död, gaf Braddon henne en gan-

ska stor summa penningar och lagade dessutom så, att ett par af barnen fingo komma till andra hem, där de kunde bli tillsedda samt få lära sig bli goda. Fru Rompe var nöjd, ja, hon kände sig, hur underligt det än kan tyckas, nästan tacksam mot Braddon, för att han befriat henne från den alltid supige mannen. Hennes hjärta hade i de gångna årens strider blifvit så hårdt.

Delia hade nu ganska länge varit i sin broders hem, och sedan hon blifvit någorlunda frisk åtog hon sig att sköta hushållet. Braddon gjorde allt för henne och barnen. De senare voro oändligt glada öfver att få vara hos morbror Horace, och de längtade alls icke tillbaka till sitt gamla hem. Nu fingo de gå i skolan i Summerville, och då de voro fria från den, fingo de ofta följa morbrodern ut till grufvorna eller åt andra håll. Delia förblef klen. Hon hade genomgått för mycket för att kunna bli frisk igen; men aldrig hördes hon klaga öfver sitt lidande, aldrig säga något om, hvad hon fått utstå. Det hände nog att hon suckade, men då var det vid tanken på Harder, för hvars skull hon mer än en gång var ledsen.

Harder hade icke en enda gång brytt sig om att fråga efter hustrun och barnen. Det såg ut, som hade han funnit det mycket bra att vara fri ifrån dem. Sedan han rasat ut de första dagarne efter sin hemkomst, tycktes han alldeles hafva glömt, att han någonsin haft familj; men i sitt hjärta rufvade han dock på mörka planer, och hans dag skulle nog komma.

Men vi återgå till den i Braddons hem samlade lilla gruppen. Där voro inga obekanta, endast de, som

hade sitt hem där, och dessutom en kär gäst, nämligen Reinhardt.

— Tror du inte, att vi kunna ha vår supé ute på verandan i kväll, Delia? frågade Horace, resande sig upp från stolen.

— Jo det går mycket bra. Om vi tända lampan och sätta den vid fönstret, så blir det ljust nog för oss.

— Då göra vi så, ty kvällen är varm. Arnold och jag gå ut redan nu, medan du ordnar med maten. Skulle inte den gamla gumman komma och hjälpa dig i dag?

— Hon är redan här, kära du, fast hon håller sig så tyst. Jag vet inte rätt hvad hon gör, men jag skall gå och se efter nu.

Delia aflägsnade sig, och de båda vännerna gingo ut på den lilla verandan, där de slogo sig ner.

— Hvad tycker du om vår lilla stad nu, Arnold?

— Jag måste förundra mig äfver dess hastiga tillväxt. Tänk bara så många hus som blifvit byggda under detta år. Håller det på så fortfarande blir Summerville en god stad med tiden.

— Så tyckes det. Innan nästa vår torde ännu ett hundra hus vara byggda. Många af mina arbetare skaffa sig egna hem, och det är jag mycket glad öfver.

— Det är också något att glädjas öfver. Men det är en sak, som jag tänkt mycket på under sista tiden, och det är grufarbetarnes andliga lif.

— Äfven jag har tänkt på det. Under sista tiden, då det varit så lifaktigt i din kyrka, har jag önskat, att de kunnat komma dit, men det är för lång

väg för dem, och i Summerville bry de sig ej om att gå med. Dock behöfde de det. Hvad skola vi göra?

— Jo, jag vet. Vi kunna anordna särskilda gudstjenster för dina arbetare här i staden eller ute vid gruflägret. Jag är villig att komma och predika för dem, närhelst du önskar.

— Det var en god tanke. Då skall jag se till, hvad som kan göras därför snarast möjligt. Jag tror ej att arbetarne skola ha något däremot.

— De uppföra sig ju mycket väl för öfrigt, är det icke så?

En skugga lägrade sig på Braddons panna, och han dröjde med svaret.

— Är du icke nöjd med dem? frågade Reinhardt.

— Inte riktigt. Jag har varit mycket belåten under den tid som gått ända tills nu på sistone. Men sedan jag fick hit de tjugu nya arbetarne österifrån, har en förändring skett med alla. Jag föstår det ej riktigt, men jag anar att något ondt är å färde. Förr sågo arbetarne alltid med glädje på mig och hälsade artigt, då jag kom ditut; numera tyckas de knapt taga notis om min ringa person, och om de göra det, tycker jag mig se vreden gnistra fram ur deras ögon. Det är något å färde.

— Och du har ingen aning om orsaken.

— Ingen alls. Ett annat förhållande har jag äfven lagt märke till. De af arbetarne som dricka hafva börjat taga rusdrycker med sig till grufvan, och jag har sett ett par af dem ganska berusade under arbetet. Därtill har jag hört liksom ett doft, knotsamt mummel från somliga, då jag gått förbi någon samlad grupp af män.

— Det där är allt tecken till missnöje, och kanske till att de ämna företaga något. Om de skulle ställa till med en strejk, hvad skulle du då göra?

— Ingenting. Jag gör mitt bästa för mitt folk redan nu, i det närmaste åtminstone, och om de icke vilja var nöjda, så skaffar jag mig andra arbetare Men de kunna icke tänka därpå, det förefaller mig så underligt. Hvem har väl väckt de onda tankarne hos dem?

— Det är just en sak, som du skulle försöka finna ut. Tala med någon af de bästa och pålitligaste och gör dig underrättad om den verkliga stämningen.

— Jag skall göra det. I förgår talade jag med en af förmännen, och han syntes ej hafva förändrats. Vi afhandlade just, att vi borde försöka sätta upp en särskild handelsbod för arbetarne i Summerville, ty de handlare, som äro här nu, taga alldeles för mycket för sina varor. Jag lofvade tänka på saken och ämnade just bedja dig om några råd.

— Skulle du då åtaga dig att igångsätta den affären?

— Ja, jag hade tänkt mig det så, att jag genast läte bygga ett hus på en af mina lotter här i närheten, inrättade en handelsbutik där och tillhandahölle arbetarne varor för billigt pris. På så sätt gjorde jag dem ju dem en tjenst.

— Men du behöfver i så fall duglige män att sköta affären.

— Det går lätt att skaffa. Men jag vill inte gärna företaga något, förrän jag vet, hur långt jag kan lita på mitt folk.

De blefvo störda i sitt samtal af Viola, som un-

derrättade sin morbror om, att någon ville tala med honom.

— Gå med in en stund, Arnold, så slipper du att sitta ensam här. Som jag förmodar så är det blott någon affärsangelägenhet, och då kan du gärna höra på.

Reinhardt följde med in, och de funno två personer väntande i det vackra förmaket. Dessa voro Brown och Effie. Brown såg mycket allvarlig ut men Effies ansikte strålade af glädje, då hon såg Braddon.

— Åh, är det Ni, min käre Brown. Hvarför ser Ni så bedröfvad ut i dag?

— Ack, herr Braddon, det är illa ställdt för mig. Jag måste nu lemna min gård inom kort. Harder tar den ifrån mig, och jag ser ingen utväg att få behålla den. Inom en månad får jag bereda mig på att gå ifrån mitt hem.

— Har han varit hos Er?

— Inte han själf, men han har lemnat saken åt andra, och nu finns det ingen hjälp längre. Jag kom hit för att bedja Er om ett råd. Hvad skall jag taga mig till?

— För det första så håll modet uppe. Ni måste göra det, ty sedan Ni blifvit en god man igen, gäller det att visa sin tro genom tålamod och lugn. Alltid blir det någon utväg. Ni får ingenting för Er egen del af gården?

— Det blir nog högst litet, ty under den tid jag sökte Harders sällskap handlade jag så ovisligt och dumt, att jag lät allting gå utan tillsyn och omtanke. Harder har stora fordringar, och han tar nog ut sitt. Han har till och med en del skuldsedlar, som jag alls icke kommer ihåg att jag gifvit honom.

— Huru har han fått dem?

— Sannolikt har han förmått mig skrifva ut dem, då jag varit rusig, ty då hade jag ingen reda på hvad jag gjorde.

— Ja, nog syns det där vara mer än illa, och det bevisar, hur grym lasten är mot sina offer. Under det den bjuder njutning och förströelse plundrar den det stackars offret på allt. Ni får lida mycket för det flydda, Ni ser det nu.

— Hade jag blott insett det förut, så hade det varit bättre för mig nu. Men jag måste komma ända till fördärfvets rand, innan jag kunde hejdas, och då var det blott hotet som förfärade mig, och sedan var det de goda orden från en vänlig själ, som ledde mig rätt. Dock är det nu bättre, och ändå så illa. Hvad skall jag göra?

— Jag vet verkligen inte. Kan du Arnold säga oss en utväg?

— Kanhända. Jag vet att Brown är en rätt bra snickare. Om du kommer att bygga, så kan du ju låta honom arbeta med där, och blir handelsboden en verklighet, så behöfver du mer än en man i den. Han är nog lämplig därför.

— Det är en god idé. Sörj då icke min käre Brown, ty med Guds hjälp skall allting bli väl. Arbete skall Ni få så att därför behöfver Ni ej ängslas.

— Kan Ni gifva mig det! Jag hade nästan tänkt bedja Er att låta mig arbeta i grufvorna med, men jag förstår att Ni har något annat för mig. Jag är ej så stark i bröstet, och därför vore det nog inte så bra för mig i grufvan.

— Jag skulle nästan tänka det, och dessutom har

jag nu tillräckligt många arbetare där. Vi få tänka på hvad Reinhardt nämnde.

Han vände sig nu till Effie, som suttit tyst vid deras samtal, och frågade henne:

— Tycker du det skulle vara roligt att flytta till Summerville och bo här?

— Om jag bara finge vara här, så ville jag allt. Då skulle jag komma till dig alla dagar. Jag har varit ute på vägen och sett efter dig hvarje dag för en lång tid, men du kommer inte mera till oss.

— Kära Effie, jag har inte haft tid till det. Du skall förstå, att jag har mitt arbete att se till äfven.

Effie svarade icke, hon böjde sitt hufvud och såg bedröfvad ut.

— Hon har varit klenare än vanligt på sista tiden, upplyste Brown sorgset.

Braddon såg bekymrad på den stackars flickan, undrande om hon månne skulle vara dömd att för hela lifvet vara sådan.

— Har Ni någonsin sökt skicklige läkare för henne? frågade han fadern.

— Om de varit så skicklige kan jag ej säga, men första tiden hon var sjuk, talade jag med flera stycken.

— Hvad sade de då?

— Ingenting just. En af dem talade om en sorts operation, som kanske kunde göra henne frisk, men det var allt; och det sista året ha vi knappt haft råd att anlita läkare.

— Något måste dock göras för henne. Det är alldeles för sorgligt att se henne gå så där. Jag skall tänka äfven på den saken,

— Ni är mycket snäll, herr Braddon, som gör Er

så mycket besvär för vår skull. Jag är inte värd det och kan aldrig göra Er något godt igen.

Braddons blickar mötte Reinhardts och de logo båda två.

— Lemna det där, sade den förre. Räkningen skola vi nog göra upp en dag, när tid blir. Kan Ni inte stanna kvar hos oss till supé? Vi ämna äta ute i kväll, och Ni har väl inte så brådt.

— Nog kunde jag det, och jag är tacksam för bjudningen, men inte passar hvarken jag eller Effie vid Ert bord.

— Är det blott tid att stanna, så är den saken klar. Jag skall säga till min syster, att vi ha mera främmande.

Han gick ut i köket till Delia och talade litet med henne.

— Försök nu att tala litet med Effie, så skall du få se, att hon har mera förstånd i vissa ögonblick, än man skulle kunna tro. Du har ju aldrig förr talat med henne?

— Nej, jag har endast sett hennes far. Jag undrar just, hvad han skall säga, då han får se mig här. Du skall veta, han var mer än en gång hos Harder, och de hade mycket gemensamt den tiden.

— Vet du, det där glömde jag alldeles. Kanske blir det smärtsamt för dig att se en af din mans gamla supkamrater?

— Nej för all del, det gör mig ingenting. Jag har förlåtit allt det flydda, och dessutom har ju Brown blifvit en helt annan människa nu.

— Det har han. Kan du då visa dig vänlig mot honom och Effie?

— Utan möda. Flickan har ju aldrig gjort mig något ondt. Du gjorde rätt som bjöd dem kvar; det bevisar, att du ej är så stolt, som en del velat påstå.

— För den sakens skull kan det icke falla mig in att bjuda någon kvar; men jag tyckte ändå det var roligt att bedja honom stanna. Jag intresserar mig för den unga flickan.

Delia såg med förvåning på sin bror. Han hade ju aldrig frågat efter kvinnor, och nu kunde han intressera sig för en till hälften vansinnig flicka.

— Du undrar därpå, fortfor Braddon, och det kan du nog ha skäl till. En annan gång förklarar jag dig den gåtan. Nu går jag åter in till dem. Det blir väl inte för stort besvär för dig att ha dem kvar till supén?

— Icke något besvär alls; jag har mat nog för dem också.

Braddon gick in, lemnande sin syster att tänka hvad hon ville om hans intresse för Effie.

En liten stund senare satt hela sällskapet vid det rikt dukade bordet ute på verandan, och under angenämt samtal intogo de sin måltid. Effie kände sig förlägen inför Delia, men denna förstod sig så väl på att tala med den stackars flickan, att förlägenheten snart försvann.

— Barnen voro också med vid bordet, och de funno sitt intresse i att tala med Reinhardt, hvilken för dem berättade den ena historien efter den andra. Han hade en särdeles stor förmåga att berätta, och barnen älskade alltid att samlas omkring honom.

När Brown en stund efter måltiden ämnade resa hem, hade Reinhardt först bön med allesammans, hvar-

på de båda gästerna foro. Reinhardt skulle stanna öfver natten i Summerville.

— Hvad tror du om Effie? frågade Braddon sin vän, då de åter sutto allena.

— Jag vet inte riktigt, hvad jag skall tro, men mig tyckes, att hon blifvit litet lugnare än förr. Jag skulle nästan förmoda, att det är möjligt för henne att bli frisk.

— Då jag härnest reser bort, skall jag tala med någon framstående läkare om henne. Finns det någon möjlighet att kunna få henne frisk, så skola vi använda den möjligheten.

— Brown yttrade ju något om operation. Kanske kunde det lyckas.

— Vi få se. Nu rinner mig något annat i hågen. Har du hört något, hur det är med indianerna?

— Ja. Talade jag inte om för dig? De kommo lyckligt fram till sina vänner, men de blefvo ej så vänligt emottagna, sedan dessa fått veta, att både Den skallrande stjärten eller Johannes och hela hans sällskap blifvit kristne. Det kom härom dagen en ung indian ridande förbi, och han bringade mig hälsningar från dem.

— Tror du att de komma att stå fasta i sin tro?

— Det lät så på ynglingen. Medicinmannen, om hvilken jag först hoppades minst, har till och med försökt sig på att förklara bibelns sanningar för sina bröder där nere. Du skall få se, att den mannen kommer att bli till nytta för Guds sak. Likaså tror jag att Meloti, den unga fiickan, blir en verksam kristen. Vi skola för öfrigt hoppas, att de alla bli beståndan-

de. Om de komma häråt igen, skall jag göra allt för att uppmuntra dem.

— Kanske var deras besök här begynnelsen till en helt ny tid och nya förhållanden för dem. Om det andliga verket bland dem får fortgå, så skall det efter hand spridas äfven till andra stammar och omvända dem från hedendomen.

— Så har äfven jag tänkt. Kunde vi blott göra något mera för dem. Och något annat, som jag äfven önskar vi kunde göra, är att få dina arbetare med till kyrkan.

— Tror du att du kunde offra en afton i veckan och en stund hvarje söndagseftermiddag för dem?

— Ja mycket väl, men hur menar du?

— Om du kan det, så skall jag låta bygga en liten kyrka för dem här i Summerville eller utåt gruvvorna. Där kunde du då predika för dem. Några skulle åtminstone komma, det är jag viss om.

— Är du verkligen villig att bygga en kyrka?

— Ja visst. Jag vill gärna göra något för folkets väl.

— Gör det och jag lofvar att predika.

Nu kom Delia in, och i frid och lugn tillbringade vännerna sin kväll, rådgörande om viktiga ting.

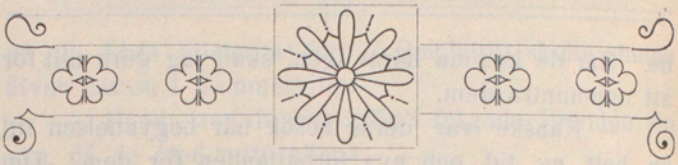

TRETTIONDE KAPITLET.

Mognande skörd.

Den skallrande stjärten, eller som han nu kallades, Johannes, hade med sin stam fortsatt resan mot det bestämda målet. Den stam, han skulle besöka, var nära befryndad med hans egen, och vid de årliga besöken stammarne emellan, plägade stora fästligheter hållas enligt indianernas sed. Huru det skulle bli vid detta besök kunde höfdingen icke på något sätt tänka sig. Han var en kristen, och han hade fattat ett fast beslut att under alla omständigheter hålla fast vid sin nya och sköna religion.

Första dagen af resan var skön. Nu hade de mycket att tala om, så många intryck från den sista söndagen att upplifva i minnet, och alla voro så glada. Medicinmannen, Jakob, satt dock helt tyst för sig själf och stafvade i sin bibel. Det gick sakta för honom att läsa, men det gick i alla fall, och gång på gång suckade han. Dessa underbara berättelser om Jesu lif och verksamhet på jorden, uppfyllde honom med den största undran, och han kunde icke riktigt fatta att en så outsägligt stor kärlek kunde existera. När

han läste om de många underverken, om botandet af sjuka, om bespisandet af hungrande och uppväckande af döda, kände han sig underbart stolt öfver att få tro på och tillhöra en frälsare, som förmått göra allt detta. Men så kom han till berättelserna om Judas föräderi, Jesu kamp i Getsemane, hans svåra misshandel och lidandet på Golgata. Medicinmannen mumlade först några ord i vrede mot Judas, men snart därefter lade han boken tillhopa och grät, lutande sitt hufvud i händerna.

— Jesus, Jesus, allt detta har du lidit för mig, hviskade han.

— Hvad kommer åt dig Jakob? frågade höfdingen, i hvars vagn han hade sin plats.

— O, jag har läst om den store Gudens kärlek till oss. Han är så underbar, han har lidit så mycket för oss, och jag måste gråta af glädje öfver att jag är en kristen.

— Berätta för oss, hvad du läst.

Så godt han kunde berättade han också om hvad han läst, och ehuru han ej kunde förklara allt, lärde han dock den förundrade höfdingen en god del.

— Hvad skola vi säga till våra vänner då vi komma fram? frågade Den skallrande stjärten full af oro.

— Vi skola tala om allt vi veta om vår Gud. Jag skall lära dem den nya läran, och jag tror de skola bli med oss i vår tro.

— Men om de inte vilja det, så är också vänskapen slut mellan dem och oss. Du vet hur grymma de äro mot dem, som öfvergifvit de gamla gudarne. Kanske vilja de offra oss för hvad vi gjort.

— Om så är, så fruktar jag icke det minsta nu.

Hade du låtit mig dö, då du ämnade bränna mig, så hade jag icke varit lycklig, men nu vet jag att Jesus skall taga mig till himlen, då jag dör.

Han var from som ett barn denne man som haft en så svår strid att genomkämpa, innan han kunde lämna sig åt Gud. Nu hade han ett fast hopp för evigheten, och snart skulle han få tillfälle att visa sin tro och sitt hopp, och han skulle äfven genom Guds nåd segra i denna strid. Jakob var en man med stort förstånd, fast i sina åsikter, och hängifven den sak han trodde vara rätt. Det var icke elakhet allena som fylldt hans själ, då han visade sig som fiende mot Reinhardt och kristendomen, men då var han öfvertygad om sin gamla religions förträfflighet och ansåg sig på alla upptänkliga sätt böra strida för den. Nu var han omvänd; klart och allvarligt hade han insett kristendomens stora företräden, och han var nu lika fast och fastare i sin nya tro än han förr varit i den gamla. Han var redo att, om så fordrades, med offrandet af sitt eget lif visa fastheten i sin tro.

Indianerna nalkades nu målet för sin färd. Höfdingens hjärta var oroligt och ängsligt, och han undrade, hur han skulle förklara sin omvändelse. Meloti var glad och nöjd. Hennes själ jublade i den nya tron. Hon hade under resan åkt än på den ena, än på den andra vagnen och öfverallt hade hon något att säga om sin glädje i Gud. Några af de unge männen hade, som vi minnas, icke brydt sig om att gå med till altaret, när dopet skedde. Bland dessa unge män var äfven den, som ifrigast varit för att bränna medicinmannen. Då Meloti vid ett tillfälle kom till

den vagn där han åkte, hoppade han ner på marken och gick vid hennes sida.

— Jag vill tala med dig, Meloti, sade han allvarsamt.

— Gör det då. Jag lyssnar.

— Ämnar du fortfara att vara en sådan där kristen?

— Ja, för hela mitt lif.

— Men jag önskar att du inte bryr dig om det. Du gör bättre i att återgå till vår egen religion.

— Hvarför det?

— Du vet, att som du icke har någon broder, så blir jag helt säkert korad till stammens höfding, när din fader en dag kallas till de sälla jaktmarkerna. Då är det på sin plats att du blir min hustru. Hela stammen kommer att fordra det, och jag vill ej ha en kristen kvinna till hustru.

Meloti såg på honom med ett egendomligt leende.

— Vet du icke, sade hon, att vår stam sedan långt tillbaka haft den seden att låta sina unga män och kvinnor gifta sig efter sin egen önskan? Ingen, har tvingats till äktenkap, om icke kärleken bjudit dem att ingå sådant. Den regeln gäller äfven för dig och mig, och du behöfver därför inte frukta. Du blir ej tvingad att gifta dig med den kristna Alice.

— Säg icke detta kristna namn! För mig är du alltid Meloti, såsom du varit förut. Inte behöfver jag tvingas att ta dig till hustru, ty jag älskar dig.

— Du behöfver ändå ej frukta, ty Alice blir aldrig din. Äfven de unga flickorna ha rätt att rådfrå-

ga sina hjärtan, och jag älskar dig icke. Jag kan ej och vill ej bli din.

Ynglingens ansikte mörknade, ett par djupa fåror lade sig öfver pannan, och det var en hotfull glödande blick som träffade höfdingens unga dotter.

— Men din fader råder öfver dig.

— Han är en kristen.

— Skulle du älska mig om jag antoge den nya religionen?

— Nej, jag tror icke, att jag kunde det. Om jag någonsin skall bli maka åt någon, så blir det åt en kristen, men ändock icke åt dig.

— Men om din fader befaller dig att bli min, när jag en gång utkoras till höfding, hvad skall du då säga?

— Min fader skall icke handla på sådant sätt, det vet du lika väl som jag. Men hur vet du då så säkert att du skall bli höfding efter honom?

— Den saken är ju afgjord för längesedan. Jag är din närmaste släkting. Min fader var din faders yngre broder. Alla äro eniga om att jag skall efterträda din fader.

— Du tror så, men vår stam väljer sin höfding, och kanske finns det värdigare än du att välja.

— Det får du se när den dagen kommer. Vill du inte bli min hustru ändå, Meloti, så fira vi vårt bröllop medan vi äro hos våra vänner?

— Nej jag vill icke och du skall icke försöka att tvinga mig.

— Men du skall bli min.

— Det vet jag bättre än du, hvad som i den vägen skall ske. Tro mig du, jag blir aldrig din.

Hon hoppade upp i en af vagnarne, och ynglingen gick med nedböjdt hufvud efter den vagn, hvarpå hon hade plats. Plötsligt rätade han upp sig, blickade med stolt hån åt det håll, där Meloti var, och mumlade för sig själf:

— Det är den nya religionens skull. Jag vill aldrig bli kristen. Hon skall bli min ändå. Nu är det höfdingen som skall afgöra, och om han inte går in på min begäran, så kommer vår stam att rensas från allt det nya, som de kalla kristet. Huru skall jag handla?

Den dagen talade han icke mycket mer, men då de på aftonen hade nått målet för sin färd, hade han ett långt samtal med höfdingen. Hvad detta samtal afhandlade, visste ingen, men då ynglingen gick till sitt tält, var hans ansiktsuttryck olycksbådande, och han mumlade ord, fulla af hot och vrede. Han hade nu reda på, att höfdingen aldrig skulle tvinga sin dotter att gifta sig med en man, som hon icke älskade.

De indianer, till hvilka Den skallrande stjärten och hans stam kommit, voro bofasta. De hade byggt sig hyddor att bo i, de flesta åtminstone, några bodde i tält som förr, men de hade ej öfvergifvit det vilda i sitt förra lif. De hade sina fäster, vid hvilka de utförde sina danser, de offrade till sina gudar och hade sin medicinman, hvilken utförde sina trollkonster och eggade deras vidskepelse på allt sätt. Af sina hvita grannar hade de lärt sig att använda rusdrycker, och allt de kunde förtjena på sitt arbete, förstörde de för rusdrycker. Deras dryckesgillen slutade icke sällan med blodiga slagsmål, och de skonade visserligen icke hvarandra, när stridslusten under sådana förhållanden

kom öfver dem. De kristnes religion frågade de alls icke efter, den var för dem allt för svår, och så länge ingen brydde sig om att undervisa dem närmare om de gudomliga sanningarne, lefde de tanklöst och likgiltigt sitt lif fram. Jordbruksarbetet, med hvilket de sysselsatte sig, sköttes alls icke väl. De voro lata och makliga af sig och gjorde icke mera än de nödvändigt behöfde, och knappt det.

När Den skallrande stjärten nu kom med sitt folk blef det jubel i lägret. Höfdingen ville genast sända en af sina män till den femton mil därifrån belägna staden efter en kagge brännvin, ty nu skulle det gå lustigt till, men Den skallrande stjärten skakade på hufvudet.

— Jag använder icke sådana drycker nu, sade han leende men bestämt.

— Hvarför det då?

— Det är bäst att jag talar om det genast, så att du får det klart för dig. Jag och nästan alla som äro med mig, hafva blifvit kristna, och vi hafva lofvat att hädanefter lefva ett bättre lif och tjäna Gud.

— Har du blifvit kristen? Har du öfvergifvit vår religion och våra gudar för att dyrka de kristnes Gud?

— Ja vi blefvo undervisade af en kristen prest under vår resa hit, och vi insågo att han hade rätt. Först botade han Meloti från hennes sjukdom, och sedan kom han dag efter dag och talade till oss, för att vi skulle förstå allt. Och vi lärde oss mycket då. På söndagen voro vi till templet och blefvo döpta, och vi äro fast beslutna att lefva för Gud såsom kristna.

— Har du verkligen kunnat blifva en sådan dåre?

Inte trodde jag att något sådant kunde hända dig. Du var en af våra bästa höfdingar, du var ärad för din djärfhet och säkerhet, och nu har du kunnat svika allas förtroende på ett så skamligt sätt. Det blir intet nöje för oss att ha dig här, om du skall fortsätta med det där.

— Om du så tror, så kan jag ju resa härifrån i morgon igen, ty jag vill inte vara dig till besvär.

— Åhnej, har du kommit hit, så skall du stanna en tid. De där dumma tankarna skola vi nog få bort ifrån dig på en liten tid.

— Det är omöjligt. I det fallet är jag orubblig. Men vi kunna stanna för att tala med eder om vår nya religion. Min medicinman har en bibel, och Meloti har en, och de kunna förklara för både dig och mig, hvad Gud vill vara för oss.

— Har äfven medicinmannen blifvit en kristen?

— Ja han är den mest faste i sin tro. Han hade svårt att bli öfvertygad, men det gick dock till slut.

— Det skall bli roligt att höra om det där nya, men inte är det lönt att du försöker att omvända oss. Vi bli aldrig kristne. Om du inte återgår till din gamla tro, så blir det bara strid och ovänskap mellan ditt folk och mitt.

— I så fall blir ovänskapen från eder sida. Vi hafva lärt oss att vi skola älska alla, och det vilja vi göra.

— Inte är det möjligt, det bör du veta som är så gammal.

— Jo, det går, och det står också i bibeln. Jakob kan läsa det för dig i morgon.

— Jakob, hvem är det?

— Medicinmannen fick det namnet då han döptes.

— Ha, ha, det var lustigt! Fick inte du också ett nytt namn då?

— Jag heter nu Johannes.

— Det kan duga bra åt en affälling. Men var säker på, Johannes, att detta edert steg kommer att kosta många strider.

— Nog är det möjligt, men Gud skall nog hjälpa oss. Han är mycket stark och mäktig, och vi äro inte rädda.

De talade icke mer om religion, men när det blef kändt af alla att de besökande voro kristna, uppstod mycken oro. Det var ett stort brott af en indian att öfvergifva fädernas religion, och det troddes allmänt, att sådant skulle straffas genom stora olyckor, och icke nog med detta, men många fruktade, att äfven de, som mottogo de affälliga som gäster och vänner skulle på något hemskt sätt hemsökas af den store andens vrede. Därför hördes också redan första kvällen flera röster yrka på, att Johannes och hans folk gjorde bäst om de reste sin väg, men höfdingen befallde, att alla skulle vara lugna och gästerna stanna så länge.

Några fästligheter blef det således icke af, men Johannes stannade dock kvar en liten tid. Under dessa dagar försökte Jakob på ett modigt sätt meddela sina vänner någon kunskap om Jesus och hans kärlek, men han hånades blott därför och ansågs som halft vanvettig. Meloti gjorde också allt som stod i hennes förmåga för att få alla att tro på Jesus, men hon hade liten framgång. Några af dessa bofasta indianer

erkände, att sanningen syntes vara i kristendomens läror, men de vågade icke antaga den nya religionen.

Det hade kanske gått bättre för dessa så nyligen omvända och nu redan missionerande kristne, om de icke iblandt sig haft listiga motståndare. Den unge mannen, som Meloti afvisat, då han begärde henne till hustru, hviskade till andra om, att den store andens förbannelse hvilade öfver stammen för kristendomens skull, och han sparade icke på lögner för att bevisa sitt påstående. Därvid diktade han upp de vidunderligaste historier om, huru han haft syner, i hvilka han blitvit varnad för den nya religionen, och huru husgudarne talat till honom flera gånger, hotande med att alla som öfverginge till kristendomen skulle utestängas från de sälla jaktmarkerna och dömas till att oändligt länge vandra i vilda ödemarker, där intet villebråd fanns och där inga floder flöto, men vilda odjur, blodtörstiga och grymma, hvarje stund hotade. Äfven förtäljde han, att Meloti särskildt var utsatt för den store andens vrede, och att det för henne fanns endast ett medel till räddning, och det var att afsäga sig sin kristna tro och blifva hustru åt en höfding.

I sin vidskepelse trodde de honom, och bäfvande väntade de, att något straff skulle komma. Till slut blef ställningen mellan de båda stammarne riktigt fiendtlig, och Johannes såg sig föranlåten att tänka på uppbrott.

— Jag vill icke stanna här längre, och det är sista gången jag är här på besök, ty jag ser, att vi icke mera kunna trifvas tillsammans, sade han till den andre höfdingen, då de en dag samtalade.

— Du borde ha rest för länge sedan, ty jag fruk-

tar, att den store anden kan hemsöka oss, om vi äro tillsammans med eder länge.

— I morgon skola vi göra oss redo, och dagen efter resa vi. Dock behöfver du alls icke frukta den store andens vrede, ty vi bedja till vår Gud om välsignelse både för oss och eder, och då kan eder store ande intet ondt göra oss.

— Så säger du, som skamligt nog blifvit en affälling.

— Snart var det kändt öfverallt omkring, att Johannes ämnade resa sin väg med sitt folk. Men så lätt skulle de icke få begifva sig bort. I ett hjärta bodde bittra känslor, och de manade till onda handlingar. Jakob samlade om kvällen omkring sig så många som möjligt af indianerna och undervisade dem om Gud. Öfver hans intelligenta ansikte hvilade ett uttryck af den ljufvaste frid, och han hade blifvit så lugn, så ödmjuk, så älsklig. Förr hade han varit vild och rå, nu var han vänlig och mild mot alla. Meloti tog plats bredvid honom och lyssnade med spändt intresse till hans ord. Han hade mycket lätt för att tala då han fick använda sitt eget språk, och det fick han nu. Om någon passat till missionär bland sitt folk så var det han. Men annorlunda hade Herren beslutit med honom.

Ett par onda ögon bevakade Jakob och Meloti den kvällen, och egaren till dessa ögon var den af Meloti försmådde unge mannen. Han såg, att Jakob ännu ej var så gammal, och han såg mycket mera manlig och imponerande ut nu, sedan han lagt bort det där hemlighetsfulla och trollkarlsaktiga, som funnits hos honom förr, då han ännu höll på att utöfva den hed-

niske medicinmannens yrke. Jakob gjorde äfven nu sin plikt men på ett helt annat sätt än förr. De små påsarne med trollmedel hade han kastat bort, de ofta vidriga prydnader, hvilka han förr älskat hänga på sig, hade han icke mera, och hans något afskiljda och hemlighetsfulla lif var nu öppet och fritt. Dock samlade han alla läkande örter han visste och gaf sitt folk alla goda råd han kunde, och först och sist bad han mycket till Gud för dem allesamman, såsom Reinhardt uppmanat honom att göra.

Den unge, spejande mannen fick plötsligt den tanken, att Meloti höll Jakob kär, och att han var hennes utkorade. Vreden brusade i hans hjärta, och han knöt händerna i tyst raseri. Medan Jakob ännu höll på med sin lilla enkla bibelförklaring, smög sig ynglingen bort i dunklet. Hvart ämnade han sig? Hvad skulle han göra?

Med snabba och lätta steg ilade han bort till den andra stammens hyddor och sökte upp medicinmannen där. Denne var gammal och listig samt i högsta grad elak och vidskeplig.

— Hvad vill du mig i kväll? frågade han buttert den inträdande ynglingen.

— Jag är icke frisk och ville, att du skulle hjälpa mig.

— I hafven ju er egen medicinman.

— Han har ju blifvit en sådan där kristen tok, och jag tror icke att han kan göra något för mig. Han är den svåraste af dem och han drager säkert olycka öfver oss alla.

— Hvarför straffen I honom icke? Offra honom åt den store anden till försoning.

— Inte vill höfdingen det. Han har ju blifvit en likadan dåre själf. Jag skulle dock önska att vi kunde göra något för att försona den store anden, innan det blir för sent. Under de senaste nätterna har jag hört honom tala mycket hotfullt.

— Om hans hemsökelse kommer öfver oss, så blir det krig mellan eder stam och vår. Vi vilja inte lida för andra.

— Kunde vi endast få bort medicinmannen hos oss, så tror jag att de andra allesammans skulle öfvergifva den där dumma religionen. Men det finns ju ingen anledning att anklaga honom nu.

Den gamle medicinmannen förstod halfkväden visa. Det var icke första gången han blef anmodad att hjälpa till, då man önskade bli af med någon förhatlig person. Men nu var det ett svårare fall än vanligt, och han satt några minuter tyst och tankfull. Sedan, liksom han glömt bort hvad de nyss talat om, slog han in på något annat och sade:

— Du vill ha hjälp, ty du var sjuk. Jag skall se efter, om jag har några läkande örter som du kan äta.

Han drog fram ur sina gömmor den ena lilla påsen efter den andra och granskade dem.

— Har du många påsar med läkande örter, sade den unge mannen.

— Det måste vi ha. Men det är inte alla som innehålla läkande saker. Här är en påse som är full af dödsbringande gift. Den gömmer jag tills vi råka i krig, och då stryka vi af detta gift på pilarna. Här har jag en påse med läkemedel för djuren. De tycka om dessa örter, men om de få äta för mycket därat,

så dö de. Och här har jag mycket annat som du ej förstår.

Liksom af en händelse lade han påsen med läkemedel för djuren bredvid sig, och den unge mannen tog den i sin hand. Medicinmannens listiga ögon betraktade honom i smyg. Ynglingen tycktes kämpa en liten strid för sig själf.

— Jag skall gå ut efter vatten och bereda en dryck åt dig, sade medicinmannen och reste sig. Han låtsade hafva glömt påsen, som ynglingen höll i handen.

— Red blott icke till något för stark, så att jag dör af det.

— Du kan vara lugn.

Medicinmannen var redan utanför, och den unge mannen slet upp påsen med stor ifver, tog en handfull af örterna, och gömde dem i en ficka på sin rock. Därefter tillslöt han påsen, lade den på golfvet och satt orörligt stilla. Om några ögonblick återkom medicinmannen med drycken.

— Se här, detta skall göra dig frisk.

— Åh, det var eldvatten, utropade ynglingen, då han tömt dryckeskärlet. Han hade fått brännvin, och detta var något hvarpå han var mycket begifven.

— Det skall göra nytta för dig nu. Du har inte utsikt att få något sådant på länge, om icke Den skallrande stjärten blir sådan han varit förr. Gå tillbaka till edert läger nu, innan de sakna dig, och säg medicinmannen att den store anden vredgas på honom.

— Tror du att han får straff också?

— Vi få se. Åh, där lade jag en af mina örtpåsar, den måste jag gömma.

Han tog upp påsen och gömde den, men då visste han väl, att ynglingen tagit en del af innehållet.

— Jag måste skynda mig hem! utropade den senare och sprang upp. Tack för eldvattnet, jag känner mig redan bättre.

Då han kom ut gick han icke direkt till lägret utan tog en stor omväg till betesmarkerna, där de bofasta indianerna hade sina kreatur. Där dröjde han litet och skyndade så hem; men då voro alla förberedelser till ett dystert drama fullbordade.

— Jakob hade slutat sin lilla bibelförklaring och satt vid dörren till tältet, då ynglingen kom.

— Har du varit borta? frågade han vänligt.

— Nej, jag har legat och sofvit, men jag drömde så hemskt, att jag tyckte det vara bättre att gå ut ett tag för att få bort drömmen.

— Hvad drömde du då?

— Kan du tyda drömmar?

— Litet förstår jag, men man vet så ytterst litet af sådant i alla fall.

— Jag drömde att den store anden hemsökte oss för edra dumheters skull. Han var mäktig i sin vrede och hans hand föll tungt öfver oss.

Med dessa ord gick ynglingen sin väg.

TRETTIOFÖRSTA KAPITLET.

Strider.

Den store anden vredgas på oss! Den store anden slår oss! ljöd följande morgon ropet från indianerna, och en sällsam fruktan och oro intog hvarje hjärta.

Männen sprungo af och an, kvinnorna och barnen smögo rädda omkring, och det var sorg öfverallt. Hvad hade då händt? Hvarför all denna sorg och oro? Den unge indianen från Den skallrande stjärtens läger kunde hafva berättat det, redan innan han visste, att det var oro i lägret, och den gamle medicinmannen hade också varit mäktig att säga ett ord därom, men de tego båda. Om de hade sagt sanningen så hade de ej nått det efterlängtade målet; nu då det gällde att taga de öfrigas sorg som ett vapen och använda det på behörig plats.

Då en af indianerna tidigt på morgonen kommit ut till betesmarken för att taga in en af sina där gående hästar, fann han denne liggande död invid stängslet samt två andra hästar och en ko ett litet stycke

därifrån. Han sprang genast till höfdingens hus och berättade den sorgliga upptäckten. Länge tänkte denne icke öfver saken utan sade genast, att det var den store andens straff öfver dem, för att de så länge låtit Johannes och hans kristna folk stanna där. Blott en kort stund dröjde det, innan det var allmänt bekant, att de kristne indianerna dragit hemsökelse öfver de andra. Redan förut hade känslorna varit i uppror; nu blef det så mycket värre, och öfverallt skreks om, att man skulle drifva bort Johannes och den kristna stammen eller döda dem allesammans.

Meloti hade sofvit ganska länge den morgonen, och när hon vaknade, hörde hon, att något ovanligt var å färde där ute.

— Hålla männen på att göra sig redo för afresan? frågade hon sin moder.

— Nej mitt barn, jag skulle snarare tro att de rusta sig för strid. Vi få nog inte draga bort så i frid.

— Hvad har då skett?

— Den store anden har slagit ihjäl boskap för våra vänner, och nu säga de, att det är vårt fel. Jag tror de skylla Jakob för att hafva trollat djuren till döds.

Meloti sprang upp.

— Det har han inte gjort! Och inte har den store anden slagit dem heller. Gud är större och mäktigare än deras ande, och han skall beskydda oss. Men antingen ha djuren ätit giftigt gräs och dödt, eller också har någon dödat dem för att kunna kasta skuld på oss.

— Så fort få du ej döma. Vi få se, hvad som

sker i dag. Jakob har gått bort till betesmarken för att se på de döda djuren, och han kan nog säga hvad de dött af.

— Hvarför skulle han gå dit! Om de misstro honom, så kanske de göra honom något illa. Jag måste skynda dit för att se hur det går.

— Kära Meloti, du får ej gå. Om du visar dig så vänlig mot Jakob så blir det vrede hos andra. En af våra unge män har åter i dag talat med din fader om att få dig till hustru.

— Det bryr jag mig inte om. Jag har en gång sagt honom, att jag ej kan bli hans, och jag blir det aldrig. Jag tror nästan, att det är han som dödat de där djuren för att skada oss, och om någon anklagar Jakob, så är det han. Nu skyndar jag mig till betesmarken.

Utan att akta på moderns böner skyndade hon ut, och snart var hon framme. En stor mängd indianer voro samlade där, och hon hörde vredgade ord uttalas, redan då hon ännu var ett långt stycke ifrån dem. Modigt trängde hon sig in i hopen.

— Han skall brännas, hörde hon någon yttra vid sin sida.

— Hvem? frågade hon kort.

— Eder medicinman, den kristne hunden. Han har trollat våra hästar till döds.

— Det har han inte gjort. De ha dött ändå.

— Du är också kristen, och du vill försvara honom, men det går inte. Han skall nog bli tvungen att bekänna.

— Det gör han aldrig, ty då skulle han ljuga, och Jakob talar endast sanning nu.

Hon trängde sig fram, ända tills hon stod midt inne i ringen. Där var äfven Jakob. Hans armar voro med ett groft tåg bundna på ryggen, och två indianer stodo med yxor i händerna bredvid honom. Lugn blickade den fängslade mannen omkring sig, och ur hans ögon glänste frid. Hvarför skulle han frukta? Döden hade i sig ingenting bittert för honom. Hade han icke kvällen förut läst i den dyrbara bibeln om, att Jesus alltid är med dem, som älska honom, och att han äfven i döden är deras beskyddare och hjälpare. Jo, han var nu någorlunda bekant med de heliga sanningarne, och han var alls icke rädd. "Frukten icke för dem som dräpa kroppen, men icke hafva makt att dräpa själen, utan rädens mer för den, som har makt att fördärfva både själ och kropp i helvetet," hade han läst i den heliga boken, och han fruktade icke människorna. Då Jakob fick se Meloti komma, drog ett vackert leende öfver hans ansikte, och han nickade åt henne. Ett doft mummel af vrede gick därvid genom den samlade mängden.

— Hon har kommit för att hjälpa honom, sade en.

— Hon har varit med om hans trollkonster, sade en annan.

— Hon bör dö på samma gång som han sade en tredje.

— Men hon är höfdingens dotter, varnade en.

— Vi bry oss inte om höfdingen. Han är också kristen, och alla sådana borde dödas. Vi vilja icke lida för deras skull.

Meloti brydde sig icke om hvad de sade. Hon gick fram till Jakob och stannade bredvid honom.

— Hvarför ha de bundit dig? frågade hon.

— De ämna döda mig, ty de tro, att jag genom trolldom dödat de där djuren.

— Men det har du inte gjort.

— Nej de hafva fått giftiga örter, och därför ha de dött.

— Finns det sådana örter här i betesmarken?

— Nej, de växa blott vid vatten långt borta. Någon har gifvit dem att äta däraf.

— Hvem tror du kunde göra det?

— Endast en medicinman eller en, som af en medicinman fått örterna. Jag har dock inga med mig, ty de äro af ingen nytta för oss.

— Då har den gamle medicinmannen här gifvit djuren att äta af sådana örter. Han hatar oss, för att vi äro kristne.

Hon talade så högt, att alla hörde det, och de bäfvade nästan för den verkan, som hennes ord måste hafva just nu. Den gamle medicinmannen var själf där och stod vid höfdingens sida, och en brännande, olycksbådande blick träffade den unga flicka.

— Det där kan kosta ditt lif, sade han hotfullt.

— Gud beskyddar mig, svarade hon.

De omkringstående drogo sig något tillbaka, liksom fruktade de att stå nära de kristne. Då trädde höfdingen fram och talade.

— Meloti, sade han högtidligt, gå till din fader och säg honom, att han bör resa med sitt folk genast. Eder medicinman måste stanna här, och vi skola sitta till doms med honom i dag. Kan han bevisa att han är oskyldig, så skall jag gifva honom en god häst och låta honom rida efter eder, men kan han inte försvara sig, så måste han dö. Den store anden vredgas,

och han måste försonas, eljes förlora vi kanske allt vi hafva, och det vilja vi icke. Skynda dig nu flicka, och var glad att du slipper dela medicinmannens öde.

— Om du dödar honom, så skall Gud låta hämnden drabbar dig innan du anar, och du mister då långt mera än du nu fruktar. Vår Gud är mycket starkare än du tror.

— Gå nu, flicka, innan det blir för sent för dig.

— Var icke rädd, Jakob, ropade Meloti; vi skola beskydda dig, och Gud är med dig. Jag skall gå för att kalla min fader och vårt folk till strid.

— Jag rädes ingenting, sade Jakob lugnt. Om jag måste lida för Jesus, så är jag inte ledsen därför, ty sedan tar han mig till himlen. Om du skulle träffa den gode hvite presten igen, så säg honom, att Jakob var trogen sin Gud ända in i döden. Vill du det.

— Du skall inte dö. De skola ej våga döda dig.

— Skynda dig bort, Meloti, ljöd höfdingens röst, skarp och hård. Vore du inte en höfdings dotter, så finge äfven du stå till doms i dag. Nu vilja vi vara goda mot dig, men då måste du genast gå.

— Jag skall gå, men jag kommer åter snart.

Hon drog sig bort under tystnad. Nu behöfde hon ej tränga sig fram, där öppnades väg för henne, och ingen tilltalade henne mera. Så snabbt hon kunde, sprang hon i riktning mot lägret och hvilade icke förrän hon var där. En gång förr hade hon sprungit så för att rädda Jakobs lif; det var då hennes egen fader ville döda honom, och hon sökte hjälp hos Reinhardt. Nu var det hos sin fader hon skulle söka hjälp för den nära nog redan lifdömde. Höfdingen stod

utanför sitt tält då hon kom, och han hade stått där länge redan, väntande att få se Jakob återvända. Nu kom Meloti ensam, och det på ett sätt, som utan ord förtäljde honom, att någonting förestod.

— Fader, vi måste rädda Jakob! De ämna döda honom i dag, och han är ensam. Redan är han bunden och skall dömas. Du vet, hur de behandla fångar, då de förhöra dem. Kalla dina vänner till vapen. De måste ut och strida.

— Hafva de redan fängslat Jakob? Jag trodde att de åtminstone skulle tala med mig först.

— Höfdingen bjöd mig säga dig, att vi genast måste resa, ty eljes kommer han att göra oss mera illa. Det är mycken vrede bland folket.

— Hvad kan jag göra med mina få män? När de redan tagit Jakob, så döda de honom genast, ifall de se oss komma för att strida.

— Men du måste rädda honom!

Johannes betänkte sig litet.

— Jag skall göra hvad jag kan. Vi måste i all tysthet sända bud till de hvites stad och begära deras hjälp. Om någon rider dit, så kunna vi få hjälp innan kvällen, och till dess kunna vi kanske tvinga våra vänner att dröja med domen.

— Hvem ämnar du sända?

— Den jag mest kan lita på. Hur mycket vill du offra för Jakobs räddning.

— Allt, om så fordras.

— Då hade din moder rätt, då hon sade, att du älskar honom.

— Ja, min fader, det gör jag och jag vill ej att han skall dö.

— Det vill icke heller jag. Men om vi skola kunna rädda honom, så fordras kanske att du ger ett löfte, som du ej gärna vill. Den yngling som begärde dig till hustru, är den bäste ryttaren ibland oss, och endast han är i stånd att rida den långa vägen riktigt snabbt. Vill du bli hans hustru, ifall han rider efter de hvite? Vill du det?

Meloti böjde sitt hufvud och teg.

— Vågar du göra det? frågade fadern ömt.

— Låt honom komma hit så får jag själf tala med honom.

Den unge mannen kom snart, och Meloti kastade en blick af förakt och ömkan på honom.

— Det är din skuld, att Jakob fallit i fiendernas händer, sade hon djärft, men du kan göra det väl igen, om du har något mod i bröstet.

— Huru vågar du anklaga mig?

— Jag såg dig, då du kom tillbaka från betesmarken i går kväll. Men för det får min fader döma dig sedan. Kanske kan du få nåd, om du i dag uträttar min faders befallning.

— Hvad befaller han då?

— Att du genast tar den bästa häst vi ha och rider till de hvites stad samt beder dem komma oss till hjälp, enär den andre stammen ämnar döda en af vårt folk. Du kan rida fort, och om du gör det, så förlåter jag dig hvad du gjorde i går, och äfven min fader skall förlåta dig.

— Det är intet att förlåta. Jakob kan gärna stå till svars för hvad han gjort. Jag har fått veta genom en dröm i natt, att Jakob är skyldig.

— Du ljuger, men du måste rida.

— Om du ger mig ett annat löfte, så skall jag göra det.

— Hvilket löfte då?

— Det jag bad dig om för länge sedan.

— Om du räddar Jakob, skall jag bli din hustru, när två vintrar och två somrar förgått.

— Hvarför begär du att jag skall vänta så länge? Blif min så snart jag räddat Jakob.

— Nej, du måste vänta. Kanske kunna vi bättre komma öfverens om tiden sedan. Rid nu.

— Och du står fast vid ditt löfte, hvad som än händer sedan?

— Om en man ibland indianerna icke sviker sitt ord, så är en indiankvinnas ord lika fast att lita på. Rid det är hufvudsaken, ty därpå beror Jakobs lif.

— Jag skall genast vara färdig, men ve dig, om du någonsin återtager ditt nu gifna löfte.

Hans ögon blixtrade och läpparne darrade, men Meloti vände honom tyst ryggen och gick in i fadrens tält.

— Lofvade han dig att utföra uppdraget, Meloti?

— Han har lofvat, och jag hoppas att han redan håller på att sadla sin häst.

— Och hvad fordrade han?

— Just hvad du fruktade. Han har mitt löfte om han lyckas rädda den arme Jakob.

— Och om han icke lyckas?

— Det kommer att bero lika mycket på dig, min fader. Kalla dina män, drag ner till våra fiender och upptag deras tid, så att de ej hinna göra Jakob något ondt, innan hjälp kommer från staden.

— Om vi blott kunna reda oss emot dem, men de äro ju många gånger så starka som vi.

— Du måste dock försöka. I annat fall går jag ut och beder männen följa mig.

— Nej mitt barn, så får du ej göra. Ännu har din fader allt modet kvar, och fast jag är kristen kan jag dock strida. Jag går genast för att gifva mina befallningar.

— Jag går med dig. När vi hinna fram kan det nog finnas något att göra för mig också.

Johannes sade intet, han gick ut och lät kalla alla sina män tillsammans.

Under tiden hade Jakob blifvit ställd inför sina domare. Höfdingen var en grym man, och nu ansåg han sig hafva rättighet fara fram med all möjlig stränghet, och därtill visste han, att just strängheten mot fången skulle förskaffa honom större anseende och ära bland folket.

— Hvarför har du dödat våra hästar? frågade han kärft den bundne mannen.

— Jag har icke dödat dem. Någon annan har gifvit dem giftiga örter så att de dött.

— Ha de dött af giftiga örter? vände sig höfdingen till sin egen medicinman.

— Nej de ha dött genom trolldom, det såg jag på deras ögon. De hade litet glans kvar, och då är det trolleri.

— Ser du nu, att du ljuger för oss, eländige affälling! Bekänn att du gjort det, för att vi icke vilja blifva kristna.

— Jag bekänner ingenting annat än det som är sannt. Hästarne ha dött af gift.

— Vi få lära honom att tala sanning, sade höf-

dingen med en betecknande blick på de män som stodo fången närmast.

Någon mera befallning var ej af nöden, de förstodo ändå, och inom ett ögonblick låg Jakob kullslagen på golfvet. Han hade nämligen blifvit införd i höfdingens hus.

— Hvilket först? frågade den ene mannen kort.

— Höfdingen pekade på sina fingrar och log. Strax därpå började tortyren. Jakobs båda händer lades på golfvet, en man satte sig på hvardera armen för att hålla honom stilla, och ett par andra män kommo med hammare och en hög spetsiga trästickor. Dessa trästickor blefvo långsamt inslagna under hans naglar, så att de sköto upp ända vid knogen. Denna tortyr är förfärlig och användes ofta bland de vilde, sällan utan att göra behörig verkan. Men denna gång lyckades bödlarne icke på något sätt. Vid det den första stickan slogs in i fingret, ryckte det till litet i Jakobs kropp, men sedan låg han orörligt stilla, endast läpparna rörde sig sakta. Han bad Gud om styrka att kunna uthärda lidandet.

— Har du inte dödat hästarne? frågade höfdingen.

— Nej, jag är oskyldig. Du har makt att plåga mig så mycket du vill, men du får mig aldrig att ljuga. Du sade först att den store anden slagit djuren, för att vi voro hos eder, nu säger du, att jag förtrollat dem. Detta bevisar, att du själf icke vet, hvad du skall tro.

— Den store anden har användt dig som ett verktyg, och genom dig har han slagit våra djur. Vill du erkänna det?

— Nej aldrig. Jag tjänar icke den store anden,

utan jag tror på Gud, de kristnes Gud. Plåga mig du, det bryr jag mig icke mycket om. Gud straffar dig nog. Jag kan lida tåligt, ty Jesus gifver mig styrka. Han blef också en gång utsträckt så här för att spikas fast vid korset. Han klagade ej utan led och dog för att frälsa alla. Han gaf sitt lif för eder också.

En blixt af triumferande vrede lyste ur den andre medicinmannens ögon, och han hviskade några ord i höfdingens öra. Denne nickade till svar. Då trädde medicinmannen fram till Jakob.

— Spikade de fast din Gud vid ett kors, så att han skulle dö för vår skull?

— Ja, han dog äfven för dig.

— Huru spikade de fast honom då?

— De lade honom på korset och de slogo stora spikar genom hans händer och fötter, sedan reste de upp korset och lät honom hänga där, tills han dog. Om han ej älskat oss så mycket, så hade han ej lidit så.

— Och du kan tro på honom, som dog så där? Ack, hvad du är dum. Om du nu åter börjar dyrka den store anden, så skall du få förlåtelse för att du dödade våra hästar, men i annat fall går det illa för dig, ty du har dragit den store andens vrede öfver oss, och han måste försonas.

— Jag förnekar aldrig min Jesus, det må bli lif eller död. Om jag blir dödad, så får jag flytta till himlen.

Medicinmannen gick ifrån honom, vinkade ett par män att följa sig och gick ut ur stugan. Höfdingen började åter förhöret.

— Du önskar således bli plågad mera? Det skall du också bli.

— Hvad befaller du? frågade en af bödlarne innan Jakob hann svara.

— Järn.

— På en låg eldstad i ena hörnet brann en eld, där en af kvinnorna ämnat tillreda mat. Nu lades flera små järnstänger eller rättare stora spikar i denna eld, och när de blifvit riktigt heta togos de försiktigt af bödlarne, och så fick Jakob undergå ny tortyr. De heta järnen sattes mot hans nakna kropp och brände stora hål i skinnet. Det fräste och rökte, då brännsåren uppstodo, och bödlarne voro mycket flitiga. Flera gånger bytte de om järn, och Jakobs kropp företedde snart en ryslig anblick. Men den arme mannen gaf ej ett ljud ifrån sig.

— Vill du tro på den store anden? röt höfdingen.

— Aldrig! Jag tror på Jesus, svarade Jakob leende, och så förlorade han medvetandet.

— Nu upphörde man med tortyren till dess han åter vaknade till sans, men då skulle den fortsättas. Medicinmannen kom åter in och hans ansikte sken af skadeglädje.

— Skola vi taga in det? frågade han höfdingen.

— Nej, vi göra det där ute, så att alla få se, huru vi försona oss med den store anden. Han vaknar nu. Då skall jag fråga honom en gång till om han inte vill bekänna, och gör han det inte, så taga vi ut honom och straffa honom.

— Vi få allt skynda på, ty jag tänker att Johannes snart kommer hit med sitt folk, och då få vi vara beredda till strid.

— Låt dem komma. Vi skola sända dem till de sälla jaktmarkerna hvarenda en, om de försöka någonting så djärft.

— Jakob rörde på sig och såg sig omkring.

— Har du betänkt dig nu? Vill du göra som jag sagt? frågade höfdingen och sparkade honom i sidan.

— Jesus, jag är din, hviskade Jakob till svar.

— Vi skola bära ut honom, befallde den grymme höfdingen.

Så skedde ock. Utanför var en stor folksamling som med oro och intresse väntade att få se slutet på detta. Vilda och råa som de voro, hade de ingenting emot att Jakob fick lida allt möjligt. Just utanför dörren låg ett kors, i hast sammanslaget af ett par grofva bjälkar, och på detta placerades den olyckliga fången.

— Nu börja vi genast, föreslog medicinmannen, men i samma ögonblick hördes rop på vägen och Johannes stormade fram med sin skara.

Nu blef det annat af. Jakob lemnades åt sig själf, under det männen sprungo omkring för att finna lämpliga vapen. En sådan dag hade ingen väntat sig och nu måste de taga de vapen som i hast stodo dem till buds.

— Alla samlas här! ropade höfdingen, som varit inne i stugan efter en väldig yxa, hvilken han svängde med stor kraft.

— Skall han få ligga kvar här? frågade medicinmannen och pekade på Jakob.

— Kasta honom i ett hörn hvar som helst, det är ändå intet med honom. Han kommer att dö snart.

Jakob blef också handlöst kastad ner i en liten grop alldeles bredvid höfdingens hus, och medicinmannen kunde icke låta bli att gifva honom ett riktigt slag i hufvudet, innan han gick ifrån honom. Redan förut var Jakob illa tilltygad, och det slag han nu fick tog sansen ifrån honom. En varm blodström vällde sakta fram ur såret, som uppstått vid slaget.

— Alla kvinnor och barn gå in i husen, kommederade höfdingen, och när han sagt detta, var det tid att möta fienden. Johannes stormade fram med sina män, manande dem att vara modiga.

— Döda ingen, om det icke är nödvändigt, sade han. Först af allt måste vi försöka få reda på Jakob och föra honom i säkerhet. Sedan detta är gjort behöfva vi icke strida mer utan kunna lämna resten tills folket från staden kommer hit.

Men det blef en het strid i alla fall. På båda sidor stupade flera män, och många sårades. Johannes hade mycket fåtaligare skara är fienden, men hvarenda en af hans män visade en dödsföraktande tapperhet. Därtill voro de bättre beväpnade än de andra och lyckades också tränga sig fram allt längre. Men där kommo andra till fiendens bistånd. Larmet hade lockat dit sådana, som förut ej brydt sig om att stanna, och Johannes såg att hans lilla skara började svikta.

Då trängde Meloti plötsligt fram mellan de stridande, kom ända fram till faderns sida och stannade där. Hennes uppträdande vållade ett ögonblicks stillestånd, men hon var den som själf tände stridens låga igen.

— Framåt, tappra, kristne indianer! ropade hon. Vi strida för Guds sak och måste befria vår fångne

broder, hvilkens lif de eljes taga. Följen mig, jag skall gå före.

Och hon gick före. Hon hade till vapen en lång grof påk, och med stor styrka och vighet använde hon den. Männen eldades af hennes mod och trängde framåt. Fienden måste vika, och snart voro segrarne framme vid höfdingens hus. Där låg Jakob kvar ännu. Meloti såg honom, trängde förbi dem som voro i vägen och knäböjde snart vid hans sida.

— Jakob, kallade hon vänligt, men han svarade icke.

Då ropade hon till ett par af männen, hvilka genast kommo.

— Tagen honom och bären honom till vårt läger. Jag skall säga till min far att Jakob är funnen och förd i säkerhet, så kunna vi sluta striden sedan.

Männen lydde. De lyfte den medvetslöse upp i sina armar och begåfvo sig bort. Meloti rusade åter fram bland de stridande.

— Min far, vi ha fått reda på Jakob, och han är redan på väg till lägret. Kunna vi inte sluta nu? Det blir blott flera lif tagna, om vi fortsätta, och vårt mål är ju vunnet redan.

— Jo, vi skola draga oss tillbaka i god ordning och taga våra sårade och döde med oss. Vi få dock se till att vi ej blifva nedgjorda af fienderna. Nu äro de stridslystne och vi måste försvara oss. Måtte de hvite komma snart.

— Ännu dröjer det nog. Det är ju lidet blott några timmar. Solen har ej hunnit öfver halfva himlen ännu. Vi få försvara oss på bästa sätt. Gif dina befallningar nu. Du och jag gå sist tillbaka.

Johannes gaf sina order med lugn röst och folket retiterade sakta och med god ordning. Fienderna syntes något förundrade öfver detta återtåg och fruktade, att någon krigslist låg bakom företaget, hvarför de stannade på sin plats en god stund. Men då de sågo motståndarne aflägsna sig alltmera, följde de efter med vilda tjut.

— De ha tagit med sig medicinmannen, sade någon till höfdingen, då det upptäcktes att Jakob var borta.

— Hvar är vår egen medicinman då?

— Han blef svårt sårad och håller på att dö.

— Äro många andra sårade?

— Ja ganska många, och en hel del ha gått till de sälla jaktmarkerna.

— Och detta blott för de där affällige stackarne. Vi skola nog betala dem det. Nu kunna vi vänta litet och hvila oss. Under tiden får några rida ut och uppbåda alla de män de kunna finna. När solen börjar sjunka, anfalla vi lägret.

— Vore det inte bättre att göra det genast?

— Nej, vi äro icke nog många, och de gömma sig nog bakom vagnarne, och kanske ha de eldvapen med sig.

Folket fick befallning att stanna, och rådplägning hölls ånyo. Det blef bestämdt att handla som höfdingen önskade, och två män redo ut för att hopsamla mera manskap. Under tiden de voro borta, hvilade sig de öfriga och sökte hjälpa de sårade. Medicinmannen och flera andra hade redan dött.

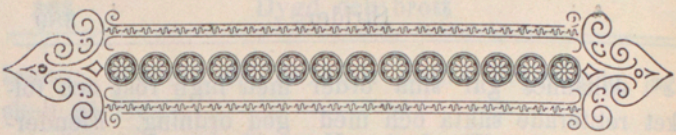

TRETTIOANDRA KAPITLET.

Jakobs död.

Borta i lägret satt Johannes på marken, och framför honom låg Jakob med hufvudet lutadt mot hans knä. Den stackars medicinmannen hade blifvit för mycket plågad för att kunna stå ut med det. Johannes förstod det väl och ett moln af sorg hvilade på hans höga panna.

— Hvar är Meloti? frågade Jakob sakta.

— Hon gick ut efter vatten åt dig. Hon kommer strax igen.

— Hvarför skulle du börja strida med dem? De äro ju mycket starkare än vi. Bäst hade varit att låta dem hämnas på mig. Nu fingo väl flera än jag offra lifvet för det här.

— Ja, några af våra män föllo, men däröfver är jag inte ledsen. De voro alla kristne, och då dö de lugna.

— Det är sannt; döden är ljuf när Herren Jesus är med. Äfven jag får snart sluta. O, det känns så fridfullt i mitt bröst. Nu skall jag icke gå till de säl-

la jaktmarkerna, utan för mig står Guds himmel öppen.

— Vet du intet läkemedel, som vi kunna använda för att rädda dig?

— Nej, jag vet intet. Dock, ett finns. Bed Gud för mig, alldeles som den hvite presten bad för Meloti, då hon var sjuk. Om det då är hans vilja, så kan jag bli frisk.

— Jag är så klen att bedja.

Meloti kom in med vatten, hvilket Jakob med stor begärlighet drack.

— Huru känner du dig? frågade den unga flickan ängsligt.

— Jag känner mig nära himmelens portar. Snart får jag kanske se den frälsare, som har dött för mig.

— Käre Jakob, tror du verkligen, att du skall dö?

— Ja, jag känner det så. Men jag är inte ledsen. En indian skall ju alltid kunna möta döden med mod, och jag kan det bättre nu än förr, ty jag är en kristen.

— Ack nej, älskade, du skall med Guds hjälp lefva. Jag vill bedja för dig.

Hon lutade sig ner intill honom och grät. Öfver Jakobs anlete flög ett hjärtligt leende. Hon hade sagt, att hon hade honom kär, och detta var äfven något dyrbart för honom.

— Håller du af den stackars medicinmannen, Meloti?

— Ja, det har jag gjort mycket länge. Men du var ju så vild och elak förr. Då vågade jag knappt tänka på dig; men sedan vi blefvo kristne har jag gjort det så mycket mer.

— Nu kan jag dö med glädje, ty ditt hjärta skall

sörja mig. Meloti, om Gud kallar mig bort, så skall du innan dess gifva mig ett löfte. Vill du det.

— Begär hvad du vill, och jag skall göra det.

— Jag har, under den korta tid jag varit kristen, sökt undervisa andra om hans frid, som dog för mig. När du kommer hem igen, arbeta då för vårt folks räddning. Du är den enda som kan läsa, och du har en bibel. Läs den för alla och tala om, hur god Herren är. Vill du?

— Ack ja, det skall bli min största glädje att göra det.

Jakob slöt ögonen och ett lyckligt leende sväfvade på hans läppar. Så låg han en stund. Till slut såg han upp.

— Det gör så ondt. De brände mig så illa. Men jag förlåter dem det, ty de förstår inte bättre. Gud vill inte, att jag skall lefva. En kort tid fick jag vandra på ljusets väg, men jag lärde mig mycket under den tiden. Kära Meloti, kalla tillsammans folket. Jag vill säga dem något, innan Herren kallar mig.

— Du är för svag för att kunna tala till dem nu.

— Jag måste göra det. Innan solen går ned skall jag vara med honom i Paradiset. Skynda dig nu.

Hon lydde honom. Det tog icke lång stund, innan allesammans voro samlade vid tältet, hvars sidor togos bort. Mödosamt satte Jakob sig upp och såg sig omkring.

— Det var för att säga eder farväl, som jag kallade eder. Jag har lidit mycket, och det är för att jag är en kristen. De skulle genom att offra mig försona den store anden. Gud gaf mig kraft att bära det utan klagan. Nu kallas jag bort. Jesus älskar

mig, det vet jag, och äfven för de fattiga indianerna har han gifvit sitt lif. Inte förstår jag allt som står i bibeln, men jag vet att när jag sökte frid, gaf han mig det. Jag har varit så lycklig denna tid. Det anses af många vara fegt af en indian att blifva kristen, men det fordras därtill lika mycket mod som att gå ut i strid. Mina bröder, jag önskar, att I alla mån följa Jesus för alltid. Jag har läst i min bibel för eder, jag har försökt förklara ordets mening. Nu får jag inte mera göra det. Men Meloti har också en bibel och hon kan läsa. Därför skall hon också tala med eder om Jesu kärlek.

Utmattad sjönk han åter ned, och med välbehag drack han det vatten, som Meloti kärleksfullt gaf honom. En liten stund var han tyst; sedan talade han åter.

— Jag känner, att jag nalkas det sista. När jag är död, så begraf mig såsom en kristen. Det är så ljuft och skönt. Bry dig icke om att strida mera, Johannes. Tag ditt folk med dig och res hem. Där kan du verka bättre för kristendomen än här. Vill du göra det?

— Ja, svarade höfdingen sakta.

— Och du öfvergifver icke mera den Herre, du nu tjenar?

— Nej aldrig.

— Då kan jag dö lugn, ty jag vet, att jag skall möta många af vårt folk i himlen. Jag hade mycken strid, innan jag kunde bli en kristen, men jag blef det till slut och är lycklig. Farväl, kära bröder. Jesus kallar mig. Det höres något så underligt. Inte är det slammer af vapen, inte är det krigstjut. Ack, nu

hör jag, det är klockorna i himlen. Det låter likadant som klockorna i templet, där jag fick mitt namn; men det är mycket vackrare. Hör du, Meloti, hör du, huru de ringa? Det är änglarne. O, så skönt! Stackars medicinmannen är frälst.

Det ansågs fegt bland indianerna att gråta, men nu gräto många ibland dem. Kvinnorna snyftade högt. Meloti fattade Jakobs söndersargade hand och smekte den sakta, under det hennes tårar föllo ner på den.

— Fäll icke tårar, dyra Meloti; jag är ju så full af sällhet. Om du är god och snäll och älskar Jesus, så får också du komma till himlen. Hör du, nu ringa klockorna igen. De kalla mig — — — så ljufligt — — — så vackert. Jag ser — — — min Jesus. Hans — — — hand — — — vinkar. — — — O, min Gud!

Blott en skälfvande suck ur hans bröst, och den frälste indianen hade gått till en ljus och härlig himmel. Höfdingens hand for smekande öfver den dödes panna, och Meloti gömde ansiktet i händerna. Ett dödsfall under sådana omständigheter hade aldrig förr inträffat inom stammen.

— Vår medicinman har gått till Gud. Han gaf sitt lif för sin tro, sade Johannes bedröfvad.

Det blef genast tal om att begrafva honom jemte dem som fallit i dagens strid. Ingen tänkte mera på att återupptaga striden med fienderna. Deras hjärtan hade förlorat stridslusten, och Johannes meddelade, att så snart de döda kommit till ro i jorden, skulle uppbrott ske. En stor, ehuru föga djup graf gräfdes, och sida vid sida placerades de afsomnade. Kvinnorna sjöngo en vers af en sorgesång, och Johannes ta-

lade några ord om, att de döda skulle kallas ur sin graf af Jesus, när hans stora dag komme.

Inte var det någon storslagen begrafning, men den var så mycket mera tilltalande. Sorgen kändes tung i dessa enkla människors hjärtan, och den stämning, som hvilade öfver hela lägret, var högtidlig och allvarlig.

Snart var grafven igenskottad och arbetet begynte för afresan. Då kom Johannes att tänka på något annat, och han gick till Meloti, som satt sig ner vid grafven.

— Tror du inte, vi bör vänta här, tills din utsedde man återvänder? frågade han ömt.

— Min brudgum hvilar här, svarade Meloti snyftande och pekade på grafven.

— Men ditt löfte, mitt barn.

— Jag gaf honom det, om han räddade Jakob, men det gjorde han inte. Det är redan långt lidet, och han kunde hafva varit här med bud nu, om han skyndat sig. Jag känner till hans häst. Den är stark och uthållig och snabb som vinden. Han har inte ridit som han borde.

— Kanske fick han vänta på de hvite i staden.

— De känna vägen lika bra som han, och de hindrade honom icke att rida före med bud.

— Skola vi inte vänta honom då?

— Nej, det är bättre att vi begifva oss bort. Jag tror inte att vi äro säkra här. Dröja vi, så kan det bli strid igen.

— Du har rätt mitt barn. Vi begifva oss bort. När Hufvudet med hornet, (så var den unge mannens

namn) återkommer, så får han väl rida ifatt oss, då han ser, att vi äro borta.

— Fienderna komma! ropade en kvinna, som kom springande fram till höfdingen och med förfäran fattatade tag i hans arm.

Johannes spratt till.

— Komma de redan? Jag trodde, att de åtminstone skulle dröja till dess solen började sjunka. Vi ha ingen annan utväg än försvara oss.

Han uppgaf ett långdraget tjut, ett slags kallelseord till männen, och inom några minuter voro de alla redo för hvad som komma skulle. Då steg Meloti fram till sin fader.

— Låt mig gå dem till mötes och tala med dem först, bad hon.

— De skulle döda dig ögonblickligen, och vi äro ej vana att sända kvinnorna först i striden.

— Jag tror inte de komma att göra mig något illa, och äfven om de försökte, så har jag ju dig och dina män här. Låt mig gå.

— Hvad vill du dem då?

— Det skall jag säga, då jag återvänder.

— Så gå då i Guds namn. Vi hinna tids nog börja utgjuta blod. Men skulle de göra dig något illa, så få du bereda dig på, att vi icke lemna dem i fred förrän vi nedgjort den siste af dem. Är det icke så? vände han sig frågande till männen.

Ett bifallande sorl, gick genom hopen af män, och några höjde sina vapen till tecken på, att de voro redo att genast börja. Meloti skyndade de ankommande till mötes. Hon undrade på, att de gingo så tysta. Intet krigstjut hördes, ingen enda dansade på vägen,

men de röde männen samtalade ifrigt med hvarandra. De sågo Meloti redan på långt håll.

— Det är Den skallrande stjärtens dotter, sade en.

— Då har hon något bud till oss. Vi få nog höra hvad det är.

Meloti hade snart hunnit den kommande truppen och stannade.

— Hvad vill du Meloti? frågade höfdingen och hans röst ljöd alls icke ovänlig.

— Jag vill tala med eder, innan någon hinner bli dödad i striden. Jakob är död. Han dog af den misshandel och tortyr han fick undergå hos eder. Men han var så lycklig och glad, ty han visste, att han har ett hem i himlen. Nu ville jag tala om att han förlät eder alla, för det onda I gjorden honom, och han bad till Gud för eder, innan han dog. Nu har jag talat om det, och om någon af eder blir dödad i striden så kan han dock vara glad öfver att hafva Jakobs förlåtelse då. Men höfding, hvarför vill du åter strida med oss? Förr voro vi så goda vänner. Vi tillhöra ju egentligen samma stam, och det är icke roligt att vara ovän med sina närmaste. Du kan ändå icke göra oss någon skada, ty Gud gifver oss då ett bättre hem och ett skönare lif i himlen. Hvarför önskar du strid?

Männen hade skockats omkring henne för att höra hvad hon hade att säga, och när hon slutat, tog höfdingen till orda:

— Vi vilja icke kriga nu. Först ämnade vi det, men då skulle vi angripa eder först när solen sjönke. Ett par af våra män äro ute för att samla mera folk, och de komma allt flera efter hand. Men vi ha ändrat beslut. Om blott din fader vill bryta upp och dra-

ga bort, så äro vi nöjda. Han måste dock öfverlemna till oss Hufvudet med hornet, ty han skall dö.

— Hvad har han gjort eder? Är det icke nog med att i hafven dödat Jakob?

— Om vi förut vetat, hvad vi veta nu, så hade vi nog icke torterat Jakob, men vi visste det ej då. Vår medicinman är också död. Han föll i striden. Men innan han dog, talade han om att Hufvudet med hornet varit hos honom förra natten och fått giftiga örter och att han gifvit dem åt våra hästar. Det var han som dödade dem för oss och han måste dö.

Meloti stod häpen. Hon genomskådade nu alltför väl den unge mannens onda planer och handlingar. Det var för att få bort Jakob som han handlat så illa.

— Han är icke ibland oss, sade hon tankfull.

— Hvar är han då?

— Min fader sände honom till staden för att få hjälp af de hvite männen, och han har ej ännu kommit tillbaka.

— Väntar din fader hjälp af de hvite? Hvarför skulle han göra så? Det blir svårt för oss alla om de komma. Jag måste tala med din fader.

— Kom då, han är i lägret.

— De begåfvo sig raskt fram mot lägret, och då Johannes såg dem komma på detta sätt, förstod han att ingen strid var att frukta, hvarför han gick ut emot dem. Det dröjde icke länge, innan äfven han visste om hela förhållandet.

— Res din väg med ditt folk, ty komma de hvite medan du är kvar, så taga de både dig och mig till fängelset. Men om du är borta så kanske jag kan ordna det med dem ändå.

— Vi ämna resa, sade Johannes, och jag är glad öfver att vi ej behöfva strida mera med eder. Sänder du Hufvudet med hornet efter oss om han kommer?

— Nej jag behåller honom och om jag finner för godt så öfverlämnar jag honom åt de hvite, för att han dödat våra djur.

— Du kan göra med honom som du för godt finner.

— Det är bra. Låt oss då vara vänner så långt vi kunna. Men så länge du och ditt folk äro kristne, är det ej lönt att du reser ner till oss. Vi måste lefva skilda. Det blir bäst å ömse sidor.

— Vi skola icke återkomma. Tack för din gästvänlighet i sommar.

De skakade hand med hvarandra och skildes åt. Ett par timmar senare bröt Johannes upp med sitt folk för att anträda återresan till hemtrakten. De gjorde sig ingen brådska utan foro sakta fram på den jemna prärievägen.

Men hvart hade då Hufvudet med hornet tagit vägen, eftersom han icke återkom i rätt tid? Då han ridit ut från lägret hade det gått med ilande fart, och så höll han på att rida ett par mil. Men så höll han in hästen och red i sakta mak. Han ville icke rädda Jakob, han ville icke afvända striden, men han önskade helst, att de ifrigaste kristne skulle bli nedgjorda. Till staden begaf han sig dock, och där gick han in på en krog. De hvite hafva ej blott fört civilisationen närmare de vilda folken, men de hafva också tagit med sig rusdrycker och andra fördärfbringande saker, så att om vildarna måste tacka dem för mycket godt

så hafva de också orsak att döma dem för mycket annat, som aldrig borde gifvas åt någon. Bland dessa onda ting äro rusdryckerna de värsta.

Den unge indianen drack några glas brännvin och blef drucken. Då omtalade han på sin dåliga engelska för alla som ville höra på, att ett par indianstammar förde krig med hvarandra ute på reservationen, men någon riktig berättelse afgaf han icke till myndigheterna. Man skrattade åt honom och trodde blott att det var inbillningsfoster i hans omtöcknade hjärna.

Det var redan långt på eftermiddagen, då han begat sig på återvägen, och då var han mycket oredig. Han pratade högt för sig själf om Meloti och hennes kärlek, om den till döden dömde Jakob och mycket annat. Hästen fick gå som han ville och då det stackars djuret icke fått hvarken föda eller vatten sedan tidigt på morgonen, afbetade det med välbehag det saftiga gräset vid vägkanten, och vid en liten bäck stannade det och drack.

Kommen mer än halfvägs tillbaka började dock Hufvudet med hornet att nyktra till litet, så att han kunde tänka på verkligheten, och allt eftersom tankarne klarnade, insåg han äfven, att han nu måste duka upp någon antaglig historia för de väntande. Han skulle säga, att han omtalat indianernas fara, och att han gjort allt för att få de hvite med sig, men att desse ej brytt sig därom eller velat komma, och att det var för denna omständighets skull han sett sig föranlåten att dröja så länge i staden. Under sådana tankar påskyndade han hästen som också villigt rusade framåt.

— Jag har ändå vunnit Meloti i dag, och hon

skall bli tvungen att hålla sitt löfte, sade han högt.

Ungefär en och en half timme efter det Johannes med sitt folk brutit upp, kom den unge mannen till lägerplatsen, och då red han så fort hästen förmådde sträcka ut. Hur förvånad blef han icke då han såg tälten vara nedtagna, vagnarne borta och platsen tom. Han kunde icke fatta meningen med allt detta. Hvad skulle han göra? Bäst vore kanske att rida bort till de andra indianerna och höra efter. Han hade ju icke på något sätt visat sig fientlig, åtminstone ej så att de visste det, och därför kunde han icke ha något att frukta. Han hade blott ridit ett litet stycke då han hörde en svag hviskning från det höga gräset vid vägkanten. Han höll in hästen och såg efter hvem det kunde vara. En annan ung indian kom fram ur gräset.

— Hvart skall du rida? frågade han.

— Till höfdingen. Den skallrande stjärten har begifvit sig bort, utan att jag visste det.

— Du gör bättre i att rida härifrån så fort du förmår, ty får vår höfding dig fast så dödar han dig genast.

— Hvarför det?

— Vår medicinman talade om allt innan han dog. Det var du som gaf hästarne giftiga örter.

Den skyldige ynglingen skälfde till, nu begrep han att han var förlorad om han red vidare.

— Visste Den skallrande stjärten det äfven? frågade han.

— De visste det allesammans.

— Tack för att du varnade mig.

— Vi ha alltid varit goda vänner.

— Begaf sig Den skallrande stjärten mot hemmet?

— Ja, de äro på väg hem.

— Farväl då. Jag får se hvart jag begifver mig.

Utan att afvakta svar vände han hästen och red bort i sporrsträck. I ett ögonblick hade han blifvit fullkomligt nykter. Hvart han borde rida visste han knappt själf. Dock följde han samma väg som hans folk tagit, ty åt hemtrakten ville han. Hoppet om att få Meloti till brud vek hastigt ifrån honom. Han hade handlat dåraktigt efter allt, och nu fick han skylla sig själf.

Allt saktare red han, ty om han fortsatte så där fort, så komme han snart att hinna upp de öfriga, och det ville han icke. Då det blef mörkt steg han af hästen vid en stuga, gick in och begärde mat, som han äfven fick, och därpå red han ännu ett stycke, släppte hästen att beta på en äng och lade sig själf att sofva i det höga gräset.

Då han på morgonen vaknade var hästen borta. Han hade haft en aning om hvar Johannes var med sitt folk, och under natten sprang han ifatt indianerna. Men den unge mannen stod ensam på vägen, lemnad att taga sig fram bäst han kunde. Han hade blott en utväg, och det var att till fots fortsätta vägen, till dess han möjligen kunde stjäla sig en häst på något håll. Och han gick med tungt sinne och förargad på sig själf.

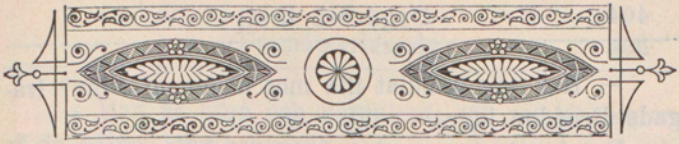

TRETTIOTREDJE KAPITLET.

Framåtskridande.

I Summerville hade ganska stora förändringar skett under hösten. Braddon hade låtit bygga upp ett stort nytt hus vid hufvudgatan, och där hade inrättats en handelsbutik, särskildt afsedd för grufarbetarne. Detta förbittrade mycket de andra handlarne i den lilla staden, ty enär Braddon lät sitt folk köpa alla lifsförnödenheter till det allra billigaste pris som var möjligt, köpte alla naturligtvis hos honom. Många af arbetarne hade åt sig uppfört egna hem i staden och trifdes väl där.

Knotet bland arbetarne, hvilket Braddon till en tid fruktat, hade lagt sig inom kort, sedan han en dag samlat dem alla på en plats, och ärligt frågat dem, hvad deras mening var och hvad de hade i tankarna. Till en början stodo de svarslösa, men då han fordrade att få förklaring, omtalade en af de äldre arbetarne, att de på sista tiden hört så mycket ondt om grufegaren, samt om att han ämnade nedsätta lönerna för dem att de icke kunde underlåta att känna sig missnöjda.

— Har jag handlat illa mot någon af eder? frågade Braddon lugnt.

Det kunde ingen af dem påstå, de hade alla blifvit väl bemötta.

— Har jag icke betalat större lön, än någon annan grufegare nu betalar? frågade han vidare.

Äfven detta måste de erkänna.

— Har jag icke gjort allt jag kunnat, för att alla skulle få bra? Jag har själf skaffat eder land att bygga hem på, och det på ovanligt billiga villkor; jag har låtit eder få så kort arbetstid som möjligt och för öfrigt stått på edert bästa alltid. Då förundrar det mig, att någon ändå finner skäl till missnöje och att någon klagar på mig.

Då tog den gamle arbetare, som förut talat, åter till orda:

— Vi veta nog, att Ni varit en god husbonde för oss, och det är ej blott med tanke på oss själfva, som vi varit oroliga. Men det säges, att Ni handlat mycket illa mot enkan efter den där smeden samt mot somliga andra.

— Hvem är det då, som talar så mycket om mig?

— Det är en man som kommit hit mycket ofta på senare tiden. Jag vet inte hvad han heter, och det tror jag ingen vet. Men han säger, att Ni varit förfärligt grym mot honom, och att Ni i vrede mördade smeden. När han då får bjuda arbetarne på brännvin, och sådant har han alltid med sig, blir det lätt för dem att tro på hans tal. Sedan förstora de kanske hans berättelse om Er, och hur det är, så har det allt smittat oss alla.

— Hur ser den mannen ut?

— Han är liten och korpulent, och ser ut som en af de bättre landtbrukarne.

Braddon förstod ögonblickligen, att orostiftaren icke var någon annan än Harder, och han häpnade öfver dennes sätt att gå tillväga med sina fientligheter.

— Har han icke bedt eder företaga något ondt mot mig?

— Inte har jag hört det direkt, men nog har det varit mycket tal om att strejka.

Braddon tänkte efter ett ögonblick, innan han sade något vidare, och arbetarne väntade något oroliga på, hvad han nu skulle säga.

— Kära vänner, började han ändtligen, och ett djupt allvar hvilade öfver hans ädla ansikte, jag har försökt att göra allt, som stått i min förmåga, för att I skullen få det så bra som möjligt. Jag tror inte, att någon har skäl att klaga på mig. Ingen har haft mindre betalning, än att den väl räckt till för honom och hans familj; och om någon förstört sina inkomster på krogen, det är ej mitt fel, ty jag har oupphörligt varnat eder för dryckenskap. För framtiden har jag tänkt göra ännu mera för eder; men I förstån nog, att man mister all lust därtill, då ens bästa försök mottagas med knot och missnöje. Nu skall jag lemna det åt eder att själfva afgöra för det kommande. Jag vill ha i min tjenst endast sådana arbetare, som kunna ha förtroende för mig, och som vilja arbeta i lugn och frid. Alla som äro missnöjda kunna därför säga mig till nu, och det står dem fritt att flytta till någon plats, där de kunna få bättre än här. Ingen bör tänka på att strejka, ty i så fall stänger jag grufvorna och låter dem vara stängda, till dess jag hinner få

andra arbetare; och om detta ej skulle lyckas mig, så kan jag låta arbetet ligga nere ett par år, det gör mig ingenting. I kunnen nu bestämma.

Det var ingen enda som klagade nu. Alla kände, att husbonden menat allvar, och de insågo äfven hur dåraktiga de varit. Några af de äldre trängde sig fram till Braddon och bådo honom förlåta, om de handlat illa på något sätt, och så följde flera efter. Äfven de arbetare, som kommit sist till Summerville, och hvilka varit mest oroliga, måste medgifva, att de varit barnsliga, hvarför de också bådo om förlåtelse och lofvade bättring.

Förlåtelse fingo de gärna, ty Braddon ömmade för deras väl och ville gärna hjälpa dem.

— Således äro vi öfverens, sade han, och ett sorl af bifall lopp genom mängden. Han fortsatte:

— Då skall jag säga eder, hvad jag ämnar göra för mina arbetare i höst. Uppe i staden håller jag på att bygga ett hus, där handelsbod skall inrättas för eder del. Det blir en stor besparing för eder, då varorna komma att säljas, utan att jag tager någon inkomst däraf. Äfven har jag tänkt på edert andliga väl. Högst få af eder besöka kyrkan i staden, och till pastor Reinhardts kyrka är det för långt. Men I behöfven höra Guds ord ibland, och en stund i kyrkan kan måhända hålla de frestade från krogen. Därför kommer jag att låta bygga en kyrka helt nära staden, på denna sidan, ty de flästa af eder ha sina hem där. Pastor Reinhardt har lofvat predika för eder hvarje söndagseftermiddag och en kväll hvarje vecka. På så sätt blir det bättre för eder i detta afseende. Ansen I detta vara bra?

Det fanns bland arbetarne några, hvilka voro verkligt gudfruktiga och goda, och de brusto ut i lof till Gud, under det deras ögon tårades. Och allesammans voro tacksamma, äfven om ett par ryckte på axlarna vid talet om kyrkan.

Så hade lugnet blifvit återställdt bland arbetarne, och Braddon var glad däröfver. Han berättade det för Delia och Reinhardt, och de delade hans glädje.

Först byggdes huset i staden och omedelbart därefter kyrkan.

Brown hade verkligen nödgats lemna sin gård, och Braddon tog honom i sin tjenst. Han arbetade i handelsboden och fick sin lön, så att hvarken han eller familjen behöfde lida nöd.

Effie kom ofta upp till Braddons hus för att hälsa på, och Delia mottog henne städse med kärlek. Liksom brodern hade hon fäst sig vid den olyckliga flickan, och nu gjorde hon allt för att glädja henne. Snart visste hon knappast, om hon skulle förundra sig eller ej öfver broderns kärlek till den vansinniga.

Gerald och Viola voro till en början litet rädda för Effie, men deras fruktan försvann snart, och sedan lekte de med henne och hade så nöjsamt som möjligt. Då Braddon någon gång betraktade deras lekar och såg, att Effie var lika outvecklad som barnen, drog ett sorgset leende öfver hans ansikte eller suckade han tungt.

En dag kom Reinhardt ner till honom. De voro båda sorgsna och tankfulla.

— Hvad är det som trycker ditt sinne? frågade Braddon.

— Käre broder, det är mer än ett. Jag tänker

först och främst på mitt arbete och önskar, att jag måtte få större framgång däri. Om jag icke vore så mycket fästad vid min församling och såge, att jag behöfdes här, så skulle jag dock resa ifrån den. I så fall ginge jag som missionär upp till indianerna. Alltsedan Johannes reste förbi, på vägen hemåt, har jag haft dem i tankarna. Den stackars Jakobs död har gifvit mig mycket att reflektera öfver. Han var en skön kärfve, inbergad i den himmelska ladan. Om han fått lefva, så hade han säkert blifvit till stor välsignelse för sitt folk. Den jag nu litar på är den unga Meloti, hvilken synes fast besluten att verka såsom en god kristen kvinna. Det gjorde mig stor glädje att se dessa röda människor, hvilka för icke länge sedan voro vilda och råa, men nu milda, ödmjuka och kärleksfulla samt egande hopp til Gud. Verket är börjadt, och jag önskar af allt hjärta, att det aldrig må sluta.

— Du får då alls icke tänka på att lemna oss. Hur skulle det då gå med allt, som vi påbörjat tillsammans? Nej, stanna kvar här, det är långt bättre. Jag önskar du kunde finna en kvinna, värdig att bli din maka, och att du skaffade dig ett verkligt hem; ty så som du nu har det måste du ju bli trånsjuk och nedstämd.

— Jag börjar bli för gammal nu, Horace, och jag har slagit bort alla tankar på att få ett sådant hem, som du talar om. När det icke blef af, då jag var ung, så blir det ej heller nu. Och du själf, min broder, hvad ämnar du göra i detta fall?

— Du vet det förut, Arnold. Jag har just i dag talat med Brown om Effie, och i början af nästa vec-

ka reser jag bort med henne för att få henne frisk. Operationen lär icke blifva så farlig och om Gud så vill, så få vi hem Effie frisk och förståndig igen.

— Och sedan?

— Jo, sedan gifter jag mig med henne, om hon håller mig kär då, som jag vet att hon gör nu.

— Gud gifve att det måtte lyckas väl. Vet Brown något om dina känslor för Effie?

— Nej, jag har aldrig sagt något därom, och han har nog aldrig tänkt sig något sådant.

— Säkerligen icke. Men hur ställer du det med dina affärer, medan du är borta?

— Jag stannar blott några dagar nu, så att jag behöfver icke företaga några särskilda arrangemanger.

— Du fruktar ej, att Harder skall komma häråt och ställa till någon oreda, ifall han får veta att du är borta?

— Nej, i det fallet är jag lugn. Skulle så ske att han kommer, så sänder Delia bud in till Brown, och han skyddar henne väl. Honom kan jag numera lita på i allt.

— Då är jag lugn.

— En annan sak, när du kommer att tala om Harder. Han har sålt sin gård, har jag hört, men han syns ej till här omkring. Dock har han varit vid grufvorna ett par gånger, och arbetarne säga, att han är alldeles förstörd af det myckna drickandet och af det lif han nu för.

— Har han sålt sin gård! Då kan du vara säker på att han förstört allt han hade och att han själf går förlorad.

— Jag fruktar allt det. När jag nu kommer ut

skall jag höra mig för, huru vi på bästa sätt kunna få Delia lagligt skild från honom. Att låta det fortfara som det nu är, vill jag icke tillåta.

— Hvad säger hon själf därom?

— Just ingenting. Hon är bruten nu, vår arma syster. Jag säger vår syster, ty numera håller väl äfven du henne som en sådan. Hon är allt bra klen, och mer än en gång har jag fruktat, att hon skulle läggas ner på sjukbädden och tagas ifrån oss.

Reinhardt böjde sitt hufvud djupt, och Braddon såg, huru ett par klara tårar föllo ner på mattan.

— Sörj icke, käre Arnold, vi måste finna oss i hvad Herren gör med oss äfven om hans hand hvilar tung öfver oss.

— Jag har funnit mig däri i många år. För min del klagar jag icke på något, ty jag begär ingenting. Men det kännes mig så tungt att se Delia lida på detta sätt. Hon är verkligen ett oskyldigt offer för synden. När jag tänker därpå, krymper mitt hjärta tillsammans af sorg och smärta. Men på samma gång jag sörjer för hennes skull, är jag glad öfver att hon med sådant lugn och mod kan bära sitt sorgliga öde, och ännu mera glad öfver, att hon hos dig funnit ett hem. Du frågade, om jag numera anser henne som en kär syster? Tror du då, att jag någonsin kan glömma vår ungdoms dagar? Nej, det minnet följer mig för alltid, och Delia är för mig långt mera än en syster, ehuru hon ej kan bli något för mig.

— Stackars broder, du lider, och det gör äfven hon, men vi få ändå ej misströsta. Du skall få se, att efter allt så leder Herren det till en god utgång med det hela.

— Vi skola hoppas så. En annan sak, min käre, Horace, vi måste glömma oss själfva för att tala om det allmänna. Du får ej stanna borta öfver valet ty vi behöfva dig här då. Jag önskar vi kunde göra mera än vi nu förmå för att få bort krogen. Tror du att vi skola lyckas?

— Ja, jag tror det. Inte stannar jag borta så länge som till valet. Blott ett par dagar får jag tid att stanna borta, och vi ha en hel månad innan valdagen kommer. Du skall få se att vårt parti är starkare än du anar.

— Gud gifve det. Finge vi bort krogen från Summerville, så skulle det bli en treflig liten stad, och vi kunde hoppas, att ett bättre tillstånd inträdde bland folket. Således räknar jag på, att du är hemma den dagen.

— Helt säkert är jag det.

Gerald kom in och berättade att han sett en indian på gatan.

— Han var så underlig och såg så ond ut, sade gossen skrattande.

— Men var du inte rädd för honom?

— Nej då, jag var ju så nära hemmet och han vågade icke göra mig något ondt.

— Såg du, hvart han gick?

— Han gick uppför gatan åt det hållet där grufvorna äro.

— Jag undrar just hvem det kunde vara, sade Reinhardt och såg ut genom fönstret.

— Var han gammal? frågade Braddon gossen.

— Nej, han var inte så gammal som morbror en gång.

— Då var det väl någon som rider igenom här bara. Det händer ju att en och annan ensam indian kommer så där.

— Om någonting särskildt af vikt händer uppe bland indianerna, där Johannes har sin hemvist, så skulle han sända bud hit, och jag lofvade att om möjligt se till, att en missionär blefve sänd dit upp.

— De som tillhöra Johannes stam känna ju till Summerville, och hade ynglingen sökt dig, så hade han nog kommit in hit.

— Kanske har du rätt. Emellertid skall jag nu åka hem, så att jag slipper sitta och köra sedan det blir mörkt.

— Kan du icke stanna här tills i morgon?

— Nej, jag måste åka hem i dag. Men jag komsnart hit igen.

Sedan Reinhardt gått, satt Braddon länge och öfvertänkte allt som rörde vännen. Det syntes honom som hvilade ett mycket tungt moln öfver både Reinhardt och Delia, men han vågade dock icke anklaga Gud för hans ledning, ty den var i alla fall vis.

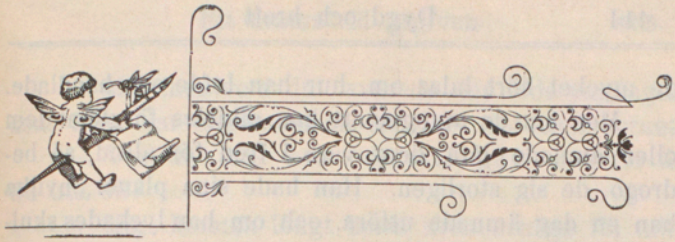

TRETTIOFJÄRDE KAPITLET.

Ett drama vid grufvan.

Braddon hade varit borta med Effie för att få den operation utförd, som skulle återgifva henne förståndets fulla ljus. Allt hade lyckats öfver förväntan väl, och snart skulle den unga flickan återkomma hem frisk och förståndig. När Braddon omtalade detta för hennes föräldrar, gräto de af glädje och tackade Gud, att de träffat en vän som ville göra så mycket för deras stackars barn.

Äfven hade han fått godt hopp om, att få Delia skild från Harder utan något vidare väsen och bråk. Han hade fått för sig att ett sådant steg vore det bästa som kunde ske. Delia själf sade ingenting, hon nöjde sig med det, som brodern nu styrde och ställde för henne.

De hade mer än en gång förundrat sig öfver, att icke Harder kom och begärde sin hustru tillbaka. Det såg nästan ut, som hade han i ett nu uppgifvit alla tankar på henne, då hon flyttade till sin brors hus. Ingen enda gång hade de sett till honom, men de ha-

de mycket hört talas om, hur han lefde och handlade.

Men om de antoge, att han alldeles förglömt dem eller ämnade låta dem vara i fred för alltid, så bedrogo de sig storligen. Han hade sina planer, hvilka han en dag ämnade utföra, och om han lyckades skulle han återtaga Delia för att plåga henne mera än någonsin, och han skulle vinna mera, ty det kunde han.

Under sommaren hade han varit hemma ganska mycket ehuru han ej arbetade med; men på hösten sålde han sin gård. Redan förut hade han tagit Browns hela egendom, och en stor del af de pänningar han då fått i sin ego, hade han spelat bort. Sedan äfven hans egen gård var såld, lefde han som en vilde. Dag efter dag satt han på krogen och han uttänkte sina planer under rusets inflytande. Ofta företog han hemlighetsfulla resor nedåt Summerville, men han lät icke gärna se sig inne i staden utan hade sina ärenden att uträtta ute vid grufvorna. Det hade varit att locka folket till strejk, men däri hade han då misslyckats, och första gången han kom dit ut igen, efter det Braddon talat med sina arbetare, blef han under hot bortdrifven därifrån. Han knöt händerna i vanmäktigt raseri, men om en plan misslyckats, så skulle han nog fundera ut en annan.

En ganska kulen höstdag, kom han körande på vägen. Han ämnade sig bort för att hälsa på hos några bekanta. Då mötte han en ung indian som såg ganska medtagen ut. Som Harder ej var riktigt nykter och därför pratsam, stannade han och började tala med indianen.

— Hvart skall du gå? frågade han.

— Mig inte veta det, svarade den röde ynglingen som icke var någon annan än Hufvudet med hornet.

— Vet du inte hvart du skall gå? Hvarför är du ute då?

— Mig komma långt borta ifrån och gå till mitt folk. Mig blifva lämnad efter när de strida.

— Det är bäst du åker med mig, så kan jag prata med dig under tiden.

Indianen hade ingenting emot det, fastän det blef att gå tillbaka samma väg han kommit. Harder hade helt hastigt fått en idé, och han var icke den som lät ett tillfälle gå sig ur händerna.

— Har du mycket brådt? frågade han ynglingen sedan de väl kommit i gång igen.

— Mig ingenting ha att göra.

Snart hade Harder reda på den unge mannens hela historia, att han tillhörde den stam, om hvilken det pratats så mycket i trakten, och att han för vissa orsakers skull knappast vågade följa efter sina hemfarna fränder.

— Om du inte vågar det, så kunde du ju stanna här på orten och arbeta. Jag har allt litet för dig att göra, sade Harder inställsamt.

— Mig inte kunna mycket.

— Du kan springa fort, smyga fram tyst som en fogel, du kan se bra i mörkret, och hålla fast en karl om så fordras. Kan du inte?

— Hä hä, mig kunna bra. Mig vara modig och stark.

Detta var just hvad Harder önskade, och därför tog han också ynglingeu med sig. Då de kommo in till staden, lät Harder honom följa med till den plats,

där han själf bodde, och under ett längre samtal sökte han göra klart för honom, hvad han önskade.

Indianen var med om hvad som helst, särskildt om han blef rikligt trakterad med brännvin. De öfverenskommo om mycket den dagen, och Hufvudet med hornet stannade kvar i Glendock tills vidare. Harder gaf honom penningar, så att han kunde lefva; de voro tillsammans på krogen rätt ofta, men de förstodo dock att ställa det så, att ingen anade, att de hade något med hvarandra att göra.

Så en vacker dag försvann Hufvudet med hornet, och ingen visste hvart han gått. Det antogs, att han begifvit sig upp till reservationen, men han höll sig dock kvar i trakten af Glendock. I en rensel på ryggen bar han litet matvaror, så att han ej behöfde begära något i husen, och om nätterna sof han i första bästa halmstack. Han var i detta fall icke så nogräknad. Harder hade gifvit honom sina förhållningsorder, och den unge mannen var fast besluten att följa dem.

Efterhand drog han sig närmare Summerville. Vi minnas, huru den lille Gerald sett en indian vandra genom staden, och huru han berättade detta för Reinhardt och Braddon. Sedan dess hade dock ingen sett den röde mannen, och det var också den enda gången Hufvudet med hornet gått igenom Summerville. Blott en gång till kom han dit. Det var en kväll, litet efter det Braddon återkommit från sin resa med Effie, och då hade han, indianen, varit inne på krogen och köpt en stor flaska med brännvin. Men lika tyst och stilla som han kommit hade han också aflägsnat sig i mörkret.

De som höllos ute vid grufvorna, skulle dock om,

de tänkt på att aktgifva, kunna skönja en mörk gestalt smyga omkring där i närheten dag efter dag, särskildt sedan det blifvit skumt om aftnarna. Det var Hufvudet med hornet. Han hade en sorts mission att fylla, ehuru denna var hvarken ljus eller god.

Ändtligen hade han väntat och spejat nog. Han låg en skymningsstund nedkrupen i gräset bakom en hög sten just invid vägen mellan Summerville och grufvorna. Då nalkades en ryttare från staden. Indianen igenkände snart Braddon. Han hade ej haft tid att rida ut förr, men han måste för någon orsaks skull dit ut på kvällen. Han lät hästen sträcka ut ganska fort, ty han ville hem igen, innan det blefve riktigt sent. Därtill hade Delia varit så ängslig flera gånger och bedt honom stanna hemma, ty hon hade sådana sorgliga aningar.

— Hvad skulle hända mig, syster lilla? Jag är midt ibland mitt eget folk, och därtill är det icke mörkt ännu, hade han lugnande svarat.

— Du minns hur det gick i våras. Det kunde gå likadant nu.

— Åhnej, du skrämmer upp dig själf, och dina aningar bero på att du är klen till hälsan.

Hon lät sig nöja med detta och så red han. Själf var han visst icke rädd, och numera förtröstade han på Gud mera helt än någonsin förr.

Om han sett indianen rusa upp och med ljudlösa steg springa efter utåt vägen, hade kanske hans lugn i någon mån rubbats, men nu såg han det inte.

Då han kom fram till grufvan var det nästan mörk, men arbetet fortgick därnere. Han band sin häst gick fram till en af gruföppningarna och ställde

sig där. En arbetare kom fram till honom för att samtala med honom, men lämnade honom snart allena igen. Braddon stod eftertänksam, grubblande på något. Så hade han ofta stått ute vid grufvorna, hvarför det visst icke var någonting ovanligt. Ett doft buller hördes ner ifrån grufvan. Där bröts det ena stora kolstycket efter det andra löst ur jorden af fli-

"Då greps han med väldig kraft af ett par armar och och lyftes upp från marken."

tiga armar. Braddon tycktes med nöje lyssna till detta underjordiska buller.

Då greps han med väldig kraft af ett par armar och lyftes upp från marken. Det var ett riktigt jättetag och skedde så plötsligt, att han inte ens hann tänka på hvad det skulle betyda. Angriparen var bakom

honom, så att han kunde ej se hvem det var, men då han fördes allt närmare gruföppningen, sökte han göra motstånd. Han började rycka och slita för att komma lös, och lyckades så pass, att han fick fäste med den ena foten åtminstone.

— Hvem är du? Hvad är din mening? frågade han och kämpade emot.

— Mig vara starkare än du. hördes ett hånfullt svar.

Braddon hörde genast att det var en indian och han förskräcktes. Dock måste han strida.

— Släpp mig karl. Det går dig illa om du fortsätter.

— Mig snart släppa.

Det fasta taget kring Braddons midja blef allt fastare, men med förtviflans kraft vände sig den angripne om och fick med ena handen tag i indianens långa hår. Ett vrålande af smärta hördes och några vreda ord på indianspråket.

— Så släpp mig då.

— Släppa själf. Mig släppa sedan.

— Så må du då själf stå för följderna, men du skall icke ostraffat angripa mig.

— Unga herre dö. Indian segra utan svårighet.

— Hjälp! Hitåt mitt folk! ropade Braddon.

— Inte höga rop. Väcka folk som sofva. Göra ingen nytta.

De voro alldeles vid kanten af gruföppningen. Indianen gjorde ett försök att lyfta Braddon och störta honom ner, men det gick icke. Nu blef det en strid på lif och död. Båda voro unga och starka, båda härdade och ursinniga. Den ene kämpade för lif-

vet, den andre för penningar och en intet värd krigareära.

— Du dö! skrek indianen ånyo och arbetade på att bli fri.

— I så fall äfven du, svarade Braddon med lugn röst.

Ett par män kommo springande, ditkallade af de höga ropen. Indianen såg det. En förtviflad vrede upplågade inom honom. Skulle han nödgas släppa sitt offer då han var så nära att göra slut därpå? Skulle han inte förtjäna den stora hög af penningar som Harder lofvat honom? Jo, han skulle segra i denna strid. Trängande Braddon framför sig, kom han åter till gruföppningen nu närmare än förut.

— Vänta! I fallen ner i grufvan! ropade de tillskyndande männen.

— Bara en falla, flämtade indianen och gjorde ett nytt försök.

Ett skrik, nej två, skuro genom luften. Hufvudet med hornet hade lyckats. Han var den starkaste. Braddon kunde icke mäta sig men denna vildmarkens son. Han förlorade fotfäste, såg det mörka djupet öppna sig för att uppsluka honom, och en ångestfull bönesuck till Gud flög från hans hjärta. Nu fanns ingen räddning, han måste störta ner. Men ensam skulle han ej så falla i dödens armar. Hans tag om indianens hals blef kraftfullare, och trots vildens våldsamma försök att slita sig lös; lyckades han dock icke. Just som de båda arbetarne hunno fram, störtade de båda kämpande ned i det mörka djupet. De hvirflade omkring i luften, slogos emot väggen, kastades allt djupare utför branten. Intet ord kom nu öfver deras

läppar. Ett doft, underligt ljud hördes där nere, ett knastrande, som då någonting krossas sönder, och så blef det ett ögonblicks andlös tystnad. Till och med ljudet af de arbetandes hammarslag dog bort.

Men denna tystnad varade blott för en kort minut. Sedan blef det ånyo lif och rörelse, långt lifligare än förut. Höga rop hördes, arbetarne störtade fulla af häpnad fram till de nedfallne för att se, hvad det var.

— Herre Gud, de hafva fallit ner och slagit ihjäl sig, ropade en af männen.

— Hvilka äro de? frågade en annan.

— Fort nu, vi få ej prata, vi måste hjälpa dem, ifall hjälp är möjlig, sade en af förmännen.

Försiktigt lyftes den öfversta upp. Man lyste på honom och ett rop af förfäran hördes från alla.

— Det är ju herr Braddon! Han är död?

— Nej han lefver, svarade förmannen.

— Den andres kropp skyddade honom. Vi måste skyndsamt föra honom upp och kalla en doktor. Försiktigt nu när I bären honom. Jag följer med.

Braddon bars bort till hissinrättningen vid en annan gruföppning, under det några af männen lyfte upp Hufvudet med hornet.

— Den här är då säkert död, yttrade någon då man fick upp den medvetslösa från marken.

— Det är en indian. Se hur mörk han är. Hvad kan detta betyda?

Ingen kunde begripa det, men det var ej heller tid till långa funderingar nu. Man måste få upp den sönderbrutna kroppen ur grufvan, detta var hufvud-

saken. Braddon var redan förd upp och hissen väntade för den andre.

Arbetet i grufvan fortsattes icke längre. Ingen tänkte på att återupptaga det för kvällen, ehuru arbetstiden ännu ej var ute.

— Huru skola vi få herr Braddon till staden?

— Vi måste bära honom det blir bäst. Han skulle inte tåla vid skakningen af en vagn, och vi äro många nog för att bära honom. En man får taga hans häst, rida före och säga till doktorn.

Det var förmannen som talade.

— Skola vi taga indianen med oss också?

— Det blir bäst. Nog ser det ut, som vore han redan död, men kanske finns det något litet lif kvar hos honom.

Ett par primitiva bårar iordningställdes med största skyndsamhet och snart var det sorgliga tåget på väg till Summerville. De allvarlige arbetarne turade om med hvarandra att bära de medvetslöse, och det gick ganska raskt att komma till staden. Under vägen berättade de, som sett striden mellan Braddon och indianen, huru det tillgått och alla förundrade sig. De kunde icke antaga att det hade varit ett plundringsförsök, ty i så fall hade angriparen ej försökt att störta sitt offer ner i grufvan. Icke heller kunde de förstå, hvad nytta den röde mannen kunde hafva att mörda Braddon.

Delia hade blifvit förberedd på att se sin bror igen, slagen och kanske döende. Den man, som ridit i förväg, hade först talat med läkaren och sedan begifvit sig upp till Braddons hus, där han så försiktigt som möjligt meddelade Delia det skedda. Läkaren

kom några minuter senare, och han tillrådde henne att telegrafera till närmaste storstad efter en skicklig läkare, ty han ville ej gärna på egen hand åtaga sig ett så svårt fall.

— Ack vill Ni icke vara god och afsända ett sådant telegram? Ni känner helt säkert, hvilken af Edra kolleger man bör vända sig till. Bed honom taga extra tåg hit om så fordras. Kostnaderna fråga vi icke efter.

— Jag skall göra som Ni önskar. En gosse kan springa ned till stationen med telegrammet, eller ännu bättre, jag skall sända mannen ner med det, jag menar den som bringade budet om olyckan.

I största hast skref han ett telegram, och det blef också afsändt utan dröjsmål. Om en kort stund kom den stora skaran af arbetare upp till huset bärande Braddon och indianen. Delia sjönk medvetslös till golfvet, då hon såg sin bror, likblek, blodfläckad och till utseendet liflös.

— Någon får taga vård om henne, sade läkaren lugnt. Jag måste egna all min omsorg åt herr Braddon.

Det befanns att Braddon fått sin ena arm bruten erhållit några skrubbsår här och där och dessutom några blånader. Detta var alla de yttre skador läkaren kunde finna, men det var honom omöjligt säga, huruvida några inre skador förefunnos. Han grep genast verket an med att sätta den brutna armen i rätt läge samt förbinda såren. Under allt detta var Braddon sanslös, men snart återfick han sitt medvetande och såg sig förvånad omkring.

— Indianen. Grufvan, sade han matt.

— Indianen är där ute och med grufvan är allt bra, svarade doktorn lugnande.

Braddon slöt ögonen och låg stilla och tyst. Nu var det tid för läkaren att ägna någon omsorg åt indianen, och han aflägsnade sig tyst ur rummet, låtande ett par män stanna kvar för att vid minsta tecken till oro hos den sjuke åter tillkalla honom.

Indianen hade blifvit inburen i ett rum äfven han. Läkaren böjde sig ner öfver honom men med en skakning på hufvudet. Visserligen fanns det ännu en gnista af lif kvar, men likväl intet hopp. Den arme ynglingen var alldeles sönderkrossad. Vid det förfärliga fallet, i hvilket han alls icke önskat vara med, hade han kommit under Braddon och just detta förhållande hade den senare att tacka för lifvet. Indianens kropp hade skyddat honom och bärgat honom undan döden.

— Det är ingenting att göra med den här, han dör om någon liten stund, sade läkaren.

— Tror Ni att han vaknar något?

— Vi skola se. Jag skall göra mitt bästa för att återkalla honom till sans. Kanske kunde han hinna förklara detta mysterium för oss.

— Han är sannolikt den ende som kan det.

Efter några ifriga försök från läkarens sida återkom den arme till sans för ett par minuter, men det var blott för så lång tid att han kunde yttra några få ord.

— Mig många pengar. Hard — — — Mig stark. Mig kunna — — Hard — — —

Efter dessa ord framsagda med bruten röst, drog han ett djupt andetag, skälfde till en smula och dog.

— Han är död, sade läkaren, och af hans ord

kunde jag icke förstå något. Sannolikt yrade han ändå.

— Eller också menade han att han skulle få mycket pengar för sitt brott. Kanske var han lejd att störta herr Braddon ner i grufvan.

— Så illa skola vi väl inte tro. Hvem skulle väl ha någon vinst eller glädje af den unge herrns död?

— Jag vet inte, svarade samme arbetare, som nyss talat, men indianen sade: hard, och det kunde menas Harder. Ni vet kanske att herr Braddons svåger bär detta namn.

— För er egen skull, framkasta ingen sådan misstanke. Det vore förfärligt. Nej här måste något annat skäl föreligga. Bäst är att ingenting säga förrän herr Braddon är så pass återställd, att han kan tala. Ett par af eder kan bära ut den döde indianen, själf måste jag återvända till herr Braddon.

Såsom han befallt blef det också. Hnfvudet med hornet hade upphört att lefva, han hade gått att möta sin domare och för att afgifva räkenskap för sitt lifs gärningar. Äfven han hade hört förkunnas att frälsning finnes för en och hvar, hade hört, att Gud älskar de röde männen, men han hade försmått inbjudningen att komma, och nu kallades han så plötsligt bort, midt under det han begick ett brott. Hvad skulle väl den armes dom blifva.

Braddon låg stilla och lugn på sin bädd och läkaren vakade omsorgsfullt öfver honom. Äfven Delia var inne hos honom, sedan hon blifvit återkallad till sans och hört, att godt hopp fanns om den skadades räddning. Nu satt hon bredvid hans hufvudgärd, lika blek som Braddon själf, och därtill full af oro och

smärta. Skulle Gud nu taga den ömma brodern ifrån henne? Då kände hon äfven, att hon komme förtviflan nära, ja hon ville då icke lefva längre. Huru innerligt bad hon icke till Gud den stunden om räddning för den älskade och uppoffrande brodern.

Doktorn hade sagt till arbetarne att de kunde begifva sig hem, ty nu skulle han sköta om det hela, och dessutom komme snart den eftertelegraferade kollegan. Men många af de sotiga arbetarne stannade utanför huset för att få höra närmare hur det skulle bli med deras afhållne husbonde.

Det var snart bekant i hela staden att ett dystert drama utspelats ute vid grufvan och stadens befolkning kom tillsammans vid Braddons hus. Där frågades om tusende ting, och ingen kunde svara, där undrades hit och dit, och ingen visste hvad som var det riktiga.

Ett par timmar hade förgått då extratåget ångade in på stationen. Brown hade af Delia blifvit sänd ner för att möta den främmande läkaren, och med raska steg nalkades de båda männen huset.

— Lefver han ännu? frågade doktorn under vägen.

— Så långt jag vet, så gör han det, men den andre dog nästan genast.

— Hvilken andre?

— Indianen som kastade ner herr Braddon i grufvan.

— Åh, det var ett brott. Jag trodde att han fallit ner af våda.

— Nej, han blef nerskuffad.

— Hvaraf dog gärningsmannen?

— Han måste följa med ner i djupet, och han

kom först ner. Om inte herr Braddon hade fallit på honom så hade det varit ögonblicklig död.

— Jag förstår.

De voro framme. Folket vid huset beredde under tystnad väg för dem.

Så snart den främmande läkaren kom in, höll han en kort öfverläggning med sin kollega, och så skredo de till att grundligt undersöka den skadade. Blott några få ord yttrades under tiden, och Delia var orolig. Men slutligen rätade läkaren från storstaden upp sig och sade mycket lugnt:

— Så vida jag förstår det, så är här ingen fara å färde. Han fick några duktiga stötar, men inga inre delar äro skadade. På samma gång den där indianen försökte taga hans lif fick han också rädda honom undan döden. Det är svårast med armen och kommer nog att taga tid, innan den blir återställd, men jag tror att han på några veckor skall vara frisk igen. Dock var det ett riktigt under att han icke slog ihjäl sig. Har han legat sanslös hela tiden?

— Han har varit vaken för ett ögonblick, när jag lagt om de första förbanden. Jag tycker han skulle vakna upp igen när som helst.

— Vi skola hjälpa honom. Det kunde vara möjligt att en lättare hjärnskakning föreligger, men jag tror det dock icke. Han skulle ha starkare feber om så vore.

Han satte en flaska under Braddons näsa och medlet han använde hade snabb verkan, ty den sjuke började nästan genast att andas kraftigare.

— Se bara, han vaknar snart.

Och så skedde ätven.

— Huru känner Ni Er?

— Jo tack, jag mår ganska väl, svarade Braddon. Men hvad har händt?

— Ni har råkat skada Er litet, men det blir snart bra. Ligg nu stilla och var lugn. Det är ingenting farligt med Er.

— O, nu kommer jag ihåg det. Indianen skuffade mig ner genom gruföppningen. Var det icke så?

Alldeles riktigt. Han skuffade ner Er, men Ni stod ut med det.

— Och han själf då? Jag drog honom med mig i fallet.

— Det gjorde Ni äfven och det var straffet för hans brott. Tänk icke mer på honom nu. Känner Ni Er klen i hufvudet?

— Nej jag är så redig jag kan vara. Men i armen har jag ondt, och dessutom är jag stel i hela kroppen.

— Nåja, Ni kan inte begära, att Ni skulle känna Er annorlunda efter ett sådant fall. Ni slapp dock mycket lätt undan.

— Tror Ni att jag måste hålla mig stilla länge?

— Ett par veckor åtminstone, men det skall Ni inte sörja öfver. Det hade varit värre om de nödgats taga upp Er som lik ur grufvan.

Braddon suckade.

— Jag förstår inte hvad den galne mannen hade för mening med ett sådant öfverfall. Han var mig alldeles obekant, och jag tror inte det var hans mening att bestjäla mig.

— Den saken skola vi försöka att få klarhet i sedan. Nu gör Ni bäst i att försöka sofva i natt,

och i morgonbittida känner Ni Er mycket bättre.

— Är min syster här.

Han hade ej sett Delia där hon satt.

— Ja, älskade Horace, här är jag. Önskar du något?

Hennes hand smekte hans bleka panna, och hon såg spörjande in i hans ögon.

— Nej, tack syster lilla. Jag ville blott säga, att du inte behöfver vara ängslig för mig. Du hör ju, att det icke är någon fara.

— Gud vare tack för det. Men ser du nu, att mina aningar ändå inte voro utan grund? Jag kände på mig, att någon fara hotade dig.

— Jo, jag måste tro på dina aningar nu. Var dock lugn. Allt blir bra med Guds hjälp.

Den främmande läkaren måste bryta upp. Då ingen svårare fara förelåg, hade han andra plikter, som kallade, och tåget väntade honom vi stationen.

— Kommer Ni till mig något mer? frågade Braddon.

— Jag vet icke. Min kollega här kunde nog reda sig själf med Er, men om han och Ni önska, att jag skall komma, så reser jag gärna ut en dag.

— Gör det. Jag orkar inte nu tala närmare med Er, men sedan kan jag det. Är det något i penningeväg, som behöfver afgöras, så kan min syster göra upp det.

— Därom få vi tala sedan. Var nu lugn och tålig. Farväl så länge.

Brown följde honom till stationen igen, och när han kom tillbaka upp på gatan, underrättade han folket om, att det inte var farligt med Braddon. Arbe-

tarne gingo då hemåt, men allesammans kände sig uppskakade och underliga till mods öfver det skedda.

Den natten vakade doktorn själf hos Braddon. Han ansåg detta vara bäst. ifall något störande skulle inträffa emot all förmodan. Delia sof blott litet, och Brown satt trofast vakande i rummet strax intill det, där den sjuke låg.

Men i en tom bod vid en af bakgatorna låg Hufvudet med hornet kall och död. Föga anade Johannes och Meloti eller någon annan af stammen, hvad det blifvit af honom. Nog förstodo de, att han fått reda på något angående det som skett den dag, då Jakob dog, och att han ej vågade sig hem. Men icke kunde de tro, att han på ett så hemskt sätt förlorade sitt lif, under det han sökte döda den, som en gång hjälpte till att för dem förkunna lifvets ord. Så var det dock.

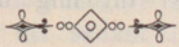

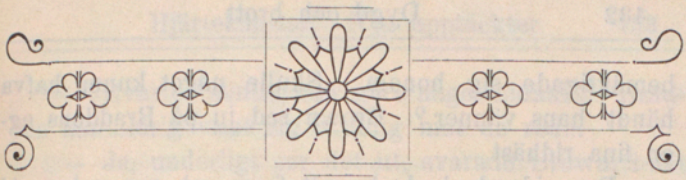

TRETTIOFEMTE KAPITLET.

Hjärtekänslor. Nya upptäckter.

Där kommer en karl ridande alldeles förfärligt ute på vägen, sade Kate, då hon blickade ut genom fönstret från köket.

Reinhardt hörde henne och upplyfte hufvudet. Han var sysselsatt med sina studier och tyckte ej om att bli störd af någon, men Kate menade ofta att han studerade allt för mycket, och då sökte hon alltid få tillfälle att störa honom, äfven om hon därför utsatte sig för obehag.

— Det är någon, som har varit till staden och har brådt hem igen, svarade pastorn och ämnade fortsätta sin läsning.

— Jag tror hällre det är någon, som ämnar sig hit. Jaha, den där styr häråt. Se bara.

— Nåväl, då har han sannolikt något ärende.

— Det är ju Brown, han som står i handelsboden i Summerville.

— Då är det bud från Braddon.

Reinhardt steg upp. En obehaglig pinande känsla

bemäktigade sig honom. Skulle något kunna hafva händt hans vänner? Brown red ju på Braddons egen fina ridhäst.

Den ridande hade hunnit fram och var redan vid dörren.

— Var snäll släpp in honom, Kate, sade Reinhardt, och ögonblickligen därefter stod Brown inne i rummet.

— Goddag, käre Brown. Hur står det till nere i staden?

— Åhjo tack, det är ganska bra.

— Äro de friska i Braddons hus.

— Somliga äro nog det, men herrn är det inte så bra med.

— Är han sjuk?

— Ja, han är allt det. Doktorn tror dock, att han skall komma upp igen, fast det väl dröjer några veckor.

— Hvad, några veckor! Är han så sjuk, att han måste ligga så länge? Hvad har då händt?

— Han råkade falla i går kväll och bryta armen af sig, och så har han allt några skrubbsår dessutom.

— Tala om allt. Här är något på tok, det hör jag på Er.

— Det är väl så godt Ni får höra det då. Han blef nedskuffad i grufvan i går och hade så när slagit ihjäl sig. Gud höll dock sin skyddande hand öfver honom, och han kan räddas.

Brown förtäljde allt han visste om Braddons strid med indianen. Reinhardt lyssnade uppmärksamt till allt.

— Hvarför skulle han göra något sådant? Braddon har aldrig visat sig ovänlig mot de röde.

— Ja, underligt ser det ut, svarade Brown, i det han kastade en hastig blick på Kate, som full af häpnad stod kvar midt i rummet. Reinhardt förstod honom och bad Kate gå ut och koka en kopp godt kaffe åt den främmande. Motvilligt lemnade hon rummet.

— Misstänker Ni något? frågade den orolige pastorn, så snart hon var utgången.

— Det gör jag allt, och i dessa misstankar ser jag enda förklaringsgrunden till det skedda. Då indianen höll på att dö, fick han något af sansen tillbaka, och han talade då om mycket pengar och sade ordet "Hard" ett par gånger. Jag tror han menade Harder, och var det så, då kan Ni vara säker på, att denne lejt den stackars röde ynglingen att utföra det hemska dådet.

— Men käre vän, hvad skulle han ha för nytta af detta? Han handlade ju i så fall riktigt vanvettigt.

— Icke så vanvettigt som det vid första ögonkastet kan synas. Men se blott litet närmare på saken. Fru Harder är herr Braddons syster och närmaste släkting, ty som jag förstår, så äro hans föräldrar döda. Om nu Braddon dog, så finge hon ju ärfva, och som hon nu är Harders hustru, så kunde äfven han ha god nytta af det. Inser Ni inte det? Jag har inte glömt, hvad han narrade mig att vara med om i våras. Kunde han göra så mycket då, så kan han göra mera nu.

— Skall jag då nödgas tro så mycket om denne förfärlige man. Nog vet jag att han är mycket usel

men att han skulle gå så långt det hade jag aldrig trott. Dock synes Er förklaringsgrund så enkel och sansad, att den är mycket antaglig. Vi skola nog få reda på det. Finner jag den minsta anledning att tro detta vara sannt, så kan jag icke längre hålla inne med sanningen.

— Så är äfven min tanke. Det vore allt bättre att man anklagade honom, ty han gör något ännu värre till slut om man icke näpser honom.

— Vi få tänka öfver det sedan. Nu är det bäst, att jag följer med till staden för att se om min vän.

— Det var just för att få Er med dit, som jag kom. Fru Harder bad mig rida efter Er.

— Jag är redo att följa med om några minuter. Medan Kate bjuder Er på litet kaffe, skall jag sätta för hästarne. Huru tog fru Harder den sorgliga händelsen?

— Hon blef mycket ledsen, men hon bär ju allt med det största möjliga lugn. Stackars kvinna, hon har fått lida mycket hon.

— Det har Ni rätt i. Gud har dock gifvit henne kraft att bära allt.

Ett par timmar senare var Reinhardt i Summerville och satt vid sin skadade väns sida.

Braddon var mycket matt och svag men fullkomligt redig. Han hälsade på sin vän med ett matt leende.

— Jag kan icke räcka dig handen till välkommen, men du vet, att jag hälsar dig lika varmt ändå. Jag trodde inte, när jag såg dig sist, att jag i dag skulle ligga här så eländig, men så där litet veta vi om, hvad som ligger i vår väg.

— Var glad att du lefver. Hade det gått riktigt illa, så hade du nu varit död.

— Ja, det är sannt. Gud sparade mitt lif, och jag ser däri ett tecken på, att han har något mera för mig att uträtta här i lifvet. Jag är nöjd, fast det här var tråkigt.

— Nog var det illa, men som sagdt, det kunde ha varit värre. Hvad hade du gjort indianen, eftersom han på ett så lömskt sätt öfverföll dig.

— Ingenting. Jag har aldrig haft något med indianerna att göra, som kunnat väcka deras vrede.

— Sade han ingenting, då han angrep dig?

— Jo, under striden vid gruföppningen talade han på sitt brutna sätt om mycket penningar och att jag måste dö, för att han skulle få dem.

— Verkligen! Då var det nog inte så orätt antaget af Brown, att den unge vilden var lejd att utföra brottet.

— Hvem kunde ha någon nytta af det? Nej, det var sannolikt endast elakhet.

Som Delia icke var inne i rummet, kunde Reinhardt tala öppenhjärtligt med sin vän, och han meddelade honom indianens vid dödstillfället uttalade ord.

— Det är intet tvifvel om, att icke detta är rätt antaget, sade Braddon med en suck. Jag kan tro honom i stånd att göra allt ondt emot oss. Säg ingenting till Delia om det, ty hon är redan nu mycket medtagen, och en sådan misstanke skulle bryta ner henne alldeles. Hon vill nödvändigt vaka hos mig om nätterna, säger hon; och jag vet inte, hur jag skall bära mig åt, ty så svag som jag är, så behöfver jag någon här, men Delia är för klen.

— Naturligtvis få vi inte låta henne ana det minsta om misstankarna, det blefve bestämt hennes död. Angående vakandet, så skulle jag själf vilja vara hos dig, men mina plikter kalla mig på andra håll. Men nu vet jag det! Jag skall skaffa dig en god sköterska, om du vill antaga henne.

— Hvem är det?

— Myrtle Arano. Hon är en god kvinna och kommer att göra allt hon kan för dig. Vill du antaga henne, om hon kommer?

— Med största tacksamhet. Det blefve på samma gång litet sällskap för min syster. Kan du fråga henne?

— Jag åker den vägen, då jag beger mig hem i kväll, och du kan nog redan vänta henne i kväll

— Det vore verkligen bra. Den gångna natten vakade doktorn hos mig, men jag kan ju inte begära mera af honom. Brown vore nog villig att stå till tjenst, men han har sitt arbete om dagarne, och därtill förstår sig en kvinna bättre på, att vårda sjuka än en man gör.

— Jag skall se till det där. Måtte du bli frisk till valdagen. Du kan nog inte undgå att i dag eller i morgon bli uppsatt som borgmästarekandidat, och skulle valet utfalla till din fördel, jag menar så, att du blir vald, så skall jag prisa Gud af hela min själ, ty då vet jag, att vi inom kort skola få bort krogen.

— Skulle så ske, att jag blir vald, så skall jag söka verka till allas bästa, därom kan du vara öfvertygad. Vi få bedja Gud leda oss, äfven då det rör det politiska.

— Det är rätt. Vi böra lägga allt i vår mäktige faders hand, visse om, att han styr allt till det bästa

för dem, som på honom förtrösta. Nu skall jag inte plåga dig med prat längre. Du behöfver hvila dig litet och om möjligt sofva. I morgon kommer jag igen, om jag hinner, och jag hoppas då finna dig bättre. Jag hade tänkt dröja här tills kvällen, men jag skall det icke.

— Jag får allt snart bedja dig om en annan tjenst äfven. Effie kan om ett par veckor återvända hem, och jag vill ej låta Brown resa ensam efter henne. Ifall jag inte blir återställd till dess, så måste du lofva mig, att du följer honom i mitt ställe.

— Det gör jag visst, om så skulle fordras; men jag hoppas af allt hjärta, att du inte behöfver ligga så länge.

— Jo, det torde jag nog få. Doktorn sade, att jag fått en ganska svår skakning, och jag behöfver hålla mig stilla en tid.

— Vi få tala vidare om det i morgon. Nu farväl.

Han gick in i de andra rummen, där han sammanträffade med Delia. Hon såg mera klen och bruten ut än vanligt, och Reinhardt kände sitt hjärta krympa samman af sorg, vid tanken på hvad hans ungdoms älskade lidit under årens lopp.

— Tror du att han kan öfverlefva det? frågade hon, för första gången på många år benämnande honom med det förtroliga ordet "du".

— Ja, snälla Delia, det behöfver du icke oroa dig för. Han kommer snart upp igen. Jag tror bestämdt att du ser mycket klenare ut än han. Du bör taga allt med så stort lugn som möjligt, ty eljes kommer äfven du att sjukskrifvas en vacker dag.

Hon log ett vackert, ödmjukt leende, då hon svarade:

— Om så skulle ske, så är jag redo att gå till ro. Jag har lefvat nog tycker jag, och om Herren toge mig till sin hvila, så skulle jag af allt hjärta tacka honom. Blir blott Horace frisk igen, så behöfver jag icke sörja för barnen. De äro numera de enda för hvilka jag oroas ibland, och för dem har jag velat lefva. Men helst önskade jag få dö. Du vet ju huudant lifvet varit för mig, och att jag ej har någon riktig lycka att vänta här.

— Icke så, Delia. Du får ej längta efter döden, ty ditt lif är till välsignelse. Vi vilja icke mista dig. Horace har varit mycket nöjdare och gladare, sedan du kom till honom, och jag har här funnit en kär och god syster i dig. Lef äfven för att göra andra glada. Dina barn behöfva dig äfven, ty om de också i Horace finner en god fader, så skulle de dock sakna den ömma och uppoffrande kärlek, som blott en moder kan gifva dem. Se ännu framåt med mod. När Herren finner stunden vara inne, kallar han dig nog.

Han talade med en sällsam vekhet i rösten, ty för hans inre blick framstod ett förgånget, ljust skede af lifvet, då Delia, ung, skön och ljuf, var hans tillämnade brud. Äfven i hennes hjärta tycktes minnet af det flydda vakna till lif. Hon lade sin darrande hand på hans arm, såg upp i hans milda allvarliga ansikte och sade:

— Arnold, om jag skulle kallas bort snart, kan jag då gå med fullkomlig visshet om, att du förlåtit det flydda, och att du icke hyser någon bitter tanke mot mig.

— Hvad skulle jag ha att förlåta dig, du arma lidande hjärta? Icke var det ditt fel, att lifvet blef skuggigt och tungt för oss. Har icke du lidit lika mycket som jag? Bittra tankar! Nej, sådana få icke rum i mitt hjärta. Jag håller dig i dag kär som min goda, älskliga syster, och om dig kan jag endast hysa fridens tankar.

Hans röst darrade af undertryckt rörelse, och i Delias ögon glänste klara tårar.

— Tack Arnold, min dyre broder, sade hon. Du är god såsom förr, och jag jublar i mitt hjärta däröfver. Jag ville säkert veta dina känslor i detta afseende, ty det gör mig nöjdare. På sista tiden har jag ofta haft starka förnimmelser af, att min tid på jorden snart är slut. Jag vet ej hvaraf detta kommer sig, men jag känner det dag efter dag. Det är liksom talade röster, af andra ej försporda, till mig, att jag bör hålla mig redo, ty Herren skall sända fridsbudet till mig snart.

— Kära Delia, du är inte frisk, det är alltsammans. Din hälsa är ganska klen, och då lemnar du din fantasi fritt lopp. Bed Gud spara ditt lif länge än. Kanske kan det ännu blifva några solskensdagar för dig här.

Nej, o nej, därpå hoppas jag ej. Så länge Gud låter mig vara kvar här, skall jag söka vara nöjd och tacksam; men på samma gång riktar jag min tanke och håg hemåt. Dessa förnimmelser, som jag har, betyda nog något. I natt, när jag satt här, tyckte jag mig höra mina aflidna föräldrar, hvilka hälsade mig välkommen öfver tidsgränsen.

— Se så, nu går din tanke in på svärmeriets om-

råde igen. Det är inte nyttigt för dig. Lyssna mera till rösterna från dem, som omgifva dig, och lef modigt.

Hon höjde sitt hufvud och teg. Det var något, som låg i hennes tanke, som hon gärna ville säga Reinhardt, något, som hon länge tänkt på. Nu talade de så förtroligt och allvarligt, och hon ansåg tillfället vara högst passande.

— Arnold, det är också något jag ville bedja dig om, och jag tycker jag kan göra det nu. Men du får ej bli förtörnad på mig därför.

— Bed mig om hvad du vill, kära vän, och kan jag göra något för din glädje, så vet du, att jag gör det gärna.

— Det vore både till min glädje och din lycka, så tror jag åtminstone. Du har nu lefvat som en ensling under så många år, och jag tror, att du borde söka dig en maka. Lef ej mera i minnet af det flydda, hvilket aldrig kan ändras, utan lef mera för det kommande. Det finns säkert någon god och ädel kvinna, som kunde bli din maka. Du behöfver få ett hem, där du mötes med kärlek och intresse.

Reinhardt stod orörlig och stirrade ut genom fönstret. Det kändes honom, som bröt hon sönder något heligt i hans hjärta. Det var minnenas sköna tempel, som hon gifvit en stöt. Men han vredgades icke på henne därför, ty han visste ju, att hon menade så väl med honom.

— Du blir väl icke ond? frågade hon, då han ej gaf svar.

— Nej min vän, jag kan icke bli ond på dig. Men lemna det där ämnet; det är blott sorgligt att tala därom. Tack för din omtanke om mig. Nu måste

jag gå. Framemot kvällen kommer det sannolikt en ung dam hit för att vaka hos Horace. Du skall sofva i natt, lofva mig det, ty just för att du skall få välbehöflig hvila, söker jag skaffa någon att hjälpa dig vårda vår stackars sjukling.

— Du tänker blott på oss. Du borde tänka litet mera på dig själf också. Hvem är det som kommer?

— Jag skall resa ut och bedja fröken Arano komma hit. Hon är en snäll och gudfruktig kvinna, och jag tror att hon skall göra sitt bästa.

— Hon är så välkommen, svarade Delia med en liten darrning på rösten. Hon kunde ej fatta, hvarför hon kände sig både ledsen och glad, då den unga flickans namn nämndes.

Reinhardt begaf sig genast på väg till Aranos gård. Han hade varit där ett par gånger, men den gamle herrn var ej en älskare af religion och således ej heller af prester. Därtill var det en sak i förhållande till Reinhardt, som oroade honom, och det var, att denne hade reda på hans lilla indirekta delaktighet i attentatet mot Braddon, då denne på våren sköt smeden Rompe. Reinhardt hade dock aldrig med ett ord sökt göra kunnigt, hvad han i det fallet tänkte om Arano.

Vägen gick förbi grufvorna och Reinhardt stannade några ögonblick för att tala med de arbetare, som voro uppe. De frågade hur det var med Braddon, och han klargjorde det för dem. Så fortsatte han vägen till sitt mål. Då han kom i närheten af gården, såg han en anan skjuts komma ut därifrån, men den tog samma riktning som han själf, så att han kunde ej se, hvem den åkande var. Dock tyckte han

sig igenkänna honom, ehuru han ej var riktigt säker.

Arano gick och sysslade ute på gården, och Reinhardt såg genast, att den gamle icke var vid godt lynne. Han hälsade kort och afmätt på den främmande.

— Hur står det till? frågade Reinhardt vänligt.

— Åhjo, det är nog bra.

— Det gläder mig. Är fröken Arano hemma?

— Ja, jag tror visst det.

— Finns hon inne i huset?

— Ifall hon är hemma finns hon där.

— Jag är här för att bedja henne om en tjänst. Min vän Braddon Ni känner ju honom mycket väl, är sjuk, och jag lofvade resa hit och fråga, om Er dotter vill vara god hjälpa oss sköta honom litet.

— Lefver han? frågade Arano litet mera intresserad.

— Ja, Gud vare lof, han kommer efter all sannolikhet att tillfriskna, fast han nu är mycket klen.

— Det var ju väl det då. Bekände indianen något innan han dog?

Reinhardt märkte genast, att här kunde han möjligen få reda på ett och annat, ty hade icke Arano kännt till något, så hade han ej frågat så. Det blef honom äfven klart, hvem den mannen var, som han såg åka ut från gården några minuter förut.

— Ja, han talade så pass mycket, att vi någorlunda veta, hvem som är upphofvet till det skedda.

— Det var väl han själf.

— Inte riktigt. Af allt att döma, så var han blott en annans för pänningar köpta verktyg.

— Det där låter farligt nog det.

— Farligt är det också. Dock kan jag nu icke

tala mera i detta ämne, ty bäst är att få litet mera klarhet först. Jag tyckte mig se Joe Harder komma härifrån. Var det icke så?

— Jo det var han.

— Hur är det med den stackars mannen nu? Han har väl snart förstört allt han egde.

— Inte har han väl så mycket kvar efter hvad jag kan förstå. Han ville låna pängar af mig, men jag ville icke låna honom några.

— Men Ni har ju haft affärer med honom förr, inföll Reinhardt, som nu fann tillfället passande att säga ett ord om det flydda.

Arano ryckte till och såg upp. Om Reinhardt hade helt reda på hans förhållande till Harder, så kunde det komma att bli tråkigheter af, och därför ansåg den gamle försiktige mannen, det vara bäst att sköta sig väl.

— Inte har jag haft så mycket med honom att göra. För några år sedan köpte han litet jord af mig det är allt.

— Men förra våren samtalade han genom ombud med Er om nya affärer. Är det icke så.

Nu var Arano bringad just till den punkt han fruktade mest af alla. Hvad skulle han säga om detta svåra? Han visste det ej, men till slut svarade han mycket långsamt, under det han spörjande såg på Reinhardt:

— Jag skall säga Er hur det var. Harder hade något galet i tanken, och han ville draga mig med. Jag förstod inte allt så riktigt då, hvarför jag gaf mitt bifall till affären, men icke långt därefter fann jag ut, att det var fråga om ett brott, och då lät jag

Harder förstå, att jag inte alls ville ha med honom att göra. Han är en ond man, som icke skyr något för att få sin vilja fram och han blir nog aldrig bättre. Jag är väl ingen kristen som Ni, men så pass god karl är jag, att jag vill ha ett fredadt samvete.

Reinhardt visste mycket väl, att detta var blott en del af sanningen, och han beslöt sig på ögonblicket för att söka tvinga den gamle att berätta det hela både hvad som angick hans förra gemensamma med Harder, och det han hade reda på om det senast timade.

— Ni har dock litet att göra med honom äfven nu ty eljes skulle han icke besöka Er. Han hade väl något att tala med Er angående Braddon.

— Inte mycket. Han frågade blott om jag visste hur det var med den unge grufegaren.

— Ja, ja, det kunde vara nog. Hvarför vände han sig till Er med det, och hur kunde han veta att något händt Braddon?

Arano svettades.

— Jag vet inte, stammade han.

— Då skall jag tala om det för Er. Det var Harders verk, att Braddon i går nedstörtades i grufvan, så mycket förmådde indianen berätta, och som jag förstår, så hade den röde och Harder stämt möte här. Detta hade de ej gjort, om Ni ej haft reda på deras görande och låtande.

— Jag försäkrar Er, att jag inte det minsta visste om hvad de hade för afsikter. Att något var i görningen, det annade jag, men Harder har aldrig förrän i dag låtit mig förstå hvad han ville.

— Då kan Ni ju vara lugn med afseende på det

redan skedda. Men akta Er för Harder, han kommer i annat fall att draga Er med i olyckan och det vill Ni väl inte?

— Nej det har jag ingen lust med, och det var just hvad jag i dag sade honom. Han blef förargad förstås och hotade mig, men det är bäst att draga sig undan sådana vänner medan tid är.

— Komma vi att draga honom inför rätta, så blir Ni nog uppkallad till vittne, och då är det godt att hafva något sagdt förut, så att man icke står där som hans tysta medbrottsling.

— Ni kan nog ha rätt i det.

— Hvilka äro nu Harders närmaste planer? När han inte mera har indianen, som kan hjälpa till, så vill han väl, att Ni åter skall stå till tjenst?

— Det är bäst jag säger Er det. Han vill ha sin svåger ur vägen för att komma åt hans förmögenhet, som han nu tycker sig behöfva, sedan han supit upp eller spelat bort nästan allt som han själf hade. Ett tag var han ganska rik, men han har ju lefvat ett förfärligt tanklöst och lättsinnigt lif det sista året. Han trodde säkert att den där indianen lyckats döda Braddon, och jag kan ej beskrifva hans förbittring, då han hörde hur allt utfallit. Af en händelse var jag i går kväll inne i staden, och då hörde jag hur det var, så att jag kunde upplysa honom. Han är visst mycket feg, ty han vill icke själf döda sin svåger. Men han var oförskämd nog att lofva mig hälften af förmögenheten, om jag röjde Braddon ur vägen med det allra första.

— Och Ni lofvade honom det?

— Min herre, jag har väl handlat illa många

gånger, men mördare vill jag för intet pris i världen bli. Nej, jag bad honom att gå och skaffa sig andra tjänare, men jag vill inte. Han hotade mig då med döden ifall jag för någon yppade hans planer. Mannen syntes mig hafva förlorat all självbehärskning. Äfven mot Er utslungade han hotelser, så ock mot sin hustru. Han skylde Er för att vara orsaken till hennes flyttning från honom.

Reinhardt hade lyckats öfver förväntan väl att få den gamle mannen att berätta hvad han visste.

— Ni skall ha tack för Edra upplysningar, herr Arano, sade han allvarligt. Gud lede allt till det bästa. Jag fruktar ingenting för egen del, men jag är rädd för mina vänners skull. Den stackars fru Harder har lidit mer än jag kan tala om, och Braddon har haft nog af sin usle svåger. Vet Ni om Harder har någon viss ond plan i tankarne nu?

— Det kan jag verkligen inte säga, ty han gick sin väg, då jag icke ville bli med om hans uselheter. Jag är ledsen öfver, att jag någonsin haft med honom att göra.

Fruktan hade lossat Aranos tunga, och nu ansåg han det vara bäst att söka få den allvarliga presten till sin vän, ty det kunde han hafva nytta af kanhända.

— Vi kunna då tills vidare lämna den där frågan, fortfor Reinhardt. När tid kommer, få vi se till hvad vi kunna göra.

— Vore det inte bäst att låta häkta Harder?

— Nog vore det bäst i ett afseende, men jag vill ej gärna göra det för hans hustrus skull. Hon är

ganska klen, och jag fruktar, att hon totalt brytes ned om något sådant företages.

— Arma människa, det är synd om henne.

— Ja verkligen. Säg mig nu, tror Ni, att Er dotter skulle vilja hjälpa oss vårda Braddon, och har Ni något däremot?

— För mig får hon gärna gå, och jag tror nog, att hon gör det, ty hon är en snäll flicka, det vet Ni.

— Jag kan då gå in och fråga henne.

— Ja visst. Jag skall följa med Er. Hon kan allt få ledigt från sysslorna här några dagar.

Han hade blifvit helt annorlunda, sedan de fått talas vid litet, och Reinhardt log åt den gamles ifver att nu visa sin vänlighet.

Myrtle var utan betänkande redo att åka ner till Summerville för att bistå Delia, och hon bad fadern göra i ordning hennes lilla vagn genast.

— Ni förstår nog; hur han bör vårdas, sade Reinhardt till henne.

— Jag skall göra det bästa jag kan.

— Och Ni blir säkert en vän för den stackars fru Harder, det tror jag.

— Om jag kan göra något för henne så vill jag det gärna.

De samtalade en liten stund och så kom Arano in igen. Myrtles skjuts var färdig och själf kunde hon göra sig i ordning på några minuter.

— Jag plägar alltid hafva en liten bönestund med dem jag besöker, sade Reinhardt. Kunde vi ha det äfven här i dag?

Myrtle var glad öfver att han ville det, och den gamle Arano kunde icke heller säga emot, och så höll

då Reinhardt en liten andaktsstund med dem. Hur det nu var, så gjorde det ett godt intryck på både Arano och hans hustru, och då Reinhardt bjöd dem farväl, bådo de honom vara välkommen att hälsa på dem igen, någonting som de förr aldrig gjort.

Reinhardt åkte hem och Myrtle tog vägen neråt Summerville, och det dröjde ej länge innan hon gjort sig bekant i Braddons hem.

När kvällen kom, nödgade hon Delia att gå till hvila och själf satte hon sig tyst att vaka hos den sjuke. Hon var en god sjuksköterska och hade ganska många, som bådo henne komma och hjälpa dem då sjukdom härjade. Därför kunde också Delia med fullt förtroende lämna sin bror i hennes händer.

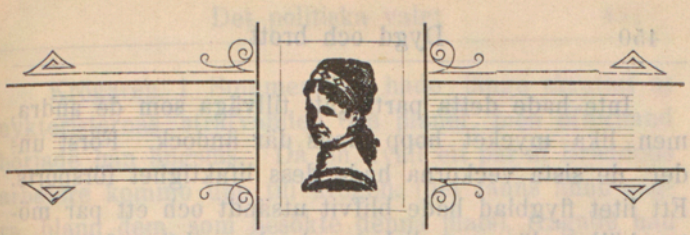

TRETTIOSJETTE KAPITLET.

Det politiska valet.

På det förestående valet i Summerville ändtligen skedde, var det ett ovanligt lif i staden. Det fanns tvänne partier redan sedan långt tillbaka, och dessa partier hade alltid vid valen haft heta strider med hvarandra. Nu hade äfven ett tredje parti bildats, det så kallade nykterhetspartiet, och många af de båda andra partiernas bäste män slöto sig till detta.

Man väntade med större intresse än någonsin förr att få se utgången af valstriden. Redan långt före den bestämda dagen, ja, månader förut, hade ett lifligt arbete varit å färde, och hvart och ett af de gamla partierna trodde sig vara viss om segern. Man skrattade blott åt det nya, men detta var starkare än någon trodde. Braddon var af detta parti uppsatt såsom kandidat för borgmästaresysslan, och hans vänner jublade redan i förväg öfver de reformer han skulle genomföra, om han blefve vald.

Inte hade detta parti gått tillväga som de andra, men lika mycket hopp fanns där ändock. Först under de sista veckorna hade dess lifaktighet försports. Ett litet flygblad hade blifvit utsändt och ett par möten höllos, där man diskuterade den viktiga frågan.

Men det fanns en annan, som arbetade kraftigt för nykterhetspartiet, och det var Reinhardt. Han hade aldrig förr blandat sig i politiken, och han skulle ej heller ha gjort det, om han ej ansett, att det gällde att vinna en stor seger för det verkligt goda. På detta vals utgång berodde krogens i Summerville vara eller icke vara, och Reinhardt ville ha bort denna smutshåla, där så mycket ondt åstadkoms. För den skull höll han predikningar, i hvilka han varmt betonade nykterhetens välsignelse och påvisade, hurusom rusdryckstrafiken åstadkommer oberäknelig skada. Mycket folk hade han alltid i sin kyrka, och då en särskildt andlig lifaktighet rådt under sista tiden, så voro också människorna mera mottagliga för sanningens ord. De fingo tillfälle att noga öfverväga, hvad de borde göra, och det var icke få, som öfvertygades af de vältaliga och allvarliga predikningarna.

I den af Braddon byggda lilla kyrkan för grufarbetare höll Reinhardt äfven gudstjänster, och han predikade äfven där i samma riktning. Af allt sitt hjärta bad han Gud om seger i det val, som skulle ske. Nästan hvarenda en af grufarbetarne voro för att få Braddon till borgmästare, ty de höllo af honom och visste, att han skulle arbeta för deras bästa mer än någon annan. Dessa grufarbetare voro en ganska stark makt på det politiska området, och därför kommo deras röster att väga mycket.

Krögaren i Summerville hade länge skrattat åt nykteristernas sträfvanden och planer, men efterhand började han ängslas. Då en kväll ett par af Braddons arbetare kommo upp till krogen, (det fanns ännu några bland dem, som besökte denna plats), frågade han dem, huru de ämnade rösta.

— Åh, vi rösta för det som det nu är, svarade de.

— Göra de flesta af edra kamrater det äfven?

— Nej, det blir nog ingenting af. De komma säkerligen att rösta enligt nykterhetspartiets valsedel.

— Det vore då alldeles galet. Det är ju ett helt och hållet barnsligt parti. Om nykteristerna komma till makten, skola de försöka få bort den här lilla butiken, och hvart skulle I sedan gå för att fördrifva en lång och tråkig kväll?

— Vi finge väl hålla oss hemma, det vore enda utvägen. Ni får försöka inverka på de andra, om Ni kan det. Svårt kommer det troligen att bli för Er.

— Jag skall göra, hvad jag kan. Vi få se, hvem som skall segra. Er husbonde tycker allt, att han är en mäktig herre nu, och han styr med sina arbetare, alldeles som voro de slafvar. Är det inte en skam, att frie arbetare skola gå i ledband så där och inte våga följa sin egen öfvertygelse.

Arbetarne voro druckne och gåfvo honom rätt. Han fortsatte med sitt tal:

— Om denna lilla krog, som då inte gör den minsta skada, kommer bort, så får hela staden en svår knäck. Nu komma många landtbor hit och köpa sina varor, ty de få tillfälle att gå in och taga sig ett glas och prata bort en stund med hvarandra. Blir Summerville nykterhetsstad, så bryr landtbefolkningen sig inte

om att komma hit. Vi få då med all säkerhet se, huru butikerna måste stängas i brist på kunder, handtverkarne måste flytta, och det gå omkull med hela samhället. Jag skall säga eder, att just den här lilla krogen är det, som gjort Summerville till hvad det är. Tag bort krogen, och det är icke mycket med staden sedan. Vi vilja väl inte åstadkomma någonting så ondt heller?

Nej då det voro de rusige männen med om att de inte ville. Krog borde det vara i staden, det var en gifven sak.

— Ni borde bestämdt komma ut till grufvorna och hålla ett sådant där litet tal, sade den ene.

— Och bjuda på ett glas gratis; det skulle göra verkan det, tillade den andre.

— När vore det bäst att komma? frågade krögaren och sken upp.

— När som helst nu, när vår husbonde ligger sjuk. Om han vore där ute, gjorde Ni bäst i att hålla Er borta.

— Jag skall komma snart.

Ett par dagar däreften kom han verkligen åkande ditut, och i vagnen hade han två stora kaggar, den ena innehållande öl, den andra brännvin; och dessutom hade han tagit med sig några lådor dåliga cigarrer. Det var just vid middagstiden, och arbetarne flockade sig omkring krögaren. Det var idel solsken i hans ansikte, han hälsade på alla han kunde nå och bjöd fritt på både dryckesvaror och cigarrer. Ett långt tal höll han äfven om sitt partis stora förträfflighet samt bad arbetarne rösta för detta partis kandidater.

Men den gången lyckades han icke alls bra. Då han hållit på en liten stund, och några af arbetarne hade smakat på hans medhafda godsaker, steg en gammal förman fram och sade tvärsäkert:

— Gör Er ingen möda med att söka köpa oss. Inte sälja vi oss för några glas brännvin och öl. Det kan Ni försöka köpa ohederliga landsvägsriddare för. Ni har ej heller någon rätt att komma hit ut och försöka berusa folket under arbetstiden. Ni kanske får med herr Braddon att göra för det här upptåget. Kör Ni hem med Edra brännvinskaggar och cigarrlådor, däri gör Ni bäst.

— Bravo! Det är just vår tanke! skreko många af de sotige arbetarne, och det var sedan inte lönt för krögaren att försöka göra sig hörd. Han fann sig om en stund föranlåter att lyfta upp sina kaggar i vagnen och resa hem igen. Det var med svidande hjärta han återvände till staden, och han förbannade den dag, då Braddon köpte gruffälten.

Det talades mycket om hans misslyckade försök, och det undrades, om man ändå inte borde försöka en gång till.

På kvällen smög sig en försupen stackare in på krogen. Hans blodsprängda, utstående små ögon sågo hotfulla ut, och det röda ansiktet bar vittne om trägna utsväfningar, och den darrande handen tillkännagaf, att han var ett rusdryckernas offer. Denne man var Joe Harder. Han satte sig vid ett bord och och begärde brännvin, hvilket han också fick. Till en början lyssnade han blott till hvad andra pratade, men då han suttit en stund, blandade han sig samtalet.

— Inte är det endast Braddons fel, att vårt parti blifvit så svagt och kommit i fara, sade han öfvertygande.

— Hvems är skulden då?

— Det är prestens där ute på landet. Han pre-

dikar emot oss hvarenda vecka, och han arbetar med all ifver med nykterhetspartiet. Den mannen borde man först och främst akta sig för. Han finner ett särskildt nöje i att ställa till besvär och tråkigheter för andra.

Där hade man sanningen. Reinhardt var den mest skyldige, och många förbannelser uttalades den kvällen öfver honom. Dock kunde ingen göra honom något illa, han var fri att arbeta för hvilket parti han ville.

Så kom valdagen. Krogen hölls stängd, men de törstige kunderna kommo in bakvägen, och de fingo gärna dricka fritt, bara de röstade rätt sedan. En stor oro rådde öfverallt. Landtbor, som bodde inom valdistriktet, kommo åkande in till staden, och gingo till den stora sal, där valen försiggick. Där var tyst och stilla. Man egde ej rätt att om en viss gränslinie tala med hvarandra inom själfva valet och söka öfvertyga hvarandra om, huru man borde rösta. Klockan sex måste alla röster vara afgifna, och när den stunden kom, stängdes dörrarne. Då öppnades krogen, och snart var där öfverfullt med folk, men nu fingo de betala för hvad de önskade dricka. I butikerna stodo tjogtals män. Det lönade sig inte att gå hem, förrän man fick höra utgången af valet, och detta blef kungjort först sent på natten.

Hvem hade vunnit? Hvilket parti skulle segra? Skulle krogen bort eller skulle allt fortgå efter gammal känd ordning? Dessa frågor gjordes gång efter annan, och man höll vad med hvarandra om detta.

Ändtligen kom budskapet. Saken var klar. Man fick veta hvad som under dagen uträttats.

Horace Braddon hade med öfvervägande majoritet blifvit vald till stadens högsta styresman, och hela den nykterhetsvänliga valsedeln hade segrat.

Nykterketsvännerna jublade, men de andra foro ut i de bittraste ord, och tusende eder svuros den natten. Ända intill det sista hade de andra partierna trott sig vissa om segern.

Reinhardt var den natten kvar i staden, ty äfven han ville veta resultatet at valen så snart som möjligt. Han satt inne hos den nu utan all fara varande Braddon och samtalade med honom. De hade nu många planer, hvilka skulle förverkligas, om Braddon blefve vald.

På soffan i sjukrummet sutto Delia och Myrtle Arano. Den senare var ännu kvar, icke därför att man mera behöfde vaka öfver Horace, men han behöfde ändock vård, och Delia hade bedt sin nya väninna att bli kvar så länge som möjligt. Den unga flickan trifdes bra i Braddons hus, och Delia hade mer än en gång sett, huru hennes ansikte lystes upp af tyst glädje, då Reinhardt kom. Hon förstod också väl, hvad detta betydde, och fastän det åstadkom en pinande smärta i hennes egen själ, önskade hon dock innerligt, att hennes ungdomsvän skulle lära sig känna Myrtles känslor, ty i så fall kunde han i henne finna en värdig maka.

— Vore det inte bäst, att Delia sökte hvila nu? frågade Reinhardt, då det led mot midnatt.

— Inte än. Låt mig stanna uppe, tills jag får höra, hur valet aflupit. Jag hinner nog sofva, och jag är alls inte trött.

— Än Ni då, Myrtle, skall inte Ni gå till ro?

— Tror Ni, att jag är mindre nyfiken än Delia och Ni själf? Om någon skall stanna uppe, så skall jag. Det blir roligt att få nyfikenheten stillad, ty om detta val har det talats så förfärligt mycket.

— Vi kunde gärna sofva allesammans, sade Braddon leende, ty jag tror ej, att valet kommer att beröra oss mycket. Vi måste betänka, att de båda andra partierna äro mycket äldre än vårt och äfven mycket starkare, såsom jag förmodar. Dessutom ha de med all ihärdighet arbetat hela sommaren, och vi hafva egentligen ingenting gjort. Det går inte så lätt heller att vinna seger i en politisk strid.

— Du skall inte tvifla på det där sättet. Kanske ha vi arbetat mycket mera än du tror. Jag hoppas, att vi inom kort få gratulera dig till att vara Summervilles borgmästare.

— Käre Arnold, du börjar ju bli riktigt intresserad i politiken. Ja, vi få se hur det går. Snart måste de väl hafva allt klart. Hur var det, lofvade inte Brown komma med bud om utgången?

— Jo, jag väntar honom när som helst.

— Vi hafva honom här nu, sade Myrtle, då det i samma ögonblick knackade på dörren.

— Jag skall gå och öppna, sade Reinhardt, i det han steg upp och med raska steg lemnade rummet.

— Så intresserad för något världsligt har jag aldrig förr sett Arnold, sade Braddon, då vännen hunnit ut.

— Det är allt bra mycket andligt med i det här också, svarade Myrtle. Om Ni blir borgmästare, så lagar Ni att krogen kommer bort, och detta är liktydigt med en stor seger äfven på det andliga området.

— Ni kan ha rätt. Ja, krogen skall i så fall bort. Den har gjort nog mycket ondt. Jag har ännu ej glömt den stackars Rompe. Hade icke krogen varit, så hade den arme smeden varit en bättre man, och hade han varit bättre, så hade han aldrig fattat hat till mig och blifvit med om den där dårskapen i våras. Krogen måste bort, och sedan skall vårt lilla samhälle blomstra bättre än förr.

Reinhardt inträdde nu. Allas blickar stannade vid honom med en tyst fråga. Han tycktes vilja plåga dem litet, ty han teg och såg likgiltig ut.

— Nå! var ett trefaldigt utrop, och han måste le åt den ifver, med hvilken denna korta fråga gjordes.

— Jag önskar borgmästare Braddon Guds välsignelse och en stor lycka i sitt nya kall, sade han högtidligt och räckte sin vän handen.

— Är det verkligen sannt? Är jag vald?

— Du har vunnit en lysande seger, och det var just, hvad jag väntade. Nu hoppas jag, att mycket skall komma att uträttas under din regering i Summerville.

— Det var då det underligaste jag hört. Aldrig ett ögonblick hade jag vågat tro, att vårt parti skulle segra.

— Så har dock skett, Gud vare lof; och du kan vara viss om, att många jubla öfver detta val.

Säkert är Guds hand med i detta. Vi behöfde ombyte. Men nu får jag flera fiender än förr, och det blir svårt.

— Valet har visat, att du äger ändå flera vänner, och de skola stå vid din sida, om det blir svårt för dig.

Braddon sjönk tillbaka mot kuddarne. Han kände sig nästan rädd för det kall, som väntade honom. Hur skulle han kunna sköta detta ansvarsfulla värf till nytta? Framtiden skulle få svara därpå.

— Nu bry vi oss icke om att vaka längre, sade Reinhardt. Först af allt skola vi tacka Gud för hans nåd äfven i detta fall, och sedan skola vi söka hvila.

Delia och Myrtle hade också gratulerat Braddon, och nu förenade sig de fyra vännerna i en hjärtevarm bön till Gud, att hans nåd måtte hvila öfver den nya styrelsen för staden men också att mycken kärlek och välsignelse skulle gifvas åt hvarje hjärta särskild. Reinhardt bad för sina dyra vänner, och tårarna trängde fram ur hans ögon därvid. Han tänkte på Delia, som gick där, lik en i förtid vissnad ros, och han önskade så innerligt, att hon dock skulle bli sparad åt lifvet. Men denna hans bön, huru varm den än var, skulle icke besvaras, ty den Herre, som råder öfver människornas lefnadsöden, hade annorlunda beslutit i sitt visa råd. Hårdt hade han pröfvat den arma kvinnan, men ändå återstod något. Detta återstående skulle visserligen bringa henne till ro och frid, men det skulle sända genomgripande sorg till andra.

Efter bönen skildes de fyra vännerna för att hvar och en på sitt håll söka en välbehöflig hvila. Valet i Summerville var öfver, och det hade skett ett vist val den gången.

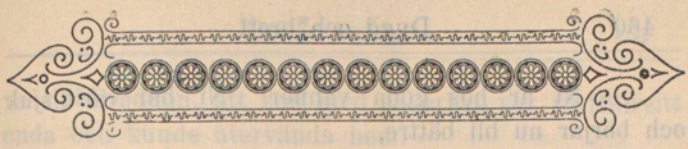

TRETTIOSJUNDE KAPITLET.

Delias befrielse.

Det hade kommit bud om att Effie var så pass återställd, att hon kunde återvända till hemmet. Hon hade genomgått en svår operation och den hade lyckats förvånansvärdt väl. De skicklige läkarne hade nödgats såga ut ett litet stycke ur hennes hufvudskål och borttagit en ganska stor varbildning strax under benet. Denna varbildning hade tryckt på hjärnan, och däraf kom Effies sinnessjukdom. Nu var orsaken aflägsnad, hjärnan kunde arbeta som fordom, och förståndets ljus kom åter.

Man fick gå försiktigt tillväga med henne, för att intrycken af det nya, eller rättare det återuppvaknande gamla, icke skulle tränga sig på för fort och skada henne. Hon var mycket lugn men också ganska förundrad, då hon första gången slog upp sina ögon efter operationen.

— Hvar är jag, frågade hon och såg sig spörjande omkring i det rum som Braddon särskildt beställt åt henne.

— Ni är hos goda vänner. Ni har varit sjuk och börjar nu bli bättre.

— Har jag varit sjuk. Det kan jag då inte minnas. Huru blef jag det?

— En olycka träffade Er och Ni blef svårt skadad i hufvudet.

— Besynnerligt.

Men så trängde sig ett minne fram. Hon såg sin fader stå hotande framför henne, färdig att tilldela henne ett dråpslag, för att hon inte ville lyda honom. Det var minnet af den dag då hon blef fördärfvad. Detta var alltså olyckan. Hon suckade, ty hon tänkte att allt var som förr.

— Känner Ni Er matt? frågade sjuksköterskan som satt vid hennes sida.

— Inte mycket. Det är blott så besynnerligt i mitt hufvud.

Då bör Ni hvila Er litet.

— Och Effie slumrade snart in igen, och från den dagen tillfrisknade hon fort nog. Hon tycktes icke komma ihåg något at hvad som skett under de senast gångna åren. Men efter hand som hon blef bättre framträdde ett och annat minne, ehuru mycket dunkelt. Det var blott ett som hon klart mindes, och det var att hon sammanträffat med en hög mörk man hvilken varit så vänlig mot henne. Hvad han hette kunde hon dock icke påminna sig, men hon längtade dock att få se honom igen.

Sköterskorna och läkarne talade om ett och annat för henne, dock på ett sådant sätt, att hon icke upprördes däraf.

Och så gingo dagarna till dess man kunde skrif-

va till Braddon, att hon med säkerhet var fri från sitt onda och kunde återvända hem.

Braddon satt uppe i en bekväm stol, när brefvet kom. Det var blott några dagar sedan han kunde lämna bädden för en liten stund, men han blef allt starkare, och krafterna återvände fort, blott tillfrisknandet började på allvar. Med stort intresse läste han brefvet och ett ljuft glädjeskimmer for öfver hans ansikte.

— Är det goda nyheter? frågade Delia.

— Detta bref är ett af de bästa jag någonsin fått. Det är från öfverläkaren vid sjukhuset där Effie är.

— Hur är det med den snälla flickan nu?

— Hon är frisk. Vi kunna få hämta henne redan i morgon om vi så vilja. Vill du låta Gerald springa in efter Brown?

— Det skall han visst få. Så glad Brown skall bli.

Brown kom snart, och Braddon bad honom sitta ner.

— Jag har fått underrättelser från Effie, sade Braddon.

— Är hon bättre?

Det låg oro i rösten.

— Hon är, Gud vare lof, frisk igen. Ni får vara snäll rida ut till pastor Reinhardt och hälsa honom från mig, att han i morgon måste följa med Er och hämta Effie. Jag skulle nog hafva rest själf om jag varit frisk, men nu kan jag ju icke. Reinhardt kan dock uppgöra allt i stället för mig. Vi få talas vid om huru I bören bära eder åt, då I kommen dit. Rid nu bort till Reinhardt, om Ni inte är alltför upptagen af arbetet.

— Det är ganska ledigt nu, så att det blir lätt för mig att komma ifrån. Vid hvilken tid bör han vara här?

— Vid middagstiden. Tåget afgår klockan ett och så blir det lätt för eder att komma tillbaka på kvällen. Säg honom att jag helst önskar, att han kommer redan på morgonen.

— Det skall jag visst. Hvilken häst får jag taga?

— Min ridhäst behöfver väl motion, så Ni kan taga den.

Brown bugade sig och gick. Han hade icke många ord att säga nu, men när han kom ut i stallet föll han på knä i ett hörn, och under strida tårar tackade han Gud för all godhet och för att hans barn blifvit frisk igen. En tung börda hade blifvit lyftad från den skuldmedvetne, men på sista tiden så ångerfulle mannens hjärta. Med gladare sinne än på länge förut .företog han färden, och Reinhardt lofvade komma.

— Dock skulle Effie få stanna några dagar ännu på sjukhuset och dessa dagar skulle blifva fulla af den bittraste sorg och smärta för våra vänner i det lilla Summerville.

Såsom Reinhardt hade lofvat reste han också in till Summerville följande morgon för att sedan på dagen företaga färden efter Effie. Han var vid gladt lynne, ty han förstod att Horace skulle blifva riktigt glad.

— Du var riktigt snäll som kom, utbrast Braddon då han fick se vännen.

— Har du kanske inbillat dig att jag skulle svika mitt löfte?

— Nej icke så. Jag vet, att du håller hvarje

gifvet löfte, men jag har ändå varit orolig på morgonen.

— Du är nervös på grund af sjukdomen.

— Det är nog möjligt. Dock är icke jag den oroligaste. Brown var helt färdig för afresan redan klockan åtta, och han går af och an oupphörligt. Detta undrar jag då inte på. Effie är ju hans dotter, och nu skall han återse henne frisk och sund. Då han sist såg henne, var hon ju icke hvad hon skulle vara och han har haft svåra samvetsförebråelser. Nu ängslas han och glädes på samma gång.

— Snart lider tiden för afresan, och han blir lugnare, när vi komma närmare målet.

Förmiddagen syntes dock alla tämligen lång. De brukade ha så mycket att prata om, men nu hade de knappt någonting att säga. Särskildt var Delia nedstämd, där hon satt blek och tärd i soffhörnet.

— Är Delia ledsen i dag? frågade Reinhardt, då han såg att hennes ögon tårades.

— Jag kan icke säga att jag är ledsen, men jag har sådana besynnerliga förnimmelser af, att någonting underligt skall hända.

— Så skall det ju äfven. Vi få återse Effie förståndig och frisk, och detta är väl besynnerligt nog.

— Det är sannt, men det är icke detta. Inom mig talar en tyst röst om någonting annat.

— Du har vakat för mycket, syster lilla, sade Horace ömt.

— Kanske har jag det, men den sista veckan tycker jag dock, att jag sofvit ganska mycket.

Reinhardt sökte göra samtalet litet gladare, och han lyckades äfven, ehuru han äfven hade sina egen-

domliga aningar om något förestående, som de ej kände nu.

Slutligen kom Brown och tillsade att det var tid att begifva sig ner till stationen. Reinhardt var genast färdig att följa med.

Utanför huset stannade de ett ögonblick. Brown måste springa bort till handelsboden. Under tiden samtalade Reinhardt med Delia och Myrtle hvilka kommit med ut.

— I bören nu se riktigt glada ut, då vi i kväll återkomma, så att Effie ej känner sig förlägen. Jag förmodar att vi böra införa henne här genast, log Reinhardt och lutade sig mot trappans ledstång.

— Visst måste hon komma in hit. Vi vilja se henne, så att vi också få veta om hon känner igen oss.

Borta på gatan, strax utanför krogen, stod krögaren, röd och fet. Han hvilade sig efter en stunds möda, ty den dagen hade många kunder varit inne hos honom. Nu sutto blott två män inne i rummet och dem tyckte han sig kunna lämna åt sig själfva för en liten stund. Men så drog ett styggt leende öfver hans rödbrusiga ansikte, då han såg gruppen utanför Braddons hus. Han gick till dörren och ropade:

— Kom hit min käre Harder, skall du få se en kostlig syn!

Den ene af de båda männen, en ganska snuskig person, i hvilken man skulle kunna haft svårt igenkänna Harder, sådan han var förr, reste sig likgiltigt och gick till dörren.

— Hvarför kan jag icke få dricka mitt glas i fred? Hvad är det nu?

— Se dit bort. Känner du igen de där som stå vid trappan och prata därborta.

Harder såg ditåt. En rysning genomfor hela hans varelse. Ögonen gnistrade till som hade han haft eld inom sig, hans röda och pussiga ansikte förlorade en smula färg, och han knöt krampaktigt samman sina händer.

— Känner du dem? skrattade krögaren.

En vild, förfärlig ed blef svaret, och innan krögaren kunnat ana, hvad han ämnade göra, rusade Harder fram mot Braddons hus. Under vägen drog han ur fickan fram en revolver.

Reinhardt och de båda damerna märkte honom icke förrän han var alldeles invid dem, ty de hade sett åt andra hållet. Delia uppgaf ett högt rop af förfäran, satte handen för sitt bröst och syntes nära att falla, men Myrtle stödde henne. Reinhardt stod lugn fast något blek, orörlig på sin plats.

— Ja, du kan gärna falla omkull, du, den eländigaste af alla kvinnor! skrek Harder och knöt handen mot Delia. Därefter vände han sig till Reinhardt och sade med djup hånfull röst:

— Min värde herr pastor. Ni finner visst ett nöje i att stå här och prata med min hustru. Ni har allt utfört ett godt verk här. Är det inte så? Jag förstår allt, att det var Ni, som lockade den där frun att rymma från hem och allt, ty här hade Ni tillfälle att få möta henne ibland. Men sådant där går icke till evig tid, och nu har Ni fört Ert skoj länge nog.

Eländiga prest, jag förbannar dig, och denna förbannelse skall följa dig ur tiden, ty nu är din stund kommen.

— Han höjde revolvern och siktade mot Reinhardts bröst och tryckte af. Men snabb som tanken hade Delia stormat fram och slagit sina armar om Reinhardts hals och sålunda blifvit en skyddsmur för den hotade. Harder kunde icke hålla skottet tillbaka det brann af, och Delia skälfde till och sjönk samman.

Det var icke ett rop, icke ett kvidande som i det ögonblicket gick öfver Reinhardts läppar, det var ett rytande, hvari förenades den vildaste förtviflan, den djupaste själssmärta. Han lyfte upp den dödsbleka Delia på sina starka armar och höll henne fast intill sitt bröst.

— En läkare, för Guds skull en läkare! framstönade han till slut.

Harder såg en kort minut på de båda som voro framför honom, och så gaf han till ett skratt lik en vansinnig.

— Hon tog det. Lika godt, du får ditt nu.

Åter höjdes vapnet, åter sökte han skjuta, men handen skälfde, så att kulan for högt upp i luften.

— Tag gärna mitt lif också om du vill, usle mördare, sade Reinhardt upprörd. Du har dödat din hustru, som du så länge plågat. Vänta du, straffet kommer nog en dag för alla dina gärningar. Gud skall slå dig.

Harder skrattade igen, men då han såg folket skynda till från alla håll, ditlockade af skotten, fann han för bäst att fly. Kastande revolvern i ansiktet på den som stod närmast, tog han ett språng åt sidan

skyndade in i gränden och fortsatte sin flykt med oförväntad hast. Ingen kunde hafva trott att han var i stånd att springa så, men nu visade han att han kunde. Visserligen blef han förföljd men man fann snart, att det var omöjligt att upphinna honom, och de förföljande vände om. Han skulle ändå inte lyckas undkomma, ty han var känd, och man kunde telegrafera åt alla håll om att han borde gripas.

Reinhardt såg också mördaren fly, och han gick då med sin dyrbara börda uppför trappan. Han höll henne som ett litet barn i sin famn och hon hvilade så trygg vid hans bröst, vid detta bröst, där hon fordom trott att hon skulle finna lifslång sällhet, men från hvilket hon obarmhärtigt slets af grymma människor. Nu, när hon redan var vid grafvens rand, fick hon dock hvila där igen.

Blodet sipprade fram ur såret och droppade ner på marken, lemnande röda spår efter de olyckliga. Kulan hade trängt in i ryggen på henne, och såret var svårt. Då Reinhardt kom i dörren, mötte han Braddon, hvilken, svag som han var, hade försökt gå ut för att se, hvad som stod på.

— Arnold, hvad har händt?

— Det värsta som kunde ske. Harder var här, och du ser resultatet. Arma Delia, som har gifvit sitt lif för att rädda mitt. O, min Gud, när skall det bli slut på pröfningar!

Försiktigt nedlade han den sanslösa Delia på soffan och böjde själf knä bredvid henne.

— Delia, min älskling, klagade han.

Hon hörde honom icke. Braddon hade förtviflad sjunkit ner på en stol.

— Ack, hvad skola vi göra? klagade han.

Reinhardt svarade icke. Hans hand for öm och smekande öfver Delias likbleka kind, och hans klagande röst kallade henne gång på gång.

Länge dröjde det dock icke förrän doktorn kom.

— Åter en olycka? sade han, då han trädde inom dörren.

— Nej, ett nytt brott, svarade Braddon.

Ingen tid var att förlora. Delia kräfde ögonblicklig omvårdnad. Med van hand skar doktorn sönder hennes kläder för att kunna undersöka såret. Myrtle visade ett verklig mod, ty hon bibehöll fattningen hela tiden och hjälpte till med hvad hon kunde. Ett förband lades öfver såret, det gick ej så genast att söka få reda på kulans läge. Då förbandet var lagdt, kände doktorn på Delias puls. Det var med nöd han kunde känna den slå.

— Dör hon? frågade Reinhard, som satt bredvid henne hela tiden.

— Sorgligt nog så ser det ut så. Efter det lilla jag nu kunde undersöka, så har kulan gått midt igenom lungan och sannolikt tillplattats mot ett af refbenen. Jag tror inte att hon har många timmar kvar ja, kanske inte ens en.

— O, Gud, du slår för strängt, du pröfvar för mycket, snyftade Reinhardt, Han sökte icke alls att dölja sin sorg, och ingen förundrade sig öfver den. De hade ju varit så goda vänner.

— Herren pröfvar, men han förskjuter icke, sade läkaren allvarligt.

— Men han pröfvar så länge, inföll Braddon.

— Till dess han finner det vara nog, blef läkarens svar.

— Se, hon vaknar bestämt, hviskade Myrtle, som noga gifvit akt på Delia.

— Och hon hade rätt. En svag rörelse förspordes hos offret för en syndig mans ondska, och snart slog hon upp ögonen.

— Arnold, du får inte dö, hviskade hon ömt.

— Jag är här, Delia. Var icke ledsen. Du har räddat mitt lif, du arma barn.

— Gud vare tack. Jag kan gärna dö, men du måste lefva, ty du har mycket att uträtta.

Hon var fullkomligt redig vid det hon talade. Minnet af den förfärliga stunden stod klart för henne och hennes tankar voro hos Reinhardt.

— Sköt han mig? frågade hon.

— Ack ja, du mottog den kula som var ämnad åt mig. Huru känner du dig?

— Nära himmelens portar. O, jag är så glad att jag ändå fick göra något för dig. Säg doktor, hur lång stund har jag kvar att lefva? Hon vände blicken mot läkaren.

— Vi skola hoppas att Ni blir frisk, svarade han undvikande.

— Nej. nej, ingif mig inte något falskt hopp, Jag känner så väl att jag skall dö. Låt mig få veta hur länge det kan dröja.

— Säg henne sanningen, det är bäst, sade Braddon.

— Nåväl, det ser farligt ut. Har Ni svårt för att andas?

— Ja, det går icke lätt.

— Och smärtan i bröstet är svår?

— Det känns så kväfvande. Men Ni svarade ej på min fråga.

Litet blodigt skum trängde fram öfver läpparna, och det syntes tydligt att hon plågades mycket. Här lönade det icke mödan att försöka uppehålla hoppet. Någon räddning fanns det ändock icke.

— Kanske Ni kan lefva en timme till eller något mera, svarade doktorn sakta.

— Vid dessa ord spred sig ett förklaradt leende öfver Delias tärda drag.

— Min Gud, jag tackar dig, hviskade hon.

— Älskade syster, du får inte dö ifrån oss nu, snyftade Horace och stapplade fram till henne.

— Det blir mycket bättre för mig, dyra broder. Unna mig hvilan som Herren ger.

— Jag unnar dig gärna allt, det vet du; men barnen och jag och Arnold. Vill du lämna oss?

— Mina små lämnar jag åt Arnold och dig. De skola nog sörja sin moder, men de skola i eder finna beskyddare. Är det icke så?

— Haf icke det minsta bekymmer för dem. Vi skola göra allt för dem.

— Då är det ju bra ändå. Och du, Horace, du skall skaffa dig en vän, nej, du har ju redan en. Må hon bli till stor lycka för dig. Följ endast den Jesus du nu tjänar, och ditt lif blir ljust. Din systers ande beder för dig.

Blott snyftningar hördes till svar. Delia fortsatte att tala. Hon ville säga allt, som låg på hennes hjärta, ty snart skulle detta hjärta vara brustet i döden.

— Arnold, kallade hon sakta.

Denne kastade sig gråtande på knä, fattade hennes båda händer och tryckte dem mot sina ögon. Tala kunde han icke.

— Gråt icke, min älskling, sade Delia med oändligt ljuf röst. Jag fick ju icke bli din i lifvet, fick aldrig visa dig, hur kär du alltjämt var mig. Men min ungdomskärlek har bott trofast i mitt hjärta alla dessa år. Min plikt har jag fyllt med heder, det vet jag. Gud gaf mig kraften. Dock är jag nu åter din ty nu är väl ändå hvarje band slitet mellan mig och den förfärlige? Jag är så glad att jag ändå fick göra något för dig innan Gud tog mig hem. Innerligt tack för all den broderskärlek du visat mig, och för att du förblef samme gode Arnold, som du i din ungdom var. Om jag blifvit din, skulle mitt lif hafva blifvit mycket lycklig, men det var väl icke Guds vilja. Nu är jag dock din brud till slut. Men jag skall flytta till himlens sälla hem, jag skall skåda den frälsare, som med sin kraft uppehållit mig under pröfningstiden. Min Arnold, du får icke gå ensam och sörja mig, du måste lyda din Delia och uppfylla hennes sista önskan. Vill du det?

— Begär allt, snyftade han.

— Tack. Du svarar mig nu som förr. Jag har under sista tiden närt en önskan, och det blir din lycka om du uppfyller den. Tag dig en brud när jag är borta. Låt mig hviska i ditt öra, hvad jag tänker.

Han lutade sig intill henne, hon slog sin arm om hans hals och hviskade:

— Bed Myrtle blifva din. Hon är så god, och hon älskar dig. Gör som din Delia ber dig.

Han förmådde inte svara henne, ty han hade ald-

rig haft någon sådan tanke, trots det att han mycket värderade den unga flickan.

— Vill du göra det?

— Om det blir mig möjligt. Jag lämnar det i Guds hand. Bed mig ej mera nu i detta afseende.

— Tänk på min önskan. Gud skall välsigna dig.

Hennes arm sjönk ner och hennes ögon slötos. Hon hade talat nästan mycket och var utmattad.

— Hvila Er litet nu, sade läkaren, som helt rörd hade åsett allt och lyssnat till hennes tal. För honom och Myrtle hade där på några få ögonblick uppenbarats två ädla hjärtans sorgliga lefnadssaga. De hade fått blicka in i en värld af kärlek och lidande, och nu förstodo de hvad dessa varelser måste hafva lidit i det flydda.

— Jag vill se mina barn, hviskade Delia,

Gerald och Viola voro i skolan, och bud sändes genast efter dem. Under tiden vinkade Delia åt Myrtle att komma närmare, och den gråtande unga flickan böjde sig ner öfver henne.

— Jag vet att du älskar Arnold. Blif hans maka då han ber dig. Han är värd din kärlek och du är värd hans. Lycka skall Gud gifva eder. Tack för din kärlek till mig, för din trogna vänskap och uppoffring under den sista tiden.

Myrtle kysste henne utan att svara, men Delia såg, att ett jakande svar på hennes begäran skymtade fram i Myrtles blick. Orden hade sagts så tyst att ingen annan af de andra hade hört dem.

Om en liten stund, under hvilken knappt ett ord yttrades i sjukrummet, kommo barnen in. De blefvo

alldeles förtviflade, då de fingo se sin mor blek och lidande.

— Min lilla mamma, klagade Viola och klängde sig fast vid moderns arm.

— Älsklingen min, din mamma skall flytta till Jesus nu, och då får du inte vara ledsen.

— Låt mig få följa med dig, det blir så tråkigt om du icke är här.

— Jesus kommer snart och låter dig följa efter mig, om du är en snäll flicka. Du får stanna hos morbror Horace så länge och du skall få se att det skall bli roligt.

— Men jag vill vara hos mamma.

— Du får komma sedan.

Hon kysste sin lilla flicka så ömt och drog henne intill sig. Geralds sorg var lika djup.

— Måste vi gå till pappa igen, om mamma flyttar till Jesus? frågade han gråtande.

Vid dessa ord ur barnets mun gick en rysning af fasa genom alla de innevarande.

— Nej, nej, min älskade gosse. Både du och Viola får stanna hos morbror Horace, och han blir så snäll mot eder, och så fån I vara hos onkel Reinhardt iblandt om I viljen och ären snälla.

— Kommer mamma icke mera tillbaka.

— Inte på mycket länge. Men jag skall vänta på eder hemma hos Gud.

— Då skall jag alla dagar bedja honom, att jag snart får gå till dig.

— Ja, bed mycket och älska Gud så blir du en god man. Kyss mig nu, lille Gerald.

Gossen kysste henne och lutade sin kind mot hennes.

— Min lilla älskade mamma, snyftade han.

— Det led mot slutet. Doktorn ansåg det vara bättre, att barnen fingo vara i ett annat rum vid dödens inträde, och han bad dem följa med ut till tjänsteflickan.

— Få vi gå in sedan då? frågade de.

— Ja sedan fån I gå in, men nu behöfver eder mamma hvila. Han brukade nog kunna hålla sig lugn och ganska känslolös. äfven när det utspelades ömma scener vid dödsbäddar, men denna gång måste han gråta med som de andra.

— Då barnen voro utgångna, sade Delia:

— Om den olycklige, förvillade Harder blir gripen, så säg honom att jag förlåter allt. Han är en slaf i synden. Gud förbarme sig öfver honom.

— Tala ej mera nu, du utmattar dig, dyra syster, sade Horace.

— Det gör ingenting. Snart är allt förbi.

— Var dock så försiktig som möjligt.

— Ack någon försiktighet behöfves ej mera. Farväl nu, mina dyra och kära. Tack för all eder kärlek. Nu är jag lycklig. I Jesu armar hvilar jag trygg. Arnold sitt stilla bredvid mig, och äfven du Horace. Ack, det är så ljuft att hafva eder här nu.

Horace kysste sin syster, och hennes slocknande blick sökte Reinhardt. Då böjde äfven han sig ner och tryckte en varm kyss på hennes läppar. Då log hon, som om hon kännt sig fri från alla bekymmer. Intet ord yttrades på en stund. Doktorn kände åter på Delias puls och skakade sakta på hufvudet.

— Det lider, log hon stilla.

— Herren allena vet det.

— Äfven jag.

Åter inträdde tystnad, nu längre än förut. Plötsligt öppnade Delia sina ögon igen, sträckte ut armarne och ropade med klar röst;

— O, huru härligt! Jesus är här! Jag bäres af änglahänder genom himmelens portar! Ljus, frid, evig sällhet! Min frälsare, min Gud!

Armarna sjönko, ögonen slötos och öfver de bleknan-

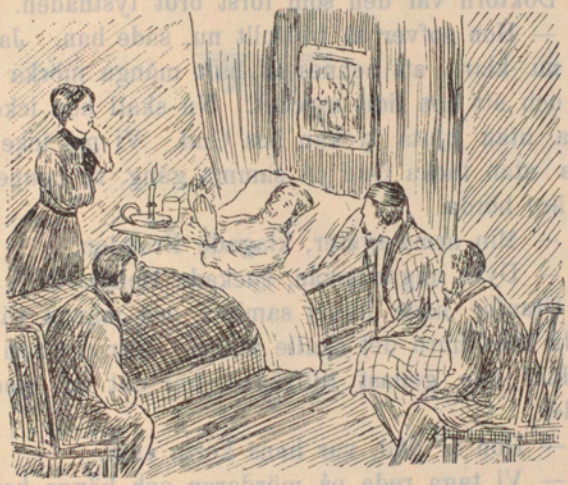

"Plötsligt öppnade Delia sina ögon igen, sträckte ut armarna och ropade med klar röst:"

de läpparna kvällde en ström af klarrödt blod. Blott en sakta, fridfull suck, och ett i lidandets skola luttradt hjärta stannade af, en längtande själ gick in i fridens boningar för att aldrig lida mer. Visst var det änglahänder, som buro henne in genom portarne till det nya Jerusalem. Nu äadtligen hade Delia funnit den länge efterlängtade och ombedda hvilan och lyckan.

Där hördes endast snyftningar för en lång stund omkring dödslägret. Doktorn grät själf med, han kunde icke annat. Braddon hade alldeles utmattad sjunkit ned bredvid den döda, och Reinhardt satt liksom förstenad. Ansiktet hade han gömt i händerna, men tårarna sipprade fram mellan fingrarna. Myrtle hade dragit sig undan i ett hörn för att mera ostördt kunna få gifva sina känslor fritt lopp.

Doktorn var den som först bröt tystnaden.

— Hon sofver så fridfullt nu, sade han. Jag fattar nu klart, att hennes lif haft många mörka skuggor och att hon lidit mycket. Nu skall hon icke lida mera utan njuta lyckan hos Gud. Vi må icke klott sörja utan tacka Gud på samma gång, ty hennes böner äro hörda.

— Min arma syster, klagade Braddon.

— Dyra ungdomsvän, suckade Reinhardt.

Utanför hade folket samlats, och många väntade att få höra huru det skulle aflöpa. När doktorn kom ut, blef han genast tillfrågad, hur det var med fru Harder.

— Hon är död, var hans korta svar.

— Vi taga reda på mördaren och hänga honom! ropade några män.

— Det vore ett lika stort brott af eder, varnade doktorn. Han blir nog gripen, och då tillämpas ändå lagen på honom.

— Det är för lindrigt.

— Kunde den mördade förlåta, så bören också I kunna tygla eder vrede. Det är bäst att icke handla öfveriladt.

Det var dock ganska svårt att lugna den upprörda hopen. Att gripa och döda en brottsling utan att först hålla någon ransakning var ingenting så synnerligen ovanligt, och därför tyckte också dessa människor, att de kunde få utkräfva hämnd på Harder. Doktorn talade med stort allvar till dem, och han lyckaäfven till slut att lugna dem, hvarefter han gick hem.

Och i Braddons hus var sorgen stor.

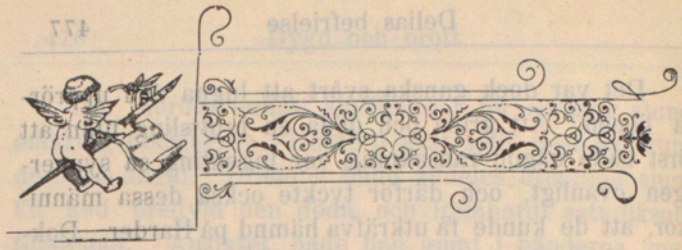

TRETTIOÅTTONDE KAPITLET.

Bort utan hopp. Delias begrafning.

Harder kände, att han sprang för lifvet, då han flydde från den plats, där han begått sitt hemska brott. Han hörde förföljarnes rop och tyckte, att de närmade sig allt mera. Men han ville icke bli gripen nu. Litet rusig hade han varit, då han utfört sitt dåd, men ruset hade helt hastigt vikit ifrån honom.

Ut ur staden gick den snabba flykten, ut öfver de öde fälten, längre och längre bort från Summerville. Det dugde icke att stanna så alldeles i närheten, han måste komma så långt bort, att förföljarne ej kunde få tag i honom genast, ifall de försökte det.

— Men han var icke van att springa på detta sätt; han kände sig snart alldeles utmattad, och till slut måste han stanna. Vid foten af en liten kulle måste han sätta sig, sedan han först noga eftersett, att ingen var efter honom. Det var honom omöjligt att till en början tänka klart, han endast flämtade, under det svetten i stora droppar pärlade ner öfver panna och kinder. Efter hand lugnade han sig dock nå-

got och hjärtat klappade ej så fort. Han lade sig då ned i det korta, vissnade gräset och tänkte på det skedda. Inte ångrade han sig, det vore för mycket sagdt, men han tyckte dock, det var förargligt att vara sin egen hustrus mördare, ty att Delia dött, därpå tvifla-de han icke.

Den ansträngande flykten hade utmattat honom, tankarne ville ej löpa med ordning, och snart somnanade han in. Han sof tungt och vaknade icke, förrän det var mörkt. Genomfrusen och olustig reste han sig upp. Natten var kall och mycket mörk.

Hvart skulle han nu gå? Det var icke lönt att komma i närheten af Summerville igen, och kanske var det lika farligt i Glendock, där han hade sitt rum på ett af hotellen, och där han också förvarade det lilla, som återstod af hans egendom. Hästarna och vagnen hade han nödgats lämna i Summerville vid den brådstörtade flykten. Men någonstädes måste han gå. Att stanna ute i ödemarken så där midt i natten hade han ingen lust till.

Sedan han letat reda på sin brännvinsflaska och tagit sig en duktig klunk började han vandra framåt utan mål. Att det var sent på natten, förstod han däraf, att det ej syntes ljus till på något håll, fast det fanns gårdar här och där.

Nu tänkte han öfver litet närmare än förut, hvad han under dagen gjort, och, huru märkvärdigt, tankarna flögo tillbaka mycket längre. Bilder ur hans flydda lif, för länge sedan glömda, trädde fram för hans inre syn med förunderlig klarhet. Han kom ihåg, att det blott varit af afund och ilvilja mot Reinhardt, som han af den gamle Otto Braddon begärt Delia till

hustru, och att hans hat mot den ädle prestmannen ej kom sig af annat, än att denne var mycket bättre än han själf. När han nu lät den verkliga sanningen framstå i sitt eget inre, så fann han också för godt att erkänna, att Reinhardt aldrig gjort honom något ondt, fastän han alltid förr ansett det vara så. Hvarför hade han då velat döda denne oskyldige man? Jo, det var de ogrundade misstankarne, det obefogade, men djupa hatet, som förledt honom att gå så långt. Ingen annan än han själf hade haft något att anmärka mot Reinhardt, utan alla andra ansågo honom vara en af de hederligaste män, som lefde i dessa nejder.

Då hade han mera att förebrå Braddon. Denne var Delias bror och hade mer än en gång hotat honom för hans vilda lif och hans elakhet mot hustrun. Men äfven vid tanken på Braddon insåg han nu, att han handlat allt annat än rätt. Hade han icke ett par gånger planlagt mycket väl för att taga svågerns lif, och hade det icke varit mycket nära, att han lyckats båda gångerna? Den första gången vågade han dock icke, men den andra, då indianen fått i uppdrag att utföra dådet, hade han väntat och hoppats, att han skulle få höra om Braddons timade död. Det blef dock annat än han väntat. Nu var det för sent att tänka på något nytt attentat, och han kände ej heller någon lust därtill.

Från Braddon flög tanken till Delia. Hon låg säkerligen nu på bår, ett offer för hans raseri. Han kunde icke hjälpa, att han ryste. En gång, när han hjärtlöst plågat henne och farit ut i de gröfsta tillmälen, hade hon med profetisk visshet sagt, att det skulle gå illa för honom, att Gud en gång skulle slå ho-

nom för hans ondska. Nu var väl hennes profetia uppfylld. Först hade han förstört sina egendomar, genom sin elakhet och råhet förjagat den sista skymten af lycka från sitt hem och därtill nästan tvingat Braddon att taga Delia ifrån honom. Han hade ju haft sin hand med i sin egen bestraffning. När hemmet var sköfladt, och redan dessförinnan, hade han störtat andra i elände genom att använda dem såsom verktyg vid försöken att genomdrifva sina mörka och syndfulla planer. Själf hade han blifvit allt fattigare och olyckligare, dock genom eget förvållande, och till sist hade han i ursinne mördat sin arma hustru. Visserligen var skottet ämnadt åt en annan, men det var i alla fall lika illa, ett förfärligt brott var begånget. Delia hade profeteradt alltför sannt. Och hon, den arma, hur hade hon ej fått lida för hans skull. Han hade ju så väl vetat, att hon var den mäst plikttrogna kvinna han kunnat finna, trots det tvång i hvilket hon var. Men han hade af ren elakhet plågat henne dag för dag. För första gången på många år kände han nu samvetsförebråelser, men dessa voro icke skarpa. Han ville ej känna dem, och så retade han åter upp sig mot allt och alla. Det blef att åter tillgripa brännvinsflaskan för att få bort de besvärande tankarna.

Barnen hade han icke egnat en tanke förut, men nu kom han händelsevis att minnas dem. Hvad skulle det bli af dem? Inte önskade han just, att de skulle komma att blifva såsom han, men nog vore det bra, om de kunde göra Braddon en god del besvär. Vid denna tanke skrattade han.

Men det dugde inte att gå där och tänka endast

på andra; det gällde i första hand att tänka på sig själf. Inte behöfde han ängslas för, hur det ginge med dem. Han hade genom sitt brott skilts från dem för alltid, och nu var hufvudsaken att komma bort, att sätta sig i säkerhet, och det blefve kanske ingen lätt sak.

Medan han så gick och öfverlade med sig själf, kom han allt längre bort från Summerville. Fort gick han icke nu, han hvarken orkade, eller brydde sig om det. Han kom till en plats, där järnbanan korsade vägen, men han lade ej märke därtill. Banan gick i en skarp kurfva och därtill hade man nödgats gräfva sig igenom några höga kullar för att draga fram banan just där. På grund af detta kunde man icke se de ankommande tågen, förrän de voro mycket nära. En farlig plats var det, och många hade med knapp nöd undgått att blifva öfverkörda där. Harder tänkte minst af allt på banor och tåg. Han hade annat att sysselsätta sig med.

Då ljöd i ett nu en skarp hvissling helt nära och med hväsande dån, och ljuset från ett framrusande tågs lanterna kastade sitt sken öfver vägen. Harder ryckte till och for upp ur sina funderingar. Varningssignalen ljöd ånyo, skarpare och mera ängslig än förut. Men det var för sent. Harder hade tänkt för länge, innan han sökte räddning. Ett steg tog han, men det steget ledde till evigheten. Blott ett ögonblicks verk var det, men det var nog för att släcka ett lif, som icke varit till mycken välsignelse, men till så mycket mera sorg för andra.

Då tåget omsider kunde stannas, hvilket icke gick så snabbt, ty det var ett stort och tungt godståg, fann

man lemningarne efter den olycklige mannen. Det var endast stycken, som tågpersonalen plockade tillsammans, lade in i en vagn och förde med sig till nästa stad.

Ingen kände den ihjälkörde, ingen hade en aning om, hvem han var. Ett par dagar senare hittades dock på olycksplatsen några blodiga papper, hvilka kommit ur hans ficka, och därpå lästes Joe Harders namn. Man var genast på det klara med saken. Den eftersökte mördaren hade under flykten fått sin dom, utan att någon människa behöft ingripa.

Han fördes ej till Summerville utan begrafdes på närmaste kyrkogård utan alla ceremonier.

Men samma dag som han gömdes i sin graf, försiggick äfven en annan begrafning, och där var det Delia, som vigdes till sin sista hvila.

Det är omöjligt beskrifva, hvilka dagar af sorg som följde, sedan Delia slumrat in i döden. Braddon blef mycket klenare igen, till följd af den starka sinnesskakningen, och han kunde själf ingenting göra för att ordna med det som nu fordrades. Han måste lemna detta åt Reinhardt. Denna åtog sig också uppdraget, se långt det var honom möjligt, och Brown och Myrtle voro äfven i verksamhet. Reinhardt plägade oftast vara ordkarg, men nu blef han det mera än någonsin, och blott då det var riktigt af nöden, talade han. Sorgen hade lagt sig mycket tungt på hans sinne.

Någon resa efter Effie blef det naturligtvis icke af före begrafningen. Hon hade det bra, där hon var, och man behöfde alls icke sörja för henne. Så snart

man kommit någorlunda i ordning, skulle hon nog bli hämtad.

På begrafningsdagen var det omöjligt att hålla Braddon kvar inne, trots det han var så klen. Han skulle följa sin syster till grafven, kosta hvad det ville, och han gjorde det äfven. Det blef ett stort begrafningståg, ty alla ville visa sin sympati för Braddon och äfven för den döda. Grufarbetarne hade begärt att få ledigt den dagen för att följa med till grafgården, och det fingo de. Då processionen drog förbi krogen, stod krögaren vid fönstret, men han skyndade sig längre in i rummet, så snart han såg likvagnen. Kanske kände han i sitt hjärta någonting anklagande. Han hade sålt brännvin till Harder, och han hade visat den ursinnige mannen de samtalande vid trappan, och de ord han härvid yttrade hade visst icke varit af någon lugnande beskaffenhet.

Reinhardt förrättade jordfästningen. Både Braddon och andra hade trott, att han icke skulle hålla något tal, ty de visste hur gripen af sorg han var. Men han talade dock. En sådan predikan hade de flesta af åhörarne aldrig förr hört. Med varma ord skildrade han, huru hon, som nu lades till ro bland de döde, varit en ödmjuk kristen, huru hon fått lida, och huru hon med öfvermänskligt tålamod burit allt. Därefter visade han, huru synden härjar och kräfver offer äfven bland de oskyldige, ty hon var ju ett offer för den fördärfvade Harders synd. Uppmaningarne till alla att lefva så, att de en gång kunde dö med samma lugn och i lika stor frid som Delia gjort, lockade tårar ur mångas ögon. Han förstod icke själf, hvarifrån han fick kraft att predika så, ej heller hur

det blef något innehåll i talet, ty någon förberedelse hade han ej hunnit med. Där var det alltigenom hjärtat som talade, det förstod hvarenda en som hörde hans tal.

Så dånade till slut mullen mot kistlocket, och den brutna hyddan var öfverlemnad att hvila i jordens moderliga sköte. Men anden hade också gått till frid, utan bäfvan, utan en skymt af fruktan, och nu skulle Delia aldrig lida mera.

När folket återvände från begrafningsplatsen, var äfven Reinhardt med, men om kvällen, då ingen annan tänkte på att gå dit, då körde han vägen upp till grafgården. Han band hästarne vid muren och gick in på det helgade området. På Delias graf satte han sig, blek, tyst och sluten. Hur länge han dröjde där, visste han knappast själf, men när han till sist bedit, tyst och innerligt, och så reste sig för att gå, då var det honom, som hade Delias ande varit honom nära för att hviska frid och hopp till hans hjärta.

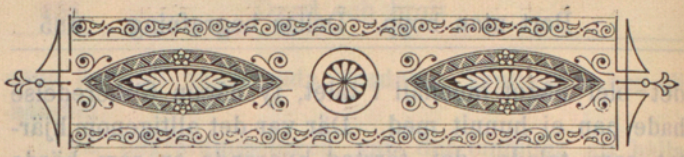

TRETTIONIONDE KAPITLET.

Effies hemkomst.

Genom de senare händelserna hade det i Summerville uppstått ganska mycken villervalla och det allmänna samtalsämnet bland folket var Harders brott och därmed förknippade omständigheter. De dagar som gingo efter Delias död och till dess det blef bekant att Harder funnit sin död ute på banan, voro mest fulla af oro, och männen ville begifva sig efter mördaren och utkräfva hämnd. Dock lugnade de sig, då budskapet kom om hans död.

Den begrafningspredikan Reinhardt höll, då Delia sänktes i jorden, blef också till oro för mer än en. De hade förut sett endast på hvad andra gjort; och sett endast brister, men den dagen bringade han många att tänka på sig själfva. Då insågo de också, att de voro skuldbelastade och onda samt behöfde komma med sina hjärtan till den, som allena kan förlåta synder, och som äfven vill göra det. På grund af dessa känslor hos folket hade Reinhardt kyrkan öfverfull med uppmärksamme åhörare, då han nästa gång

predikade där. Likaså blef det i kyrkan ute på landet. Vägen var icke mera för lång för någon, ty en underbar andlig rörelse uppstod i hela trakten, och den vintern blef den mäst framgångsrika som Reinhardt ännu haft sedan hans ankomst till Summerville.

— Men vi gå händelserna i förväg. Vi måste återvända till våra vänner, när de åter kommo tillsammans efter Delias begrafning. Reinhardt var tystare än förr men också om möjligt ännu vänligare mot alla, med hvilka han kom i beröring. Det var som hade det timade, de sorgliga händelserna gjort honom ännu mera upphöjd och ädel, men på samma gång äfven mera inbunden och tänkande.

Braddons hälsa blef allt bättre, och en vecka efter begrafningen var han ute och kunde gå själf. Hans första promenad blef till handelsboden, längre orkade han knappast, och därtill hade han litet att tala med dem om där.

Brown kom emot honom redan i dörren och uttryckte sin tillfredställelse öfver att han redan var frisk.

— Det är på tiden att jag kommer ut bland lifvet och människorna igen, svarade han.

— Ja, Ni har haft så mycket att genomgå på sista tiden, att det synes mig nästan vara ett under att Ni lefver.

— Så synes det äfven mig. Nog är det en stor nåd af Gud, att allt ändå gått så väl. Jag är ledsen öfver att vi icke kunde hemta Effie, när vi tänkte göra det, men hon är lugn och tålig, vetande att hon varit mycket sjuk, och hon tror att hennes konvalesenttid måste räcka så länge. Reinhardt skref härom

dagen till doktorn på sjukhuset om saken, och jag har haft svar i dag. När vill Ni följa med efter Er dotter?

— När som helst. Det var allt en tung pröfning för mig att icke få resa, men jag insåg ju, att det var orätt att besvära Er, förrän Ni själf skulle tala om saken. Tror Ni att pastor Reinhardt är villig att följa med nu?

— Det vore han nog, om jag bad honom därom, men nu behöfver han inte. Jag skall själf följa med Er på resan om Ni vill vänta ett par dagar.

— Hur god Ni är mot mig. Jag var till mycket besvär för Er förr, och när jag nu genom Guds nåd blifvit en bättre man, besvärar jag Er fortfarande. Gud allena kan gifva Er lönen för Er godhet mot mig.

— Vi böra alltid göra det goda vi kunna för våra medmänniskor, och då är det ju också min plikt att göra något. Dessutom har jag en stor skuld att betala till Effie. Mins Ni inte, att det var hon som lossade mina bojor och släppte mig fri, då Ni och Harder stängt in mig i den där lilla stugan?

— Jo, jag vet nog det, men inte var det värdt så mycket.

— Det var allt som behöfdes, och jag har inte gjort mera för Effie, än som varit af nöden.

— Skola vi då resa i öfvermorgon?

— Ja, om intet oförutsett åter inträffar. Men i så fall reser Reinhardt med Er. Jag förmodar att Effie ej mera känner igen mig.

— Det torde nog vara möjligt, ty Ni såg henne aldrig medan hon var frisk förut.

— Nej, hon var den stackars vansinnige Effie, redan när jag kom hit.

Denna gång blef det dock inga mellanliggande hinder, utan Brown fick resa efter sin dotter. Braddon var ganska rask, då de stego på tåget och foro bort. Huru darrade icke Brown af ifver, under det tåget rusade fram mot målet. Han tyckte att det gick riktigt sakta ehuru de foro så fort som möjligt.

— Ni är orolig, sade Braddon leende.

— Hur skulle jag kunna vara annat? Jag undrar hur hon skall taga emot mig.

— Än mig då. Hon plägade alltid förr möta mig med sådan glädje, och hon räknade mig säkert som en mycket god vän. Nu kanhända hon inte alls känner mig.

— Det skall hon snart lära sig. Vi skola nog tala om för henne, hur mycket Ni gjort för oss, och hon skall nog bli tacksam mot Er, som vi gamla äro.

Braddon önskade i sitt hjärta att det måtte bli så, men han höll inne med sina känslor och tankar. Först då han finge visshet om hurudan Effie nu var, skulle han säga något.

— Hon har nog blifvit mycket mager och blek under denna tid, då hon vistats på sjukhuset, sade Brown.

— Det tror jag inte. Snarare tror jag, att hon nu ser mera blomstrande ut än förr, och när vi därtill taga i betraktande, att hon har sitt förstånd åter, så skall detta komma henne att se friskare och präktigare ut.

— Gud gifve det.

Tåget nalkades målet. Signalen ljöd slutligen och

de båda resenärerna trängde sig fram mellan larmande skaror till utgången från bangården. Där tog Braddon en droska och med rask fart foro de till sjukhuset. Öfverläkaren var själf där, när de kommo. Han hade väntat dem.

— Hur är det med vår skyddsling? frågade Braddon i det han skakade läkarens hand.

— Hon är fullkomligt återställd, ehuru hon icke har något redigt minne af hvad som skett under de senaste åren af hennes lif. Men Ni själf herr Braddon, hur är det med Er? Jag hörde om alla olyckor som träffat Er. Ni ser klen ut.

— Nu är det inte så farligt, det svåraste är öfver. Jag har dock haft nog med pröfningar under denna tid. Kunna vi nu få se Effie?

— Ja, helt säkert. Jag vill inte alls garantera att hon känner igen Er, men jag skulle likväl icke undra på, om hon gjorde det, ty hon har flera gånger talat om, att hon måtte hafva sett en hög, mörk man på något håll, fast hon glömt hans namn och förhållandena, förknippade med honom. Vi ha, så långt som möjligt låtit henne veta verkliga förhållandet, så att hon är förberedd att höra det hela, men vi ansågo dock, att vi borde lämna det åt hennes närmaste att berätta.

— Tack för denna Er omsorg. Jag fruktade, att hon skulle bli svårare att handhafva, än hon varit. Jag gratulerar Er till att hafva utfört denna svåra operation, ty jag förstår att den var både svår och lyckad.

— Det var den i sanning. Jag fruktade mycket

att vi icke skulle lyckas, men det gjorde vi dock, och det öfver förväntan väl.

Medan han talade gick han före de båda främmande genom den långa och ljusa korridoren och öppnade dörren till det stora sällskapsrummet. Där inne sutto flera af patienterna, hvilka voro så pass friska att de snart kunde få lämna sjukhuset. Läkaren såg sig omkring liksom sökte han någon.

— Hon var här inne för en liten stund sedan, men jag ser att hon begifvit sig härifrån. Varen så goda och sitten ner några ögonblick, så skall jag sända efter henne.

Braddon var trött och satte sig genast, medan den artige doktorn skickade en sköterska för att bedja Effie komma dit. Brown gick sakta af och an på golfvet, blickande mot dörren vid minsta ljud han hörde.

Steg hördes därute. Nu skulle det afgöras om Effie kände igen sin far och Braddon. Några ögonblick till blott, och dörren gick upp. Rödkindad och vackrare än någonsin stod Effie på tröskeln, och då hon fick se sin far, sprang hon genast fram till honom.

— Ack, min far! utropade hon, har Ni ändtligen kommit hit. Jag har länge väntat att någon skulle komma till mig.

— Kära lilla barn, hvad jag är glad öfver att se dig frisk och stark igen.

Brown kunde icke återhålla sina tårar, då han nu åter slöt sitt barn i sin famn.

— Var inte ledsen kära pappa, jag är alldeles

frisk nu och längtar att få resa hem. Hur är det med mamma?

— Jo, hon är bra, och hon längtar efter dig. Vi ha tänkt på dig så ofta och bedit Gud för dig.

Nu reste sig Braddon sakta och tog ett par steg mot dem, liksom ville han påminna om sin närvaro. Då Effie fick se honom, lät hon sina armar sjunka och stod några sekunder och stirrade på honom. Men så på en gång skyndade hon fram, kastade sig i hans famn och utbrast jublande:

— Du har då kommit med hit. Jag kände nog att det inte endast var en dröm. Jag minns inte hvad du heter, men jag vet att du är min bäste vän.

— Minns du inte att jag heter Horace, och att du varit hos mig så ofta i Summerville?

Han höll henne kvar i sina armar medan han talade.

— Horace, ja jag tycker jag mins det, men det är så dunkelt för mig. Jag vet dock att jag sett dig.

— Du påminner dig nog sedan, hur ofta du sett mig. Vill du nu följa med oss hem?

— Ack ja, visst vill jag det. Här är inte roligt att vara längre, när jag är frisk. Det förefaller mig som vore det flera år sedan jag var hemma.

— Du skall också få se, att det blifvit ganska mycket förändradt i det lilla Summerville, sedan du sist var där. Vi ha dock ett par timmar kvar, tills tåget går, och om du vill, så skola vi under dessa timmar gå ut och bese staden.

— O, det skall bli härligt, ty jag har inte fått vara ute alls, medan jag varit här.

— Då kan du samtala litet med din far, ty jag

måste först gå och uppgöra ett och annat med vår gode doktor.

Han ledde henne till en stol och hade henne att sitta ned där. Han kände sig denna stund så lycklig som hade han fått en stor och dyrbar skatt. Nu anförtrodde han Effie åt hennes fader, och själf följde han läkaren för att uppgöra allt. Nog var det en stor summa han måste betala för den vård Effie åtnjutit, på sjukhuset, men äfven om den varit flera gånger större, så hade han med glädje betalat den, ty det åsyftade målet var vunnet, Effie var frisk.

— Ni skall ha hjärtligt tack herr doktor, för all Er möda och arbete, sade han varmt och tryckte doktorns hand. Vi voro så angelägna att få henne frisk, och näst Gud ha vi Er att tacka för den goda utgången.

— Jag glädes själf mycket däröfver, ty genom denna svåra operation har jag vunnit en ny erfarenhet, hvilken skall bli mig till mycken nytta i andra svåra fall. Därtill förstår jag, att jag nu gjort något särskildt för Er, ty Ni menar väl, att denna unga flicka skall bli Er hustru. Är det icke så?

Braddon rodnade och kände sig förlägen.

— Förlåt min fråga, sade doktorn. Jag framställde den, emedan jag, om jag gissat rätt, har ett och annat att säga Er, som eljes är af föga intresse för Er.

— Ni gissar rätt. Det var min tanke, att om Effie blefve frisk, och om hon äfven sedan kunde hålla mig kär, skulle hon bli min.

— Det var så min åsikt allt ifrån den dag då Ni var här och talade med mig om henne första gången.

Han gaf nu Braddon en hel mängd goda råd om hur Effie till en början borde behandlas för att fullkomligt komma öfver alla menliga följder af sitt årslånga själslidande, och den unge herrn tackade hjärtligt för undervisningen samt lofvade att för Effie göra allt som stod i hans förmåga.

Brown samtalade under tiden allvarligt och ifrigt med sin dotter och uppenbarade för henne mycket, som hon förut ej hade någon reda på. Särskildt måste han förtälja allt som rörde Braddon, och Effie var idel öra.

— Hur går det med eder, fån I vänta för länge på mig? frågade Braddon gladt, då han återvände.

— Det är inte farligt, vi ha så mycket att tala om. Men skola vi nu gå ut i staden?

— Alldeles som du önskar, kära Effie. Tycker du om det så gå vi, och vill du hellre stanna här tills tåget går så bli vi hos dig.

— Jag vill se staden. Det är inte kallt och jag vet, att det finns mycket sevärdt här.

Så gingo de då ut en stund, men i god tid voro de vid stationen för att med tåget återvända till Summerville. Effie kände sig mycket lycklig, och hon förlät så gärna sin far för det gångna, då hon af honom och Braddon fick höra om allt, som tilldragit sig under hennes mörka dagar. På det mest försiktiga sätt berättade de henne det, men det var blott högst litet hon kunde minnas af de senare åren.

Det var redan mörkt då de nådde Summerville, och Effie kunde icke se, hvilka stora förändringar som där försiggått. Reinhardt mötte dem vid tåget, och

han var riktigt förvånad öfver, att Effie såg så frisk och stark ut.

— Känner du icke igen mig, Effie? frågade han leende.

— Jo, Ni är pastor Reinhardt, det har jag visst icke glömt. Men Ni har åldrats mycket. Ni ser så blek och klen ut. Har Ni kanske haft många pröfningar?

— Flera än jag just nu kan tala om för dig. Nu skola vi dock icke stanna här utan gå upp till staden. Jag var nyss inne hos din mor, och hon väntar på dig.

Effie fattade Braddons arm, alldeles som hade hon haft all rättighet att sluta sig till honom, och så gingo de. Reinhardt såg detta med glädje och förstod, att Effie kände igen sin vän.

— Ser du Effie, här är mitt hem, sade Braddon, då de hunno upp till hans hus.

— Du har då ett riktigt vackert hus. Det förefaller mig alldeles som hade jag varit borta från Summerville i många år, men jag vet ju, hvarför det är så. Gud vare lof och tack, att jag åter är frisk och kan fatta verkligheten.

— Vi äro alla så glada däröfver, och vi ha med oro väntat att få höra, hur det skulle aflöpa för dig. Nu veta vi det, och vi tacka Gud lika innerligt som du.

— Hvarför har du gjort så mycket för mig, Horace?

— Det skall jag tala om för dig sedan; nu är det icke tid. Se, där står din mor ute på trappan och väntar dig.

— "Mamma!" Effie hvilade vid sin moders hjärta och de gräto båda af glädje. Både Braddon och Reinhardt dröjde en liten stund hos den lyckliga famil-

jen, och när de skildes, tackade de gemensamt Gud för hans oändligt stora nåd och kärlek. De kunde göra det af allt hjärta, ty äfven om den himmelske fadern tuktat och pröfvat, så hade han också bevisat mycken nåd och kärlek, och deras hjärtan måste jubla honom till mötes.

Efter det de båda vännerna lemnat Browns hem, satt Effie tyst en liten stund, men så frågade hon plötsligt:

— Mamma, har jag kännt Horace länge?

— Ja, det är öfver ett år, sedan du såg honom först, och han har varit mycket god mot dig.

— Det förstår jag allt, och jag skulle önska, att jag på något sätt kunde bevisa honom tacksamhet för allt.

— Jag skulle nästan tro, att du kan få tillfälle att göra det, inföll Brown leende.

— Hur då pappa?

— Håll honom kär och var en mycket snäll flicka.

— Jag älskar honom af allt hjärta, svarade hon okonstladt.

— Som jag tror så är det allt han begär af dig.

Reinhardt och Braddon hade gått till den senares hem, där tjänsteflickan hade aftonmåltiden färdig, och där Gerald och Viola sutto väntande. Myrtle Arano var icke längre kvar i Braddons hus.

— Ack, hvad morbror varit borta länge! ropade Viola och sprang i Braddons famn.

— Jag kunde icke hinna förr, mitt älskade barn.

— Kom Effie med hem nu?

— Ja, hon är hemma nu, och om du är snäll, så får du gå till henne i morgon.

— O, hvad det skall bli roligt! Hon var så snäll, men inte så snäll som min mamma ändå.

— Kanske icke, men hon vill vara mycket god mot dig nu, när din kära mamma gått hem till Jesus.

— Kommer inte mamma hit något mera?

— Nej, hon kan inte det. Men om du älskar Gud och blir en god flicka, så får du en gång gå till din mamma och vara hos henne för alltid.

— Får Gerald också följa med?

— Om han är en god gosse så får han det.

— Då skall jag vara mycket snäll, och det skall Gerald också, ty vi vilja komma till mamma.

Reinhardt stod med tårade ögon och såg på de båda små. De voro nu fader- och moderlösa, men Gud skulle dock förbarma sig öfver dem.

De satte sig tilll bords, och efter måltiden fingo barnen gå till sängs sedan de först bedit till Gud. Reinhardt och Braddon satte sig att språka en stund.

— Du ser lycklig ut i dag, Horace, sade Reinhardt hjärtligt.

— Ja min broder, jag känner mig, midt i min sorg, mycket lycklig. Du vet om mina känslor för Effie, och i dag har jag fått förvissning om, att hon ej glömt mig, sedan hennes förstånd återkommit. Då måste jag ju vara glad.

— Då tänker du väl snart på att hemföra din maka?

— Om Gud så tillstädjer, så vill jag det. Nog har Herren tuktat oss svårt, men hans nåd är ännu ej slut. Jag börjar att i hans handlingssätt med oss se hans visa kärlek efter allt.

— Jag har aldrig tvifladt på hans kärlek, fast

jag blifvit ledd genom månge mörka dalar, och ännu kan jag ej helt se det visa i hans ledning. En gång skall jag dock se det, och hela hufvudmeningen med det skedda. Jag är trygg i hans kärlek och tackar honom för allt, äfven om det svider i hjärtat mången gång.

— Mig synes det, som om Gud låtit det onda råda till en tid för att sedan låta något godt uppspira därifrån. Du kan vara viss om, att det senast skedda har gjort ett djupt intryck på många hjärtan.

— Så är mitt hopp och min tro. Men jag kan ej riktigt förstå, hvarför den stackars Delia på ett så grymt sätt skulle nödgas gifva sitt lif.

— Broder, har du icke hundrade gånger läst om Jesu smärtsamma död på korset? Hvad kom ej genom hans offer då? Kanhända skall Gud genom det som nu synes så underligt och dystert komma många hjärtan att tro på den dyre frälsaren. Delia hvilar i frid, och vi skola med vår Herres hjälp segra i de strider, som kanske ännu ligga framför oss. Må vi tro på Gud i stort och smått.

— Jag gör det och jag skall aldrig tvifla på honom. Min väg har varit dimhöljd och svår, men jag har ändå härdat ut. Så skall jag också göra i fortsättningen.

— Arnold, du skall lyda mig i en sak, jag tror det är densamma, som vår dyra syster talade med dig om, innan hon dog. Bed Myrtle bli din hustru. Du behöfver få ett hem, där du åtminstone delvis kan glömma det mörka gångna.

— Ack, hvarför skall du bedja mig om det nu! Jag har ännu ej kämpat mig igenom, och jag måste

få lugn och ro i min själ, innan jag tänker på något sådant. Kanske kan det ske någon gång i framtiden. Jag vet det icke, och jag kan ej tala därom nu.

— Nåväl, jag skall icke plåga dig med att tala därom nu. För min del önskar jag dock, att det må bli så; lika innerligt som jag önskar, att Effie skall bli min. Men nu är jag trött. Vi göra bäst i att söka hvila.

Det gjorde de äfven. Huru olika voro icke deras tankar, där de hvar och en på sitt håll lågo vakna. Horace drömde om framtida lycka, Arnold suckade vid minnet af mörka dagar, brustna länkar och förintad lycka. Men båda höjde sina hjärtan i bön till Gud om ledning och välsignelse.

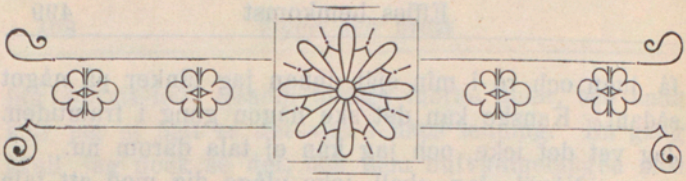

FYRTIONDE KAPITLET.

Ljusare dagar.

Vintern kom med ovanligt skarp kyla till en början, men vid jultiden blef det blidare. Ganska mycket snö hade fallit men några tövädersdagar togo bort största delen däraf.

Vid grufvorna fortsatte man med arbetet lika ifrigt som förr, och på nyåret skulle ännu ett par grufvor öppnas och bearbetas. Braddon hade köpt mera kolgifvande land, och han var en energisk man, då det gällde arbetet. Många nya arbetare skulle komma, och dessa hade han icke skickat efter utan att känna dem, utan han hade själf rest bort och skaffat dem. Ingen drinkare fick mera anställning hos honom, utan fordrade han ovillkorligen, att de skulle vara nyktra. Visserligen hade han ännu några, som drucko, men han hoppades, att äfven dessa efter hand skulle öfvergifva lasten.

I och med utvidgandet af grufdriften såg han sig icke i stånd att själf handhafva allt, som hörde till ledningen, hvarför han skaffade sig en inspektor och

en bokhållare, åt hvilka han lemnade det egentliga arbetet; detta äfven därför, att han själf snart finge en del extra arbete, då han tillträdde sin befattning som borgmästare i Summerville.

Braddon var nu så lycklig och hoppfull. Han hade klart för sig, huru det skulle bli i framtiden, åtminstone så långt som han kunde förutse. Effie hade med glädje lofvat att blifva hans maka, och vid julen skulle deras bröllop firas. Sålunda lofvade det bli en glad jul.

Nog hade Brown blifvit mer än förvånad, då de båda unga en vacker dag kommo in i butiken och omtalade för honom, att de ämnade gifta sig. Han hade dunkelt anat, att Braddon höll Effie kär, men så mycket hade han ej vågat hoppas.

— Men Ni skall veta, herr Braddon, att Effie är fattig, och dessutom har jag gjort allt annat än det som varit rätt mot Er. Jag vet ju, att Ni förlåtit det gamla; men inte kan Ni taga min dotter till hustru.

Så hade han talat, och det var med verklig öfvertygelse. Men Braddon hade leende svarat:

— Om Ni har gjort mig något ondt i det flydda, så var det, medan Ni ännu gick bunden i syndens fjättrar och hade ett ondt hjärta. Nu är Ni fri och frälst, och nu vill Ni blott det goda, så långt jag förstår. Och Effie sedan, hon har då aldrig gjort något illa, hvarken mot mig eller andra. Att hon är fattig är då ingen synd, och jag förmodar, att hvad jag har räcker till för både henne och mig. Tror Ni inte det?

Jo, det trodde han visst det, och så hade det blifvit afgjort utan besvär, och nu skulle de gifta sig i helgen.

Reinhardt kom ner till Summerville så otta han kunde, och gemensamt öfverlade Braddon och han om, hvad som skulle göras. När kylan började gifva med sig, kom han en dag åkande till staden. Han hade något viktigt att meddela sin vän.

— Jag har tänkt börja med en stor serie religiösa möten strax efter julen, sade han allvarligt.

— Men Arnold, din hälsa är ganska angripen nu, och jag fruktar, att du ej står ut med så strängt arbte.

— Jag måste. Inom mig känner jag någonting, som säger att jag bör göra det, och då vore det orätt att neka. Låt mig nu utveckla min plan för dig. Du vet lika väl som jag, att folket nu är mera mottagligt för evangelium än någonsin. Då böra vi äfven kasta ut noten och söka att med Herrens hjälp draga den i land. Därför har jag tänkt att annandag jul börja med dessa möten. Två veckor ämnar jag hålla på i kyrkan ute på landet och två veckor i kyrkan här. Hvilket anser du vara bäst, att börja först ute på landet eller här?

— För min del är det lika bra, hvilket du gör. Jag skall låta kungöra det för arbetarne, så att de veta om det. Du får själf bestämma.

— Kanske vore det bäst att börja där ute. Landtbrukarne ha en del vintersysslor, med hvilka de börja i januari, och då bli de mera upptagna än nu. Dina arbetare däremot ha lika godt tillfälle när som helst. Hvad säger du om det?

— När du anser det vara bäst, så göra vi så. Men käre Arnold, du står ej ut med att predika hvarje dag i fyra veckor.

— Åhjo, det gör jag nog. Gud förser med kraft,

jag är viss därom. Dock är det något annat, som jag också egnat mer än en tanke. Om Gud gifver framgång i detta arbete, så torde vi behöfva en predikant till här ute sedan. Skulle du vilja bidraga något särskildt till hans lön i så fall.

Hela min förmögenhet står till ditt förfogande, då det gäller detta verk. Numera är jag själf så lycklig, och det är Gud som gifvit mig allt. Skulle då icke äfven jag vilja offra något för honom?

— Jag glädes öfver att höra dig tala så, ty jag vet att du gör det af uppriktigt hjärta. Din hela förmögenhet begär dock hvarken Gud eller jag. Men skulle du vilja gifva något visst belopp till den påtänkte predikantens lön?

— Ja det vill jag visst. Jag skall själf betala hans lön det första året, och sedan går det lättare till ett annat. Det blir ju för mina arbetares och således äfven för mitt bästa. Vi ha ingen församling, och förrän en sådan är bildad, kunna vi ej beräkna eller begära något bidrag till predikantens lön. Säg, kunde du icke få någon hjälp vid mötena, så att du ej behöfde hålla i ensam?

— Nog vore det möjligt att jag kunde det, men jag vill först bli viss om, att det är af nöden få hit en man till. Låt mig få hålla på en tid först. Jag har således ditt löfte om lön för en predikant för ett år, ifall något sådant skulle behöfvas?

— Ja, detta löfte ger jag med glädje. Du kan räkna det för visst.

— Tack. Då skall jag genast börja förarbetet för mötena. Kan du komma ut till mig några dagar, medan vi hålla på i min kyrka?

— Mycket väl. Jag tar då Effie och barnen med mig. Du har rum nog för oss; och barnen vilja så gärna vara hos onkel Arnold.

— Ack ja, gör på det sättet.

— Därtill svarar jag genast ja, när du så vill. Se här kommer Effie, så kan du äfven få höra hennes tanke.

— Hvad är det om? frågade Effie, som just kom för att hälsa på sitt blifvande hem. Hon såg så frisk och glad ut, och hvarje spår af vansinne var borta. Nu var hon både förståndig och lycklig, och hennes hjärta var fylldt af tacksamhet till Gud därför.

— Vi tala just om, att du och jag skola företaga vår bröllopsresa ut till Arnold för att stanna där några dagar på en gång. Han skall hålla några veckors möten i kyrkan och vill ha oss där.

— Naturligtvis är jag med om det. Jaså, det skall bli möten, såsom Arnold förr talat något om. Då blir Myrtle glad, ty hon har flera gånger uttryckt sin önskan, att något sådant komme att ske. Hon känner så många människor, och hon säger, att just nu är lämplig tid.

— Hon får då sin önskan uppfylld. Vi börja genast vid jul.

Så voro de öfverens om den saken, och Reinhardt dröjde icke med att kungöra det öfverallt omkring.

Juldagen firades Braddons och Effies bröllop i all enkelhet. De hade icke särdeles många umgängesvänner och frågade ej heller efter att vara mycket ute. När de nu förenades för lifvet, voro blott de käraste vännerna inbjudna, och för sitt arbetsfolk lät Braddon hålla en fest i kyrkan. Reinhardt förrättade

vigseln. Han föreföll mer än vanligt högtidlig vid det tillfället, och i sitt tal till de båda uttryckte han sin hjärtevarma önskan, att deras äktenskap aldrig måtte störas af någon disharmoni. Han sade sig hafva en säker garanti för, att det skulle innebära lifslång och ljuf lycka, och det var därför, att deras äktenskap var byggt på ömsesidig och djup kärlek, och att Guds faderskärlek dessutom hade fått plats i deras hjärtan. Och han hade rätt, de älskade hvarandra, och älskade Gud, och så långt som på dem berodde, voro de färdiga att göra allt för hvarandras lycka.

På bestämd tid började de förberedda religiösa mötena. Redan första dagen var kyrkan full med folk, och Reinhardt predikade med sällspord kraft. Han påminte alla om de på hösten timade sorglige händelserna, och visade, att det var synden, som åstadkommit allt det onda. Detta insågo äfven många, och stämningen bland folket var allvarligare än någonsin. De, som redan förut fattat beslutet att i Guds namn lefva ett lif i gemenskap med den himmelske vännen blefvo upplifvade och gjorde nya beslut om ett ännu bättre lif.

Då predikan var slut den första kvällen och en sång sjungen, steg Reinhardt ånyo upp för att tillägga några ord.

— Vi måste, sade han, komma med vår synd och skuld till Gud och bedja om förlåtelse samt äfven mottaga tillgift, om vi skola blifva lyckliga. Ett sådant steg kan synas svårt och påkostande, och många tanklösa människor le åt dem, som så förkunna frälsning. Men låt dem le; de skola nog få lära sig gråta i ånger en dag. Jag tror på mottagande af frälsning i

Jesu namn, och jag bjuder alla välkomna att med mig och alla andra kristna dela glädjen i Gud. Finnes här i dag någon, som vill börja ett nytt lif och gå med oss på vår ljusa väg till fridens land? Alla sådana vill jag bedja samlas här framme vid altaret, och där skola vi samfäldt anropa Gud om nåd och förlåtelse. Ingen behöfver blygas för att komma, ty det är visst ingenting att blygas för. Icke heller behöfver någon tro, att han ej kan bli en lycklig kristen, ty frälsningen i Kristus är tillgänglig för alla, som vilja mottaga den. Kommen nu, under det vi sjunga en sång.

Hela församlingen reste sig, orgeln brusade fram sina mäktiga och dock veka toner, och så sjöngs den vackra sångversen:

"Hvar och en som vill, o, ljufliga ord:
Klinge det för hvarje mänska på vår jord.
Hvar och en nu bjudes fram till nådens bord;
Hvar och en som vill, o kom!
Hvar och en som vill, hvar och en som vill!
Klinge det i dal, på berg och sjö därtill!
Vilsna barnen fadren ropar mildt: vänd om!
Hvar och en som vill, o kom!"

Det var en gripande sång och det visade sig äfven, att flera verkligen ville komma. Den förste, som vågade sig fram till altarrunden, var den gamle Arano. Alltsedan Reinhards besök den där dagen, då Myrtle reste ner till Summerville för att hjälpa till att vårda Braddon, hade den gamle ej varit sig lik. Han hade blifvit drömmande och tankfull, han hade låtit brännvinsflaskan stå orörd i skåpet, och flera gånger hade Myrtle öfverraskat honom, då han i ensamhet läst bi-

beln, under det en och annan tår droppat från hans ögon. Nu tog han det steg, som han förr aldrig trott sig skola taga; han gick såsom en nådesökande själ fram till Herrens altare för att där anropa Gud om förbarmande.

— Jag är en stor syndare, snyftade han, då han sjönk på knä.

— Det finns nåd äfven för sådana, svarade Reinhardt mildt.

Arano blef icke ensam. Ännu ett tiotal följde samma väg, och snart genljöd templet af bönerop. För många var det en riktig kamp på lif och död. Där afgjordes den kvällen evighetsfrågor, och sällan hade Reinhardt sett en sådan rörelse bland människorna. Detta var första kvällen blott. Hvad skulle följa de öfriga? De blefvo ännu mera lifaktiga.

Kväll efter kväll tylldes kyrkan med folk, ja, där kommo så många, att det ej fanns plats för alla att sitta. Nog var Reinhardt klen till hälsan, men han glömde alldeles bort det, då han predikade. En förunderlig, oförklarlig kraft strömmade genom honom, och ibland tycktes det nästan, som stode han lyftad öfver jord och tid, blickande in i himlens härlighet och dock se afgrundens fasor djupt därunder. Och han predikade med en andekraft, som ovillkorligen drog folket med sig. Aldrig förr hade i Summervilles omgifningar någonting dylikt bevittnats. Om tio kommit till altarrunden första kvällen, så var det minst tjugu den andra, och hvarje ny kväll blef skaran större. Män, hvilka förr haft hela sitt nöje på krogen, som varit riktiga tyranner i sina hem och nära nog förbannat all religion, togo sina hustrur vid handen och

trängde högljudt gråtande fram till altaret. Där bådo de och ropade, till dess de kände Guds frid genomströmma sina hjärtan, och då stodo de upp och jublade.

Reinhardt hade god hjälp af Braddon och Effie och äfven af Myrtle Arano. Dessa gingo omkring i kyrkan, talade med de bedröfvade och ledde de blyga och fruktande fram till altaret. Församlingen jublade, och de, som gåfvo sig i Herrens tjenst under dessa dagar, instämde i jublet.

När de två veckorna voro gångna kunde nära ett hundratal personer tacka Gud för att de funnit frid, och ännu flera skulle komma därhän. Såsom bestämdt var så förflyttade han verksamheten till kyrkan i staden, men detta var icke nog. I all hast måste Reinhardt eftersända en medhjälpare, så att möten kunde hållas i båda kyrkorna på samma gång. Lika lifaktigt, som det var ute på landet, blef det också i staden. De sotiga grufarbetarne kommo, så snart de hunnit göra sig i ordning, och det heliga ordet verkade äfven på deras hjärtan. Icke blott två, men fyra veckor måste Reinhardt fortsätta med dessa möten, och när han icke längre orkade fortsätta utan måste sluta upp åtminstone för en tid, hade nära två hundra personer slutit sig till hans församling på landet, och en ny församling med omkring ett hundra medlemmar hade bildats i staden.

Reinhardt jublade. Skördetiden hade ändtligen kommit efter så många års troget sående; men han visste också, att detta skördande mycket berodde på, hvad folket sett och hört om det stora drama som utspelats där ute, och hvari Reinhardt och Braddon va-

rit med. Detta hade gripit djupt och manat till eftertanke.

En vecka efter mötenas afslutande predikade Reinhardt på söndagsmorgonen i kyrkan ute på landet. Fullt med folk var det som vanligt. Då inträdde i kyrkan ett par män, hvilka ådrogo sig mycken uppmärksamhet. Det var två indianer, enkelt klädda, dock icke såsom indianerna i sitt vilda tillstånd pläga kläda sig. De böjde knä vid en bänk och bådo, och sedan sutto de allvarliga för att lyssna till ordet. Reinhardt igenkände dem väl. De voro Johannes eller Den skallrande stjärten och en af hans närmaste män. När gudstjänsten var slut skyndade han ner till dem. Johannes sträckte båda sina händer mot honom, och hans ansikte sken af fröjd, fast det dock låg en viss sorgbundenhet i allt hos honom.

— O, så glad jag är öfver att se eder! utropade Reinhardt. Jag behöfver icke fråga, om I stån fasta i eder tro på Gud, jag ser att I gören det.

— Vi vilja aldrig öfvergifva Herren, svarade Johannes. Han är nu det enda hoppet äfven för oss.

— Kommen med in till mig och låt mig få höra om eder. Jag vill ha reda på mycket.

— Just för att låta Er få veta allt ha vi kommit hit. Det är mycket att tala om.

Folket skingrades och indianerna följde med Reinhardt. Denne sade till Kate, att de båda männen skulle stanna för middag. Sedan finge de samtala.

Det var mycket som Johannes hade att berätta. Vid sin hemkomst hade han genast omtalat, att han antagit kristendomen, och denna berättelse hade mottagits med förvåning af somliga, med hån och förakt

af andra. Meloti hade snart börjat läsa och förklara bibeln för folket, och icke så få hade blifvit omvända. En helt och hållet ny ordning hade införts i hela stammen. Männen började arbeta på allvar, byggde sig ordentliga hem, hvilka kvinnorna med omsorg skötte, och det var ej längre fattigdom och elände bland de röde männen. Evangelium började visa sin välsignelsebringande verkan ibland dem. Allt flera blefvo kristna.

Reinhardt grät af glädje.

— Fortsätter den goda Meloti med sitt ädla verk? frågade han rörd.

Höfdingen strök bort en tår från sin kind, innan han svarade, och när svaret kom skälfde smärtan däri

— Min älskliga Meloti är hemma hos Gud, sade han. Hon blef för god för att vara kvar hos oss, och då sände Jesus en ängel att taga henne bort. Hon såg ängeln komma och var så glad.

— Är Meloti död!

— Nej, inte död. De kristna kunna icke dö. Men Gud har tagit henne hem till sig. Hon måste vara ute så mycket och lära vårt folk vägen. Öfverallt gick hon. Så arbetade hon nog för mycket, var ute i köld och snö, och för en liten tid sjuknade hon. Det hjälpte icke att vi bådo då, hon måste bort ifrån oss. Hon trodde det var Jakob, som blifvit en ängel och fick hämta henne.

— Välsignelse öfver den ädla flickans minne. Sörj icke, Johannes. Ni skall snart få se henne igen hos Gud i himmelen.

— Jag vet det, och därför är jag lugn. Mina dagar äro snart förbi, och då kommer en ängel efter mig också.

— Helt säkert. Herren är dock god.

— Mot oss är han det.

— Hvart skall Ni nu färdas?

— Jag skulle endast hit för att bringa eder Melotis sista hälsning. Hon bad mig rida hit och säga Er, att Ni måste sända en hvit missionär till oss, ty vi behöfva någon som visar oss rätt på vägen. Om Ni inte kan komma själf så sänd någon annan god man. Om detta bad hon mig så länge hon kunde tala, och jag lofvade henne att rida hit. Därför är jag nu här.

— Tror Ni det vore lönt att sända en predikant dit?

— Det är nödvändigt. De röde männen vänta att få höra budskapet.

— Då skall jag också skaffa en som passar ibland eder. Själf kan jag icke resa, men jag skall ordna om det där till det bästa ändå.

Med detta löfte var Johannes nöjd. Han förtäljde ännu mycket om sin unga dotter och hennes verk. Äfven talade han om Hufvudet med hornet, som försvunnit och aldrig mer kommit åter. Reinhardt berättade om den unge indianens sorgliga slut och Johannes suckade.

— Han skulle bli höfding efter mig, men nu är jag glad öfver att han icke blef det. Min stam skall alltid hädanefter ha en kristen höfding, och Hufvudet med hornet hade aldrig blifvit det. Han är död och förlorad.

Ännu talade de mycket om hvad som borde göras i det kommande, och när Johannes på måndagen begaf sig på väg hemmåt igen, hade han löfte om att en missionär snart skulle bli sänd till reservationen. Detta löfte höll Reinhardt äfven, ty på våren reste en

ung, kraftfull och Gud hängifven man upp till indianerna för att för dem förkunna sanningen om Kristus.

Det började se hoppfullt och lofvande ut på alla håll. Det lefvande utsädet återkom dock icke fåfängt utan det visade sin kraft till frälsning för många hjärtan

I Summerville med dess omgifningar hade det särskildt visat sig verksamt, ehuru nog många funnos som hånade det. Bland dessa hånare var krögaren en af de värsta. Han gjorde allt som stod i hans förmåga för att nedsätta och förklena både Braddon och Reinhardt samt alla andra kristna, men han vann icke mycket därpå. Snart skulle hans krog stängas och han själf nödgades flytta till en annan ort eller och börja arbeta och på hederligt sätt förtjäna sitt bröd.

Men ljusare dagar höjde sig alltmera öfver nejden.

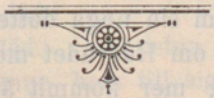

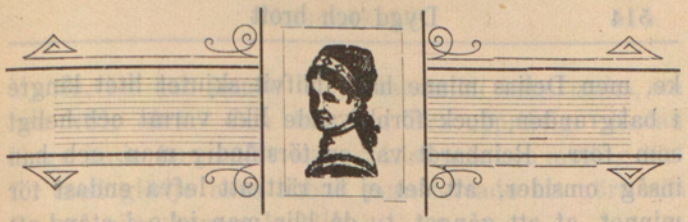

FYRTIOFÖRSTA KAPITLET.

Sommarkväll.

Åter var det sommar där ute på prärierna, och blommorna doftade som förr. Lofvande skördar växte och mognade till efter hand, och det låg samma stämningsfulla vekhet öfver det hela, som det gjorde den kväll, då vi första gången funno pastor Reinhardt sittande på den lilla bänken utanför prestgården.

— Äfven nu återfinna vi pastorn en vacker kväll utanför huset, men nu sitter han på en liten nybyggd vacker veranda, och han är inte ensam. I trädgården leka tvänne barn, Gerald och Viola, och de följas af vänliga blickar, där de springa omkring i ostörd munterhet. Hos Reinhardt sitta tre personer. Horace Braddon och hans Effie äro där på besök, och den tredje var Myrtle Arano. Hon bär dock nu namnet Reinhardt, ty på våren hade hon blifvit den enslige pastorns maka. Det hade således blifvit möjligt för Reinhardt att glömma det flydda och känna en ny kärlek genomströmma hjärtat. Nej, glömt hade han visst ic-

ke, men Delias minne hade blifvit skjutet litet längre i bakgrunden, dock förblifvande lika varmt och heligt som förr. Reinhardt var en förståndig man, och han insåg omsider, att det ej är rätt att lefva endast för minnet af ett gånget, ty då blir man icke i stånd att fylla sitt värf väl. Man måste känna sig hafva något att lefva för i det närvarande, om ens intresse skall kunna fästas vid det närvarande, och Reinhardt kände det väl. Därför lyssnade han till sina kära vänners råd och skaffade sig en maka.

Han gjorde det dock icke blott för deras uppmanings skull, men han ansåg själf att han borde göra det, och som han fann Myrtle vara en både god och älsklig flicka, så stannade också hans tanke vid henne. Under det myckna arbetet vid mötena under vintern hade hon hjälpt till på sitt sätt, dock utan att på något sätt söka visa hvad hon kunde. Reinhardt gaf dock akt på henne och hans hjärta värmdes, då han såg henne i så ädel verksamhet. Han visste också, att hon höll af honom, det hade ju den döende Delia hviskat till honom och han trodde henne.

När Reinhardt kom hem till Arano för att begära Myrtle till hustru, blef han hjärtligt mottagen, fast ingen anade hvad ärende han hade. De gamla voro nu goda kristna båda två, och Arano prisade Gud af allt hjärta, att han till slut blifvit funnen af den gode himmelske fadern. Att han då slöt sig till Reinhardt med både vördnad och kärlek var ingenting att undra på.

Reinhard hade inga som helst vackra och barnsliga haranger att säga till Myrtle om sin kärlek. Ärligt och utan omsvep sade han henne, att Delia varit hans utkorade, men att han nu hade fäst sig så vid

Myrtle, att han kunde bedja henne bli hans maka, om hon ville det. Och hon var lika uppriktig. Redan länge hade hon hållit honom kär, och hon mottog därför med glädje hans anbud samt lofvade att göra allt för att göra honom lycklig.

— Det dröjde icke länge innan de gifte sig, och därför kom också deras bröllop som en riktig öfverraskning för många. Ingen hade dock något att säga emot det, utan alla voro glada öfver Reinhardts val, och öfver att han nu fick någon att trygga sig till, ty det behöfde han.

Han hade icke heller gjort något dåligt val, tvärtom var det det bästa han kunde göra, ty Myrtle var just den kvinna som passade åt honom. Sköta sitt hus kunde hon, förstod honom, då han talade om någon för honom intressant fråga, gjorde hon, och bäst af allt, hon höll honom af hjärtat kär.

Gamla Kate blef icke litet förvånad, då Reinhardt kom hem och berättade att han skulle gifta sig. Men glad blef hon också, ty det hade gått alldeles efter hennes önskan, och Myrtle skulle ändå bli fru i prestgården. Det blef aldrig tal om att Kate skulle flytta. Hon behöfdes nog för något arbete, och hon stannade kvar. Reinhardt hade sagt, att hon skulle bli hos dem så länge hon lefde, och gumman var nöjd och belåten.

De båda familjerna Braddon och Reinhardts hälsade ofta på hos hvarandra, och de trifdes så väl i hvarandras sällskap. Effie och Myrtle voro nu lika goda vänner, som Horace och Arnold varit under många år.

Den vackra sommarkvällen sänkte sig så blid öf-

ver prärierna. Det doftade så friskt från alla blommor, och de fyra vännerna vid prestgården njöto af naturens ljufhet. De tycktes icke för tillfället ha så mycket att tala om, ty blott några ord yttrades då och då. Plötsligt reste sig Myrtle och bad de öfriga ursäkta, ty hon måste lämna dem.

— Hvarför skall du gå ifrån oss? frågade Reinhardt.

— Snälla du, jag måste gå ut och hjälpa Kate litet, eljes få vi kanske ingen mat i kväll.

— Då går jag med dig, afgjorde Effie bestämt. Vi kunna allt lämna de båda herrarne åt sitt öde för en stund. Alltid kunna de hitta på något att tala om, medan vi äro borta.

— Det är ingen fara, vi skola nog roa oss sjäfva, svarade Braddon skämtsamt.

— Glöm blott icke att se efter barnen ibland, förmanade Effie.

Så gingo de unga fruarna, och Reinhardt försjönk i djupa tankar.

— Blir du ledsen för att Myrtle gick? frågade Braddon.

— Åhnej, hon går inte så långt, så att det behöfver du ej tro. Men det är något, som mycket sysselsatt mina tankar sista tiden.

— Och hvad är det?

— Jo som du vet, så hade jag mycket svårt att finna mig i förhållande när vår dyra Delia dog, och jag tyckte verkligen, att Gud lät pröfningen falla nästan för tung öfver oss.

— Det glömmer jag nog inte Hur är det nu då?

— Jag har fått klarhet, men det är också först

efter långt tänkande. Låt mig framställa för dig resultaten af mina tankar. Då jag för många år sedan så grymt blef skild från Delia, kom detta mig att söka en mera hel gemenskap med Gud, och därtill dref mig den pålagda smärtan hit ut på prärien. Hvad skulle jag här att göra? Jo, jag skulle få tillfälle att säga ett tröstens ord till Delia, då hon hade det som svårast hos sin brutale make. Så kom du hit. Hvarför? Jo, för att du skulle lära dig att älska Gud, men först genom pröfningar. Och den ena pröfningen följde efter den andra, och jag började nästan tvifla på Guds kärlek. Ack, jag var ju så kortsynt ändå. Hade icke den gudlöse Harder varit, så hade vi kanske aldrig fått något med Brown att göra, och då hade din hustrus föräldrar kanske ännu varit olyckliga. Hade icke Harder varit, så hade vi icke kommit så mycket tillsammans med Myrtle. Om jag ej fått predika för indianerna, så hade dessa icke behöft lida för sin tro på Kristus, och några martyrer bland dem hade då icke varit. Ej heller hade den unga indianen då varit i tillfälle att störta dig ner i grufvan. Denna förfärliga händelse i sin tur, väckte fasa hos folket, och de sågo synden. Kom så det hemska tillfället, då Delia fick gifva sitt lif för att frälsa mitt. Allt det där har verkat på olika sätt. Jag lärde mig efter hand att egna all min kraft i Herrens tjänst. Människorna voro uppskakade och lätt mottagliga för sanningen, och nu är det ett helt annat lif bland präriens bebyggare än förr. Just det här mörka och pröfosamma har burit med sig en härlig fridsfrukt för många. Nu ser jag det klart. Det onda skulle få råda blott för att åstadkomma det goda till slut.

— Du har rätt, så är det. Herren låter oss aldrig frestas öfver förmågan, utan han gör städse med frestelsen och pröfningen en utgång, så att vi kunna bära det. Det onda strider nog sin strid, men Gud är dock starkare efter allt, och han segrar, när hans tid kommer. Han pröfvade oss dock icke så långt som t. ex. Job blef pröfvad.

— Nej, han hörde våra böner. Jag tackar honom i dag för allt han gjort oss. Icke kan jag klaga på någonting nu. Se hur många som sökt Herrens frid under sista tiden. Aldrig förr har min församling varit så blomstrande, och jag hoppas till Gud, att det goda förhållandet skall fortfara för alltid.

— Jag tror nog att så skall ske. Nog har det kostat mycket, men Gud har ändock varit god. Hur går det med våra indianer?

— Talade jag icke om för dig, att jag haft bref från vår missionär.

— Nej, inte ett ord har du sagt därom. Du har då haft bref?

— Ja visst. Han skrifver så jag jublar i min själ. Johannes står fast i sin tro och är en god kämpe, och det andliga lifvet bland indianerna är godt. Allt flera komma till och blifva frälsta, och han tror att det snart nog skall finnas endast kristna indianer där i trakten. De skola bygga en liten kyrka i höst så snart de få in skörden.

— Då bygga de sig också riktiga hem och bli stadiga.

— Jag hoppas det. Hos dessa indianer har Herren utfört ett stort verk. Och att tänka sig, att det hade sin upprinnelse endast däri, att jag talade några

vänliga ord med dem då de drogo förbi här. Hade jag ej gjort det, så hade ej heller Johannes kommit på den idén att resa hit, då Meloti blef sjuk. Men ack, den dagen när jag bad vid hennes sjukläger, då kände jag, att den Gud jag ropade till äfven var mäktig att hjälpa. Om jag då tvifladt så hade det aldrig gått väl. Vet du, nu synes mig allt det flydda såsom en stor förtviflad strid mellan ondt och godt, och det goda har segrat till slut. Visserligen kräfdes det stora offer, men ändå måste vi tacka Gud för utgången. Det flydda har varit början till det som nu är, och må det närvarande vara början till något ännu bättre.

— Ske alltså, jag önskar det af hela mitt hjärta. Jag ser det äfven mycket hoppfullt med afseende på Summerville. Tänk så mycket som blifvit uträttadt redan. Vi ha ej mera någon krog i vår lilla stad, det är nu så lungt och fridfullt, och jag tror inte alls på den förbittrade krögarens spådom, att staden skulle gå under, då krogen kom bort. Tvärtom skall den gå framåt och bli bättre. Jag hoppas kunna göra något till nytta där under den tid jag får vara borgmästare.

— Du har en ansvarsfull syssla, men om du förtröstar på Gud, så kan du nog sköta den.

— Gud hjälpe mig, nog vill jag göra mitt bästa.

— Onkel Arnold! ropade Gerald och kom springande allt han förmådde, onkel Arnold, vet du hvad Viola säger.

— Nej min gosse, det vet jag inte, men du talar kanske om det för mig.

— Jo, hon säger att den där stjärnan där borta

den som gnistrar så vackert, är mammas öga, då hon ser på huru vi leka. Tror du, att det är hennes öga?

— Stjärnan är en stor värld och ett öga kan icke skifta så där, men din mamma ser mycket väl både Viola och dig, och om I ären snälla, så stråla hennes ögon af glädje, där hon är hos den käre Guden.

— Hur kan hon då se oss, när hon är så långt borta?

— När vi komma till Gud kunna vi se hur långt som helst.

— Ack, om jag då finge gå till mamma snart, ty det är så mycket jag ville se.

— Du får komma dit, då Herren tycker att du blifvit nog gammal på jorden.

Gerald var nöjd med svaret, och Viola och han gingo in i huset. Snart var aftonvarden redo, och under gladt samspråk slogo sig vännerna ner vid bordet. Äfven gamla Kate måste vara med där, och hon riktigt strålade af belåtenhet, då hon såg de unga lycliga och glada och de båda barnen jublande.

När Reinhardt hållit aftonbön med sina vänner, åkte Braddon hem med sin maka och barnen. De kände i sina hjärtan att de mörkaste dagarna voro gångna, och att det nu låg en ljusare tid framför dem.

— Tycker du inte Myrtle, att Gud ledt oss underligen igenom striderna? frågade Reinhardt sin maka sedan de blifvit allena.

— Mer än underligt har han ledt oss och särskildt mig. Jag vågade aldrig tro att jag skulle bli så lycklig som jag nu är. Du vet ej hur innerligt jag tackar Gud för hans nåd mot mig.

— Så gör äfven jag. Alltsedan min ungdom har jag kännt mig nästan som en sorts öfverflödsvara i i lifvet, men nu åter känner jag mig hafva något att lefva och verka för, och därtill har jag fått liksom förnyad kraft genom den stora framgång jag haft i arbetet nu.

De stodo ute på balkongen och sågo upp mot

"Och åter sågo de uppåt med tårfyllda ögon men ändock så outsägligt tacksamma till Gud för hans nåd."

himlahvalfvet. En stjärna föll, gnistrande och skön och slocknade stilla.

— En hälsning från vår hemgångne vän, från Delia, sade Myrtle och smög sig intill sin make.

— Gud gifve att vi få möta henne inför den hvita tronen en gång, alla lyckliga och bärgade, sade Arnold allvarligt i det han smekte sin hustrus kind.

Och åter sågo de uppåt med tårfyllda ögon men ändock så outsägligt tacksamma till Gud för all hans nåd och godhet.

SLUT.

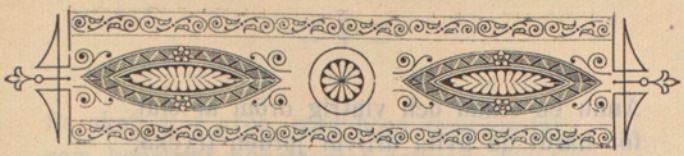

Sommaren.

Dikt af Leonard Strömberg.

Hvem jagar tiden? Icke länge se'n
på dufna vingar hösten flög kring världen,
och dyster storm kring skog och ängar hven,
och dödens irrbloss smög kring gula gärden,
och blommor vissnade på mossig bädd,
och lundens frusna löf föll af i natten,
och rimfrost glänste matt vid källans brädd,
när månen spökligt sken kring land och vatten.

En stund förgick, och hösten fyllt sitt kall;
förgängelsen stod segerkrönt och mäktig,
och hafvet sjöng hans lof med vågors svall,
lifshärjar'n log, liksom en gud allsmäktig.
Då gret en natt, försonande och öm,
den kalla vintern tusen frusna tårar,
och jorden slumrade i stilla dröm.
med vintrig snödräkt öfver lik och bårar.

Ännu en stund och vintrig dröm är slut,
för hårdt de hvita drifvor jorden trycka;
en skatt af nya krafter strömmar ut
och börjar djärft i vinterbanden rycka.
Och solen ler från himmel hög och blå,
på jordens bojor hennes kyssar brinna,
och kylda flingor kyssarna förstå,
— i afskedstårar le de och — försvinna.

Hvem jagar tiden? Kan du svara höst?
Du tiger! Tyst är äfven vinternatten.
Men du, o vår, med sippor vid ditt bröst,
med sorl af böljor på de lösta vatten;
hvem jagar tiden? Ack du frågar själf!
Väl, då vill jag det sökta svaret gifva:
Han störtar fri ur evighetens älf,
att snarligt själf en evighet få blifva!

Dröj sommar, dröj, du som med hvita vingar
en vänlig ängel öfver jorden står;
du som så huld din sköna spira svingar
och manar lifvet fram ur alla vrår!
På vida ängar gyllne skördar bölja,
och väna blommor alla kullar hölja,
och alla tufvor stå i rosendräkt;
kring ekens stam den blyga rankan klänger,
där mossan mjuk ur barkens refvor tränger
och darrar vid den minsta västanfläkt.

Se skog står grön, med höga tempelsalar,
som konstrikt byggts utaf naturens hand.
Säg, hör du rösten, som där inne talar?
Är det ett eko ifrån lifvets strand?
— Det är ej en, nej tusen röster klinga,
när fågelskaror mellan träden svinga,
och vinden spelar flärdlös melodi.
Hör humlans surr, där hon bland blommor ilar,
hör sippans hviskande, där fjäriln hvilar;
allt blir en hymn i helig harmoni.

När dagen flyr, och sol i vestervågor
bak gyllne skyar går att gömma sig,
då flämtar himlen än i skära lågor,
och hafvet skimrar som en ändlös stig.
Natt faller på, en natt, som älskar dagen,
med rosenslöja öfver bleka dragen
och stjärnediadem i fagert hår.
Som himlen ren är hennes ljufva vilja;
hon kan ej afton ifrån morgon skilja,
förenande emellan dem hon står.

När månens silfver öfver hafvet blänker
med lånta strålar uti bleknad brand,
och pärledagg i klara droppar stänker
på blommorna, som sofva uppå strand;
då suckar hafvet sommarnattens saga
i dyningar, som hviska, där de draga

mot strandens hällar uti täta led;
då leka älfvor omkring klarnad källa,
som ses från skuggomgjutna klippan välla
och gå i bäckens svall till viken ned

Skön är väl våren, men långt mer jag finner
hos dig, o sommar, med din rika skatt.
Din dag ger lif, när huldrikt solen brinner,
och sagodrömmar ger din ljusa natt.
Dock — i din barm, hvarom du blommor virar,
ett dödens frö sig smugit, tyst det spirar,
och snart det hämma skall ditt hjärtas slag.
Se där förbannelsen som bor i tingen!
Ett lif för evigt här, det gifs åt ingen.
Nej, allt förgängelsen skall nå en dag.

Du liknar skalden, som i ungdomsyra
besjungit kärleken så glad och öm.
Han blir en man och strängar om sin lyra
och tjusar allt med sina toners ström.
Hans ande glöder, och på starka vingar
han hänryckt upp mot sångens hem sig svingar,
med fåfängt hopp att hinna det och — Gud
Då — döden rör hans vingar, och de domna,
och, brustna, lyrans vigda strängar somna
med några dystra, brutna klagoljud.

Så är din dag! När vänast fåglar sjunga
i skogens tempel om din blida makt,

när vinden fagrast dalens rosor gunga,
och ängen böljar sina skördars prakt;
då nalkas hotfull höstens mörka ängel,
och rosen faller från sin brutna stängel,
och fågeln jagar till ett okändt land.
Förgänglighetens storm kring nejden hviner,
och tempelhvalfven störta i ruiner,
och ängens skördar dö för härjar'ns hand.

Men dock, hvad mer! Du är ju skaldens like!
Brast lyrans strängar vid hans skönsta sång,
hans ande flyr dock fri till ljusets rike,
bakom sig lemnande allt jordens tvång,
Så och med dig: Låt blomman dö i mullen,
låt stormen ryta öfver kala kullen,
du själf en ljusalf emot himlen far.
Förgängelsen kan endest stoftet tvinga.
men anden, oförgänglig, fri, får svinga
till Gud, och lämna brustna bojan kvar.

Dröj kvar dock, sommar, dröj du huldgudinna;
o, om du kan, sök hejda tidens fart!
O, må din sol än länge härlig brinna,
och dina nätters stjärnor tindra klart!
Låt dina leenden kring världen ila,
låt kvalda hjärtan i din famn få hvila
och dricka dina varma kyssars doft.
Ditt svar — en suck! Dess mening väl jag tyder.

Du går — naturens stränga lag du lyder.
Din boja faller, som en handfull stoft.

Hvem jagar tiden? Han ej jagad är!
Ur evighetens flöden fri han strömmar.
Hans egen längtans vinge honom bär
framåt, framåt i höga stormaktsdrömmar.
Att själf sitt ursprung lik få bli en gång
är tidens mål, där blott han slutar färden;
och när han ilar dit ifrån allt tvång,
han ger de växlingar vi se i världen.

FRAMÅT

1-33

1905